

I

Th. Pol.

N° 551.

Polem. 1517.

LAPIS LYDIUS
CONTROVERSIARUM
MODERNARUM
CATHOLICOS INTER
ET ACATHOLICOS.

Quo ex Verbo Dei scripto, in trecentis, &
amplius punctis, liquet Catholicos ad
amissum illud sequi, Acatholicos
verò è diametro ei repugnare.

Ab I. G. è Societate JESU, Theologiæ
Professore editus.

*In usum Concionatorum, Professorum, &
omnium, quibus incumbit cum Hæreticis,
Schismaticis, Iudæis, Politicis, &c.
congregari.*

LEODII,
Typis JOANNIS MATHIÆ HOVII,
Sub signo Paradisi Terrestris. 1656.
Superiorum permissu.

1. Petri c. 2. v. 25.

Verbum Domini manet in eternum.

Augustin. lib. de Unitate Ecclesiæ,
cap. 13.

*Credo illa, quæ in sanctis Scripturis leguntur,
Non credo ea, quæ ab Hæreticis vanis
dicuntur,*

DIVO
FRANCISCO
XAVERIO,
INDORUM APOSTOLO.

A veniam , Sanctissime XAVERI ,
si te paucis è terra
cœlestem compell-
lem. Tuum enim
pronus imploro
patrocinium ad eosdem Fidei ar-
ticulos propugnandos , quos Tu
è purissimis Romanæ Ecclesiæ
fontibus haustos per tot terra-
rum , oceanorumque spatia in
novum orbem invexisti.

Corpus ego Salvatoris in Eu-
charistia præsens agnosco , adora-
tionemque ejus orthodoxam ab

EPISTOLA

Acatholicorum erroribus vindico, Et Tu illud ad Aras in dies immolabas, populoque non erectus, uti licebat, sed de genu venerabundus impertire solebas. Sanctos assero precibus, imitatione, &c. venerandos, quos Tu nullo die debito cultu non prosequeraris, aliosque ad eandem pietatem erudiebas. Sanctorum ego Reliquias monstro in honore habendas: Tu vero eas è collo suspensas pro sacris amuletis, & ἀλεξικάκοις gerebas. Idque non modò eorū, qui jam cœlo recepti erant, verum etiam aliorum; ejus præcipuè, quem, dum adhuc rebus hîc interesset humanis, in quotidiano cum aliis congressu *Sanctum*, & *Benedictum* appellare consueveras, Patriarchæ nostri **IGNATII.**

Vide
Tursellinum
in vita
S. Xaverii
L. 6. c. 8.

Hujus

DEDICATORIA.

Hujus equidem nomen ex epistola ad te scripta excisum in sacra Tursellinus.
 lipsanorum theca devotè ferebas; *per Beatum*, ut tuis utar verbis, *Societatis nostræ Fundatorem*, *Ignatium* obsecrabas socios, & quoties per litteras eum salutabas, toties in genua religionis ergo provolutus eas exarabas.

Romani ego Pontificis dignitate, & jura tueor: Tu vitam ejus nutui ac imperio totam ab inita primùm *Jesu Societate* devoveras, illiusque vices gerens per alium orbem Indorum, Travancoridis, Auræ Chersonesi, Ceilani insulæ, Mauricæ regionis, & Jappo-num, ultimo planè Oriente, Legatum egisti Apostolicum. Septem ego Sacramenta, justitiam non imputativam, & inanem, sed veram, & animæ inhærentem, Baptis-

a 3

EPISTOLA

Baptismi, & Pœnitentiæ necessi-
tatem, humani arbitrii liberta-
tem, Legis divinæ vim, & obser-
vantiam, pœnas animarum à
morte expiatorias, pluraque his
similia à Luthero, Zuinglio, Cal-
vino, Mennone, & eorum affe-
ctis impugnata depromptis ex Sa-
cra Scriptura testimoniis evinco.
Tuque (vir Deo plenissime) pro
eorundem propugnatione, &
propagatione jugulum dare, &
totum profundere sanguinem
summis perpetuò votis expe-
tebas: adeò ut, ne vel unus qui-
dem sit in hoc opusculo meo Fi-
dei Romanæ articulus, sententia,
aut apex, pro quo mortem per
tormenta omnia obire non ha-
buisses in deliciis. Eademq; signis,
quæ omnem naturæ vim longè
superant, validissimè cōfirmasti.

Quis

DEDICATORIA.

Quis enim, nisi mentis planè inops, aliter existimare poterit? cùm per Te, Societatis Jesu Sacerdotem, & Romanæ Sedis simul Legatum, Deus Optimus, Maximus, à centum jam & amplius annis ad hunc usque diem miracula æquè insignia patrare, & universo mundo ostendere dignatus sit, ac per primos illos olim, & præcipuos Evangelii sui præcones, & disseminatores, Apostolos.

Magna, Pater, & illustria sunt, quæ narro, sed veritatis plena, extra omnem cōtroversia aleam, infinitis propè juratorum testium suffragiis stabilita, & in confesso apud ipsos etiam Acatholicos. *Et inimici nostri sunt iudices.* Et enim fatente & attestante multitudine propè infinitâ Regum,

Vide
Brere-
leium.

Deut.
32. v. 34.

EPISTOLA

Vide
hæc in
Nico-
lao Lā-
cicio,
tom. I.
opusc.
18. c. 18.

Præsulum, Judicum, Civium,
Catholicorum, & Acatholico-
rum, cæcis visum, claudis gres-
sum, leprosis, paralyticis, can-
cro-ësis, &c. sanitatem reddidisti.
Energumenos in libertatem affe-
ruisti, mortuos ad vitam revoca-
sti; Antonium Mirandum propè
Manaparum, Comorini unum,
qui per diem integrum sub terra
sepultus quieverat; in oppido
Mutan alterum, qui febre pesti-
lenti extinctus per viginti qua-
tuor horas jacuerat, Malacæ fœ-
minam, quæ triduanò, haud mi-
nùs, spatio sepulta, & terra obru-
ta jam fuerat; & Mahometani
illius Saranguii filium, qui per
tres jam dies sub aquis demersus
extiterat, præter novem alios.
Hæcque dum adhuc in vivis esses.

Nec pauciores Mortuus vitæ
reddi-

DEDICATORIA.

reddidisti, adeò, ut in processibus
 qui Romæ, pro te in Sanctorum
 album ascribendo, pro tribunali
 sunt facti, viginti circiter, & quin-
 que mortui à te in hanc iterum
 vitam revocati legantur. Multa
 etiam futura verissimè prædixisti,
 cogitationes cordium introspexi-
 sti, occulta, & absentia certò co-
 gnovisti, pluribus in locis, iisque
 valdè distantibus, uno, & eodem
 temporis momento te videndum
 præbuiisti, diversarum gentium
 linguis, quas antè non didiceras,
 expeditè adeò, aptèque, & ele-
 ganter loquebaris, ac si apud po-
 pulos eos ipse natus, & educatus
 fuisses. Christi è Cruce penden-
 tis iconem à collo detractam cum
 ad tempestatem aliquando sedan-
 dam in mare demissam amisisses,
 eandem, dum sequenti die in

Vide
 eundē
 Nico-
 laum
 Lanci-
 cium
 ibidē.

EPISTOLA

littore ambulares, cancer marinus chelarum morfibus apprehensam, vi procul dubio divinâ impulsus, ad te attulit, & ubi eam receperas, cancer illicò in altum, unde missus fuerat, se abdidit. Cumque virtutibus non minùs, quàm his, & aliis signis clarus diem in insula Sanciano, prope Sinas, obiisses, corpus tuum, haud modico post obitum intervallo, fefqui anno ferè integrum repertum est, cùm tamen neque exenteratum, neque balsamo perfusum, aut oleo delibutum, sed in viva, ut exederetur, calce sepultum fuisset, nec integrum modò virginum illud tēplum Spiritus Sancti perseveravit, sed molle insuper, & tractabile, carne succo plenâ, cute recens & colore planè flori-

Anno

1552.

2. Decēbris.

Vide

Turfel

linum

in vita

hujus

Saucti

l. 6. c. 4.

DEDICATORIA.

floridum. Quid quòd odorem
præterea ex se fudit mirificum, &
nonnunquam etiam sanguinem?
Quid quòd ob miracula statim
ab obitu patrata pro Sancto coli,
& haberi non solum à Christianis,
sed ab ipsis quoque Ethnicis cœ-
peris. Enimverò signa, & ma-
gnalia hæc omnia nihil aliud esse,
aut ab æquis rerum æstimatori-
bus, haberi possunt, quàm toti-
dē fidei nostræ per-illustria testi-
monia, cujus, dum à te hîc fierēt,
hoc est toto ante obitum decen-
nio, præconem, & Apostolum ex
animi tui voto, nutuque & impe-
rio Romani Pontificis egisti.
Cui igitur potiori jure (illustris-
simum Ecclesiæ, & Societatis no-
stræ decus) libellum ego, aut *La-
pidem*, ut appellavi, hunc *Ly-
dium* pro templo fidei ornando,

EPIST. DEDIC.

augendoque dicatum, & nuncu-
patum velim, quàm Tibi. Aris
cum tuis suppliciter appendo, &
tuo nomini inscribo, *Lapidem*
è sacris scripturæ fodinis erutum,
mole quidem exiguum, sed vir-
tute, si ad ea, quæ in se continet,
divina oracula attendatur, infini-
tum. Ego *Lapidem tuli*, Tu, Pater,
Gen. 28. qui modò verus *Israël es*, *oleum*
desuper affunde, benedictionis,
oro, & patrociniî *tui oleum*, cujus
ope omnes mei in eo colligendo
defectus suppleantur, odore gra-
tus sit Ecclesiæ operariis, & deni-
que virtute ab Hæreticis, Schis-
maticis, & Judæis seductos vera à
falsis discernere faciat. Ita vovet,

SANCTISSIME XAVERI,

Humillimus tuus in Christo
Filius, & Client

I. G.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Quod Dionysius Areopagita, Irenæus, Athanasius, Basilus, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, & cetera primæ Ecclesiæ lumina nobiscum contra A catholicos senserint, in cōfesso est, apud ipsos etiam* adversarios. Quod Traditiones etiam Apostolicæ, & Concilia Oecumenica à nobis stent, nemini, qui ea vel levi tantum oculo intuitus sit, dubium esse potest. Et licet divinæ litteræ æque nobis sint consonæ, & cum Romanæ, sive Catholicæ Ecclesiæ dogmatibus per omnia ad amussim quadrent; ea tamen Prædicantium, seu Ministellorum A catholicorum est hypocri- sis, ut se deliria sua, & resorpta veterum Ecclesiæ carcinomatum, id est, hæsiarcha- rum, apostemata ex Scriptura hausisse simu- lent: nempe ut rudioribus hoc astu imponant, ut popello fucum faciant, & turbam post se asseclarum ad pœnas post mortalem hanc vi- tam æternas rapiant.

Hocque me (Lector amice) impulit ad con- trarium tibi ante oculos ponendum in trecen- tis, quos hoc opusculo coacervatos affero, Pun- ctis; Idem circa alios effecturus, nisi brevitati mihi in hoc opusculo præfixæ, & necessario

a 7

aliorum

* Lutherum, Calvinū, Zuinglium, Melancthonē, &c.

P R Æ F A T I O

aliorum usui hi satis, superque fore viderentur.

Sexcentas, quinimmò millenas, & amplius huc contuli divini verbi sententias, quæ modernis Christiana, & avita fidei hostibus repugnant; nec tamen quæ in promptu sunt omnia hic edo; sed pauca solum ex innumeris, quæ ferè à Bellarmino, Smithæo, Stapletono, Coccio, Becano, Huntlæo, Tirino, & aliis in medium afferuntur. Affatim enim est Catholicis hujusmodi suffragiorum.

Verùm enim verò quàm nos eorum opulenti sumus, tam eorundem, ex alia parte, inopes sunt adversarii. Quippè id tibi sanctissimè affirmare possum, quòd nec unicum pro se afferre possunt Scriptura locum, à primo Genejeos apice, ad postremam usque Apocalypseos syllabam, nisi is sit prius vel falsâ eorum versione adulteratus, vel in alienum atque prævum ab eis sensum detortus. Hinc causâ illi apud judices non planè iniquos semper cadunt. Hinc in omni cum eis celebri, & aperto conflictu tam clarè à nobis stetit victoria.

Et certè nostra ego confirmare soleo ex ipso adversariorum ore, hoc est, ex Bibliis eorum Tigurinis, Germanicis, Genevensibus, Anglicanis, Batavicis, aliisque: Verùm adeò illa sibi invicem repugnant, Germanica etiam Germanicis,

AD LECTOREM.

manicis, Genevensibus Genevensia, Anglicana Anglicis, Batarvicis Batarvica, &c. ut qua hîc eorum quibus in allegando anteferrem, invenire mihi fuerit impossibile. Proptereaq; ea simul omnia hîc praterire necessum habui, & vulgatâ solum uti editione, nimirum eâ, quæ ex hebraicis olim, & græcis exemplaribus, dum illa adhuc pura, & illibata manerent, in latinum summâ fide versa est, hocque nemini, ut confido, minùs gratum accidet, cùm vulgata editio totius sanè Ecclesiæ Occidentalis usu,* à mille jam, & amplius annis sit approbata, & ab adversariis etiam ipsis, Luthero, Beza, Pellicano, Whitakero, Cowello, Caufabono, & aliis, ubi eis sapere est libitum, commendata existat.

Quia tamen non rarò usu venit, iis præsertim, qui inter A catholicos versantur, nulla ad manum esse Biblia, nisi à ministellis eorum adulterata, & mutilata, ut loca Prophetarum, Evangelistarum, aliâque à me allegata, aut eorum in istiusmodi codicibus similia levi operâ invenias; nonnullorum hic te visum admonere: ut quòd primus, & secundus in vulgata liber Regum sit apud A catholicos primus & secundus Samuelis: quòd tertius item, & quartus liber Regum, sit is primus tantum & secundus

* Vide Punct. LVI. num. 5. 6. &c.

P R Æ F A T I O

secundus: quòd secundus liber Esdræ apud eos inscribatur Nehemias: quòdque in Psalmis enumerandis à nono usque ad centesimum quadragessimum sextum ad Iudaorum Rabbinos à nobis ita discedunt, ut qui nobis Psalmus est 118. sit eis centesimus & decimus nonus. Post Psal. verò 146. ad nos iterum redeunt, & eundem planè reliquis cum vulgata numerum apponunt. Licèt in versibus Psalmorum computandis à nobis iterum eò discrepent, quòd nos Psalmorum titulos eorum numero adjiciamus.

Advertè etiam, quod libri, quorum testimonia Acatbolici maximoperè verentur, & quos communi ferè ob id omnes sacrilegio à Sacro-sancto Scriptura Canone nefariè avellunt, hi sunt.

Tobias.

Judith.

Estheris pars.

Sapientia.

Ecclesiasticus.

Baruch.

Daniélis pars.

Primus & secundus liber Machabæorū.

Hosque licèt certissimè à Spiritu Sancto profectos, & omni planè exceptione majores Ego in hoc opusculo, vel non omnino, vel quod proximi

AD LECTOREM.

proximum est, rarissimè & veluti ad cumu-
lum tantum allegavi, eò quòd A catholicis ho-
rum temporum ex solis iis, quos ultrò, & pro-
libitu ipsi recipiunt, libris satisfacere queam.
Idq; non modò ex authenticis Ecclesiæ exempla-
ribus, verum etiam ex corruptis, qui apud ip-
sos habentur, sive vernaculis, sive græcis, sive
hebraicis codicibus. Tot enim & tam eviden-
tia nobis ex Scriptura suppetunt testimonia, ut
ea neque Iudaorum Rabbini, neque veteres,
aut moderni hæresæon authores, vel tota adul-
terare, vel ambiguitatis quasi velo ex oculis
omniò eximere potuerint. Hisq; re, amice
Lector, quasi in limine, salutatum volui.

METHO-

METHODUS OPUSCULI.

Cum principia probandi fidem apud ple-
rosque adversariorum sint meræ Scri-
pturæ, per has ego in primis triginta punctis
eos manu duco ad veram, & unicam Christi
Ecclesiam, posteaque per easdem ad præci-
pua omnia Ecclesiæ dogmata, & communia
orthodoxorum placita, quibus hæc, aut illa
Acatholicorum secta repugnare solet, De
Deo, Christo, Verbo Dei, Sanctis, Ecclesia
Pastoribus, Sacrificio Missæ, Sacramentis,
Fide, Libero arbitrio, Iustificatione, Bonis
operibus, tum in cōmuni, tum in particulari,
Cœremoniis Ecclesiæ, Potestate civili, Pecca-
tis, Purgatorio, Iudicio, Inferno, & aliis,
quorum puncta, & loca alia singularia Ta-
bula, quam præfixi, & Index, quem ad finem
libelli adjeci, alphabeticus ostendent.

APPROBATIO.

Liber hic, cui titulus *Lapis Lydius*
Controversiarum modernarum Ca-
tholicos inter & A catholicos, &c. prælo
dignissimus est. Leodii vigesima se-
cunda Februarii 1656.

JOAN. ERNESTUS DE SURLET,
Administrator Vicariatus in Spi-
ritualibus generalis Leodiensis.

ODOARDUS KNOTTUS
SOCIETATIS JESU

PROVINCIAE ANGLICANÆ

PRÆPOSITUS PROVINCIALIS.

Cum librum, cui titulus est *Lapis Lydius*
Controversiarum modernarum, Catholi-
cos inter & A catholicos, &c. à R. P.
I. G. Societatis nostræ concinnatum, ali-
quot ejusdem Societatis Theologi reco-
gnoverint, & in lucem edi posse probaverint;
potestate acceptâ ab Admodum R. de Patre
nostro Golwino Nickel, ejusdem Societatis
Præposito Generali, facultatem concedimus,
ut typis mandetur, si ita iis, ad quos perti-
net videbitur. In quorum fidem has litteras
manu nostrâ descriptas, & sigillo nostro mu-
nitas dedimus.

Watenis die 8. Novemb.

1658.

ODOARDUS KNOTTUS.

Locus (✠) *sigilli.*

INDEX PUNCTORUM.

- PUNCT. I.** *Fides ad iustitiam, & salutem necessaria, non est fiducia voluntatis, sed assensus intellectus, quo rebus à Deo revelatis firmissimè assentimur.* pag. 1.
- II.** *Fides est tantum unica.* 4
- III.** *Fides adeo prorsus unica est, ut nihil ei demerere, vel adjicere liceat absque salutis jacturâ.* 5
- III I.** *Fides hac adeo unica Apostoli absolutè necessaria est ad salutem.* 6
- V.** *Fides hac adeo necessaria, non est propriè notitia, sed assensus ad ea, quæ non apparent.* 7
- VI.** *Fides tamen hac non est erroribus permixta, ut blasphemiat Calvinus, lib. 3. Institut. c. 2. §. 31.* 9
- VII.** *Fides hac homines reddit infallibiliter certos, eorum, quæ docet.* 10
- VIII.** *Opiniones hominum non possunt gignere, aut fundare fidem infallibiliter certam.* 11
- IX.** *Neque privatus cujusquam Spiritus, sive inspiratio privata, Scripturas exponere præsefiens, ut volunt Lutherus, Calvinus, & Anabaptistæ.* 13
- X.** *Fides non nisi ex auditu Christi nascitur.* 14
- XI.** *Non est certum loqui Christum per hominem quemcumque privatum.* 15
- XII.** *Nec per Magistratum Politicum loquitur Christus in questionibus fidei dirimendis.* 16

INDEX

- XIII.** Certo certius est Christum loqui per Ecclesiam suam. 19
- XIIII.** Christus Ecclesie sue manifestat omnem veritatem ita, ut in fide illa numquam erret. 20
- XV.** Veritas fidei quoad nos Ecclesie auctoritate nititur. 22
- XVI.** Ecclesiam suam Christus nos simpliciter in rebus fidei, & morum, audire jubet, sub pana inferni. 23
- XVII.** Christi Ecclesia semper fuit, eritq; omni tempore, visibilis, & facile reperibilis. 24
- XVIII.** Visibilis hac Christi Ecclesia non potest deficere. 26
- XIX.** Sicut fides Christi est tantum unica, ita Christi in terris Ecclesia est tantum unica. 28
- XX.** Ex bonis, atque malis simul, etiam reprobis, constat Ecclesia Christi. 30
- XXI.** Syncera verbi Prædicatio, & legitima administratio Sacramentorum, non sunt signa, sed officia veræ Ecclesie. 31
- XXII.** Christi in terris Ecclesia est Sancta, etiam per talia, qualia Deus solus facit, miracula. 32
- XXIII.** Miracula istiusmodi sunt sufficiens testimonium veritatis. 33
- XXIIII.** Sancta, perpetua, visibilis, & unica Christi Ecclesia, est tota commissa Petro, ut supremo omnium Pastori. 35
- XXV.** Ecclesia Christi suum istiusmodi Pastorem universalem, Petri successorem, sub Christo ministeriale, & visibile in terris caput, semper habet. 38

XXVI. Ecce

PUNCTORUM.

- XXVI. *Ecclesia Christi necessario est Catholica.* 42
- XXVII. *Sola Romana Ecclesia est Catholica.* 44
- XXVIII. *Ecclesia igitur Catholica, cujus Pastor Romæ Petro in authoritate succedit, est unica, & vera Christi Ecclesia.* 48
- XXIX. *Extra Ecclesiam igitur Romanam non est salus.* 49
- XXX. *Fides Romanæ Ecclesiæ est Apostolica.* 52
- XXXI. *Romanus Pontifex habet in omnes Christianos omnem potestatem, & jurisdictionem spiritualem.* 54
- XXXII. *Calumnia illa Pseudo-Evangelicorum, quod Romanus Pontifex in Antichristum degeneravit, est contra verbum Dei.* 55
- XXXIII. *Non repugnat Pontificem esse simul Principem spirituales, & temporalem alicujus provincie.* 59
- XXXIV. *Habet Ecclesia sub uno capite suo visibili alios insuper Pastores a Deo constitutos.* 60
- XXXV. *Mulier non potest esse caput Ecclesiæ in spiritualibus.* 61
- XXXVI. *Episcopus est Sacerdote superior, atque id jure divino.* 62
- XXXVII. *Pastores Ecclesiæ potestatem habent precipiendi, & leges imponendi.* 64
- XXXVIII. *Iidem habent jus puniendi.* 65
- XXXIX. *Potestas excommunicandi tributa est certis hominibus in particulari, nempe Episcopis, & quibusdam aliis Pastoribus, & non solum toti collegio Presbyterorum, sive communitati.* 66
- XXXX. *Nemo potest esse Pastor, aut legitime predicare, nisi legitime missus, seu vocatus.* 66
- XXXXI. *Vo-*

I N D E X

- XXXI.** *Vocatio, seu missio Pastorum ad populum non spectat, sed ad Episcopos, & precipue ad summum Pontificem.* 68
- XXXII.** *Non pertinet ad populū jus ordinādi Pastores.* 69
- XXXIII.** *Cœlestes spiritus sunt in novem ordines distincti.* 71
- XXXIII.** *Alii Angelorum aliis præferuntur.* 72
- XXXV.** *Concilium Generale convocare, & in eo præsidere, neque Imperatorum est, neque Regum, sed summi totius Ecclesiæ Pastoris.* 72
- XXXVI.** *Ad Concilium Generale vocandi sunt non omnes, aut soli litterarum periti; sed de jure, & cum suffragio decisivo soli, & omnes Episcopi, & his majores Ecclesiæ Prælati.* 73
- XXXVII.** *Concilium, si à supremo Ecclesiæ Pastore abstrahas, sub ipso est.* 74
- XXXVIII.** *Concilium à summo Pontifice approbatum est infallibile, quoad decreta, quæ fidem & mores spectant.* 74
- XXXIX.** *Summus Pontifex, etiam extra Concilia, est, quoad eadem decreta Ecclesiæ facta, aut facienda, æquè infallibilis.* 75
- L.** *Sacra Scriptura est certa, & omnis erroris, atque falsitatis expers.* 78
- LI.** *Evangelium Christi non est veteri Dei Legi contrarium.* 79
- LII.** *Scriptura sine peculiari Spiritus Sancti gratiâ intelligi non potest.* 80
- LIII.** *Loca aliqua Scripturæ sunt difficilia, nec ab omnibus legi possunt sine periculo.* 81
- LIIII.** *Textus scripturæ hebraicus, quem Lutherani, & Calvinistæ limpidum fontem appellant, est depravatus.* 82

LV. *Gra-*

PUNCTORUM.

- LV.** Græcus textus, Novi etiam Testamenti, non est omnino purus, ut jactant Lutherani, & Calvinistæ. 84
- LVI.** Biblia Acatholicorum Germanica, Genevensis, Anglicana, Batavica, &c. ab Ecclesia meritò prohibentur. 86
- LVII.** Sola Scriptura non complectitur omnia necessario credenda, & servanda. 93
- LVIII.** Præter verbum Dei scriptum, necessario admittendum est aliquod verbum Dei non scriptum, sed vivâ voce traditum, nempe traditiones divina & Apostolica. 94
- LIX.** Apostoli & Ecclesia, multa à Spiritu Sancto didicere post Ascensionem Christi. 97
- LX.** In questionibus fidei, & morum, magni facienda est authoritas Sanctorum Patrum. 97
- LXI.** Deus unus numero est. 100
- LXII.** Deus licet unus in essentia, tamen quoad personas, hypostases, subsistentias, seu supposita, est Trinus. ibid.
- LXIII.** Deus est absolute Omnipotens, Immensus, Immutabilis, & Infinitus. 105
- LXIII.** Deo multo plura sunt possibilia, quam quæ decrevit facere. 106
- LXV.** Extreme blasphemum, & contra scripturas est, Deum facere causam, & autorem peccatorum; ut expressis verbis eum faciunt, Lutherus, Zuinglius, Melancthon, Calvinus, Beza, Vermilius falso nomine Martyr, Bucerus, Deista, Perkinsus, &c. 107
- LXVI.** Deus neque impellit, neque tentat ad peccandum. 110

I N D E X

- LXVII.** *Deus non prædestinat ad peccandum.* III
- LXVIII.** *Præscientia Dei non necessitat homines, neque ad malum, neque ad bonum.* ibid.
- LXIX.** *Deus non habet, neque censet justum eum, qui est impius.* II2
- LXX.** *Deus odit omnes operantes iniquitatem.* II4
- LXXI.** *Reprobationis positiva, hoc est illius actus, quo Deus vult reprobos æternis suppliciis addicere, causa sunt peccata hominum, & non Dei voluntas.* II5
- LXXII.** *Deus vult omnes homines salvos fieri.* II7
- LXXIII.** *Adulti, etiam infideles, habent, ex parte Dei, auxilia gratia necessaria ad conversionem, & salutem.* II8
- LXXIV.** *Per Deum non abest, quo minus infantes in utero, & amentes in peccato lethali morientes, justificentur, & salventur.* II9
- LXXV.** *Filius Dei est suo Patri coequalis.* 120
- LXXVI.** *Spiritus Sanctus non à Patre solo, sed etiam à Filio procedit.* 121
- LXXVII.** *Christus est promissus Orbi Messias.* 122
- LXXVIII.** *Christus non est merus homo, ut blasphemant Iudæi, & Ariani, sed homo simul & Deus, nempe verus, ac naturalis Filius Dei Patris, qui naturam humanam sibi hypostaticè univit.* 132
- LXXIX.** *Christus, quia homo, veram, naturalem, & similem nobis carnem habuit.* 134
- LXXX.** *Ex duabus Christi naturis non coalescit una.* 135
- LXXXI.** *Utraque natura divina, & humana manet in Christo inconfusa, & impermixta.* 136
- LXXXII.** *In Christo tamen non sunt due persone, sed unica tantum verbi.* 136
- XIII.** *Nec tamen unio hypostatica duarum in Christo na-*

P U N C T O R U M.

sto naturarum facit idiomata, seu proprietates utriusque sibi invicem communicari, ita, ut humana Christi natura sit in immensum diffusa, &c. ut volunt Lutherus, Brentius, Kemnitius, & Ubiquista omnes. 137

LXXXIV. Christus est Mediator. & Redemptor noster, non secundum divinam, sed humanam suam naturam, quatenus hæc est hypostaticè unita personæ verbi. 138

LXXXV. Christus hominibus datus est, non tantum ut Redemptor, sed etiam ut Legislatores, cui obedi-
diamus. ibid.

LXXXVI. Christus quæ homo, non laboravit ignorantia. Contra Lutherum, & Calvinum. 139

LXXXVII. Christus neque mortem secundam, neque pœnas Inferni subivit. Contra blasphemias Lutheri, Calvini, &c. 140

LXXXVIII. Christus nullo modo peccator fuit, neque salutem renuntiavit. Contra blasphemias Lutheri, Calvini, &c. 142

LXXXIX. Christus pro omnibus mortuus est, ut ex Scriptura docet Concilium Trident. Sess. 6. c. 3. 144

LXXX. Christus, non solum ut Deus, sed etiam, ut homo, est caput Ecclesiæ. 146

LXXXI. Christus mundum sanguine suo, & morte corporali redemit. 147

LXXXII. Christus sibi gloriam, nobis verò salutem, & alia bona, suâ morte est promeritus. 149

LXXXIII. Christus, quæ homo, vivorum, & mortuorum est Iudex. 150

LXXXIV. Christi anima mox à morte triumphatrix descendit ad Inferos. 151

LXXXV. Christus ut homo est adorandus, & invocandus

I N D E X

	<i>sanctus.</i>	152
LXXXVI.	<i>Christus pro nobis interpellat in Cælo.</i>	153
LXXXVII.	<i>Sanctum IESV nomen est diligendum, adorandum, &c.</i>	154
LXXXVIII.	<i>Crux Christi adoranda est.</i>	155
LXXXIX.	<i>Signum etiam dominica Crucis est adorandum.</i>	157
C.	<i>Beata Virgo Maria est post Christum super omnes, sive homines, sive Angelos colenda, & ab omnibus eximiâ semper laude celebranda, &c.</i>	158
CI.	<i>Beata Maria rectè, pièque dici potest à fidelibus spes nostra.</i>	161
CII.	<i>Piissimè, & cum fundamento in scriptura Beata Maria creditur semper libera extitisse ab omni peccato, non solum actuali, verum etiam originali.</i>	162
CIII.	<i>Beata Maria Virginitatem Deo voverat, antequam salutata est ab Angelo.</i>	ibid.
CIIII.	<i>Sancti æterna jam beatitudine in Cælo fruuntur.</i>	163
CV.	<i>Essentia divina, ut in se est, à beatis Angelis, & hominibus videtur.</i>	165
CVI.	<i>Sancti & Angeli res nostras intelligunt.</i>	166
CVII.	<i>Sancti invocantes se audiunt, sive intelligunt.</i>	169
CVIII.	<i>Sancti pro nobis orant.</i>	171
CIX.	<i>Sancti, tum Angeli, tum homines piè, & utiliter à nobis invocantur.</i>	173
CX.	<i>Singuli habemus Angelos custodes.</i>	175
CXI.	<i>Deum per Sanctos, & eorum merita piè oramus.</i>	176
	<i>Sanctos piè colimus, & adoramus.</i>	177
		CXIII.

PUNCTORUM.

- CXIII.** Sancti homines in coelum, sive aeterna tabernacula nos recipiunt. 181
- CXIV.** Sanctorum exempla fideles pie & studiosè imitantur. ibid.
- CXV.** Omnes iusti non sunt inter se pares, sive aequaliter Sancti. 182
- CXVI.** Sancti non sunt omnes in gloria aequales. 183
- CXVII.** Christus, & Sancti sunt etiam in imaginibus suis honorandi. 184
- CXVIII.** Nunquam à Deo prohibitum est facere, vel habere imagines, sive in sacris, sive in prophanis locis. 187
- CXIX.** Licet Deum patrem, & Spiritum Sanctum picturis adumbrare, seu significare. 188
- CXX.** Ethnici, & Idololatrae existimarunt idola sua esse Deos. 189
- CXXI.** Christus, & Sancti sunt etiam in reliquiis suis honorandi. 190
- CXXII.** Fides Haemorrhoidae Christi simbriam tangentis sana erat, & sana est aliorum similiter facientium. 192
- CXXIII.** Falsum, & in Legem gratiae contumeliosum est dicere, Sacramenta veteris legis paria esse iis, quae in Novâ à Christo habemus. 193
- CXXIV.** Sacramenta Christi sunt signa, non tantum distinctiva, signativa, & obsignativa, verum etiam causativa, & effectiva iustitiae, atque sanctitatis spiritualis, & internae. 195
- CXXV.** Ad Sacramenti efficaciam non requiruntur fides, aut probitas ministri. 198
- CXXVI.** Minister Sacramentorum non est Angelus, seu bonus, seu malus, ut docuit Lutherus, sed tantum homo. 199

I N D E X

- CXXVII.** Verba in confectiōe Sacramentorum nova Legis necessario adhibenda: non debent esse, ut Calvinus, Brentius, & alii volunt, con-
cionalia, sed vel consecratoria, vel expres-
siva. 200
- CXXVIII.** Baptisma Ioannis, non fuit idem cum Ba-
ptismo Christi, ut volunt Zuinglius, Calvi-
nus, Beza, Whitakerus, &c. ibid.
- CXXIX.** Infantes sunt capaces Baptismi. 202
- CXXX.** Infantes non habent actualem fidem, cum
baptizantur. 203
- CXXXI.** Infantes, etiam infidelium, sunt capaces
Baptismi. 205
- CXXXII.** Baptismus est necessarium ad salutem me-
dium, etiam infantibus fidelium. ibid.
- CXXXIII.** Aqua vera, & naturalis, est de necessitate
Baptismi. 207
- CXXXIV.** Ad Baptismi substantiam maximè pertinet
invocatio illa sanctissimæ Trinitatis. 208
- CXXXV.** In necessitate potest quivis, etiam Laicus,
baptizare sive vir, sive fœmina. 209
- CXXXVI.** Baptismus tollit quidquid habet rationem
peccati. ibid.
- CXXXVII.** Non liberatur homo per Baptismum à votis
omnibus, quæ postea, vel antè fecerit. 211
- CXXXVIII.** Falsum est in Baptismo remitti peccata futu-
ra, ut delirant Calvinus, Beza, &c. 212
- CXXXIX.** Etiam reprobi Baptismum integrum reci-
piunt. ibid.
- CXXXX.** Martyrium etiam remittit peccata omnia,
tum Originale, tum Actualia, & pœnam
etiam omnem peccatis debitam. 213
- CXXXI.** Contritio votum Baptismi includens, peccati
reatum

reatum delet, modo sit perfecta. 214

CXXXII. Confirmatio est verum nova legis Sacramentum. ibid.

CXXXIII. De materia Confirmationis, quæ est unctio oleo in fronte facta, cum signo Crucis, fit mentio in sacra Scriptura. 216

CXXXIV. Vnum & idem corpus in pluribus simul locis existere non implicat contradictionē. 217

CXXXV. Non implicat Corpus Christi existere modo spirituali, hoc est penetrativè cum aliis corporibus, &c. 218

CXXXVI. Deus potest efficere, ut idem numero Corpus Christi, quod in cælo est, sit eodem tempore verè, realiter, & substantialiter præsens in Eucharistia. 219

CXXXVII. De facto facit Christus, ut Corpus suum verè, realiter, & substantialiter præsens sit in Eucharistia. 220

CXXXVIII. Verba illa Christi, Hoc est Corpus meum non improprie, & figurativè, sed verè, & proprie sunt accipienda. 224

CXXXIX. Vi verborum illorum, Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus, consecratur Eucharistia. 230

CL. Non quilibet Christianus, sed soli Sacerdotes valide consecrant Eucharistiam. 231

CLI. Corpori Christi in Eucharistia non coexistit panis, sed transsubstantiatur, hoc est, convertitur in Corpus Christi, & vinum in ejus Sanguinem. ibid.

CLII. Christus sub altera sive panis, sive vini specie, non minùs, quàm sub utrâque totus existit. 238

I N D E X

- CLIII.** *Christus est totus sub qualibet utriusvis speciei parte.* 238
- CLIIII.** *Ecclesia nullam facit laicis injuriam, dum ipsis usum Calicis inhibet, ne, ut natum erat fieri, Sanguis Domini in terram sapius effundatur.* 240
- CLV.** *Eucharistia Sacramentum non consistit in solo usu, sive sumptione, sed in re permanente, nempe in ipsa hostia consecrata.* 241
- CLVI.** *Eucharistia ex pane necessario conficitur.* 242
- CLVII.** *Benedicenda sunt panis, & vinum, ex quibus Eucharistia conficitur.* 244
- CLVIII.** *Consuetudo in azymo celebrandi rationalior est.* ibid.
- CLIX.** *Ad sumptionem Eucharistia facienda est preparatio.* 245
- CLX.** *Corpus Christi verè manducatur ab indignis.* 246
- CLXI.** *Piissimè, & utilissimè circumfertur Corpus Christi per loca fidelium, in supplicationibus.* 247
- CLXII.** *Ecclesia Christi habet vera Altaria.* 250
- CLXIII.** *Non omne opus bonum est sacrificium propriè dictum, neque omnis oblatio, quæ fit in honorem Dei.* 251
- CLXIIII.** *Ecclesia Christi habet veri nominis Sacerdotes.* 252
- CLXV.** *Vetus Pascha, sive Agnus Paschalis, verè immolabatur à Iudæis.* 253
- CLXVI.** *Post cruentum Christi in Cruce sacrificium, est aliud in Nova lege reale, & propriè dictum Sacrificium.* 254
- CLXVII.** *Hoc Novæ legis Sacrificium est illud ipsum, quod*

PUNCTORUM.

- quod in ultima Cœna Christus obtulit, & offerri iussit, & per universam ejus Ecclesiam quotidie in sacrificio Missæ offertur. 256
- CLXVIII.** Nomen Missæ reperitur in Scriptura. 259
- CLXIX.** Omnes qui se mortali peccato obstrinxerunt, tenentur jure divino pœnitentiã agere. *ibid.*
- CLXX.** Pœnitentia animi signis externis declarata cum verbo absolutionis Sacerdotalis est Sacramentum Novæ legis propriè dictum. 260
- CLXXI.** Attritio ex timore pœnæ orta, sive timor servilis, non facit hominem hypocritam, & magis peccatorem, ut vult Lutherus, sed disponit ad solidam, & perfectam pœnitentiam. 261
- CLXXII.** Sacerdotes habent à Deo potestatem remittendi peccata. 262
- CLXXIII.** Confessio peccatorum mortalium in specie corã Sacerdote facienda est jure divino. 263
- CLXXIII.** Remissa peccati culpa, & pœnæ aternitate, sæpe remanet debitum pœnæ temporalis, sive in hac, sive in altera vita luenda. 266
- CLXXV.** Reatus istius pœnæ temporalis potest, ut plurimum, redimi bonis operibus. 268
- CLXXVI.** Eleëmofyna à peccatis, & morte liberat. 268
- CLXXVII.** Non in sola mutatione vitæ, & resipiscentia, sed in operibus quoque pœnalibus, &c. pœnitentia propriè versatur. 269
- CLXXVIII.** Prælati Ecclesiæ possunt, ex paterna in suos lenitate, indulgentias eis subinde concedere. 270
- CLXXIX.** Ordinatio est Sacramentum. 272
- CLXXX.** Non omnes, qui sunt Christiani, sunt hoc ipso propriè Sacerdotes. 273

b s

CLXXXI.

I N D E X

- CLXXI.** Digami Apostolica lege a Sacris Ordinibus arcentur. 275
- CLXXII.** Matrimonium est verè, & propriè Sacramentum Novæ legis. ibid.
- CLXXIII.** Matrimonium fidelium consummatum, solvi non potest ob fornicationem, aut adulterium. 276
- CLXXIII.** Matrimonium non dirimit reclamatio parentum. 278
- CLXXV.** Polygamia plurium simul conjugum non est libera Christianis, ut docent Lutherus, & Anabaptista, sed prohibita lege naturali, & Evangelicâ. ibid.
- CLXXVI.** Virginitas est bonum honestum, & specialis virtus. 279
- CLXXVII.** Melius, ac beatius est manere in Virginitate, aut cœlibatu, quam Matrimonio jungi. 281
- CLXXVIII.** Extrema unctio est Sacramentum Novæ legis. 282
- CLXXIX.** Præter gratiam sanctificantem, & alios effectus per tria Sacramenta, nempe Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, imprimitur character planè indelebilis, per quem ad Dei cultum deputamur, & ab aliis eternùm dignoscimur, & distinguimur. 283
- CLXXX.** Sine fide nulli unquã cõrigit justificatio. 283
- CLXXXI.** Fides non est nuda apprehensio, aut significatio iustitiæ, sed vera ipsius causa. 284
- CLXXXII.** Fides ad justificationem disponens non est solum assensus ad Dei promissiones. 285
- CLXXXIII.** Fides implicita, quam Calvinus pro commento, & ignorantia insectatur, est Apostolica, & necessaria. 286

CLXXXIV.

PUNCTORUM.

- CLXXXIV.** *Præter fidem requiruntur in adultis alie dispositiones ad justificationem.* 280
- CLXXXV.** *Fides sine dilectione est mortua.* 290
- CLXXXVI.** *Fides sine operibus non justificat.* ibid.
- CLXXXVII.** *Nemo potest sine speciali saltem revelatione, quæ rarissime obtingit, scire, aut credere fide divinâ se esse justum.* 291
- CLXXXVIII.** *Neque certitudine fidei humana moraliter infallibili potest quis de sua justitia esse certus, citra specialem revelationem.* 293
- CLXXXIX.** *Fides potest à Charitate, & bonis operibus separata manere.* ibid.
- CC.** *Fides etiam reprobis datur.* 295
- CCI.** *Fides semel habita amitti potest.* ibid.
- CCII.** *Fides vera potest absque oris confessione existere.* 296
- CCIII.** *Fides non est Charitate major, aut divini-
nior* 297
- CCIIII.** *Fides Sancti Patri non deficit.* 298
- CCV.** *Non licet negare fidem Christi, neque ad vitandam mortem.* ibid.
- CCVI.** *Homo liberi arbitrii est in operibus naturalibus, & civilibus.* XIX 299
- CCVII.** *Voluntas hominis libera est in bono morali eligendo, & malo evitando.* 300
- CCVIII.** *Homo etiam liberè Deo cooperatur in operibus piis, & salutaribus.* 302
- CCIX.** *Nemo sine Spiritu Sancto potest quicquam in supernaturalibus, siue credendo, siue agendo.* 304
- CCX.** *Neque tamen ita debilitata est natura humana per peccatum, ut citra gratiam specialem Christi suis viribus nihil omnino possit* 306

I N D E X

- fit vel rectè nosse, vel agere.* 305
- CCXI.** Peccator à Deo motus, & excitatus se præparat ad justificationem. 306
- CCXII.** In justificatione peccata non teguntur tantum sed tolluntur. 307
- CCXIII.** Deus in Iustificatione infundit homini gratiam, seu iustitiam inherentem, quâ verè, & intimè iustificatur, sanctificatur, &c. 309
- CCXIV.** Iustificatio non consistit in imputatione iustitiæ Christi. 311
- CCXV.** Bona iustorum opera non sunt peccata venialia, nedum mortalia, ut docent Lutherus, Calvinus, Melancthon, Whitakerus, &c. 312
- CCXVI.** Iusti faciunt opera verè iusta, & integrè bona. 314
- CCXVII.** Iusti faciunt opera verè meritoria vitæ æternæ. 315
- CCXVIII.** Diversa fidelium opera, ut sutores, aut Apostorum agere, &c. non sunt omnia apud Deum paria, & equalia, ut vellet Lutherus, Confessio Halvetica, &c. 318
- CCXIX.** Licet bona opera facere etiam intuitu mercedis æternæ. 319
- CCXX.** Bona opera adeò non provocant Dei iram, (quod docent Lutherus, & Calvinus,) ut eam placent. 320
- CCXXI.** Licet homini in meritis, seu operibus Deo gratis (modò ea constet esse talia) fiduciam nonnullam collocare. 321
- CCXXII.** Bona opera iustorum sunt apud Deum impetratoria. 322
- CCXXIII.** Bona iustorum opera sunt etiam verè satisfactoria.

PUNCTORUM.

atisfactoria, non quidem ex rigore iustitia, sed tamen ita, ut poenam peccati remissi temporalem condignè expient. 323

CCXXIV. *Deus propter bona opera nos diligit.* 324

CCXXV. *Bona opera sunt necessaria (etiam ratione efficientiæ) ad salutem.* *ibid.*

CCXXVI. *Lex Decalogi fideles obligat, & non est abrogata ut impiè fingunt Lutherus, Calvinus, Melancthon, & alii.* 327

CCXXVII. *Iustus potest cum auxilio gratiæ servare legem Decalogi.* 329

CCXXVIII. *Præceptum illud Non concupisces servari potest ab homine iusto in hac vita.* 332

CCXXIX. *Eriam præceptum illud, Dīliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, servari potest.* 333

CCXXX. *Iustitia amitti potest & justificatus de sua perseverantia timere debet.* 334

CCXXXI. *Omnes in conceptione peccatum Originale contrahimus ex Adamo, & cum illo nascimur.* 335

CCXXXII. *Peccata fidelium, & Electorum eis imputantur.* 338

CCXXXIII. *Eriam fideles ob peccata gravia excidunt è gratia Dei.* 339

CCXXXIV. *Non solum Lex, sed etiam Evangelium peccata redarguit.* 340

CCXXXV. *Non solo infidelitatis actu amittitur iustitia, nec sola incredulitas hominem damnationis reum facit.* 341

CCXXXVI. *Motus concupiscentiæ, rationis advertentiæ, & consensum voluntatis prævertentes, nulla sunt peccata, neque mortalia in infidelibus,*

I N D E X

- bus, neque in fidelibus venialia.* — 344
- CCXXXVII.** *Non omnia peccata sunt mortifera.* 345
- CCXXXVIII.** *Fornicatio est peccatum mortiferum.* 348
- CCXXXIX.** *Omne genus Vsuræ est contra Legem Dei, & peccatum.* ibid.
- CCXL.** *Reddenda est etiam à fidelibus ratio peccatorum.* 349
- CCXLI.** *Multa sunt verè & propriè Consilia Evangelica, quæ nec sunt Præcepta, nec indifferentia, sed Deo grata, & ab illo commendata.* 351
- CCXLII.** *Non est illicitum, impium, aut superstitiosum, ut delirant Lutherus, & Calvinus, sed laudabile quadam non præcepta vovere in honorem Dei.* ibid.
- CCXLIII.** *Non fuit Iudæorum proprium vota facere, sed cum Christianis id etiam commune.* 352
- CCXLIII.** *Licet etiam juniores ad vota admittere, ubi jam ad usum liberi arbitrii pervenerunt.* 354
- CCXLV.** *Laudabile & sanctum est votum paupertatis perpetuæ.* 355
- CCXLVI.** *Idem de voto Castitatis.* 356
- CCXLVII.** *Laudabile, & Deo gratum est Obedientia votum.* 357
- CCXLVIII.** *Optimum est Paupertatem, &c. vovere, & mundana simul omnia relinquere, ut Religiosi faciunt.* 358
- CCXLIX.** *Monachi licitè, & piissimè ex mendicitate vivunt.* 359
- CCL.** *Victus, & vestitus asperitas, non est res factua, ut blasphemant Calvinista, Magdeburgenses, &c. sed Deo gratissima accidit.* 361

PUNCTORUM.

- CCLI.** *Cilicii, & similium usum Deus ipse hominibus suadet.* 362
- CCLII.** *Monachorum habitus particulares non sunt hypocritici, neque superstitiosi, sed valde pii.* 363
- CCLIII.** *Bonum, & Apostolicum est cœlibatum colere.* 364
- CCLIV.** *Cœlibatus Sacerdotum in Dei verbo est fundatus.* 365
- CCLV.** *Apostoli perpetuam servarunt continentiam.* 366
- CCLVI.** *Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, & Subdiaconis, jam inde à tempore Apostolorum prohibitum est uxores vel ducere, vel antè ductis uti.* 367
- CCLVII.** *Laudabilis, & sãcta est vita Eremetica.* 369
- CCLVIII.** *Jejunium virtus est, & ad Dei cultum pertinet.* 371
- CCLIX.** *Delectus ciborum non est superstitio, sed virtus.* 373
- CCLX.** *Dies jejunii, & abstinẽtiæ sunt rectè ab Ecclesia instituti.* 374
- CCLXI.** *Orare est necessarium.* 376
- CCLXII.** *Oportet recitare orationem Dominicam.* 378
- CCLXIII.** *Non requiritur in oratione fides, quã certò credamus Deum absolutè facturum quæ petimus.* 379
- CCLXIV.** *Treces sunt magnã cum reverentiã, & humilitate, etiam corporis, ad Deum fundenda.* 380
- CCLXV.** *Vnam, eandemque orationem sapius repetere, neque superstitiosum est, neque superfluum.* 381

CCLXVI.

I N D E X

- CCLXVI.** *Horæ Canonicae, sive ritus laudandi, precandiq; Deum certis quotidie horis, est piissimus.* 382
- CCLXVII.** *Licet Deum orare pro omnibus in hac vita constitutis.* 383
- CCLXVIII.** *Placet Deo Cantus Ecclesiasticus cum instrumentis etiam musicis.* 384
- CCLXIX.** *Laudabiles, & piæ sunt peregrinationes ad loca sacra orationis causâ.* 385
- CCLXX.** *Non est necesse populum audire, seu verbatim intelligere ea, quæ Sacerdos publicè orat.* 386
- CCLXXI.** *Licet publicè orare in lingua peregrina, saltem ubi sunt, qui interpretentur, ut apud Catholicos ubiq; sunt, tam libri, quàm Concionatores, &c.* 387
- CCLXXII.** *Non est illicitum orare linguâ, quam nec ipse orans callet.* 388
- CCLXXIII.** *Tium, & verbo Dei conforme est certa orationi loca deligere.* 389
- CCLXXIV.** *Templa instituta sunt ad Deum orandum, & orationis causâ frequentanda.* 390
- CCLXXV.** *Templorum ornatus Deo placet.* 391
- CCLXXVI.** *Dedicationes Templorum meritò, & cum fundamento in verbo Dei celebrantur.* 392
- CCLXXVII.** *Laici debent jure divino decimas, aut aliud earum loco solvere Sacerdotibus.* 393
- CCLXXVIII.** *Non licet Christianis Sabbata Iudaorum, aut alias Veteris legis ferias observare.* 394
- CCLXXIX.** *Cultus diei Dominicae, Paschatis, Pentecostes, Assumptionis Beatissimæ Virginis, &c. est sanctus, & religiosus, ipsiq; Dies aliis sanctiores.* 396
- CCLXXX.**

PUNCTORUM.

- CCLXXX.** Ad providentiam Pastorum Ecclesiae spectat Cæremonias instituere, uti rectè docet Augustinus. 399
- CCLXXXI.** Cæremonia Ecclesiae sunt Deo grata, & meritoria, 400
- CCLXXXII.** Cæremonia Luminarium, Palmarum, &c. ut sunt permagna utilitatis, & divina illustrent mysteria, ita & in verbo Dei sunt fundata. 401
- CCLXXXIII.** Cæremonia ab Ecclesia instituta non possunt omitti sine peccato, etiam citra scandalum. 404
- CCLXXXIV.** Romanus Pontifex visibile Ecclesiae in terris caput rectè adoratur, & pedum osculo salutatur. 405
- CCLXXXV.** Pius, & in verbo Dei stabilitus est usus thuris in divinis Officiis. 410
- CCLXXXVI.** Sepelire fideles mortuos est res Deo grata, & meritoria. 411
- CCLXXXVII.** Creatura, ut aqua, panis, oleum, &c. rectè benedictionibus sanctificantur. 412
- CCLXXXVIII.** Benedictiones signo externo, ut sancta Crucis, ritè peraguntur. 413
- CCLXXXIX.** Etiam inter homines Christianos est politica potestas, sive superioritas. 414
- CCLXXX.** Politicis sanctionibus obstringuntur etiam conscientiae fidelium. 416
- CCLXXXI.** Principatus, sive Dominium potest esse etiam in impiis. 417
- CCLXXXII.** Christiano Magistratui licet gladio ferire. 418
- CCLXXXIII.** Christianis licet bella gerere. 419
- CCLXXXIV.**

I N D E X

CCLXXXIV. *Christianis, cum veritate, iudicio, & iustitia, licitum est jurare.* 420

CCLXXXV. *In nullo casu licitum est mendacium, ne tunc quidem, quando mentiendo nemini obesses, & tamen alicui prodesse.* 421

CCLXXXVI. *Fides etiam Hæreticis servanda est.* 422

CCLXXXVII. *Libri hæretici sunt exurendi, & interdiciendi.* 423

CCLXXXVIII. *Non licet Hæreticorum concionibus interesse.* 424

CCLXXXIX. *Hæretici ab Ecclesia damnati à Magistratu puniri possunt.* 425

CCC. *Anima hominis est immortalis.* 426

CCCI. *Animæ Patrum ante Ascensionem Christi non sunt in Cælum receptæ.* 427

CCCII. *Animæ Patrum ante Ascensionem Christi manserunt in loco subterraneo, quem vocamus Limbum Patrum, sive sinum Abrahæ.* 428

CCCIII. *Est etiam Purgatorium, seu locus, in quo animæ Iustorum, quæ in hac vita non sunt plenè purgatæ, satispatiuntur.* 429

CCCIII. *Laudabile est, & pium orare pro fidelibus defunctis, ut à Purgatorii poenis solvantur.* 434

CCCIV. *Omnes in hac carne resurgemus.* 435

CCCVI. *Omnes sumus judicandi, tam fideles, quàm infideles.* 436

CCCVII. *Infernus est locus.* 437

CCCVIII. *Pæna damnatorum in Inferno non sunt, ut fingunt Calvinus, Beza, & plures eorum sequaces, nudus terror, & anxietas conscientie.*

PUNCTORUM.

conscientia cogitantis Deum sibi iratum,
& infestum, sed combustio in stagno ignis,
& sulphuris. 438

CCCIX.

Anima reproborum corporibus exuta, jam
ante supremum diem poenas Inferni susti-
nent. 440

CCCX.

Pœna Infernales eternum durabunt. 441

CCCXI.

Falsum est parvulos sine Baptismo ex hac
vita discedentes igne puniri, ut volunt
Lutherus, Melancthon, & Tilmannus
Heshusius. 442

CCCXII.

Nimia est impudentia, ut dicit Augusti-
nus, negare animas defunctorum interdum
ad nos redire, Deo id jubente, vel permit-
tente. 443

CCCXIII.

Figmentum est post diem judicii secutu-
rum millenarium annorum, per quod San-
cti cum Christo in terris regnaturi sunt in
deliciis, seu corporalibus, ut volebat Che-
rinthus, seu spiritualibus, ut opinatus est
sanctus Irenæus, & alii. 444

CCCXIV.

Acatholici hujus temporis, sicut circa præ-
missa, & alia, verbo Dei scripto manifestè
repugnant, ita etiam illud mirum in mo-
dum pervertunt, mutant, atque muti-
lant. 445

CCCXV.

Expresse, & clare interdum fatentur
Protestantium primipili sua dogmata ver-
bo Dei contradicere, &c. 454

CCCXVI.

Acatholici hujus temporis Lutherani,
Calvinistæ, Protestantes, Anabaptistæ, &c.
sibi suisq; Cælum penitus occludunt, &
mille.

INDEX PUNCT.

mille Infernos, (quodeos monens, atque
miserans dico) reserant. 460

CCCXVII. Catholicorum verò unusquisque est de sua
Fide securissimus. 464

LAPIS

LAPIS LYDIUS CONTROVERSIARUM MODERNARUM.

PUNCTUM I.

Fides ad justitiam & salutem necessaria, non est fiducia voluntatis, sed assensus intellectus, quo rebus à Deo revelatis firmissimè assentimur. Contra Lutherum, Zuinglium, Melancthonem, Calvinum, Bezam, Fiedum, &c.

Heb. II. V. I. *Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.* L.

*Est, ait Apostolus, Substantia, græcè ὑπόστασις, quæ etiam Subsistentiam significat, eo quod res sperandas, græcè quæ sperantur, subsistere facit in intellectu certitudine, æquè ac si de facto existerent. Est etiam Argumentum, Aug. l. 13. de demonstratio, ut legunt Augustinus, & Tri-
A Chry-*

Chrys.
in hunc
locum.

S. Thom

22. q.

129.

Chrysostomus ; Syriacè *peiasa*, sive *persuasio* ; Quasi dicat *Paulus*, Fides est lumen, quo intellectus convincitur ad ea firmiter credenda, quæ non videt. Non est igitur fiducia illa Novatorum: fiducia enim, cum nihil aliud sit, nisi *spes roborata*, in voluntate est: *Argumentum* verò, *convictio*, & *demonstratio* soli intellectui conveniunt juxta id Apostoli,

2.

Heb. II. v. 3. *Fide intelligimus* (id est judicamus) *aptata esse sacula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent.*

3.

Et si rem adhuc altiùs ex Christi ipsius ore repetamus, Joannis, 17. v. 3. *Hæc, ait, est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti, IESVM Christum.* Audin cognoscant? *Vita* (sive *salus*) *æterna* est cognoscere, quod certè est opus intellectus.

4.

Ex quo Joannes, i. epist. 5. vers. 5. *Quis, inquit, est, qui vincit mundum,* hoc est, *justitiam, & salutem adipisci hîc incipit*) nisi qui credit, quoniam *Jesus est filius Dei.* Ubi fides saluti *deserviens* in credulitate solum, & assensu intellectus ponitur.

5.

Sic etiam Rom. 10. v. 8. *Hoc est verbum*

bum fidei, quod predicamus, quia si confitearis in ore tuo Dominum IESVM, & in corde tuo credideris, quod Deus illum suscitavit à mortuis, salvus eris. En tibi rationem fidei Apostolicæ, & justificantis, per credulitatem solum & assensum, absque ulla fiducia mentione, expressam.

Hoc & similia de fiducia nō nisi ineptissime, acciperetur.

Fides igitur est credere, & non nisi impiè docet Calvinus (lib. 3. Instit. c. 2.) quod credere Deum esse, Evangelicam historiam, & reliquas scripturae partes; & Dei sermonem pro certissimo habere Oraculo nullius sit momenti.

6.
Horrenda Calvinii blasphemia.

Fiduciae fides non synonyma sed radix & causa est, juxta id Ephes. 3. v. 12. In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia, per fidem ejus. Simile etiam habes 1. Tim. 3. 13.

7.

Et certè fidem dicere fiduciam, est eam cum spe confundere. Contra id Apostoli, 1. Cor. 13. v. ult. Nunc autem manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, &c. Tria enim cum sint, discreta, certè & differentia esse oportet.

8.

PUNCTUM II.

Fides est tantum unica. Contra Mahometanos, Calvinum, & Deistas, sive novos Arianos.

1. Heb. 13. 9. *Doctrinis variis nolite abduci.*

2. 1. Cor. 1. v. 10. *Obsecro vos fratres per nomen Domini nostri IESV Christi, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata, sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.* En ut totius Ecclesiæ fides, non nisi una, & eadem est, juxta Apostolorum sententiam :

3. Eph. 4. v. 4. *Vnum corpus, & unus spiritus.* Unius verò Spiritus non nisi una & eadem est credulitas sive Fides.

4. Eph. 4. v. 5. *Vnus Dominus, una fides, unum baptisma.* Vna igitur Apostolo erat fides, & tantum una, sicut unus Dominus, sive Deus. Et plura illa, quæ hodie coluntur, fidei genera, à vera & Apostolicâ fide aberrare necesse est. sunt enim varia & multiplicia, cum fides Apostoli sit tantum unica. juxta id

Theodoreti

(Orat. 1. de Providentia.)

Multi-

Multiplex quidem, & varium est mendacium, simplex verò veritatis gratia.

Eccles. 2. v. 14. Vae peccatori terram ingredienti duabus viis. Quid igitur erit Novatoribus, inter quos, quot homines, tot ferè viæ, sive sectæ.

P U N C T U M III.

Fides adeo prorsus unica est, ut nihil ei demere, vel adjicere liceat absque salutis jacturâ. Contra eosdem.

Objectum enim fidei est aggregatio omnium, quæ Deus revelavit, & per Ecclesiam nobis credenda proposuit: Eorum verò si vel unum credere detrectes, eodem modo in summam Dei revelantis auctoritatem injurius es, atque si omnia respueres. juxta id Jacobi 2. v. 10. Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

1.

Rom. 16. 17. & 18. Rogo vos fratres ut observetis eos, qui dissensiones & offendicula inter doctrinas quas vos audivistis, faciunt, & declinate ab illis; hujusmodi enim Christo Domino nostro non serviunt, &c.

2.

3. Rursus Apoc. ult. v. 18. *Si quis, inquit Joannes, apposuerit ad hæc, (in Apocalypsi contenta) apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto.*
 4. Et vers. 19. *Siquis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, &c.* En ut summi reatus sit res fidei violare, sive demendo, sive adjiciendo hoc fiat.

5. Paulus primæ ad Tim. 4. v. 3. hæreticis accenset eos, qui *prohibent tantum nubere, vel jubent à certis cibis (tamquam immundis) abstinere.*

6. Secundæ item ad Tim. 2. v. 17. 18. *Hymenæum & Philetum hæreseos damnat non aliam ob causam, quàm quòd dicerēt Resurrectionem esse jam factam.*

7. Et ad Galat. 5. v. 2, *Si circumcidamini, ait, Christus vobis nihil proderit, nempe ob novum fidei adjectum articulum, Væ igitur Calvinistis, Væ Deistis, & Novatoribus simul omnibus.*

P U N C T U M I V.

Fides hæc adeo unica Apostoli absolute necessaria est ad salutem. Contra Zuinglium, Calvinum, Bezam, &c.

1. *Sine fide enim impossibile est placere Deo,*

Deo, Heb. II. 6. unicam esse fidem jam dixerat Apostolus, eandemque hic necessariam insuper esse docet ad Deo placendum; ex Evangelio enim id hauserat.

Marci 16. v. 16. *Qui non crediderit* 2.
condemnabitur.

Et Ioannis 3. v. 36. *Qui incredulus* 3.
est Filio, non videbit vitam, sed iræ
Dei manet super eum.

Et ibidem v. 18. *Qui non credit, jam* 4.
judicatus est, &c. Nempe à Deo, cujus
sententiæ nos omnes conformare de- *Atha-*
bemus, & tenere cum magno Atha- *nasius*
nasio de hâc unicâ Christi fide, quòd *in Sym-*
nisi quisque eam integram, inviolatam- *bolo.*
que servaverit, absque dubio in æter-
nū peribit. Projicietur enim in stagnum
ardens igne, & sulphure, quod Scriptu- 5.
ra (Apoc. 21. v. 8.) vocat mortem se-
cundam, aitque esse incredulorum
partem.

PUNCTUM V.

Fides hac adeo necessaria, non est pro-
prie notitia, sed assensus ad ea, qua non
apparent. Contra Calvinum, & ejus
asseclas.

Sic enim Propheta Fidem viam facit, 1.

& gradum ad intelligendū : Isaias 7. 9.
Nisi credideritis non intelligetis.

2. Et Apostolus eam clarè defini.
Heb. II. I. *Argumentum non apparen-
tium.*

3. Addiscentem enim , ut ait Philoso-
phus ille , oportet credere : Et Paulus
inter mysteriorum notitiam , & Fi-
dem distinguit , tanquam diversa
planè dona : 1. Cor. 13. 2. *Si noverim
mysteria omnia , & omnem scientiam ,
& si habuero omnem scientiam , & si
habuero omnem Fidem.*

4. Et 1. Cor. 12. 8. enumerans dona Dei,
*Alii , inquit per Spiritum datur sermo
sapientiae , alii sermo scientiae secundum
eundem Spiritum , alteri Fides (nempe
eximia , quæ montes etiam transferre
potest) in eodem Spiritu.*

5. Heb. II. 8. *Fide exiit Abraham ne-
sciens quo iret.*

6. 1. Cor. 13. 12. *Videmus nunc per spe-
culum in enigmate. Enigmate verò
quid obscurius ?*

7. Apostolus iterum 2. Cor. 10. 5. dicit
se per Evangelii prædicationem in cap-
tivitatem redigere omnem intellectum
in obsequium Christi.

At certè ubi liquida & explorata est
notitia veritatis, ibi nulla est intellectûs
captivatio, nec ulla Fidei tantoperè ab
eodem Apostolo inculcata obedientia;
quid enim opus obedientiâ in creden-
do, si per Fidem notitia præbeatur?
Considera, ait Augustinus, (serm. 189.
de tempore,) *quòd voceris fidelis, non*
rationalis. Item (tract. 40. in Joan.)
Quid (inquit) est Fides, nisi credere quod
non vides. Et Hilarius (lib. 8. de Trini-
tate ante med.) *Maximum stipendium*
Fidei est sperare quæ nescis. vide plura
Heb. 11. &c.

Augu-
stinus.

Hila-
rius.

8.

PUNCTUM VI.

*Fides tamen hæc non est erroribus per-
mixta, ut blasphematur Calvinus, lib. 3.
institut. cap. 2. §. 31.*

Calvi-
ni Bla-
sphe-
mia.

Est enim ut docet Apostolus Heb.
11. 1. *Sperandarum substantia rerum*,
sive, ut græcus textus habet, *ὀψίας*
idest *subsistentia*, sperandorum; Atqui
subsistentia eorum, quæ fideles sperant,
cum errore pugnat. Ergo.

1.

Joan. 16. v. 13. *Cum venerit ille Spi-
ritus veritatis, docebit vos omnem veri-
tatem*

2.

- tatem.* Atqui jam pridem adest Sanctissimus & Divinus ille Spiritus, & omnis cum eo veritas; ergo nihil jam superest erroris, præsertim cum nihil, nisi à Deo doctum, teneamus, ut jam suprâ dixi. p. 3. & firmum stet Dei fundamentum, ut testatur Paulus, 2. Tim. 2.
3. 19. *Sed firmum fundamentum Dei stat.*

PUNCTUM VII.

Fides hæc homines reddit infallibiliter certos, eorum, quæ docet; contra Calvinum, & alios.

1. Nititur enim Deo attestante, ac proinde infinitæ est certitudinis. Heb. ii. i. *Non apparentium* ἑλεγχῶ, hoc est *demonstratio, & convictio*, ut legunt *August.* lib. 13. de Trinitate cap. i. & *Chrysostomus* in hunc locum Apostoli.

2. Unde ad Galat. i. v. 8. *licet nos, ait, mutatâ mente, aut Angelus de cælo* (si id fieri posset) *evangelizet, vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Præterquâ, ait, *græcè* ἀνάθεμα & utrumque, tam græcum, quàm latinum significat etiam contra: Fides enim tantæ est certitudinis, ut inde nata sit de
- contra-

contrariis planè omnibus triumphare,
secundum id Joan. 1. 5. v. 4. *Hæc est vi-*

3.

etoria, quæ vincit mundum, fides nostra.

Inde Petrus Judæis prædicans, Act.
2. 36. vult eos *certissimè* tenere quæ de
Jesu refert. *Certissimè*, inquit, *sciat om-*

4.

nis domus Israël, &c.

Et Paulus, 1. Cor. 9. 26. Ego, inquit,
sic curro, non quasi in incertum. Etenim
si incertam vocem det tuba, quis parabit

5.

se ad bellum? 1. Cor. 14. 8.

Quis, inquam, fortunas, libertatem,
vitam, &c. pro re minus certâ oppigne-
rare gestiât? quis nisi pro fide certissi-
mâ, & divinâ, martyrii certamen adire,
aut denique verus Dei Martyr existere
potest? Huc spectat etiam Augustinus,
quotiescûmque in expositione fidei his
verbis utitur: *Firmissimè tene, & nul-*

Augu-
stinus.

6.

latenùs dubites. ut lib. de fide ad Pe-
trum. Cap. 36. & 39.

PUNCTUM VIII.

*Opiniones hominum non possunt gignere,
aut fundare fidem infallibiliter cer-*

Rom. 3. v. 4. *Omnis homo mendax.*

1.

Cui igitur hominum infallibiliter credas?

2. Gen. 6. 5. *Videns autem Deus, Quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore. Hoc certè probat ingenium hominis ad malum esse pronum, adeo ut non rarò absurda, & à recta ratione aliena confingat.*

3. Hinc Christus Joannis 5. 34. *Ego, inquit, non ab homine testimonium accipio. Neque ipse, neque divina in eum fides.*

4. Isaia, 54. 13. *Ponam universos filios tuos doctos à Domino:*

Luthe-
rus. Nempe Christo & divino ipsius Spiritu per Ecclesiam, ut enim ipse Lutherus contra se apertè fatetur libro de potestate Papæ: *De nullo privato homine certi sumus, habeat, nec ne, revelationem Patris, Ecclesia autem ipsa est, de qua dubitare non licet, &c.*

5. Iterum, 2. Petri, 1. 20 *Prophetia scripturae propriâ interpretatione non fiet &c. propriâ, idest humanâ, privatâ. &c.*

6. Ecclesiastæ, 1. 8. *Cunctæ res difficiles non potest eas homo explicare sermone. Audin? Non potest homo res naturales*

les explicare, nedum myſteria Dei ſupernaturalia.

PUNCTUM IX.

Neque privatus cujuſquam Spiritus, ſive inſpiratio privata, ſcripturas exponere præ ſe ferens, ut volunt Lutherus, Calvinus, & Anabaptiſta.

Propter allegata puncto præcedente; quibus adde:

1. Joan. 4. 1. *Probate ſpiritus, ſi ex Deo ſint, quoniam multi pseudo-propheta exierunt in mundum.* Ac ſi diceret, privatus ſpiritus alio ſemper eget teſte.

1.

1. Cor. 12. 30. *Nunquid omnes interpretantur?* Non certè, nam ut alibi etiam idem habet Apoſtolus:

2.

1. Cor. 12. v. 8. & 10. *Alii per ſpiritum datur ſermo ſapientia, alii ſermo ſcientia, alii, &c. alii interpretatio ſermonum.* Alii dicit; Ergo non omni, non cuilibet.

3.

Unde ſcies, utrum ſpiritus tuus internus ſit potiùs veritatis, quàm vertiginis, & erroris? Nemo privatus hoc poteſt ſcire, niſi alium, illumque authoritate Apoſtolicâ præditum audien-

- do, ut clarè docet Joannes, 1. ep. 4. 6.
4. *Qui novit Deum, audit nos, qui non est ex Deo, non audit nos; in hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.*
 5. *Ezechiël 13. v. 3. Va Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, &c. sed hoc faciunt qui privato spiritu nituntur. Ergo.*
 6. *3. Reg. ult. v. 28. Spiritus mendacii erat in ore omnium Prophetarum Achab. Qui tamen à Deo doctos & inspiratos se venditabant. Ergo.*

P U N C T U M X.

*Fides non nisi ex auditu Christi nascitur.
Contra eosdem.*

1. *Rom. 10. v. 17. Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.*
2. *1. Thes. 2. v. 13. Quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbū hominum, sed, sicut est vere, verbum Dei, quod operatur in vobis, qui credidistis.*
3. *Isaiæ 54. v. 13. Ponam universos filios tuos doctos à Domino; Nempe Christo, & divino ejus spiritu, per Ecclesiam.*
juxta

juxta illud Domini Lucae 10. v. 16. *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* Vide etiam Act. 16. 32.

4.

5.

PUNCTUM XI.

Non est certum loqui Christum per hominem quemcumque privatum.

Contra eosdem.

Rom. 3. 4. *Omnis homo mendax est.* Vide dicta punctis VIII. & IX. quibus addo.

1.

2.

Proverb. 14. v. 12. *Est via, quae videtur homini justa, novissima autem ejus deducunt ad mortem.* Quid ergo à privato infallibile?

3.

2. Cor. 11. v. 13. *Pseudo-apostoli sunt operarii subdoli transfigurantes se in Apostolos Christi, & non mirum; ipse enim Satanas transfigurat se in Angelum lucis: non est ergo magnum, si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiae: quorum finis erit secundum opera ipsorum.* En ut in privatis saepe videtur spiritus veritatis ipse Pater mendaciorum. Vide Puncta VIII. & IX.

4.

PUN-

PUNCTUM XII.

*Nec per Magistratum Politicum loquitur
Christus in questionibus fidei diri-
mendis. Contra Laicocephalos, Bren-
tium, Melancthonem, & Arminianos.*

1. Deut. 17. 8. & 9. Litigantes pro iu-
dicio inter sanguinem & sanguinem, in-
ter lepram & lepram, inter causam de-
nique & causam, ab aliis omnibus re-
mittuntur ad Dei Sacerdotes, & specia-
liter ad summum Sacerdotem. *Ascen-
des*, inquit textus Hæbraïcus, & *venies
ad Sacerdotes Levitas & ad Iudicem*,
&c. hoc est consilium Sacerdotum, &
eorum Principem, summum Sacerdo-
tem.

2. Et v. 12. *Qui autem superbierit no-
lens obedire Sacerdotis (summi) impe-
rio, &c. morietur homo ille.*

3. Secundo Paralippomenon, Cap. 19.
v. 11. Profitetur Rex optimus Josaphat
sui non esse fori, nec officii, causas spiri-
tuales; Amarias, inquit, Sacerdos &
Pontifex vester, in his, quæ ad Deum
pertinent, præsidebit: Porro Zabadias,
qui est, dux in domo Juda, super ea opera
erit

præstiq

bisæid bisæ

præstiq præst

bisæid bisæ

erit quæ ad Regis officium pertinent. En ut, ipso Rege hoc affirmate, & in regno à Deo ipso constituto, non erat Regum præsidere in rebus ad Deum pertinentibus, sed aliud, & diversum planè officium.

Aggæi, 2. 12. *Hac dicit Dominus exercituum, interroga Sacerdotes legem.*

5.

Malachiæ, 2. v. 7. *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirant de ore ejus, quia Angelus Domini exercituum, est. Angelus, hoc est missus. Ubi verò misit Deus Magistratum ad prædicandum, aut in rebus Dei præsidendum?*

6.

Ecclesiastæ, 12. v. 11. *Verba sapientum sicut stimuli, & quasi clavi in altum defixi, quæ per magistrorum concilium data sunt à Pastore uno: his amplius, fili mi, ne requiras. Quod si hæc dicuntur de summo Sacerdote veteris testamenti, quanto magis dici possunt de Sacerdote testamenti novi, qui longè majores promissiones à Deo accepit?*

7.

Math. 23. 2. *Ad Cathedram Moysis remittebat Christus omnes, etiam Magistratum: Super Cathedram, ait, Moysi sederunt*

8.

sederunt scriba & Pharisei, omnia ergo, quacumque dixerint vobis, servate & facite. Sacerdos enim erat Moyfes,

9. Psalm. 98. 6. *Moyfes & Aaron in Sacerdotibus ejus.*

10. Math. 16. v. 19. Petro, & non Herodi, nec Constantino post futuro, dixit Christus. *Tibi dabo claves regni Calorum, &c.*

Athanasius. Quando, ait Athanasius, (Ep. ad vitam solitariam agentes) à condito a vo auditum est, quod judicium Ecclesia auctoritatem suam ab Imperatore accepit? aut quando hoc pro judicio agn-

Am- brosius. Et Ambrosius, (Epist. 32. ad Imperatorem Valentinianum juniorem, qui ab Arrianis depravatus, volebat de rebus fidei judicare, Certe, inquit, si vel scripturarum seriem, divinarum, vel vetera tempora retractemus, quis abnuat in causa fidei, in causa inquam, fidei, Episcopos solere de Imperatoribus Christianis idest de fide eorum, non Imperatores, de Episcopis, idest de eorum fide, judicare?

PUNCTUM XIII.

Certo certiùs est Christum loqui per Ecclesiam suam. Contra Lutherum, Calvinum, Whitakerum, & alios.

Lucæ 10. v. 16. *Qui vos audit, me audit. Quid clariùs?* 1.

1. Theſ. 2. v. 13. *Ideo & nos gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. Adverte illud auditus Dei, utque Deus in Apostolo audiebatur.* 2.

Isaiæ 59. v. 21. *Hoc fœdus meum cum eis, dicit Dominus, spiritus meus, qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, à modò, & usque in sempiternum. Ecce quàm infallibile est Deum adhuc loqui per Ecclesiam, quæ in æternum habitura est, ut dicit Propheta, Verbum Dei à Deo ipso in ore sibi positum, &c.* 3.

Matth. 10. v. 20. *Non enim vos estis, qui* 4.

qui loquimini, sed spiritus Patris vestri,
qui loquitur in vobis.

Vide iterum Punctum X.

PUNCTUM XIII.

*Christus Ecclesia sua manifestat omnem
veritatem, ita ut in fide illa num-
quam erret. Contra Bezam, Whita-
kerum, & Confessionem Anglicanam.*

1. Isaia 54. v. 4. *Noli timere, quia non
confunderis, neque erubesces, ait Deus ad
Ecclesiam. Confunderetur autem &
erubesceret, si à fide aliquando aberraret.*

2. Isaia 59. v. ult. *Hoc fœdus meum cum
eis dicit Dominus spiritus meus, qui est
in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo
non recedent de ore tuo, & de ore seminis
tui, & de ore seminis seminis tui, dicit
Dominus, à modò, & usque in sempi-
ternum. Quid enim hoc semen ita per-
petuò verax, nisi Christi Ecclesia?*

3. Joan. 14. v. 26. *Spiritus sanctus, quem
mittet Pater in nomine meo, ille vos do-
cebit omnia. Ergo omnem omninò ve-
ritatem scitu necessariam.*

4. Joan. 14. v. 16. *Et ego rogabo Patrem,
& alium Paracletum dabit vobis, ut
maneat*

maneat vobiscum in aeternum, spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, &c. vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Atqui Spiritus veritatis cum spiritu hæreseos, idololatriæ, &c. impassibilis est. Ergo.

Joan. 16. v. 13. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Ergo nulla apud eos veritas ab errore manet exclusa, ne una quidem, vel minima; quia Spiritus eos docet omnem veritatem. 5.

1. Tim. 3. 15. *Ecclesia Dei vivi columna, & firmamentum veritatis,* sed columna veritatis nullum fulcit errorem. Ergo. 6.

Math. 28. 20. *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Per Ecclesiam loquens. 7.

Lucæ, 10. 16. *Qui vos audit, me audit.* Porro Christus nihil unquam falsi auditus est loqui. Ergo neque Ecclesia id unquam faciet. Vide P. 13. n. 3. 8.

Isaiæ, 35. 8. *Et hæc erit vobis directæ via, ita ut stulti non errent per eam.* Neque stulti, ergo nulli, per eam. 9.

Matth.

10. Math. 16. 18. *Et porta inferi non præ-
valebunt adversus eam. Ergo nec ullis
umquam Satanæ præstigiis ad errorem
in fide deducetur.*

11. Ephes. 1. 22. *Ipsum dedit caput super
omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius,
& plenitudo ejus. Sed tale caput errare
non potest. Ergo nec etiam corpus ipsius
quod ab eo dirigitur, nempe Ecclesia*

12. *subjecta Christo, v. 24. qui dilexit illum*

13. *& seipsum tradidit pro eâ (v. 25.) ut illâ
sanctificaret, (v. 26.) & exhiberet ipse*

14. *sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem
maculam, aut rugam, aut aliquid hu-
jusmodi (in fide saltem) sed ut sit sanc-*

15. *tâ, & immaculata. v. 27. Vide etiam
Math. 23. v. 3. & alia. Ex quibus rectè
omninò pronuntiat, cum reliquis Patri-
bus, Augustinus, (lib. 1. contra Cres-
conium, c. 32.) Scripturarum à nobis
tenetur veritas, cum id facimus, quod
universa placuit Ecclesie, &c.*

*Augu-
stinus.*

P U N C T U M X V.

*Veritas fidei quoad nos Ecclesia authori-
tate nititur. Contra Bucerum, Whi-
takerum, &c.*

1. 1. Tim. 3. 15. *Ecclesia Dei vivi co-
lumna,*

lumina, & firmamentum veritatis. Et cui potius innitatur veritas fidei nostræ, quam veritatis firmamento, & columnæ veritatis?

Joan. 4. 6. Nos (hoc est Ecclesiæ Pastores) ex Deo sumus, qui novit Deum audit nos, qui non est ex Deo, non audit nos, in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, & Spiritum erroris. In assensu ad ea quæ docet Ecclesia, sive ejus Prælati, & dissensu ab eorum Doctrinâ. 3.

Math. 18. 17. Dic Ecclesiæ, idest Prælato ut exponit Chrysostomus, &c. 4.

PUNCTUM XVI.

Ecclesiam suam Christus nos simpliciter in rebus fidei, & morum, audire jubet, sub pena inferni. Contra Buccinum, Whitakerum, &c.

Math. 18. 17. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus. Sicut Ethnicus, idest idololatra, &c. 1.

Joan. 1. 4. 6. Qui novit Deum, audit nos, Ecclesiæ Prælatos: ergo qui non audit eos, ignorat Deū, & ignorabitur. 2.

Lucae, 10. 16. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Dicit Domi- 3.

Dominus Ecclesiæ Prælati. Atqui Deum spernere est proculdubio mortiferum.

Et ut docet Spiritus Sanctus. 1. Reg. c. 15. v. 23. *Quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.*

PUNCTUM XVII.

Christi Ecclesia semper fuit, eritq; omni tempore, visibilis, & facile reperibilis. Contra Calvinum Lutherum, &c.

1. Matth. 5. 14. *Vos estis lux mundi, non potest civitas abscondi supra montem posita.* Nempe Ecclesia, ut exponit Augustinus, lib. 3. contra Epist. Parm. &
2. alibi.

- Matth. 18. 17. *Dic Ecclesiæ, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus.* verum enimvero quid dicere possemus ignotæ, invisibili, irreperibili, &c. aut quis Ethnicus censendus, quod ignotam audire nolit?

Act. 20. 28. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei,*
regant

quam acquisivit sanguine suo. Ignorantam verò, & irreperibilem quo pacto regant, & quomodò ignota esse poterit quæ Danielis c. i. v. 26. comparatur monti magno, qui universam terram implevit & Psal. 88. v. 38. Soli ipsi & Luna, perfectæ in æternum, id est, semper plenæ. Facilius, inquit D. Chrysostomus, est Solem extingui quàm Ecclesiam obscurari (Hom. 4. in cap. 6. Isaïæ.)

5.
6.

Act. 13. 22. Et descendens Cæsaream Paulus ascendit, & salutavit Ecclesiam. non certè ignotam, non invisibilem, aut irreperibilem; A quâ etiam nulla legitima fieri posset Missio prædicatorum, & consequenter nulla esset fides Christiana, quæ, juxta Apostolum, est ex auditu prædicatorum, qui legitimè sunt missi.

7. 8.

Rom. 10. v. 17. Fides, ait, ex auditu; & vers. 14. quomodò autem audient, sine prædicante? quomodò prædicabunt, nisi mittantur? Quâ verò fieri posset, ut ignoti seu invisibiles & irreperibiles mitterentur ab invisibilibus & incognitis, de quorum fide, potestate, &c. nullo modo constare posset?

PUNCTUM XVIII.

Visibilis hac Christi Ecclesia non potest deficere. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Whitakerum, &c.

Nomine Ecclesiæ intelligo non unum, aut alterum hominem Christianum, sed multitudinem congregatam, in qua sint etiam Prælati, & subditi.

1. Matth. 16. 18. *Super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Neque ocliùs, neque seriùs; nunquam.*

2. Math. ult. v. ult. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus (hoc est sine interruptione) usque ad consummationem sæculi; sive diem judicii. Cum visibilibus istis hominibus, & eorum in Ecclesia successoribus.*

3. Psal. 47. v. 9. *Deus fundavit eam in æternum.* Nempe Ecclesiam Christi, ut exposuit Augustinus, & res ipsa clamat, nam totus Psalmus est de fundatione Ecclesiæ Christianæ, tanquam novæ conspicuæ, & clarissimæ civitatis.

4. Isaïæ 6. v. 8. & 9. *Et fœdus perpetuū feriam eis, & sciatur in gentibus semen eorum*

eorum, &c. omnes, qui viderint eos cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus. En ut in perpetuum visibilis durat Ecclesia; De ea enim Dominus ipse hoc caput exposuit Luca 4.

Matth. 3. v. 12. Ipse permundabit areā suam, & triticū congregabit in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Hoc, sine dubio, non fiet ante diem iudicii, & interim de Ecclesia Christi visibili intelligi aream istam hæretici etiam ipsi fatentur. 5.

Psal. 88. v. 30. Et ponam in saculum saculi semen ejus, & thronū ejus, hoc est maiestatem Ecclesiæ visibilis, sicut diei cali. 6.

Daniel 2. v. 44. In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus regnū, quod in æternum non dissipabitur, &c. 7.

Lucæ 1. v. 33. Regni ejus non erit finis. Regnum enim Christi sine dubio est vera ejus Ecclesia visibilis, & cognita. Neque certè regnum dici possunt homines aliquot occulti, ab invicem separati, & dispersi, qui se non norunt, ut Ecclesia invisibilis Lutheranorum, Calvinistarum, &c. Quid enim est 8.

regnum nisi multitudo hominum congregata, qui se invicem noverunt, &c.

Vide plura Psal. 88. Isaiaë 2. Michææ 4.

9. 10.

11.

Augu-
stinus.

&c. & eis qui visibilem Christi Ecclesiam defecisse blatterant, dic, quod in eadem olim causâ Augustinus contra Donatistas. (In Psalm. 102. concione 2.)

O impudentem vocem! illa non est, quia tu in illa non es; vide ne tu ideò non sis, nam illa erit, etsi tu non sis.

P U N C T U M X I X.

Sicut Fides Christi est tantum unica, ita Christi in terris Ecclesia est tantum unica. Contra Whitakerum, Mortonum, &c.

1.

Cant. 6. v. 8. *Vna est columba mea, perfecta mea, &c.* Et certè Ecclesia in Scripturis passim vocatur *una*,

2. 3.

Matthæi 24. v. 45. *Vna familia.* cap. 21. v. 28. &c. *Vna vinea.*

4.

Joan. 10. v. 16. *Vnum ovile.*

5.

Rom 12. v. 5. *Vnum corpus.* *Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.*

6. 7.

Ephes. 4. v. 2 3. 4. & 5. *Vnum corpus, & unus spiritus.* *Sicut vocati estis in*

una

una spe. una fides, &c.

1. Cor. 12. v. 27. *Vos autem estis corpus Christi, & membrum de membro.* En ut *una* est Ecclesia unitate spiritûs, & membrorum inter se, & cùm Capite, (*in Christo*) nimirum per eandem fidem, spem, &c. & per eadem media salutis. Hanc unitatem obtinuit nobis à Patre Christus.

8.

Joan. 17. v. 20. 21. *Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, ut credat mûdus, quia tu me misisti.* Sic orabat Dei Filius, qui hîc sine dubio auditus est pro sua reverentia. Adverte verò, ut Christus se mundo credibilem reddere voluit per Ecclesiæ suæ unitatem; pro quâ mori etiam est dignatus.

10.

Eph. 2. v. 16. *Vt reconcilet ambos in uno corpore Deo per crucem, cum præcedentibus à vers. 14.*

11.

Matth. 12. v. 25. *Omne regnum divisum contra se desolabitur, & omnis civitas, vel domus divisa contra se non stabit.* Verùm Regni ejus, id est Ecclesiæ,

12.

fiæ, non erit finis. Lucæ i. vers. 33.

Quare neque divisum est modò, neque dividetur. Sed unica in perpetuum manebit, in una Fide, Spe, &c.

P U N C T U M XX.

*Ex bonis atque malis simul etiam repro-
bis, constat Ecclesia Christi. Contra
Lutherum, Calvinum, Anabapti-
stas, &c.*

1. Matth. 13. v. 47. *Simile est regnum
Cælorum sagena missa in mare, & ex
omni genere piscium congreganti, &c.
malos autem foras miserunt: At certè
priùs illi intus fuerant. Ergo.*

2. Matth. 3. v. 12. *Ecclesia comparatur
Area habenti triticum, & paleas, igne in-
extinguibili comburendas.*

3. 1. Cor. v. 17. *Vnus panis, unum corpus,
multi sumus, Omnes, qui de uno pane
participamus. sed iudicium sibi aliqui
manducant, & bibunt, (Cor. 11. v. 9.)
sumunt enim boni, sumunt mali, ut
ostendam de Eucharistia agens. Ergo
de Ecclesiæ corpore sunt etiam mali, &
reprobi.*

PUNCTUM XXI.

Syncera verbi Prædicatio & legitima administratio Sacramentorum, non sunt signa, sed officia veræ Ecclesiæ. Contra Novatores hujus tēporis pænè omnes.

Nam omne signum suâ naturâ est sensibile, ut ipsi fatentur adversarii, cū agunt de Sacramentis; sed Veritas doctrinæ, &c. sola fide cognoscitur, ac proinde non apparet, neque sensibus subjicitur, secundū id Apostoli ad Heb. II. v. I. *Est autem fides argumentum non apparentium.* Ergo.

Rursus illa signa sunt obscura, sed Ecclesiæ Christianæ signa debent esse nota & manifesta omnibus, etiam infidelibus, cū alioqui non possint infideles ad Ecclesiam deducere. Quæ ut testatur Isaias, Cap. 35. v. 8. est *directa via, ita ut stulti* (idest infideles) *non errent per eam.* Igitur Ecclesia est potius veræ doctrinæ, & synceræ prædicationis signum, quàm hæc signa veræ Ecclesiæ.

PUNCTUM XXII.

Christi in terris Ecclesia est Sancta, etiam per talia, qualia Deus solus facit, miracula. Contra Bezam, Perkinsiũ, &c.

1. Math. 10. 17. *Euntes (ait Christus ad duodecim) predicate, infirmos curre, mortuos suscite, leprosos munda-te, dæmones ejicite, &c.*

2. Enimverò hoc erat necessarium, & modò est, dum Apostolorum in Ecclesia successores infideles ad fidem trahere conantur.

3. Exodi, 4. v. 1. Dum Moses à Deo mitteretur ad populum, & diceret non credent mihi &c. non respondit Deus, debent credere, velint, nolint, sed dedit ei potestatem miracula patrandi, & ait, (v. 5.) Vt credant, quod apparuerit tibi Dominus, &c.

4. Marci ult. 17. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, in nomine meo dæmonia ejicient, &c.* Quis verò dæmones compescere valet, nisi Deus? Atque hanc sanctitatem Ecclesiæ Romanæ non denegant, neque Lutherus, neque Magdeburgenses, &c.

Luther.
Ep. de
Anab.
Tom. 2.
Germ.

Marci

Marci ult. v. ult. *Illi verò profecti prædicaverunt ubique; Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.*

5.

Heb. 2. v. 7. *Contestante Deo signis, & virtutibus, &c. Ut etiam modò facit, juxta firmissimum illud Christi promissum.*

6.

Joan. 14. v. 12. *Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet, quia ego ad Patrem vado. Vnde Bellarminus, Coccius, & alii, Romanæ Ecclesiæ miracula, per ætates à Christo singulas, ad nos usque deducta referunt.*

7.

PUNCTUM XXIII.

Miracula istiusmodi sunt sufficiens testimonium veritatis. Contra Lutherum Whitakerum, &c.

Sunt enim testimonium Deo proprium, Psal. 76. v. 15. *Tu es Deus, qui facis mirabilia.* & Dei solius juxta id Psalmi 71. v. 18. *Benedictus Dominus Deus Israël, qui facit mirabilia solus.* Et illud Domini Marci ult. v. ult. *Prædicaverunt ubique; Domino cooperante, &*

II

2.

sermonem confirmâre sequentibus signis.

6. Lucæ II. v. 20. *Porro si in digito Dei ejicio demonia, profectò pervenit in vos regnum Dei. Atqui hoc ubique facimus Catholici. Ergo, & Dei regnum procul dubio sumus.*

4. Joan. 5. v. 36. *Ego habeo testimonium majus Ioanne, opera enim quæ dedit mihi Pater, ut perficiam, ea ipsa opera, quæ ego facio, testimonium (sufficiens) perhibent de me, quia Pater misit me. Atqui Ecclesia Romana ejusmodi planè opera facit, Ergo sufficiens habet testimonium.*

5. Nec enim aliter dixisset Dominus. Joa. 10. v. 38. *Si mihi enim nō vultis credere, operibus credite, ut credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.*

6. Isaïæ 41. v. 23. *Annuntiate, quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia dii estis vos. Hoc autem, & similia Romanæ Ecclesiæ filii innumeri fecere, & pergunt facere, ut ex vitis Sanctorum authenticis patet. Ergo Dei habemus Spiritum, Dei veritatem, &c. Et non nisi ex desperatione miraculorum à se, & sequacibus suis, patrandorum dicit Lutherus (in cap. 7. Matth. tom. 7. fol.*

92.) *Signis nihil prorsus moveor, etiam-
si, me vidente, mortuos in vitam revo-
cares, &c.*

Quid vero Christus? Joan. 14. v. 12. 7.
Alioqui propter opera ipsa credite.

Et Joan. 15. v. 14. *Si opera non fecissem* 8.
*in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum
non haberent: quibus apertissimè docet
Judæos, Hæreticos, &c. dum ad Eccle-
siæ miracula obsurdescunt, in Deum,
& animas suas delinquere.*

PUNCTUM XXIV.

*Sancta, perpetua, visibilis, & unica Chri-
sti Ecclesiâ, est tota commissâ Petro, ut
supremo omnium Pastori. Contra Lu-
therum, Calvinum, Confessionem An-
glicanam, &c.*

Hoc enim promisit Christus. Math. 1. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc*
Petram ædificabo Ecclesiam meam. Et
quomodo super ipsum præ cæteris unū
ædificanda erat Ecclesiâ, nisi ut singu-
lari ipsius regimini innixa? I.

Hoc certè regimen ei promisit Do-
minus, ibidem v. 19. *Et tibi dabo claves*
regni Cælorum. Cujus enim esse solent 2.

claves alicujus urbis, nisi Principis, ac Gubernatoris?

3. Promissa verò præstitit Dominus Petro immediate ante suam in Cœlum ascensionem. Joan. 21. v. 15. & sequentibus. Ibi enim post rigidum Petri solius, coram aliis de singulari ejus in Deum charitate examen, illi tandem soli præcepit in hunc modum: *Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasces oves meas.* (guberna habet textus græcus, secundo loco.) Nihil igitur est clariùs, quàm supremus hic Petri Pastoratus, super agnos, & oves Christi universos, nihil magis in Evangelio expressum.

4.
Βόσκεις-
τὰ ἀγ-
νία μου.
τοὺς
προβά-
τους.
ἀπὸ
ἐκείνης
ἐκείνης.
μὲν.
ἐκείνης-
τὰ
προβά-
τατά
μου.

Hinc *Lucæ 22 v. 31. & 32. Petrus* solus è duodecim Apostolis erat, pro cuius fide (in communi alioqui periculo) Dominus se dicit orasse, ne deficeret: immediateque, ibidem, Petro soli iussit *Fratres* (nempe reliquos Apostolos.) *confirmare.* *Lucæ 22. v. 32. Et tu Petre aliquando conversus confirma fratres tuos.*

7. Hinc etiam à Matthæo scribitur Petrus Apostolorum primus, Cap. 10. v. 2. *Duodecim autem Apostolorum nomina hæc sunt hæc: Primus Simon, qui dicitur Petrus.*

Et

Et ubique ab Evangelistis primo loco ἄρως
 ponitur; ut *Matthæi* iterum 17. v. 1. Πέ-
Luce 6. v. 14. &c *Marcæ* 3. v. 16. &c. τῶς.
Ioan. 21. v. 2. &c. Item *Act.* 3. v. 14. 8. 9.
Marcæ 13. v. 3. *Luce* 22. v. 8. 10. 11.

Et in unico illo Pauli loco, qui solus 12. 13.
 aliter habere videtur, *Galat.* 2. v. 9. Pe- 14.
 trum adhuc primo loco legunt, tam in 15.
 textu, quàm in commentationibus suis *Am-*
Ambrosius, *Hieronimus*, & *Augusti-*
nus, (optimus secundùm Calvinum *Augu-*
 ipsum antiquitatis testis) qui cum vete- stinus.
 ribus omnibus dicit Petrum ha- Hiero-
 buisse Primatum, ut sermone 124. de nymus.
 Tempore, ubi disertè Petrum vocat *Ca-*
put & verticem totius Ecclesiæ, totius,
inquit, corporis Ecclesiæ & membrorum
omnium. D. Chrysostomus, Episcopus
 ipse olim Constantinopolitanus (hom.
 55. in Matth.) *Petrum*, inquit, *futura*
Ecclesiæ Pastorem constituit. Vide insu-
 per *Act.* c. 1. v. 15. & c. 2. v. 14. c. 4. v. 6. 16. 17.
 & c. 5. v. 3. &c. Petrum se, pro officio 18. 19.
 ei à Domino injuncto, ut Caput Apo-
 stolorum & Ecclesiæ simul universæ ge-
 rentem.

PUNCTUM XXV.

Ecclesia Christi suum istiusmodi Pastorem universalem, Petri successorem, sub Christo ministeriale, & visibile in terris caput, semper habet. Contra eosdem.

Erat enim illud munus Petri, si quod aliud in Ecclesia, ordinarium, unde continuari est evidens, sicut aliæ in Ecclesia administrationes ordinariæ, Baptismi, Eucharistiæ, Absolutionis, &c. eâdem, quâ cæptæ sunt, auctoritate perseverant.

1. Joan. 21. v. 15. *Pasce oves meas, &c.* ut puncto præcedente num. 3. *Oves suas* dixit indefinitè omnes, non tantum præsentés, sed etiam futuras, & pascendas eas ibi commisit universas, ope sua, quam Petro, ejusque in hoc munere successoribus spopondit, dum in Cœlum jam abiturus Petro & ovili ejus benignissimè promisit.

2. Matth. 28. v. 20. *Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Cum enim hic Petro modò adesse nequit in persona Petri, quo

quo demum pacto illi hoc præstare potest, nisi in veris ejus successoribus?

Eph. 4. v. 11. *Et ipse (Christus) dedit quosdam Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* (Nempe in resurrectione) *ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae, in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris.* Quod si Christus det Ecclesiæ Pastores ad extremum usque diem, ut docet hîc Apostolus; certè Pastorem ejus summum non delevit. is enim maximè omnium est semper necessarius, ad oves Christi in unitate continendas, &c.

Cor. 10. v. 11. *Hæc autem omnia in figura contingebant, (Israëlitis.)* Successio ergo summorum inter Hebræos Pontificum figura erat Episcoporum Petro in ejus sede succedentium, Romæ. Ibi enim Petrus ultimò, & diutissimè sedit, ibi martyrio est coronatus, tam certò, ut nec Calvinus ipse id eat inficias

Calvin.
lib. Inst.
4. c. 6.
§. 15.

Luthe-
rus.

inficias, & *Lutherus* id ultrò concedat (Tom 7. ep. German. Witenbergæ impresso per Thomam Clog. anno 1561.) ubi etiam asserit Deum ideò Romanam Ecclesiam super alias omnes evexisse, quòd in eâ Sanctus Petrus & Paulus, imò aliqui (ait) Papæ, & centum millia martyrum suum profudere sanguinem.

5.

Rursus 1. Cor. 12. v. 20. & 21. *Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus, non potest autem oculus dicere manui, Operâ tuâ non indigeo; aut iterum caput (Ecclesiæ) pedibus, Non estis mihi necessarii.*

6.

Ergo etiamnum habet Ecclesia caput visibile, & sub Christo ministeriale: nam si Christus solus Ecclesiæ caput existeret, ipse certè dicere posset non solum pedibus, sed etiam manibus, & toti simul corpori suo mystico, *Nō estis mihi necessarii: juxta illud Job. 22. v. 3. Quid prodest Deo, si justus fueris? Servi enim inutiles sumus.*

7.

Rursus adhuc Act. 1. v. 20. De Juda prædixerat Spiritus Sanctus per Davidem *Episcopatum ejus* alterum habiturum, & quod alter ei suffici deberet: Et
Episco-

Episcopatum ejus accipiat alter; Proindeque Petrus successorem ei juxta voluntatem Dei sollicitè curavit. Quod si Judæ necessarius erat successor, quanto magis Petro, Apostolorum Principi, & ovium Christi omnium Pastori Ordinario. Cùm Petrus sive officium ejus propter oves, quæ semper manent, & non oves propter Petrum aut officium ejus sint constitutæ, juxta id Augustini libro de Pastoribus Cap. 1. Quod Christiani sumus, propter nos est; quod præpositi sumus, propter vos est.

8.

Augustinus.

Ruth. 4. v. 14. Benedictus Dominus, qui non est passus, ut deficeret successor familiae tuae, Noëmicæ, &c. Et si Deo curæ erat successio unius alicujus sub lege familiae, quanto magis illi cordi est successio Principum, atque Pastorum familiae, & ovilis sui proprii, pro quo sanguinem effudit? Quanam (inquit Chrysostomus) de causa ille sanguinem effudit suum? certè ut pecudes illas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri successoribus committebat. Manet enim semper Ecclesia, & ovile Christi, cui præfectus est Petrus. Ergo & ejus Pastor etiam manet, manebitque.

9.

S. Chrysost. l. 2. de Sacerdotio circa principium.

Matth.

10.

Matth. 16. v. 18. *Et porta inferi non prævalebunt ad versus eam.* Ergo nec Pastore eam viduabunt, supremo visibillium, & Ordinario, cum illud maxima & perniciosissima de eâ relata esset victoria.

PUNCTUM XXVI.

Ecclesia Christi necessario est Catholica.

- Debet enim omni tempore durare, ut liquet ex Puncto XVIII. & ad loca omnia dilatari, post Christi adventum. Nam Abrahamæ promisit Deus quod in semine ejus benedicerentur omnes gentes; Gen. 12. v. 3. *Universa cognationes terræ.* Et hoc ipsum postea juramento confirmavit, Gen. 22. v. 16. & 18. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ.*

- Et Deus Pater Christo dicit: Psal. 2. v. 8. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Id est Ecclesiam planè Catholicam sive universalem. Suntq; alia plura hujusmodi loca in Prophetis & in Novo Testamento.

4. Psal. 21. v. 28. *Convertentur ad Dominum*

minum universi fines terra. Vide etiam
Psal. 71. v. 8. & II.

5.

Daniel. 2. v. 35. dicitur Ecclesia Mons
qui implevit terram. Isaiaë 2. v. 2. Mons
ad quem omnes gentes confluent.

6.

7.

Malachiaë I. v. II. In omni loco à solis
ortu, usque ad occasum sacrificatur, &
offertur nomini meo oblatio munda, quia
magnum est nomen meum in gentibus.

8.

Rom. 10. v. 18. & Psal. 18. v. 5. In
omnem terram exiit sonus eorum, & in
fines orbis terra verba eorum, nempe
Apostolorum, & Prædicatorum Eccle-
siæ.

9.

Item Act. I. v. 8. Eritis mihi testes
usque ad ultimum terra. Et Lucaë 24.
v. 46. Oportebat Christum pati, & re-
surgere à mortuis, & prædicari in nomi-
ne ejus poenitentiam in omnes gentes;
pluraq; habet Scriptura hujusmodi loca
ut Isaiaë 49. v. 18. Matth. 24. v. 3. Colos. I.
v. 6. &c. Matth. 28. v. 19. Marci 16. v. 15.

10.

11.

12. 13.

14. 15.

16.

Et in hujus rei figuram Ecclesia sui
initio loquebatur omnibus linguis; sta-
timque à prima sua plantatione, ante-
quam Apostoli è vita excessissent in tam
multas nationes extensa est, ut tum etiã
verè, & communi modo loquendi po-
tuerit

tuerit dici per totum mundum propa-
gata, hoc est universalis, seu Catholica.

16.

Est etiâ vera Christi Ecclesia, respectivè
etiam Catholica, hoc est præ Judæorum
Synagoga, & quocunque hæterodoxo-
rum coetu, juxta id Isaiaë 54. v. 1. *Multi
filii deserta, magis quàm ejus, quæ habet
virum, dicit Dominus.* Vincit enim
multitudine &c. Judæos omnes, sicut
illi hæreticos, cujuscunque demum
appellationis sint. Ergo.

PUNCTUM XXVII.

Sola Romana Ecclesia est Catholica.

Illa enim habuit ab initio, ut etiam
adversarii concedunt, fidem planè Ca-
tholicam, & Apostolicam. Hocque ex
Scriptura liquidò constat.

- I. Rom. 1. v. 8. *Fides vestra* (ait Paulus
ad Ecclesiam Romanam) *annuntiatur
in universo mundo.* Et v. 11. *Desidero
simul consolari in vobis* (ô Romani) *per
eam, quæ invicem est, fidem vestram,
atque meam.*

Ecce quàm liquidò ex Scriptura con-
stat Romanorum fidem fuisse univer-
salem, seu Catholicam, & eandem cum
Pauli

Pauli fide, hoc est Apostolicam.

Quod verò blasphemant Acatholici eam esse jam mutatam, dictu quidem facile est, sed probatu impossibile. Et cum adversarii nihil in fide attendendum esse clament, nisi quod in Scriptura habetur, ex quo, quæso, ejus loco, aut textu ostendent ipsi Romanos aliam à pristinâ fidem suscepisse? Quo prætextu discedunt ipsi à Communione Romanæ Ecclesiæ, quam Scriptura clare facit Catholicam, & Apostolicam? aut quo demum illi jure alios ab ejusdem Ecclesiæ communionem recedere in Anglia, Hibernia, & aliis locis, per vim & arma compellunt?

Rursus Ecclesia Christi Catholica in fide perstitisse debet à tempore Apostolorum in hunc usque diem, juxta id Christi Matth. 16. v. 18. *Et portæ inferi* 3.
non prævalebunt adversus eam: Et illud Angeli Lucæ v. 33. *Et regnabit in* 4.
domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis, Et alia his similia. Atqui sola Romana Ecclesia est, quæ in fide ita perseveravit, cum aliæ ab Apostolis fundatæ ad unam omnes à fide ad Arii, Nestorii, & aliorum hæreses defecerint,
ut

ut in confesso est apud omnes. Ergo.

5. Præterea verba illa Isaiaë 54. v. 1.
 6. *Multi filii deserta, magis quàm ejus, quæ habet virum,* piæ Divus Paulus (*ad Galat. 4.*) explicat de Ecclesia, non possunt de ulla Ecclesia verificari, nisi *Romana*. Hæc enim, cujus filii olim Gentiles, & deserti ante adventum *Messia*; Hæc inquam sola numerositate filiorum & dominationis amplitudine eam, quæ habebat filios, hoc est Judæorum Synagogam superat, & non tantum superat, verum etiam longo post se relinquit intervallo.

Dum interim Synagoga, licet à Deo planè repudiata, Acatholicis tamen, si-
 ve Lutheranis, si-ve Calvinistis, si-ve aliis, superstitionis diuturnitate, Regionum varietate, & capite, si-ve hominum multitudine, in immensum ferè præ-eminet.

7. Cùm (*Matth. 18. v. 16.*) duo vel tres idonei testes rebus extra controversiam ponendis sufficiant, pro veritate tamen hîc afferro mortales pænè omnes, qui vel aliquid norunt, vel inter homines humano more vixerunt. Hi enim si interrogentur, respondebunt, uno quasi ore

ore universi, & testabuntur, etiam Judæi, & Mahometani, Catholicos esse Romanæ Ecclesiæ filios, & eos solos esse Catholicos, & nullius alterius ullibi cœtûs mortales hoc nomine insigniri. Enimverò Romanus est (communione) & talis sit, necesse est, quicumque verè dicit cum Sancto, & venerabili illo Paciano, *Christianus mihi nomen, Catholicus verò cognomen: illud me nuncupat, istud ostendit.*

*Epist.
ad Sempronianum.*

Et certè (ut dicit idem Pater) *Non est ab homine mutatum, quod per sæcula tanta non cecidit. Catholicum istud nec Marcionem, nec Appellem, nec Montanum sonat, nec hæreticos sumit auctores.* sed hæreticos patitur osiores, præsertim Novatores hujus sæculi, qui in prioribus suis Catechismis vim propterea intulere Symbolo Apostolorum, & fidei communi omnium calculo receptæ, & ubi antiqui omnes legerunt, *Credo Ecclesiam Catholicam*, loco Catholicæ, apposuerunt Christianā. Immò Genevensis eorum Patriarcha Theodorus Beza, præfatione sua in Novum Testamentum, anni 1565. vocem hanc *Catholicam*, non modò rejecit, sed etiā execra-

Idem.

execratus est tamquam vanissimam.

*Augu-
stinus.*

Sola igitur Romana Ecclesia est Catholica, & hoc ipsum Catholicæ nomen augustum, & divinum illud Africæ & orbis sanè lumen Augustinum haud immeritò in illius, ut liquidò ipse profitetur, gremio retinuit, in Ecclesia Romana, *in qua*, ut dicit idem Pater, (Ep. 162.) *semper Apostolica Cathedra viguit Principatus.* Et de eadem Petri sede loquens (in Psal. contra partem Donati) *Ipsa, inquit, est petra, quam non vincunt superba inferorum porta.* Nec mirum cum id Deus ipse Petro in Evangelio promiserit, &c.

PUNCTUM XXVIII.

Ecclesia igitur Catholica, cujus Pastor Romæ Petro in autoritate succedit, est unica & vera Christi Ecclesia. Contra Magdeburgenses, Witakerum, Vorstium, &c.

Sicut enim initio, post ascensionem Christi una atque eadem erat Petri & Christi Ecclesia, ita in hunc usque diem.

Nemo eam unquam divisit? Et certè nul-

tè nullo aliter pacto super Petro ædificata esse posset Ecclesia Christi, contra quam *porta inferi* nunquam prævaliturae erant, Matth. 16. v. 18.

Petri igitur Ecclesia, quæ eò Romana dicitur, quòd ipsius Pastor Romæ sedet, est Ecclesia Christi unica, cùm ille duas hîc in terris non habeat, ut ostendi Puncto XIX. Illa, inquam, sola est Ecclesia Christi, sub legitimo adhuc Petri successore; ut nempe caput ejus, secundum id Pauli suprâ allatum (puncto XXV. n. 5.) dicere non possit aliis hîc membris, *non estis mihi necessaria.*

1. Cor. 12. v. 20. & 21.

Unde & palam etiam fit, Romanam hanc Petri Ecclesiam illam ipsam esse, quam Deus fundavit *in æternum.* Psal. 43. v. 9. Immo & in æternum sibi desponsavit, *Osæ 2. v. 19. Sponsabo te mihi in sempiternum, &c.* Et extra quam nemini contingit salus, ut ex sequentibus patebit.

PUNCTUM XXIX.

Extra Ecclesiam igitur Romanam non est salus. Contra Sectarios, &c.

Ad hanc enim, ut suprâ ostendimus,
C spectant

1. spectant omnes Christi oves; hæcque est, de qua Dominus ait, Matth. 17. v. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.*

Et quam, quæso, Ecclesiam jubeantur omnes audire, præter hanc unicam Salvatoris? præter hanc, quæ à Christo super *Petrum* est ædificata, & cujus caput jam Romæ Petro ab initio succedit?

Quam ulli unquam audire fas sit Ecclesiam, præter hanc quæ sola est Christi? quæ tota, ut jam ostendimus, est commissa Petro, ac ejus in perpetuum successoribus, quos propterea Chalcedonense primum, & in Græcia habitum Concilium vocat *universalis Ecclesia Pontifices.* (Act. 1. 2. & 3.)

Unica semper, & eadē manet Ecclesia Christi ab omnibus sub pænâ inferni audienda (punctis XVI. & XIX.) etiam mortuo jam Petro, nempe Ecclesia, quam totam quaquaversum Christus uni Petro pascendam commisit, & regendam Petrus successoribus transmissit; Atqui hæc ipsa est, de qua loquimur, Romana, in primariâ cujus Urbe Petrus & diutissimè sedit, & diem obijt; Ergo. Rur-

Rursus Ecclesia Christi sicut initio uni paruit Episcopo, sic & modò facit, cum alioqui jam certè evanuisset vetus illa Ecclesia ex mutata regiminis formâ, quæ Reipublicæ etiam mutationem implicat. Atqui ille Episcopus non potest esse nisi Petri successor, nec ullus Petro successisse præter Romanum Episcopum; Ergo sub illo est semper Ecclesia Christi; quæ Romana ex eo dicitur, quòd Pastor ejus supremus Romæ (ex divino, ut Antiqui perhibent, mandato) sedem fixit. Extra verò hanc unicam antiquissimam, & toto orbe notissimam Christi, Petrique Ecclesiam nulla est falsus; nam ut dicit Paulus. Ad Roman. 12. v. 5. *Multi unum corpus sumus in Christo, &c.* At certe membrum, quod non est in corpore, vitam habere nequit. Ut etiam monet caput nostrum, qui est Christus.

Joan. 15. v. 6. *Si quis in me non manserit mittetur foras, & arescet, & in ignem mittetur (enimvero inextinguibilem) & ardet.* Rursus, Ecclesia est sponsa Christi indissolubilis, Osææ 2. v. 19. *Sponsabo te mihi in sempiternum, &c.* Item

5. Eph. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnū est* (nempe Matrimonium) *Ego autem dico in Christo & Ecclesia.* Sed Christus adulter esse non potest, ideoque neminem sibi generat, aut vitâ impertit extra sponfam suam Ecclesiam. de qua
6. Isaias 60. v. 12. *Gens enim, & regnum, quod non servierit tibi, peribit.*
7. Quippe in sola vinea (Matth. 20.) datus est *Denarius*, & soli Romano Pontifici, hoc est Petro, Matth. 16. v. 19.
8. collatæ sunt *Claves regni Cœlorum*, id est salutis adeundæ, & in Cœlo potiundæ, beatissimæ, fidelissimæque claves.

PUNCTUM XXX.

Fides Romana Ecclesia est Apostolica.
Contra Novatores omnes.

1. Rom. 1. v. 8. *Fides vestra* (ô Romani, inquit Paulus) *annuntiatur in universo mundo.* Ac si dixisset, *Fides vestra est Christi, & ovilis, seu fidelium Orthodoxorum ejus, qui sunt jam toto orbe dispersi.*

3. Rom. 1. v. 12. *Desidero* (ait Apostolus, ô Romani) *simul consolari in vobis*
per

per eam, quæ invicem est, fidem vestram, atque meam. En ut non minùs Apostolici erant Romani in fide, quàm ipsemet Apostolus? in fide, inquam, à qua deficere non potest Ecclesia illa Petri, atque ipsius proinde Christi Romana. quod ex jam dictis satis liquet, & ex sequentibus adhuc magis patebit, ubi dogmata, in quibus ab illa discrepant A catholici, Luthenani, Calvinistæ, Anabaptistæ, &c. ex sacrâ Scripturâ eam didicisse, & docere contra eos breviter & dilucidè ostendam.

Osææ 2. v. 19. & 20. Dominus ad Ecclesiam à se Petro & ejus successoribus commissam disertè ait, *Sponsabo te mihi in sempiternum, & sponsabo te mihi in fide.* Fide nimirum Apostolicâ, quæ sola est vera, & quam sola Ecclesia Romana, ut fidelissima Christi sponsa, inviolatam in hanc usque diem retinet, dum Patriarchales aliæ, ut jam antea dixi, Ecclesiæ omnes in hæresim degenerarunt, ut de *Antiochena, Hierosolymitana, &c.* notissimum est. Ergo Romana est semper, & sola fidei Apostolicæ custos, interpretes, & Magistra, & de ea jure meritissimo Augustinus clamat

3.

Augustinus.

34 De Summo Pontifice,
(lib. de utilit. credendi c. 17.) *Dubita-*
bimus nos illius Ecclesie concedere gre-
mio, qua ab Apostolicâ Sede per successio-
nes Episcoporum, frustra hæreticis cir-
cumlatrantibus, culmen auctoritatis
obtinuit? & D. Hieronymus (in extre-
mo dialogo adversus Lucifer.) Brevem,
inquit, apertâque animi mei senten-
tiam proferam, in illa Ecclesia esse per-
manendum, qua ab Apostolis fundata
usque in diem hunc durat.

PUNCTUM XXXI.

Romanus Pontifex habet in omnes Chri-
stianos omnem potestatem & jurisdic-
tionem spiritualem. Contra Secta-
rios omnes.

1. In veteri lege, Deut. 17. v. 12. *Qui*
superbierat nolens obedire Sacerdotis
imperio morte plectebatur. Atqui in
hoc etiam lex umbram habuit futuro-
2. *rum bonorum. Heb. 10. v. 2. Ergo.*
Matth. 16. v. 19. Pontifici, hoc est
3. *Petro, assignatæ sunt claves regni Cœlo-*
rum, cum potestate absoluta ligandi,
&c. Quid ergo jurisdictionis ei potest
deesse?

J oan.

Joan. ult. v. 15. &c. Pontifex accepit 4.
munus ordinarium pascendi oves, &
agnos omnes Christi. Pascere verò
designat regendi munus & officium, ut
liquet ex illo Domini ad Davidem. 5.
2 Reg. 5. v. 2. *Tu pasces populum meum*
Israël, & tu eris Dux super Israël. Et 6.
Isaia. 44. v. ult. *Dico Cyro, Pastor meus*
es, &c.

PUNCTUM XXXII.

Calumnia illa Pseudo-Evangelicorum,
quod Romanus Pontifex in Antichri-
stum degeneravit, est contra verbum
Dei.

Antichristus ille primarius, seu prin-
cipalis adversarius Christi, de quo hîc
quæstio, non est, nisi unusquisque homo, de
quo Propheta Daniel 7. v. 8. *Cornu* 1.
aliud parvulum (ortum est inter decem
cornua quartæ bestiae.) *& ecce oculi,*
quasi oculi hominis, erant in cornu isto,
& os loquens ingentia.

2. Thes. 2. v. 3. & 8. *Homo peccati,* 2.3.
filius perditionis, qui, &c. ille ini-
quus, &c.

Apocal. 13. v. 18. *Qui habet intelle-* 4.
ctum.

Etum computet numerum bestia, numerus enim hominis est. (unius tantum hominis) & numerus ejus sexcenti, &c.

5. Joan. 5. v. 43. *Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Sicque unicum ubique habes Antichristum; At Romani Pontifices, à mille jam & amplius annis sedentes ducenti, & plures numerantur.*

6. Quando Joan. 2. v. 22. *Antichristus vocatur omnis, qui negat Jesum esse Christum, id intelligitur non de persona, sed de indole Antechristi, sicut Judas Joan. 6. v. 71. vocatur diabolus, & Matth. 11. v. 14. Ioannes Baptista nuncupatur Elias. Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est.*

9. 1. Joan. 2. v. 22. *Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium. Atqui summus Pontifex utrumque confitetur, & summopere colit. Ergo.*

10. Daniel. 11. v. 36. *Antichristus elevabitur adversus omnem Deum, &c.*

11. 2. Thes. 2. v. 4. *Adversatur, & extollitur super omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, &c. At summus Pontifex gloriatur se servum esse Dei, & servorum ejus.*

2. Thes.

2. Thes 2. v. 4 Antichristus in templo Dei (Jerofolymitano) sedebit ostendens se, tamquam sit Deus. At summus Pontifex ostendit se quotidie Romæ, in templis, Deo flexis humiliter poplitibus supplicem. 12.

Daniel. 8. v. 12. & 13. & Cap. 12. v. 11. Antichristus è medio tollet iuge sacrificium (Missa,) & omne aliud publicum divini cultus officium. At hæc omnia tuetur summus Pontifex cõtra Pseudo-Evangelicos, Antichristi præcursores. 13. 14.

Antichristus non regnabit nisi tribus annis cum dimidio. Danielis 7. v. 25. Per tempus, & tempora, & dimidium temporis. Et Apocal. 11. v. 2. Mensibus 42. & ibidem v. 3. Diebus mille ducentis sexaginta. At summus Pontifex multis jam sæculis regnavit. 15. 16. 17.

Antichristus à Judæis pro Messia recipietur, Joan. 5. v. 43. & 2. Thes 2. v 10. &c. At certè Pontifex ab eis simul, & hæreticis odio habetur, &c. 18. 19.

Apoc. 13 v. 13 Antichristus faciet ignem de cœlo descendere, in terram, in conspectu hominum. at hoc non facit Pontifex. 20.

21.

Apocal. 11. v. 3. Tempore Antichristi venturi sunt *duo testes*, qui *amicti saccis*, seu ciliciis prophetabunt *diebus mille ducentis sexaginta*, & v. 5. habebunt *potestatem claudendi coelum*, ne pluat *diebus prophetia ipsorum*, & *potestatem super aquas convertendi eas in sanguinem*, &c. At hi duo testes nunquam adhuc comparuere.

22.

Apoc. 19. v. 20. Antichristus terrâ dehisciente præcipitabitur cum suo falso prophetâ in abyssum, sicut olim contigit Dathan, & Abiron, Num. 16. v. 31.

23.

24.

25.

26.

Exercitus verò Antichristi innumerabiles igni coelesti absumentur. Ezech. 39. v. 6. Apoc. 20. v. 9. &c. Papæ verò & beato ejus ovili contraria prorsus, & foelicia omnia accidunt. Ergo.

Mitto alia, quòd ex his satis, superq; appareat, quàm è diametro Pseudo-evangelici se verbo Dei, in suis contra Vicarium Christi blasphemias, opponunt.

PUN-

PUNCTUM XXXIII.

Non repugnat Pontificem esse simul Principem spiritualem & temporalem alicujus Provincia. Contra Zuinglium, Calvinum, &c.

Gen. 14. v. 18. & Heb 7. v. 2. & 3. Melchisedech dicitur fuisse & Rex, & Sacerdos. 1. 2.

Exod. 18. v. 13. Sedit Moyses, ut judicaret populum, &c. Moyses, qui tamen Pastor erat, & Sacerdos, juxta id Psalmi 98. v. 6. Moyses & Aaron in sacerdotibus ejus. 3. 4.

Legimus 1. Reg. c. 4 v. 18. de summo Sacerdote Heli quod fuerit etiam judex populi, *Judicavit Israël quadraginta annis.* Sacerdos simul & Iudex. Id etiam fuere Machabæi Non est ergo latrocinium, in utroque foro præesse, ut delirat Calvinus. 5. *Calvin. in Lucæ 22. v. 13.*

PUNCTUM XXXIV.

*Habet Ecclesia sub uno suo capite visibile
 alios insuper Pastores à Deo constitu-
 tos. Contra Lutherum, Calvinū, &c.*

1. *Isaia 62. v. 6. Super muros tuos Ie-
 rusalem constitui custodes. Primo lo-
 co unum, de quo Matth. 10. v. 2, & sub
 illo plures.*

2. *Joan. 20. v. 21. Sicut misit me Pater,
 & ego mitto vos. Ad Ecclesiam meam
 gubernandam, sive pascendam doctri-
 nā, &c.*

3. *Act. 20. v. 28. Vos Spiritus Sanctus
 posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.
 Ecclesiam adverte, non Ecclesias, nisi
 Ecclesiae ipsius unicae, ac Catholicae par-
 tes, quibus earum praesunt Episcopi, sub
 Petri successore, cui tota simul com-
 missa est Ecclesia, & omnes simul Chri-
 sti, sive agni, sive oves, id est fideles, si-
 ve subditi, sive Praelati, &c. ut ostensum
 est supra Punctis XXIV. & XXXI.*

4. *Eph. 11. &c. Alios dedit Pastores,
 & Doctores ad consummationem San-
 ctorum, in opus ministerii, in consum-
 mationem corporis Christi, &c. Dedit
 ergo*

& aliis Ecclesiae Pastoribus. 61
ergo non unum modò Pastorem, sed
alios etiam plures.

PUNCTUM XXXV.

*Mulier non potest esse caput Ecclesiae in
spiritualibus. Contra Angliæ Laico-
cephalos.*

1. Tim. 2. v. 11. *Mulier in silentio
discat cum omni subjectione: docere au-
tem mulieri non permitto, neque domi-
nari in virum, sed esse in silentio, &c.*
Ergo non potest Spiritualia, nempe ver-
bum, Sacramenta, &c. supremo jure
administrare.

1. Cor. 14. v. 34. *Mulieres in Ecclesiis
taceant, non enim permittitur eis loqui,
(multò minùs de controversiis in fide
judicare, quod ad caput Ecclesiae spe-
tat,) sed subditas esse (saltem in Spiri-
tualibus) sicut & lex dicit &c. (v. 35.)*
Turpè est enim mulieri loqui in Ecclesia.
Multo certè turpius ei supremum agere
judicem in causis Spiritualibus, ut Eli-
zabetha in Angliæ Pseudo-episcoporum
& ministellorum suasu fecit per tot an-
nos; & turpissimum adhuc neci, & de-
peculationi addicere Sacerdotes, &
laicos

laicos omnes, qui se eorum in hoc furori opponerant.

PUNCTUM XXXVI.

Episcopus est Sacerdote superior, atque id jure divino. Contra Lutheranos, Calvinistas, &c.

Neque enim minus perfecta, aut distincta est hierarchia, in Novo Testamento, quam in veteri fuit, cum illud *umbra*, hoc corpori, seu *ipsi* rerum *imagini*, comparetur ab Apostolo. *Heb. 10.*

I. *v. 1.* Constat autem jure divino distinctos fuisse in lege hos duos gradus Pontificum, & Sacerdotum, ita ut Pontifex major esset Sacerdotibus. Nam & consecrationes eorum distinctæ erant, & vestes, & officia, ut patet. *Exod. 28.*

2. 3. 4. *v. 3. &c. & 40. Levit 8. v. 7. & 13.*
s. 6. *Num. 3. v. 4.*

Porro jurisdictio in lege tota erat jure divino penes Pontificem, non autem penes cœtum minorum Sacerdotum, ut liquet ex eo, quod de Pontifice dicitur *Deut. 17. v. 12. Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, &c. decreto judicis, morietur, &c.* Hocque fatentur

fatentur Magdeburgenses ; & Calvinus *Calvi-*
(lib. 4. instit. Cap. 6. §. 2.) *unum, in-* *nus.*
quit, *Antistitem præfecit, quem omnes*
respicerent, quò melius in unitate conti-
nerentur. At certè æquè necessaria est
unio , & æquè necessaria subordinatio
ista ad unionem conservandam in Ec-
clesia Christi, atque in Synagoga fuit ;
Ergo. Iterum, Episcopis solis dicitur :

Act. 20. v. 28. *Attendite vobis &* 8.
universo gregi, in quo vos Spiritus San-
ctus posuit Episcopos regere Ecclesiam
Dei ; Ecclesiam, id est, non solum po-
pulum, sed etiam Clerum, Presbyteros,
Diaconos, &c. Iis igitur omnibus à
Deo præfecti habentur Episcopi. De-
nique tempore Apostolorum is fuit usus
ut Presbyteri Episcopis subessent ; nam
ad Episcopum, primæ ad Tim. 5. v. 19.
ita scribit divus Paulus : Adversus 9.
Presbyterum accusationem noli recipere,
nisi sub duobus, aut tribus testibus, Ecce
ut Episcopi tunc temporis erant iudices
Presbyterorum, ac proinde eis Supe-
riores. Et Episcopos Apostolis succe-
dere, Presbyteros, autem septuaginta
Discipulos, docent constanter omnes
Patres.

10. Matth. 24. v. 45. *Fidelis servus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.* Hæc enim verba S. Hilarius & cæteri Patres in hunc locum de Episcopis dicta esse volunt.

PUNCTUM XXXVII.

Pastores Ecclesie potestatem habent precipiendi, & leges imponendi. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. Act. 15. v. 41. *Perambulabat autem (Paulus) Syriam, & Ciciliam confirmans Ecclesias, precipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.*

2. Act. 15. v. 8. *Ita scribunt Apostoli & Seniores, Visum est Spiritui sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria, ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, &c.* Atqui hoc erat legem ferre. Ergo.

3. 1. Cor. 7. v. 12. *Nam cæteris ego dico, non Dominus, Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.*

4. Act. 20. v. 28. *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.*
Sed

Sed ad bonum regimen spectat potestas præcipiendi, & imponendi leges. Ergo hæc gaudent illi, quos Spiritus Sanctus Ecclesiæ præposuit.

PUNCTUM XXXVIII.

Iidem habent jus puniendi.

1. Cor. 4. v. ult. *Quid vultis in virga veniam ad vos* (inquit, Apostolus) *an in charitate, & spiritu mansuetudinis ?* 1.

Et 2. Cor. ult. v. 2. *Prædixi, &c. iis qui prædicaverūt, &c. si venero iterum, non parcam.* 2.

Et rursus 2. Cor. ult. v. 10. *Vt non durius agam, secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem.* 3.

1. Cor. 5. v. 3. 4. & 5. *Judicavit de facto Paulus Satanæ tradi quendam ex fidelibus : Et v. 12. Nonne (inquit) de his, qui intus sunt, vos judicatis ?* 4.
5.

PUNCTUM XXXIX.

Potestas excommunicandi tributa est certis hominibus in particulari, nempe Episcopis, & quibusdam aliis Pastoribus, & non solum toti collegio Presbyterorum, sive communitati. Contra Bezam, Martyrem, &c.

1. Matth. 16. v. 18. & 19. *Tu es Petrus, &c. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Coelis. Vide hinc potestatem uni viro commissam, & non toti Presbyterorum collegio, ut delirat Beza.*

2. 1. Tim. 1. v. 20. *Ex quibus est Hymeneus, & Alexander, quos tradidi satanae, ut discant non blasphemare. Tradidi, inquit, Paulus; quia id ipse sua unius potestate facere poterat.*

PUNCTUM XXXX.

Nemo potest esse Pastor, aut legitimè predicare, nisi legitimè missus, seu vocatus. Contra Lutherum, Martyrem Bezam, &c.

1. Primis Ecclesiae Pastoribus dixit Christus Joan. 20. v. 21. *Sicut misit me Pater*

& aliis Ecclesia Pastoribus, 67

Pater, & ego mitto vos, & v. 22. Insufflavit, & dixit eis, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Missi ergo sunt, sicut Christus, id est cum potestate mittendi etiam alios, & dandi Spiritum Sanctum, sicut ipse. Quorsum verò hæc potestas, si absque missione Pastorem agere liceat?

Heb. 5. v. 4. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tamquam Aaron, & v. 5. sic & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret. Sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, &c.

Nedum igitur aliis se clarificare licet, ut Pontificum censores agant, &c.

Joan. 3. v. 27. Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de Cælo. Præsertim in sacris. Quomodo verò (ut dicit Apostolus) predicabunt, nisi mittantur?

Rom. 10. v. 15. Respondeo, sicut Lutherani, Calvinistæ, &c. de quorum similibus Deus per Prophetam (Jeremiæ 23. v. 21.) Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.

Pastores.

6. Pastores non fiunt, nisi à Pastoribus.
 Tit. 5. *Reliqui te Creta, ut constituas
 per civitates Præbiteros, sicut & ego
 disposui tibi.*

- Verus Pastor à Christo per Aposto-
 los debet ducere originem suam, nam
 7. Joan. 10. v. 1. *Qui non intrat per ostiũ
 in ovile ovium, sed ascendit aliundè, ille
 fur est, & latro.* Et per quod, amabo te,
 ostium ingressus est Lutherus novum
 suum coetum? per portam coenobii, ex
 qua ad scorta, vitam in sæculo vagam,
 &c. erupit.

PUNCTUM XXXI.

*Vocatio, seu missio Pastorum ad populum
 non spectat, sed ad Episcopos, & præci-
 puè ad summum Pontificem, Contra
 Confessionem Anglicanam, &c.*

- Petro enim ea collata est potestas,
 1. Matth. 16. v. 19. *Tibi dabo claves regni
 2. Cælorum.* Et Joan. 21. v. 15. & seqq.
Pasce oves meas, &c. Et Apostolis
 3. Joan. 20. v. 21. *Christus, sicut misit
 me, inquit, Pater, & ego mitto vos, ut
 4. puncto præcedente. & v 22. Quorum
 remiseritis peccata, remittuntur eis.*
 Multi-

Multitudini verò fidelium, aut Magistratui civili Christus, à quo omnis jurisdictio Ecclesiastica, nihil ejus unquā tribuisse legitur. Ergo.

Hocque iterum probat consuetudo 5. 6.
Apostolica; sic enim Act. 14. v. 22. Paulus & Barnabas Apostoli *constituebant per singulas Ecclesias Presbyteros.*

Ad Tit. 1. v. 5. *Hujus rei gratia*, inquit Paulus, *reliqui te Creta, ut constituas per civitates Presbyteros, sicut Et* Mag-
ego disposui tibi. Et ipsi Magdeburgenses, Cent. 1. lib. 2. Cap. 2 fatentur pri- burgē-
ses.
mos Episcopos post Apostolos ab Apostolis, & non aliis, esse constitutos.

PUNCTUM XLII.

Non pertinet ad populum jus ordinandi Pastores. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Spectat enim ad Episcopos, ut testantur passim divinæ litteræ. Aaronem, & filios ejus, primos Sacerdotes testamenti veteris solus Moses Sacerdos, 1. 2.
& Pōtifex ordinavit: Levit. 8. v. 6. 13. &c.

Et in Novo Testamento, ubicumque mentio fit impositionis manuum, quo
ritu

ritu etiam apud adversarios prætenſa eorum ordinatio celebratur, ea ſemper Apoſtoliſ tribuitur, aut aliis Epiſcopiſ, plebi verò nunquam.

3. Act. 6. v. 6. Soli Apoſtoli per manuum impoſitionem Diaconos ſibi à diſcipuliſ oblatos ordinarunt.

4. 1. Tim. 4. v. 14. *Noti, inquit Apoſtoluſ, negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Præbyterii, id eſt cœtuſ Epiſcoporum, ut teſtantur omneſ pœnè Interpreteſ, præſertim Græci.*

Chryſoſtomuſ,
Theoph.
Oecum.
Theodo-
retuſ.

5. Et ejuſdem Ep. 5. v. 22. Sic loquitur idem Pauluſ ad Epiſcopuſ. *Manuſ citò nemini impoſueriſ, &c.*

6. Et 2. Tim. 16. Admoneo (ait) *te ut reſuſcitateſ gratiam, quæ eſt in te per impoſitionem manuum, (non populi ſed) mearuſ.*

Itaque ex diviniſ litteriſ ſatiſ conſtat munuſ ordinandi propriuſ eſſe Epiſcoporum.

PUN

PUNCTUM XLIII.

Cœlestes Spiritus sunt in novem ordines distincti. Contra Calvinum, Magdeburgenses, & Libertinos.

Hoc enim præclarum habet fundamentum in Scriptura, quæ singulorum mentionem facit:

Seraphim, Isaiaë 6. v. 2. & 6.	1.
Cherubim Gen. 3. v. 24. Ezechiel. 1. v. 26.	2.
Thronorum, Coloss. 1. v. 16.	3.
Dominationum.	4.
Virtutum.	
Potestatum.	
Et Principatum,	5.
Archangelorum, Thessalon. c. 4. v. 15. & in ep. Judæ v. 9.	
Angelorum. Rom. 8. v. 38. & 1. Pet. 3. v. 22.	6.
	7.
	8.

Ex quibus satis patet, impudenter magis quam scitè scripsisse Calvinum lib. 1. Instit. 14. sec. 4. Relinquenda esse illa, quæ ab hominibus otiosis de Angelorum natura, ordinibus, multitudine, absque Dei verbo traduntur.

PUN.

PUNCTUM XLIV.

Alii Angelorum aliis præferuntur.

1. Daniel. 10. v. 13. *Et ecce Michaël unus de principibus primis venit in adiutorium meum.*

2. Judæi. v. 9. *Cùm Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moyfi corpore.* En Archangelum Michaëlem: atqui Archangelo necessariò subordinati sunt Angeli aliqui, ut Archiepiscopo alii homines sacri. Ergo.

PUNCTUM XLV.

Concilium Generale convocare, & in eo præsidere, neque Imperatorum est, neque Regum, sed summi totius Ecclesiæ Pastoris. Contra Lutherum, Brentium, Calvinum Melancthonem, Cōfessionem Anglicanam, &c.

1. Neque enim Imperatori commisit totum suum ovile Christus, sed tantum Petro, & ejus successoribus, ut ostensum est suprà punctis XXIV. & XXV.

Solus ergo Petri successor potest facere, ut reliqua Ecclesiæ capita conveniant, *in nomine Domini*, ut requiritur, Matth.

(Matth. 18. v. 20.) idest , autoritate à Christo profectâ.

A Christo , inquam, qui nec Herodi, nec Tiberio Imperatori , sed Petro piscatori dedit claves, & regimen Ecclesiæ Matth. 16. v. 19. *Tibi dabo claves regni Cælorum.* Et Joan. ult. v. 15. &c. ut suprà habetur Puncto XXIV. 3.

PUNCTUM XLVI.

Ad Concilium Generale vocandi sunt non omnes, aut soli litterarum periti; sed de jure, & cum suffragio decisivo soli, & omnes Episcopi, & his majores Ecclesiæ Prælati. Contra Lutherum, Brentium, &c.

Nam illis solis, & omnibus incumbit pascere, & docere fideles.

Act. 20. v. 28. *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* I. Vos, hoc est vos solos, nullos enim alios legitur, aut traditur Spiritus Sanctus huic operi præfecisse, præter Episcopos, & eis majores Prælatos, quibus etiam à fortiori id debet tribui.

PUNCTUM XLVII.

Concilium, si à supremo Ecclesiæ Pastore abstrahas, sub ipso est. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. Matth. 16. v. 18. *Super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam; Tibi dabo claves, &c.*

2. Joan. ult. v. 15. &c. Petro soli dictum est, *Pasce agnos meos, pasce oves meas, etiam Prælatos in Concilio congregatos.*

Hoc ergo est juris divini, adeò ut neque supremus ipse Pastor, etiamsi vellet se posset juridicè Concilio subijcere. Quod enim Deus statuit, homo tollere non potest.

PUNCTUM XLVIII.

Concilium à summo Pontifice approbatum, est infallibile, quoad decreta, quæ fidem & mores spectant. Contra Lutherum, Confessionem Anglicanam, &c.

1. Assistit enim eis Spiritus Sanctus, de quo Joan. 16. v. 13. *Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.*

Matth.

Matth. 18. v. 20. *Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, & v. 19. si consenserint de omni re, quācumque petierint fiet illis.*

2.

Multo ergo magis aderit ubi tam multi in nomine ejus sunt congregati, ut dicit *concilium Chalcedonense*. Post Act. 3. in Ep. ad Leonem Papam.

Conci-
liū Cal-
cedonē-

se.

Hinc fidenter pronuntiavit Concilium illud Jerosolymitanum. Act. 15.

3.

v. 28. *Visum est Spiritui Sancto & nobis.*

Concilium generale cum capite visibili assistente repræsentat totam Ecclesiam, quæ in fide, aut moribus errare non potest, ut ostensum est suprà Puncto XIV. Ergo.

4.

PUNCTUM XLIX.

Summus Pontifex, etiam extra Concilia, est, quò ad eadem decreta Ecclesia facta, aut facienda, aequè infallibilis. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Exod. 28. v. 30. In Testamento Veteri, quod figura fuit novi gestabat Summus Sacerdos *judicium filiorum Israël in pectore suo in conspectu Domini*

1.

*Aug.**q. 177.**in Exod.*

semper: Nempè Vrim & Thummim, Doctrinam & veritatem ἀλήθειαν, ut vertunt Septuaginta, καὶ ἀληθειαν, duo ista vocabula, ut exponit Augustinus in medio rationalis, quod illi pendebat ante pectus, in signum illius, quod Deus, Deut. 17. v. 9. de summis etiam Judæorum, Sacerdotibus promisit, *Judicabunt tibi judicii veritatem.* Circa divinæ tum legis quæstiones.

2.

3.

4.

Et in Novo Testamento, Pontifici nostro, nempe Petro, ejusque successoribus, à Deo dictum est, *Tu es Petrus* (sive Petra) & *super hanc Petram, &c. Et tibi dabo claves regni Cælorum, &c.* Matth. 16. v. 18. & 19.

5.

6.

Uni item Petro præcepit Dominus omnes docere, & spiritualiter regere: *Simon Ioannes pasce agnos meos, pasce* (græcè ποιμαίνε governa) *oves meas.* Joan. ult. v. 15. & seqq. Ergo & solus, sive absque Concilio infallibiliter id potest.

7.

Pro uno Petro in communi Apostolorum periculo rogavit peculiariter Christus: Lucæ 22. v. 32. *Rogavi pro te* (Simon) *ut non deficiat fides tua, & tu confirma fratres tuos.* Quia, ut exponit

ponit Theophylactus (in c. 21. Lucae)
te habeo Principem discipulorum, confir- 3.
ma ceteros, hoc enim decet te, qui post
me Ecclesia Petra es, & fundamentum.

Unus ille iussus est *fratres*, idest reli-
 quos omnes Apostolos *confirmare*. Si
 verò errare ille posset ex Cathedra pu-
 blicè docens, non tam confirmaret ali-
 quando fratres, quàm fortè deciperet,
 non tam pasceret oves Christi, quàm
 fortè intoxicaret, nec tam fulciret quàm
 fortè pessumdaret Ecclesiam Dei; Si
 inquam, publicè definiens, ut Pontifex,
 in decretis sive fidei, sive morum, errare
 posset.

Manet igitur invictissima Ecclesiæ Pe-
 tra, & *Beatus Petrus, qui* (ut scribit D.
 Chrysologus ad Eutychetem) *in propria*
sede vivit, & presidet, præstat quærenti-
bus fidei veritatem.

Hinc enim Hieronymus in epistola ad
 Damasum Papam, postquam dixerat,
Super istam Petram adificatam Ecclesiã
scio, subjungit, obsecro, ut mihi literis
tuis sive tacendarum, sive dicendarum
trium hypostãseon detur auctoritas, non
timebo tres hypostases dicere si jubetis.
 Hinc Augustinus (in Psalmo contra

partem Donati) *Numerate* (inquit) *Sacerdotes vel ab ipsa Sede Petri, in ordine illo Patrum, quis cui successerit, videte, ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum porta.* Hinc denique plurimas hæreses Romanus Pontifex sine Concilio Generali damnavit, ut Pelagii, Priscilliani, Joviniani, Vigilantii, & aliorum multorum, quas eo ipso pro veris hæresibus monstris tota Christi Ecclesia exhorruit, quòd à Romano Pontifice essent damnatae. Idque evidenti est argumento totam, quanta, quanta est, Ecclesiam sentire Pontificem in ejusmodi rebus errare non posse.

P U N C T U M L.

Sacra Scriptura est certa, & omnis erroris atque falsitatis expers. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. Joan. 10. v. 35. *Non potest* (ait Christus) *solvi scriptura.* Ergo est certissima.

2. Pet. 1. v. ult. *Non enim voluntate humanâ, allata est aliquando prophetia* (scripturae, de ea enim loquitur,) *sed Spiritu Sæcto inspirati, locuti sunt Sancti, Dei.*

Dei homines. Verissima à Spiritu veritatis.

Joannis 5. v. 39. *Scrutamini* (ait Christus) *scripturas, &c.* Viritas autem ipsa non nisi vera commendat. Ergo. 3.

Act. 1. v. 16. *Viri fratres oportet implere scripturam, quam dixit Spiritus Sanctus per os David, &c.* Ergo Spiritus Sanctus est, qui per Scripturas loquitur; sed Spiritus Sanctus errare, aut decipere non potest. Ergo. 4.

1. Petri 1. v. 25. *Verbum Domini manet in aeternum.* Et Christus ipse legationem suam ex Scripturae testimonio confirmat, allatis in medium illis Isaiae verbis: *Spiritus Domini super me, eò quòd unxerit Dominus me, &c.* c. 6. v. 1. 5.

P U N C T U M L I.

Evangelium Christi non est veteri Dei Legi contrarium. Contra Calvinum, Illyricum, &c.

Matth. 5. v. 17. *Non veni solvere legem & prophetas, sed adimplere.* 1.

Rom. 3. v. ult. *Legem ergo destrui- mus per fidem? absit, sed legem statui- mus.* 2.

3. *mus.* Vide etiam Galat. 3. vers. 21.

Serra-
nus.

Si enim lex & Evangelium inter se pugnarent, Deus in suo sibi verbo repugnaret, quod est impossibile. Et Serranus ipse doctrinam suorum hominum crassæ & periculosæ rei ignorantioni imputat. Contra Hayum part. 3. pag. 354.

PUNCTUM LII.

Scriptura sine peculiari Spiritus Sancti gratiâ intelligi non potest. Contra Bezam, Witakerum, & Mortonum.

1. Psal. 116. v. 18. *Revela (inquit ipse Propheta) oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua*

2. 2. Pet. 1. v. 20. *Hoc primum intelligentes, quod omnis prophetia scriptura propriâ interpretatione non fit. cujus ergo? Spiritus Sancti, qui nos omnem docet veritatem Joan. 16. v. 13.*

3. Lucæ, 18. v. 34. *Ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant, quæ dicebantur. Ipsi Christi discipuli.*

4. Lucæ 24. v. 45. *Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent scripturas. Non sunt*

sunt igitur tam claræ, ut nullâ Ecclesiæ explicatione, nullo dubiorum iudice indigeant, ut Lutherus, & alii ejusdem farinae homines garrunt.

Vide etiam Matth. 13. v. 12.

5.

P U N C T U M LIII.

Loca aliqua scriptura sunt difficilia, nec ab omnibus legi possunt sine periculo. Contra Lutherum, Zuinglium, Calvinum, Whitakerum, &c.

Act. 8. v. 30. *Accurrens autem Philippus audiuit eum legentem Isaiam Prophetam, & dixit, putas ne intelligis quæ legis? qui ait, & quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi. Vir iste, qui adeo curæ erat Deo, egebat tamen homine interprete. Vide hic Apocal. 5. vers. 1. &c.*

1.

2. Pet. 3. v. 15. &c. *Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, sicut in omnibus epistolis loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu (ἀνοήτως) quæ indocti & instabiles depravant, sicut & ceteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Opportunitatem nacti ex difficultate loco-*

2.

rum, ut docet hic Sanctus Petrus.

Porro in aliis Scripturæ libris inveniuntur æquè difficilia intellectu, atque in Epistolis divi Pauli. Ergo & æquè periculosa indoctis, &c.

PUNCTUM LIV.

Textus scripturae hebraicus, quem Lutherani, & Calvinistæ limpidum fontem appellant, est depravatus.

I. Idque locis non paucis, quorum hic dabo aliqua. Psalmo 21. (Judæis & Protestantibus 22.) v. 17. ad delendum præclaram illam de Christi crucifixione prophetiam, pro [*Caru*] *foderūt* manus meas, & pedes meos, intruserunt Judæi contra verborum sensum, Grammaticam hebraicam; & antiquiora ipsorum Massoretha [*Caari*] hoc est *sicut leo manus meæ*.

2. Genesis 49. v. 10. Nomen illud Messia, *Schiloah*, (Missus, seu mittendus) perverterunt Judæi, adjiciendo Jod litteram, *Cheth* litteram mutando in He, contra Grammaticam, &c. Et licet

Calvin.

in c. 49.

us in Gen. ad

us in Gen. ad

us in Gen. ad

us in Gen. ad

us in Gen. ad

us in Gen. ad

Calvinus ipse fateatur probabile esse Judæos hunc locum depravasse, corrupte-

lam

iam tamen admisere Genevensia biblia omnia, ut dicit Huntlaeus, Contr. i. cap. 10. ubi ostendit Judæos pleraque loca Scripturæ ex industriâ corrupisse.

Psal. 18. v. 5. Ubi legendum esset in 3.
omnem terram exivit *Kolam*, idest sonus eorum, ut legunt etiam Septuaginta & Sanctus Paulus, Rom. 10. v. 18. jam in hebræo invenitur *Kavam*, hoc est perpendiculum eorum. Atqui Sanctus Paulus non corrupit textum. Ergo.

Zachariæ 9. v. 9. pro *Moschach* hoc 4.
est Salvator, ut vertunt Septuaginta, & Chaldeus, irrepsit in hebraica *Noschach*, idest Salvatus.

Psal. 95. v. 10. sic habes. *Dominus* 5.
regnavit. Queritur vero S. Iustinus quòd Judæi, tam ex græco, quàm ex hebræo sustulerint (*à ligno*) quod Sancti Patres reponere soliti legerunt, *Dominus regnavit à ligno*.

Quinimò & integre subinde sententiæ in hebræo (Judæorum) desunt, ut Jo- 6.
sue 21. v. 36. omittuntur quatuor urbes Leviticæ, quas Rubenitæ Levitis dederant, quæ tamen sunt in 70. Interpretibus, & Chaldæo; & nisi addantur, nullæ sunt urbes à Rubenitis datæ Levitis,

7. contra expressum Dei mandatum Jos.
 21 v. 8. & 36. & contra sacram histo-
 8. riam. 1. Paralip. 6. v. 78. & v. 79. Nec
 9. etiam erunt Meraritarum urbes 12. ut
 10. dicitur eodem Cap. 21. Josue, v. 38. sed
 tantum 8. neque Levitis urbes 48, ut
 dicitur v. 39, sed solum 44.

- Sic etiam Exodi 2. v. 22. in hebraico
 11. deest totum illud: *Alterum verò pepe-
 rit, quem vocavit Eliezer dicens Deus
 Patris mei adjutor meus eripuit me de
 manu Pharaonis.* Et 2. Regum, 4.
 v. 5. defunt Iudæis. *Et ostiaria domus
 12. purgans triticum obdormivit,* quæ ta-
 men utraque reperiuntur in Septuaginta
 interpretibus.

Plura verò in hanc rem, & de cor-
 ruptelis hebraïci textus, & de modis
 duodecim, quibus in eo corrumpendo
 utuntur Rabbini, vide apud Huntlæum
 nostrum, Contr. 1. de verbo Dei cap. 9. & 10.

P U N C T U M LV.

*Græcus textus, Novi etiam Testamenti,
 non est omnino purus, ut jactant Lu-
 therani, & Calvinistæ.*

De depravatâ Septuaginta interpre-
 tum versione Veteris Testamenti sæpe
 queritur.

queritur D. Hieronymus : præfatione primâ in Paralipp. 107. item ep. 108. & 89. sub finem.

In Novo Testamento Ioannis 7. v. 56. ubi nostra & adversariorum etiam Biblia habent *nondum erat Spiritus datus, quia Iesus necdum erat glorificatus.* Græca habent *ἐπεὶ γὰρ ἔτι πνεῦμα ἁγίου. Nondum enimerat Spiritus Sanctus, ex depravatione Macedonianorum & aliorum hæreticorum, qui divinitatem Spiritus Sancti negabant.*

I.
Vide ex
Inter-
preti-
bus To-
lectū, &
Maldo-
natum.

1. Cor. 15. v. 51. ubi in latino est, *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur,* in græco est, *non omnes dormiemus & ἡγερθησόμεθα, sed omnes immutabimur.*

2.

Jacob. 5. v. 12. pro *ἡγέρθητε*, hoc est iudicium, seu condemnationem, græcus adversariorum textus habet *ὑπόκρισιν*, idest, simulationem.

3.

Lucæ 1. 35. ubi vulgata habet & græcus textus correctus *quod nascetur ex te Sanctum,* Calvinus, & græca omnia Genevensia, etiam Henrici Stephani, anni 1576. omittunt illud ex te. Quod tamen ipse Beza agnoscit depravationem esse Eutychianorum, & Monothe-

4.

litarum, idque probat ex S. Athanasio.

5. In multis codicibus græcis omittuntur cap. ult. *Marci*, & ex Joan. 8. *historia adulteræ*. Et 1. Joan. 5. vers. 7. certissimus, & præclarus ille textus.
6. *Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt*, ab Arianis olim, ut agnoscit Franciscus Junius, (cont. libro 2. cap. 7.) expunctus, à S. Hieronymo verò ex antiquis, ut ipse testantur, codicibus restitutus. Mitto plura, cum adversarii ipsi in suis Bibliis, tum Anglicanis, tum aliis, textum græcum, ut depravatam, aperte deferant.

PUNCTUM LVI.

Biblia Acatholicorum Germanica, Genevensis, Anglicana, Batavica, &c. ab Ecclesia meritò prohibentur.

Meritò, inquam, adeo, ut de eo queri neque ipsi possunt adversarii magis, quam turma aliqua latronum, qui ex propriâ singulorum per se confessione furcis, aut triremibus adjudicantur.

Ipsi quippe sua Biblia fatentur impia,
sacri-

sacrilega, &c. Unde, ut servus ille nequam ex ore suo est judicatus, ita & Acatholici in causa biblicorum à se editorum.

Lutherum ob versionem suam Novi Testamenti Germanicam, ita excipit Zuinglius : *Verbum Dei, Luthere, adulteras, manifestus & communis Scripturarum corruptor deprehenderis, &c.* Et de Veteri Testamento ejusdem, *navos* (inquit, Kihermannus,) *suos habet, & non exiguos.*

2.

*Tom. 28.
lib. de
Sacra-
mentis
p. 412.
& 413a*

Interim verò Lutherus Tigurina Zuinglianorum biblia ad se missa recipere dedignatur, authoresque eorum vocat Antichristos, deceptores, intellectus asinini homines, &c.

Beza Protestantium biblia Basiliensium appellat impia, *in multis locis impia.* Et Castalii versionem, quam immodicis adeò laudibus efferunt nonnulli Protestantium, idem eorum *negans sacrilegam, impiam, atque ethnicam* censet.

3:

*Beza
resp. ad
def. &
respon.
Castali*

Calvini versio, si Molinæo fidem habeamus, *addit litteræ, & illam multis in locis transponit,*

Et Beza, eodem teste, *de facto mutat textum.*

Castalio
in def.
trans.
pag. 170

textum; de quo item affirmat Castalio,
Quò omnes errores ejus notarentur, ma-
gno volumine opus esse.

Versionem Bibliorum *Genevensem*

4.
In con-
ferentia.
coram
ipso ha-
bita,
pag. 46.
Carlile
pag. 118.
In libro,
quò Re-
gi Iaco-
bo ob-
tulerūt
16. De-
cemb.
pag. 11.

Rex Angliæ *Iacobus* censuit *omnium*,
quæ illi unquam in manus venerant, *de-*
terrimam, Anglicanæ & Batavicæ præ-
ter communia, quæ cum cæteris habent,
vitia, Proteorum instar variant, sensum
(ut de Anglicana fatetur Carlilus depra-
vant, textum, nunc auferendo, nunc ad-
dendo, ut de eodem clamant ipsi mini-
stelli Diocesis Lincolnienſis) mutant,
adeoque simplices corruptelæ ignaros
in fraudem & hæreses inducunt. Quo
certè sine, præter alia innumera fere vi-
tia, novem millia verborum sacro textui
adjecere Batavi; ut ordinibus eorum
nuper repræsentatū est à quodam Flan-
dro. Ex ore igitur ipsorum proprio eos
judicat, damnatque Ecclesia.

5.
Et hoc summâ ratione, cum adver-
sus exemplaria, irrefragabili Ecclesiæ
judicio per mille jam, & amplius, an-
nos, approbata, ac usurpata in Conci-
liis Oecumenicis, libris, Læctionibus pu-
blicis, &c., Hebraica ipsi à judæis cor-
rupta, & græca à veteribus græciæ here-
ticis

ticis depravata malâ fide sequantur, nimirum ut sic rudioribus imponant, & simplicibus hebraicæ, ac græcæ antiquitatis obtentu fucum faciant, dolo certè pessimo, ut deliriis suis inde patrociniū aliquod accerfere videantur; Nam aliàs sæpè exemplaria illa tum græca, tum hebraica, ut corruptelam passa explodunt, & nulla tandem Biblia, Scripturas nullas, nisi ex cerebellis suis natas, perfectasque obtrudunt.

Rursus de nostro interprete ita fate-
tur Beza; *Vetus interpres videtur, sum-
mâ religione sacros codices interpreta-
tus. Immo vulgatam ejus editionem*
dicit se præferre bibliis *Erasmi, Bucerii,
Bullingeri, Brentii*, denique editioni *Ti-
gurinae*, Joannis item *Calvini*, cæterisque
omnibus.

Vulgata, ait Covvellus, *in usu fuit in*
Ecclesia mille trecentis retrò annis, hoc
est in florentissima primitivæ Ecclesiæ
tempestate. *Tanta* (ait Pelicanus) *dex-
teritate, eruditione, & fide, hebraica, quo
ad sensum, concordare deprehendimus
vulgatam editionem; ut eruditissimum,
pariterque piissimum, & verè prophetali
spiritu fuisse interpretem Græcum, &
Latinum*

Cele-
bris in
Anglia
Mini-
ster.

Latium non dubitem. Whitakerus, ubi sobrio, & sedato magis animo est, Hieronymum, inquit, veneror, Damasum laudo, opus ipsum pium esse fateor, & Ecclesie utile.

7. Et nihilominus spretâ, & calumniis, seu blasphemis denigratâ hâc ipsâ editione Judæos adversus eam, & Græculos, ubi libet, in suis sequuntur editionibus, præsertim Judæos, qui tamen, ut fatetur ipse Lutherus, suis punctationibus, distinctionibus, & aliis corruptellis verbum Dei ita crucifixerunt, sicut eorundem antecessores Christum; Judæos inquam, de quorum in hoc genere sacrilegio Justinus Martyr, & alii antiqui Patres sunt questi, Judæos, hoc est Rabbinos, apud quos pro axioma invaluit (ut ex eorum Talmud recitat Galatinus) *bonum esse auferre unam à lege litteram, ut sanctificetur nomen Dei in publico, & quorum biblia nihil usquam habent vocalium, ex quibus tamen eorum sensus totus pendet, nisi puncta, à juratis Christi hostibus sacro textui adjecta post eorum à Deo discessionem, & post continuata cum ejus Ecclesia per quingentos,*

tos, & amplius, annos dissidia.

Adde quod nec ipsos inter Judæos de
bibliorum littera ullo modo cōveniat,
cū Orientales modò sequantur pun-
ctationem, hoc est vocales Rabbi Ja-
cob, Occidentales verò Rabbi Aaron,
& tam depravati olim interque se di-
screpantes exstiterint eorum codices bi-
bliici, ut teste Elia Levita, (qui & ipse
Judæus,) nisi punctatione tandem ci-
tius cavissent Judæi, non mansissent
duo eorum exemplaria in orbe similia.

Quid quod ingens habent Judæi vo-
lumē (Massorethū appellant) corruptio-
nibus suis textus biblici & lectionibus
Scripturæ variis refertum : parva gran-
dioris Massorethi Epitome tomo ulti-
mo apparatus biblicorum hebraicorum
adjecta, & Antuerpiæ edita trium Masso-
rethorū minimum est, & tamen octin-
genta habet loca Scripturæ inter se di-
screpantia, hoc est ambigua, à Judæis vi-
tiata, &c.

Porro has Judeorum tenebras pænè
universas Acatholici suis bibliis ex indu-
stria affudère, ut à vulgata nostra, quæ
ex hebraico nondum corrupto est trans-
lata, eò longius abscedant, in quem
insuper

Luthe-
rus.

insuper finem græcorum etiam næ vos sibi ascivere. Ex iis nempe, quos antiqui Patres Irenæus, Tertullianus, Origenes, Dionysius Corinthi Episcopus, necnon alii apud Eusebium reprehendunt, & quæ veteres hæretici (ferè Græci) sive Ariani, sive Macedoniani, sive Nestoriani, aut alii, divinis libris asperserunt. Hisque adeo sordent A catholicorum versiones biblicæ, ut ab ipso tandem eorum Patriarcha Luthero Bibliorum, quæ popello obtrudunt, tum discrepantia, tum pravitas hoc veri extorserit: *Omniñò melius esset retinere illam hactenàs acceptam, & usitatam versionem bibliorum, quam tot novas versiones cumulari, quibus nihil proficitur.* Nec certè proficietur, nisi in pejus; ac propterea eas vera Christi Ecclesia tamquam impia in Deum optimum conficta probra, & perniciosissima animarum toxica vetare, & delere tenetur. Si enim talia in manus sumi, vel legi consentiremus à fidelibus, digni, ut testatur Apostolus, essemus morte.

106.

Rom. i. v. 32. *Quoniam qui talia agunt digni sunt morte, & non solùm, qui ea faciunt; sed etiam, qui consensunt*

riunt facientibus. Ut A catholici, dum ministris suis in prædictis acquiescunt, &c.

PUNCTUM LVII.

Sola scriptura non complectitur omnia necessario credenda, & servanda. Contra Lutherum, Calvinum, Confessionem Anglicanam, &c.

Sunt enim tria principia fidei maxime necessaria, quæ tamen in Scriptura non habentur, ut ex adversariis etiam ipsis fatentur Hookerus, Whitakerus, (adversus Stapletonum lib. 2. cap. 6. p. 370. & alibi) Chillingworthius, Lavvdus in relatione suâ conferentiæ à se habitæ cum Fishero, & alii, sed ex traditione.

Primum est, quod tota Scriptura veteris, & Novi Testamenti sit verbum Dei.

Secundum est, quod tota illa Scriptura præsertim in eis, quæ ad fidem, & salutem necessaria sunt, manet nobis salva & incorrupta.

Tertium, quod habeamus genuinum, & legitimum illius sensum.

Hæc

8. Basi-
lius de
Sp. Sā-
cto, c. 27
ait, Si-
ne Tra-
ditio-
nibus
non
scriptis
Evan-
gelium
esse pu-
rū no-
men.

Hæc tria fidei principia sunt adeo ne-
cessaria, ut fides sine ipsis vana, immò
nulla sit. Et tamen in Scriptura nul-
libi inveniuntur. Nec certè inveniri
ullo modo possent, si de Scriptura totâ
agatur, cum illa de se fidem nobis face-
re non posset; juxta id Christi, Joan. 5.
v. 31. *Si ego testimonium perhibeo de me-
ipso, testimonium meum non est verum,*
hoc est, pro vero acceptandum. Nullum
inquam istorū in Scriptura reperiri po-
test, sicut neque numerus Sacramentorū
determinatus, neque alia, quæ juxta ad-
versarios etiam ipsos scitu necessaria
sunt. Ergo. Vide Puncti sequentis n. 1,
2. &c.

PUNCTUM LVIII.

*Præter verbum Dei scriptum, necessario
admittendum est aliquod verbum
Dei non scriptum, sed vivâ voce tra-
ditum, nempe traditiones divine &
Apostolica. Contra Lutherum, Cal-
vinum, Bezam, Confessionem Angli-
canam, Wtakerum, Perkinsum, &c.*

Sic enim vivâ voce prædicatum est
diu Evangelium prius, quàm scripto
com.

committeretur. Et *Mathæus*, qui primus omnium scripsit, non nisi octavo post mortem Christi anno id fecit.

Post scriptum verò Evangelium, & plures etiam epistolas, *Apostolus* sic monet :

2. Thes. 2. v. 14. *Itaque fratres state, & tenete Traditiones*, græcè παραδόσεις, *quas didicistis sive per sermonem* (hoc est vivâ voce) *sive per epistolam nostram. State, ait & tenete traditiones*, ac si diceret, nisi eas teneatis, à fide deciditis. Et D. Chrysostomus in hunc locum, hinc patet, inquit, quod non omnia per epistolam tradiderint, sed multa etiam sine litteris; eâdem verò fide digna sunt tam illa quàm ista.

Rursus 2. Thes. 36. *Denuntiamus autem vobis* (fratres) *in nomine Domini nostri Iesu-Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundum traditionem*, (κατὰ τὴν παράδοσιν) *quam acceperunt à nobis.*

1. Cor. 11. v. 34. *Cetera, cum venero, disponam.* Quæ enim disposuerit, nusquam invenitur scriptum, & tamen haud dubiè erant necessaria.

Act. 1. v. 3. *Per dies quadraginta*
apparens

- apparens eis (Iesus) & loquens de regno Dei.* At ubi scripta sunt , quæ dixit ? ubi *alia multa, quæ fecit, & dixit Iesus,* secundum id Joan. ult. v. ult. *Quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros?* unde, quæso, nisi ex traditione, scimus non esse Evangelia, quæ circumferuntur, Sanctorum Petri, Andreae, Thomæ, & Bartholomæi, æquè atq; Matthæi, Marci, & Lucae? præsertim cum illi fuerint Apostoli, hi verò postremi, non nisi ex Discipulis Christi. Unde admittimus epistolam Pauli ad Ephesios, & illam, quæ circumfertur ad Laodicenses, rejicimus, cum utraque præferat titulum Sancti Pauli, & Paulus ipse epistolæ ad Laodicenses mentionem faciat (Coloss. ult. v. 16.) nusquam autem Ephesinæ? Quis denique nos docuit ex quatuor Esdræ libris, non nisi duos, & ex quatuor etiam Machabæorum non nisi duos esse canonicos, sive authenticos? mitto alia multa quod hæc (cum eis, quæ habes puncto præcedente) satis superque videantur.

P U N C T U M LIX.

Apostoli & Ecclesia, multa à Spiritu Sancto didicere post ascensionem Christi. Contra Calvinum, Bezam, &c.

Joan. 16. v. 12. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo, cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Ille autem non venit, nisi post Ascensionem Christi. Ergo.

P U N T U M LX.

In questionibus fidei, & morum, magni facienda est authoritas Sanctorum Patrum. Contra Lutherum, Calvinum, Zuinglium, Whitakerum, Rainoldum, Vorstium, &c.

Certum enim est ipsos in fide floruisse, cum alioqui Deo placere nequivissent, juxta illud Apostoli ad Heb. 11. v. 6. Sine fide impossibile est placere Deo.

*Deinde si vel semel Patres simul omnes errassent in fide, errasset tota Ecclesia primitiva, sed hoc nunquam evenit, ut * adversarii etiam ipsi faten-*

*Bacros-
tus Fo-
xius,
Theolog.
Genev.
&c.*

E

tur.

tur. Ergo firmum, & tenendum est, quod Patres unanimiter tuentur, nempe primatus Romani Pontificis, sacrificium Missæ, &c.

2. Denique Pastores & Doctores idcirco sunt à Deo constituti in Ecclesia, (D. Paulo teste) *Vt non circumferamur omni vento Doctrinae, sed ut permaneamus in unitate fidei, donec omnes occurramus &c.* in exitu mundi. ad Eph. 4. v. 11. & seqq. Ergo & ipsos sequi necessario debemus.

3. Deut. 32. v. 7. *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi.*

4. Job. 8. v. 8. *Interroga generationem pristinae, & diligenter investiga Patrum memoriam, & v. 9. & ipsi docebunt te.*

5. Jeremiæ. 6. v. 16. *Hæc dicit Dominus, state super vias, & videte, & interrogate, de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & invenietis refrigerium animabus vestris.* Veterum ergo viæ, & antiquis semitis insistentium iis, qui fidem sartam tectam servare cupiunt.

Agnovit Rex Magnæ Britannia
Jaco-

Jacobus (per Caufabonum ad Cardinalem Peronium) pag. 391. *Nemini hodie fas esse damnare ea, quæ constiterit primorum seculorum Patres unanimi consensu probasse, tanquam utilia, aut licita.* & pag. 397. *primitivæ Ecclesiæ testimonio, & pondere sublato, controversias hodiernas finem nunquam, τὸ καὶ ἀνθρόπους, accepturas, neque disputatione fore terminandas.* Et tamen Lutherus (de servo arbitrio tomo 2. fol. 433.) *Patrum, inquit, authoritas susque, deque facienda est.* Calvinus (3. Instit. c. 4. §. 38.) *Parum me, ait, movent quæ in veterum scriptis de satisfactione passim occurrunt.* Whitakerus lib. 8. contra Duræum sect. 69. *Quid, inquit, de Ioannis Baptismo Patres senserint, parum laboro.* Hisque circa puncta fidei controversa omnia reliqui Novatorum accinunt. Quia nempe Patres nostra ubique sola confirmant, quod Zuinglium eò adégit, ut in hoc tandem furens eruperit, (in Parænesi fol. 603.) *Patres sunt, qui Papatum Antichristi fœtum scelestissimum nobis genuerunt.*

PUNCTUM LXI.

*Deus unus numero est, Contra hujus,
temporis Tritheitas.*

1. Deut. 4. v. 35. *Dominus ipse est Deus,
& non est alius prater eum. & cap. 6.*
2. v. 4. *Audi Israel, Dominus Deus noster,
Dominus unus est. Ergo non sunt plu-
res Dii, aut Domini.*
3. Psalm. 85. v. 10. *Tu es Deus solus,
Ergo non habet socium.*
4. Marci 12. v. 29. *Audi, Israël, Domi-
nus Deus tuus, Deus unus est.*
5. 1. Cor. 8. v. 4. *Scimus, quòd nullus
est Deus, nisi unus.*

Si enim duo fingerentur, alter certè
alterum vincere non posset, atque adeò
non esset omnipotens, neque Deus.

PUNCTUM LXII.

*Deus licèt unus in essentia, tamen quo-
ad personas, hypostases, subsistentias,
seu supposita, est Trinus. Contra Dei-
stas, seu Trinitarios, sive novos Aria-
nos, Iudeos, & quosdam etiam Cal-
vinistas.*

Hoc probant contra antiquos, &
modernos

modernos Arianos, Judæos, &c. primò Scripturæ, quæ non solum Patrem, sed etiam filium, nempe Christum, vocant Deum.

Isaiæ. 35. v. 4. *Deus ipse veniet, & salvabit vos, tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt, &c.*

1.

Baruch. 3. v. 36. *Hic est Deus noster, &c. (& v. 38.) posthac in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.*

2.

Eccles. 51. v. 14. *Invocaui Dominum, Patrem Domini mei, ut non derelinquat me, &c.*

3.

Joann. 20. v. 28. *Respondit Thomas, & dixit ei, Dominus meus, & Deus meus.*

4.

Joan. 1. v. 1. *Et Deus erat verbum.*

5.

Rom. 9. v. 5. *Et ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula, Amen.*

6.

Heb. 7. v. 3. *Neque initium dierum, neque finem vita habens.*

7.

Secundo loco hoc probant Scripturæ, quæ Christum appellant Dei Filium: Psalm. 2. v. 7. *Vbi (vel Rabbinis etiam assentientibus) de Messia agitur.*

8.

Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Psalm. 109. v. 3. *Ex utero ante luciferum*

9.

ciferum genui te.

10. Micheæ. 5. v. 2. *Egressus ejus ab initio, à diebus æternitatis.*

11. Proverb. 8. v. 22. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio, ab æterno ordinata sum, &c.*

12. Joan. 1. v. 16. *Christus dicitur Filius Unigenitus à Patre.*

13. 1. Joan. 5. v. 20. *Filius Dei verus, verus Deus, & vita æterna, Filius verus, idest, non adoptivus, sed naturalis. Rom. 8. v. 32. dicitur Filius Dei proprius, sed Filius proprius, & naturalis, est ejusdem cum Patre substantiæ, & simul diversæ subsistentiæ, seu hypostaseos, cum nemo seipsum possit gignere. Ergo.*

14. Ideoque Heb. 1. v. 3. *Christus dicitur χαράλαλῃ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, seu figura substantiæ, paternæ, portans omnia verbo virtutis suæ, &c.*

Tertiò, beatissimam hanc Dei Trinitatem probant Scripturæ, quæ Spiritum Sanctum vocant Deum.

15. 2. Regum. 23 v. 2. & 3. *Spiritus Domini locutus est per me. Dixit Deus Israël mihi, fortis Israël, Dominator hominum.*

Quod

Quod, Isaiaë 6. v. 9. Dicit Dominus exercituum, illud ipsum, ut testatur Paulus, Act. ult, v. 20. locutus est Spiritus Sanctus. 16.
17.

Porro omnia, quæ Prophetæ. Spiritu Sancto inspirati (2. Pet. 1. v. 21.) loquebantur, dicebant se loqui, inspirante Deo. Hæc dicit Dominus, &c. 18.

Quartò idem probant Scripturæ, quæ tam Filium & Spiritum Sanctum, quàm Patrem describunt, ut per se existentes, intelligentes, operantes, mittentes, &c. Cùm hæc non nisi suppositorum ratione præditorum, id est personarum esse possunt.

Isaiaë 61. v. 1. & Lucaë 4. v. 18. Spiritus Domini misit me. 19.

Rom. 8. v. 3. Deus Filium suum, mittens, &c. 20.

Joannis 15. v. 26. Ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimoniũ perhibebit de me. 21.

1. Joan. 5. v. 7. Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt. (non dicit unus) sed unum. 22.

Joan. 10. v. 30. Ego & Pater unum sumus. 23.

24. Unde pari modo iussit Christus baptizare omnes *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, Matth. ult. v. 19.

25. Et in actionibus ad extra plerumque locutus est Deus in numero plurali. Gen. 1. v. 26. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.*

26. Cap. 2. v. 18. *Faciamus ei (Adæ) adiutorium simile sibi.*

27. Cap. 3. v. 22. *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est sciens, &c.*

28. Cap. 11. v. 7. *Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, &c.*

29. Quintò sanctissimam Trinitatem probat divinæ naturæ foecunditas ab Isaia indicata cap. 66. v. 9. *Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus: ego, qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.* Foecunditas enim illa est infinita, unde necessario exigit communicari tot suppositis, quot possibile est.

Atqui potest illa, (ut spiritalis quælibet substantia) duplici via communicari, nempe per intellectionem notionalem gignendo filium, & per volitionem,

nem, seu amorem notionalem spirando, ac producendo Spiritum Sanctum, utrumque sibi consubstantiali, nec nisi personalitatibus, & originibus à se invicem, & inter se distinctos, Ergo.

PUNCTUM LXIII.

Deus est absolute Omnipotens, Immensus, Immutabilis, & Infinitus. Contra blasphemias Calvini, Beza, Vorstii, Piscatoris, &c.

*Vorstius
lib. de
attribu-
tis div.
Calvin.
de Pred.
p. 728.*

Gen. 17. v. 1. *Ego Deus Omnipotens, &c.*

1.

Matth. 19. v. 26. *Apud Deum omnia possible sunt.* Ergo omnia continet: nemo enim dare potest, quod non habet.

2.

Psal. 144. v. 3. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis.* Ergo est infinite perfectus, & essentialiter, & necessario continet omnem perfectionem sub entis latitudine possibilem; alioqui enim ubi sisteretur, ibi magnitudinis ejus esset finis.

3.

Es

PUN-

PUNCTUM XLIV.

*Deo multò plura sunt possibilia, quàm
qua decrevit facere. Contra Bezam,
& alios ministellos.*

1. Matth. 26. v. 53. *An putas, quia non
possum rogare Patrem meum, & exhi-
bebit mihi modò plusquam duodecim le-
giones Angelorum? Modò. Quod ta-
men illo tempore non fecit Pater, neque
postea.*
2. Marci, 10. v. 25. & 26. &c. *Possibile
docetur Deo facere, ut camelus per fora-
men acus transeat. ubi tamen hoc dices
factum iri?*
3. Matth. 3. v. 9. *Potens est Deus de
lapidibus istis suscitare filios Abrahe.
Qui tamen non suscitabuntur. Contra
Scripturas igitur appertissimè est, Dei
potentiam secundum actualia ejus ope-
ra limitare.*

PUNCTUM LXV.

Extremè blasphemum, & contra scripturas est, Deum facere causam, & autorem peccatorum; ut expressis verbis eum faciunt, Lutherus, Zuinglius, Melancthon, Calvinus, Beza, Vermilius falsò nomine Martyr, Bucerus, Deista, Perkinsus, &c.

Lutherus lib. de servo arbitrio. Tom. 2. fol. 459. Cogitet, (inquit) in nobis, idest, per nos, Deum operari mala.

Zuinglius de providentia, (Cap. 5. fol. 364.) Numen ipsum auctor est ejus, quod nobis est injustitia, Angelum transgressorem facit, & hominem. Et Cap. 6. fol. 366. Movet (inquit) Deus latronem ad occidendum, percussit latro impulsore Deo.

Melancthon in Rom. 8. apud Chemnitium, p. 1. pag. 173., & Fabritium in art. 9. Augustanum, & alios: Non est (ait) cur frigidum glossema admittamus Deum mala permittere, non facere. Item, sicut fatemur proprium Dei opus fuisse Pauli vocationem, ita fatemur opera Dei propria esse, sive quæ

media vocantur, ut comedere, bibere; sive quæ mala sunt, ut Davidis adulterium. Deus omnia facit, non permittit, sed potenter, hoc est, ut sit ejus proprium opus Iudæ proditio, sicut Pauli vocatio. ô blasphemias!

Calvi-
ni blas-
phe-
miæ.

Calvinus 1. instit. cap. 18. §. 3. *Iam (inquit) satis apertè ostendi Deum vocari eorum omnium auctorem, quæ isti censores (hoc est Catholici) volunt otioso tantum ejus permissis contingere, hoc est omnium omninò peccatorum. Et de prædestinatione. pag. 718. A Domino (inquit) procedunt, quæ sceleratè ab hominibus maleficia perpetrantur. Blasphemiam, quibus certè nullæ umquam auditæ magis execrabiles.*

Beza contra Castel. pag. 410. *Vnde apparet Deum illud peccatum Adæ quodammodo voluisse, ac ejus quadante- nus fuisse auctorem.*

Bucerus apud Zanchium (de excæcat. quæst. 5. Tom. 7. Col. 213.) dicit, *prædestinationem reproborum esse quorundam ad mortem æternam, ideòque ad excæcationem, & indurationem, aliàque mala justam, licèt nobis occultam, destinationem.*

Bren-

Brentius in Cap. 3. *Amos* (impress. Haganoæ. anno 1530.) *Omnia*, inquit, à Deo potenti, & efficaci manu fiunt, sive mala culpa, sive mala pœna. Mitto A catholicos alios in Deum eodem modo blasphemos, contra rationem omnem, & Scripturas.

1.

Deut. 32. v. 4. *Dei perfecta sunt opera, & omnes viae ejus judicia. Deus fidelis, & absque ullâ iniquitate, justus, & rectus.*

2.

Sophonix. 3. v. 5. *Dominus justus in medio ejus non faciet iniquitatem.*

3.

Proverb. 14. v. 22. *Errant, qui operantur malum.* At certè Deus errare nequit.

4.

Matth. 7. v. 18. *Non potest arbor bona malos fructus facere.*

5.

1. Joan. 3. v. 5. *Ille apparuit, ut peccata nostra tolleretur, & peccatum in eo non est.*

6.

1. Joan. 3. v. 8. *Qui facit peccatum ex Diabolo est.*

Aug.

105. ad

Sixtū.

Idē Au.

lib. 2. de

peccat.

mer. &

remiss.

cap. 18.

Iniquitatem igitur, ut dicit Augustinus, quam rectissima veritas improbat, damnare novit ipse, non facere. Et malam voluntatem ad auctorem Deum esse referendam nefas est dicere.

PUNCTUM LXVI.

Deus neque impellit, neque tentat ad peccandum. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, &c.

1. Jacobi i. v. 13. *Nemo, cū tentatur, dicat, quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Negaret enim Deus seipsum, si homines impelleret ad res lege æternā prohibitās.*

2. Oseæ, 13. v. 9. *Perditio tua, Israel, (idest ex te,) tantummodo in me auxilium tuum, &c.* Et non nisi blasphemio

Luther. ore à Luthero est dictum (apud Zanchium de prædestinat tom. 7. col. 298.)

Calvin. *Deus flectit ad mala.* à Calvino i. Instit. cap. 18. §. 4, *Homo justo Dei impulsu*

Beza. *agit, quod sibi non licet,* à Beza (de prædestinat. Contra Castel. vol. 4.

Theol. pag. mihi 401.) *Excitat (Deus) malam latronis voluntatem ad alium interficiendum.* Mitto reliquos de quibus simul universis eandem blasphemiam fatetur Paræus (l. 3. de amiss. gratiæ, &c. cap. 2. pag. 453.) *Nostri, inquit, Doctores dicunt hominem ordinatione Dei tenta-*

tum

tum & lapsum esse. Idque repetit p. 455. & p. 456, Hominis, ait, tentationem & lapsum Deus ab æterno decrevit.

PUNCTUM LXVII.

Deus non prædestinat ad peccandum. Cōtra Zuinglium, Calvinum, Bezam, Perkinsum, &c.

Jeremiæ 19. v. 5. *Ædificaverunt excelsa Baalim, &c. quæ non præcepi, nec locutus sum, neque ascenderunt in cor meum. Sicut neque alia ulla peccata.* 1.

Psal. 5. v. 5. *Non Deus volens iniquitatem tu es. Ergo neminem ad iniquitatem prædestinat.* 2.

PUNCTUM LXVIII.

Præscientia Dei non necessitat homines, neque ad malum, neque ad bonum. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Oseæ 13. v. 9. *Perditio tua Israël. Non Dei, cujus tamen esset perditio nostra, si ipsius ab æterno præscientia eam necessariò, vellemus, nollemus, inferret.* 1.

Genesis 4. v. 7. *In foribus peccatum aderit, sed sub te erit ejus appetitus, & tu do-* 2.

tu dominaberis illius. Nulla obstante præscientiâ.

3. *Isaiæ 53. v. 7. Oblatus est, quia ipse voluit. Non quia præscitum, sed quia ipse id liberè voluit. Alioqui nec Deo relinqueretur aliquod liberum, cum ipse omnia ab æterno præsciverit.*

4. *Vasa ignominia se possunt facere vasa honoris: 2. Tim. 2. v. 21. Siquis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum & utile Domino, ad omne opus bonum paratum, &c. Si quis (ait) idest, quicumque.*

5. *1. Tim. 2. v. 4. Deus vult omnes homines salvos fieri, &c. Quantum ex se. Ergo nulla ex Deo contrarii necessitas.*

Nam, ut præclare dicit Hieronymus (in Cap. 25. Jeremiæ.) Non ex eo, quod Deus scit, futurum est, sed quia futurum est, Deus novit.

PUNCTUM LXIX.

Deus non habet, neque censet justum eum, qui est impius. Contra Calvinum, Illyricum, Param, Bucanum, Piscatorem, &c.

Calvi-

Certò, inquit Calvinus, sciamus nos, quamvis iniquos, & impuros, agnoscere tamen,

tamen, & recipi à Domino, atque haberi pro justis. Sed apage blasphemias. Enimverò Deus non facit ipse, quod odit, abominatur, ac prohibet.
Et

Isaia 5. v. 23. sic habes: *Va, qui justificatis impium.* Et

Proverb. 17. v. 15. *Qui justificat impium, & qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum.* Ergo.

Rursus, Scimus (ait Apostolus, Rom. 2. v. 2.) *quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.* Ergo non habet eos pro justis.

Exod. 20. v. 7. *Nec enim infontem habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Dei sui frustra.* Qui verò hoc non dissimulat, nec in aliis connivet delictis, nec ea tegit, nisi delendo. Ideoque in Scripturâ, ferè semper conjunguntur hæc duo remittere sive delere, & tegere peccata, ut intelligamus unam non esse sine altero.

Psal. 84. v. 2. *Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorū.*

Psal. 50. v. 11. *Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*

Esdræ

8. Esdræ 2. 4. v. 5. *Ne operias iniquitatem eorum, & peccatum eorum coram facie tuâ non deleatur.* Ex quibus liquet non operiri coram Deo peccata, nisi & deleantur. *Omnia (enim) nuda & aperta sunt oculis ejus,* Heb. 4. v. 13.
9. *Dissimulat Deus, scio, peccata hominum, sed non nisi ob pœnitentiam.* ut dicit Sapiens, cap. 11. v. 14. *Apage igitur*
10. *Calvini blasphemias, & deliria, cum infinita Dei Sapientia, & Justitiâ incompassibilia.* Vide plura puncto CC. XII.

PUNCTUM LXX.

Deus odit omnes operantes iniquitatem.

Contra Calvinum, Bczam, Kemnitium, Zanchium, Perkinsum, Paræum, Whitakerum, &c.

Whita. lib. 8. contra Durañ, sect. 34. Pii, dicit Whitakerus, *etsi peccant, (graviter) tamen semper de Christi voluntate, & amore certissimè persuasi sunt.* Sed quid docet Scriptura?

1. Psal. 5. v. 7. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, &c. Omnes; etiam illos Whitakeri modò calculo pios.*

2. Ibidem v. 6. *Neque habitabit juxta te malignus, neque permanebunt injusti ante*

ante oculos tuos.

Sapientiae, 14. v. 19. *Similiter odio* 3.
sunt Deo impius, & impietas ejus. Et
in illa die (Matth. 7. v. 23.) Discedite à 4.
me (dicet Christus) omnes, qui opera-
mini iniquitatem.

PUNCTUM LXXI.

Reprobationis positiva, hoc est illius actus,
quo Deus vult reprobos aeternis suppli-
ciis addicere, causa sunt peccata ho-
minum, & non Dei voluntas. Con-
tra Lutherum, Calvinum, Bezam,
Bucerum, Petrum Martyrum, Perkin-
sum, Parum, Zanchium, Buc-
num, &c.

Lutherus (de servo arbitrio tom. 2.
 fol. 450.) Deus inquit, *absconditus ope-*
ratur vitam, & mortem, & omnia, in
omnibus? Calvinus, in Rom. 9. v. 18.
Salomon, ait, docet impios ipsos fuisse de-
stinatò creatos, ut perirent. Beza de
 prædestinat, vol. 3. Theol. pag. 438.
 Deus, inquit, *ex merâ suâ voluntate, ac*
proinde nullâ neque dignitatis, neque
indignitatis prævisâ habitâ ratione, quos
ipsi visum est, sive singulares homines,
sive

sive integros etiam populos odio, & extinctio destinavit, & ibidem (pag. 406.) vocat hoc fidei nostræ basim. Sed Dei Verbo hæc apertissimè repugnant. Dominus enim ipse de se profitetur, Ezechielis 33. v. 11. Vivo ego, nolo mortem impii, sed ut convertatur & vivat.

- 1.
2. Et Ezech. 18. v. 23. *Nunquid voluntatis mea est mors impii? dicit Dominus Deus, & non, ut convertatur, & vivat? & v. 32. Nolo mortem morientis, revertimini, & vivite.*
- 3.

Ex quibus luce meridianâ est clarius impiissimè agere Novatores, dum in-
vectam à diabolo perniciem Deo asper-
gunt.

4. Sapien. 2. v. 24. *Invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum. Deus enim ex seipso neminem vult perire.*

5. 2. Pet. 3. v. 9. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Omnes.*

6. 1 Tim. 2. v. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri. Ergo ex seipso neminem vult damnari. Et verissimum est illud Sapientis Cap. 1. v. 13. Deus mortem non fecit: nec letatur in perditione vivorum.*
- 7.

Atque

Atque id Oseæ cap. 13. v. 9. *Perditio tua, (sive ex te) Israël. Id est, ex te solo, & ex nullâ Dei voluntate antecedente, quod etiam Deus ipse veluti jurat. Ezechielis 33. v. 11. Vivo ego, dicit Dominus, &c. ut suprâ n. 1. Augustinus, (3. in Julianum 18.) Bonus, inquit, est Deus, justus est Deus: potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest sine malis meritis damnare, quia justus est.* 8. 9.

PUNCTUM LXXII.

Deus vult omnes homines salvos fieri.

Contra Calvinum, Beza, Martyrem, Whitakerum, Raynoldum, &c.

Vide puncto præcedentè verba Ezechielis num. 1.

Joan. 1. v. 9. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* 1.

1. Tim. 2. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri.* 2.

2. Pet. 3. v. 9. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti.* 3.

Rom. 11. v. 32. *Conclusit Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.* 4.
Vide punctum octagesimum-nonum.

PUN-

PUNCTUM LXXIII.

Adulti, etiam infideles, habent, ex parte Dei, auxilia gratia necessaria ad conversionem, & salutem. Contra Calvinum, Beza, &c.

1. Psal. 24. v. 10. *Universa via Domini misericordia, & veritas.*

2. 1. Tim. 2. v. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri.*

3. Isaia, 5. v. 4. *Quid est, quod debui ultra facere vinea mea, & non feci ei.*

4. Sapientia, 11. v. 26. *Misereris omnium, quia omnia potes, &c.*

5. Joan. 1. v. 9. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.*

6. 1. Tim. 4. v. 10. *Speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium. Audin? omnium hominum absolute est Salvator, & infidelium etiam, Ergo omnes sufficienter adjuvat. Vide Rom. 1. v. 10.*

7. *Gentes inexcusabiles, &c. & Proverb. 1. v. 10. Quia vocavi, & renuistis, &c.*

8. Augustinus (de Liber. arbitrio, 19. & lib. de Nat. & grat. cap. 67.) *Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras,*

moras; sed quòd negligis querere quod ignoras: neque illud, quòd vulnerata membra non colligis, sed quòd volentem sanare contemnis.

PUNCTUM LXXIV.

Per Deum non abest, quo minùs infantes in utero, & amentes in peccato lethali morientes, justificentur, & salventur. Contra eosdem.

Stat enim per causas secundas, quas Deus justissimas ob rationes non impedit, cùm ipse tamen ex se vellet omnes salvos fieri.

Vide puncti præcedentis, n. 1. 2. & 6.

2. Cor. 5. v. 15. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Atqui pro nemine frustra, quantum est ex parte sua. Ergo.

1. Joan. 4. v. 14. *Pater misit filium, Salvatorem mundi.* hoc est omnium in hoc mundo existentium, ut ex se patet.

S. Prosper (de vocatione gentium, cap. 23.) *Non irreligiosè arbitror credi, quòd isti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ semper universis impensæ est nationibus, quâ utique si benè uterentur eorum parentes, etiam ipsi per eosdem juvarentur, &c.*

PUN-

PUNCTUM LXXV.

*Filius Dei est suo Patri coequalis.
Contra Calvinum, &c.*

1. Joan. 5. v. 18. *Patrem suum dicebat Deum equalem se faciens Deo.*

2. Ibid. v. 22. *Pater omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem.*

3. Philip. 2. v. 6. *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se equalem Deo, &c.* Quibus nihil dici potest apertius, adversus execrabilem Calvinii blasphemiam, quâ cum Arrio simul, & Macedonio, contra æterni Verbi, & Spiritus Sancti Divinitatem ita latrat: *Ingenue (rectius dixisset impie) tradimus ἡμεῖς τὸ θεῖον Dei nomen Patri proprie ascribi.* (in tract. Theolog. & in explicat. perfid. Gentil. pag. mihi 784. initio.) Vide etiam pag. 773.

PUNCTUM LXXVI.

Spiritus Sanctus non à Patre solo, sed etiam à Filio procedit. Contra Græcos Armenos, Moscos, & plures etiam Calvinistas.

Joan. 15. v. 26. & Cap. 16. v. 7. *Spi- 1. 2*
ritus Sanctus dicitur etiam à filio *mitti*,
 sed in divinis *mitti*, est *procedere*, ut om-
 nes fatentur. Ergo.

Spiritus Sanctus vocatur in divinis
 litteris *Spiritus Patris*, quia procedit à
 Patre, & sic etiam vocatur *Spiritus filii*,
 nempe, Roman. 8. v. 9. Galat. 4. v. 6.
 & alibi. Ergo. 3. 4. 5.

Joan. 16 v. 15. *Omnia*, (inquit filius)
quacumque habet Pater, mea sunt, pro- 6.
pterea dixi, quia de meo accipiet, & an-
nuntiabit vobis. sed inter illa, quæ ha-
 bet Pater, est actio spiritiva, dum in illo
 priori necdum exiit in actum. Ergo
 illam etiam æterna generatione sibi
 communicatam habet filius, adeo ut eâ
 spiret etiam, & producat Spiritum san-
 ctum. Propterea dixi, de meo accipiet 7.
 (*Spiritus Sanctus.*) quomodo verò nisi
 procedendo ab illo? & annuntiabit vobis.

PUNCTUM LXXVII.

*Christus est promissus Orbi Messias.
Contra Iudæos.*

Messias enim jam dudum advenit :
atqui is nullus potuit esse præter Chri-
stum Jesum, Ergo.

Advenisse clarè probant testimonia,
quæ sequuntur.

1. Gen. 49. v. 10. Jacob in benedictio-
ne Judæ ita vaticinatur, *Non auferetur
sceptrum de Iuda, & dux de fœmore
ejus, donec veniat, qui mittendus est.*
(in paraphrasi Judæorum Chaldaica
Meschika, seu *Messias*) & ipse erit expe-
ctatio gentium.

Sub ipsum verò Salvatoris nostri ad-
ventum sceptrum, & principatus tem-
poralis Judæis sunt ablata, & ad Hero-
dem alienigenam translata, ut ex ipso
eorum Josepho constat, lib. 17. Anti-
quit. c. 1. & lib. 1. de bello Judaico.
Cap. 18.

2. Iterum, Danielis cap. 9. vers. 24.
*Animadverte sermonem, & intellige vi-
sionem, septuaginta hebdomades abbre-
viata, (seu definitæ) sunt super populum
tuum*

tuum & super urbem sanctam tuam, ut consummetur pravaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, (per Christum) & impleatur visio, & prophetia, & ungatur sanctus Sanctorum.

Scito ergo, & animadvertite ab exitu sermonis, (2. Esdræ c. 2.) ut iterum edificetur Ierusalem, usque ad Christum ducem (coram mundo per Evangelii prædicationem, & miracula, manifestandū) hebdomades 7. & hebdomades 62 (sive 69.) erunt: Et rursum edificabitur. (currentibus interim 70. hebdomadibus,) platea & muri (Ierusalem) in angustia temporum, (parvo tempore per Neemiā, 2. Es. 6. v. 25) & post hebdomades 62. (& septem, de quibus suprā, ne minus temporis effluxisse dicatur ad mortem Christi, quam ad ejus adventum, vel mortem, nisi forte 60. hebdomades numerandæ sint à reædificata urbe, de qua antea sermo erat) occidetur Christus: & non erit ejus populus, (Judæicus) qui eum negaturus est. Et (post-hæc, adeoque post 7. hebdomades) civitatem & sanctuarium dissipabit populus, (nempe Romanus) cum duce

(Tito) venturo, & finis ejus vastitas,
& post finem belli statuta desolatio.

Confirmabit autem (notetur hîc tacita regressio) pactum multis hebdomadâ unâ, (septuagesimâ prædicationis Christi) & in dimidio hebdomadis (ejusdem ultimæ) deficiet hostia & sacrificium, (abrogata lege veteri, ejusque sacrificiis per mortem Christi) & (post-hæc in poenam commissi criminis) erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem, & finem perseverabit desolatio.

- Habes hîc hebdomadas annorum, ut
3. Gen 29. v. 28. Et levit. 25. v. 8. , non
 4. longiores, quia non habent tales exemplum in Scriptura, nec æquè breves, ac sunt mensium, septimanarum, aut dierum hebdomadæ, ut ipsimet Judæi faterentur.

Unde manifestissima demonstratione adversus Judæos convincitur advenisse Messiam. adeo ut verpi illi ex pertinacia hoc caput Daniëlis corrumpant, ei novas historias confingant, de quo vide Lyranum, & alios.

5. Iterum Aggæi 2. v. 7. Hæc dicit Dominus exercituum, adhuc unum modicum

cum est. & ego commovebo Cælum, & terram, &c. & veniet desideratus cunctis gentibus (hebraicè, desiderium cunctarum gentium) & implebo domum istam gloriâ, dicit Dominus exercituum &c. Magna erit gloria domus istius novissima, plus, quàm prima, dicit Dominus exercituum: & in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

Dicebat hæc Propheta ad consolandos, & erigendos Judæos, qui tunc in ædificando secundo templo tristes laborabant, ideoque per modicum illud tempus significare voluit adventum Messiaë tum instare. qui domum istam impleturus erat gloriâ majori, quàm prima habuit. Cùm alioqui secundum hoc templum, quoad splendorem ædificii, & res alias, priori templo longè erat inferius. Deerant enim in secundo templo arca. foederis, responsa divina, & alia similia.

Iterum Malachiaë 3. v. 1 *Ecce Ego 6. mitto Angelum meum, & preparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum Dominator, quem vos queritis, & Angelus Testamenti, quem vos vultis, &c.*

7. Immeritò certè expectant Judæi aliud templum; Nam Daniëlis 9. v. 27. prædicitur *desolationem perseveraturam usque ad finem*. Et Deus apertis prodigiis ædificationi alterius per Judæos templi obstitit, ut videre licet apud Chrysost. Orat. 2. contra Judæos, Euseb. lib. 4. histor. c. 6, Ruffinum lib. 1. c. 37. & Socratem lib. 3. cap. 17.

Secundò probatur Christum esse Messiam ex eo, quòd cætera Prophetarum vaticinia de Messia venturo edita Jesu Mariæ filio, examussim omnia conveniunt.

8. Conceptio enim Christi in Virgine prædicta Isaïæ 7. v. 14. impleta est Matth. 1. v. 23. Lucæ 1. v. 31. &c.

9. Nativitas Messia ex Abraham, & David promissa Gen. 28. v. 14. Jerem. 23. v. 5. impleta est Matth. 1. v. 16. Luc. 3. vers. 34.

10. Nativitas Messia in Bethleem Judæ, prænuntiata Micheæ. 5. v. 2. impleta est Lucæ 2. v. 4. & Matth. 2. v. 6.

11. Occisio Innocentium prædicta Jerem. 31. v. 15. impleta est Matth. 2. v. 16.

12. Fuga Christi, seu Messia in Ægyptum & revocatio ejus prædicta Oseæ 11. v. 1. impleta

impleta est Matth. 2. v. 16.

Adoratio Magorum prædicta Psal. 71. 13.
v. 10. impleta est Matth. 2. v. 11.

Prædicatio Baptistæ prænuntiata Isa. 14.
40. v. 3. impleta est Matth. 3. v. 3.

Prædicatio & miracula Christi, per
Galilæam maximè, promissa Isaiaë 9. 15.
v. 1. cap. 35. v. 5. & cap. 61. v. 5. imple-
ta sunt Matth. 4. v. 15. & Matth. 11. v. 5.

Transitus & prædicatio Christi ad
gentes prædicta Isa. 49. v. 6. impleta 16.
sunt Matth. 21. v. 22. & Act. 13. v. 47.

Ingressus Christi humillimus in Je-
rosolymam super asinam prædictus est 17.
Zachar. 9. v. 9. & Matth. 21. impletus.

Ejectio vendentium & ementium è 18.
templo prædicta sunt Ps. 68. v. 10. &
impleta Joannis 2. v. 17.

Proditio, & abjectio Judæ prædicta 19.
Ps. 108. v. 8. impleta Act. 1. v. 21.

Acclamatio illa hosanna puerorum 20.
prædicta est Ps. 117. v. 26. impleta
Matth. 21. v. 9.

Condemnatio, Passio, & Mors Sal- 21.
vatoris prædicta Ps. 21. & 68. impleta
sunt apud omnes Evangelistas.

Venditio ejus proditoria pro 30. ar- 22.
genteis prædicta Zachar. 11. v. 12. im-

pleta est Matth. 26. v. 15. & 27. v. 12.

23. Potatio ex felle, & aceto, prædicta
Ps. 68. v. 22. impleta habetur Matth.
27. v. 34. & Joan. 19. v. 29.

24. Partitio vestimentorum prædicta
Ps. 21. v. 19. impleta legitur Joan. 19.
vers. 24.

25. Resurrectio Christi promissa Ps. 15.
v. 10. impleta est apud omnes Evan-
gelistas.

26. Ascensio ejus prædicta Ps. 67. im-
pleta est Act. 1. v. 9. & Ephes. 4. v. 8.

27. Missio Spiritus Sancti promissa Joel.
2. v. 28. Isa. 44. v. 8. impleta cernitur
Act. 2. v. 1. & 17.

28. Sessio ejus ad dexteram Patris præ-
nuntiata Ps. 109. v. 1. impleta est Act. 2.
vers. 34.

29. Conversio gentium per Apostolos
promissa Isaiaë 49. v. 6. impleta habec-
tur Act. 13. v. 47.

30. Scandalum, & obstinata Judæorum
infidelitas prædicta Ps. 117. v. 21. Isaiaë
28. v. 16. impleta sunt in passione Chri-
sti & Rom. 9. v. 33. & 1. Pet. 2. & Act 4.
v. 11. Et denique, ut reliqua brevitatis
gratiâ omittam, qui solum Davidis

31. 32. Ps. 21. & sapientiæ Cap. 2. à versu 12. ad

22. & Isaiaë cap. 53. cum attentione pervolverit, is liquidò deprehendet passionem Christi à Prophetis non tam vaticiniis prædictam, quàm stylo descriptam esse.

33.

Tertiò probatur ex Scripturis, quibus prædictum est veterem Judæorum legem abrogandam esse, & novam à Messia instituendam. Abrogationis enim istius odio maximè avertuntur Judæi à Christi agnitione.

Sed eam clarè prædixit Jeremias c. 31. v. 31. *Ecce dies venient dicit Dominus, & feriam domui Israël, & domui Iudæ fœdus novum, non secundum pactum, quod pepigi cum patribus eorum in die, quâ apprehendi manum eorum, ut edu- cerem eos de terra Ægypti, pactum, quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus, sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israël post dies illos, dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum.*

34.

Item Isaiaë 63. v. 18. & 19. *Ne memineritis priorum, & antiqua ne intueamini. Ecce ego facio nova, ponam in de-*

35.

serto viam, &c.

36. Ezechiël, 16. v. 60. *Hac dicit Dominus, &c. Et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentia tua, & suscitabo tibi pactum sempiternum.*

37. Item Moyfes, Deut. 18. v. 15. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, (utique Legislatorem) suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies.*

38. Et v. 18. *Prophetam (ait Deus) suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui, & ponam verba mea in ore ejus loqueturque ad eos omnia, quae praecepero illi. Qui autem verba ejus, quae loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Vide etiam Isaiaë 1. v. 11.

39. & cap. 2. v. 2. & 3. *de Sion exhibit Lex, &c.*

40. Denique Malachiaë 1. v. 10. &c. *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra. ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus & in omni loco (quod secundum Moyfis legem non licebat) sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.*

41. Quartò, idem probant yaticinia Domini

mini Jesu eventu comprobata, ex quibus constat ipsum fuisse Prophetam, ipsique fidem habendam, etiam cum se Messiam esse affirmat.

Lucæ 19. v. 43. &c. Prædixit ever- 42.
tendam funditus illâ adhuc generatio-
ne (Matth. 24. v. 34.) Jerosolymam, 43.
& Judæorum Rempublicam.

Matth. 16. v. 18. Prædixit supra Pe- 44.
trum fundandam Ecclesiam suam, nec
portas inferi prævalituras illi in æter-
num.

Matth. 24. v. 14 Prædixit Evange- 45.
lium toto orbe promulgandum, & in
particulari factum Magdalenæ, Matth.
26. v. 13. 46.

Matth. 20. v. 18. & seqq. Prædixit 47.
Mortem, & genus mortis suæ; & Re-
surrectionem tertia die, &c.

Quæ omnia, sicut ipse vaticinatus
est, ita ad amissim evenerunt.

Quintò hoc probant miracula Do-
mini Jesu & Discipulorum ejus in Evan-
gelio, & Actis Apostolorum memoriæ
prodita. Hoc inquam probant tam
manifestè, ut genus dementiæ esse vi-
deatur, de eo vel aliquantulum dubita-
re, ait Richardus de Sancto Victore

Lib. II. de Trinitate, Cap. 2.

Plurima pro hoc alia ex Scriptura afferri possent quibus brevitatis causâ supersedeo, quòd hæc satis superque videantur.

Hoc tamen, pro mantilla, monitos volo Judæos, miracula, ob quæ ipsi Moysen initio recepêre leprosæ manus, & aquæ in sanguinem versæ, minora infinitis pœnè intervallis esse, quàm quæ eis præstitit Dominus Jesus, & illius servi, ac discipuli, ad hæc usque tempora, ut videre licet in Actis, sive miraculis Sancti Francisci Xaverii è Societate Jesu, & aliorum.

PUNCTUM LXXVIII.

Christus non est merus homo, ut blasphemant Iudæi, & Ariani, sed homo simul & Deus, nempe verus, ac naturalis Filius Dei Patris, qui naturam humanam sibi hypostaticè univit.

Vide dicta Puncto LXII. quibus adde Scripturas Veteris Testamenti, quæ de vero, & unico Deo loquuntur, & in Novo Testamento de Jesu exponuntur.

I. Psalm. 67. v. 18. *Dominus in eis in Sinai,*

Sinai, in Sancto, &c. Christo appropriatur Eph. 4. v. 7. & 8. 2. 3.

Isaiaë 6. v. 1. *Vidi Dominum*, &c. 4.
Christo applicatur Joan. 12. v. 41. & 5.
Apoc. 4. v. 18. 6.

Isaiaë 45. v. 22. *Ego Deus, & non est alius, mihi curvabitur omne genu*, De Christo exponitur Rom. 14 v. 11. 7.

Adde etiam Scripturas id disertè affirmantes, Joan. 1. v. 14. *Verbum caro factum est.* & v. 18. *Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis.* 8. 9.

Joan. 5. v. 18. *Patrem suum dicebat Deum, aequalem se faciens Deo*, utpotè filius ejus naturalis. 10.

Matth. 26. v. 63. *Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei*, & dicit illi Iesus, *tu dixisti, ego sum. Ego sum Dei Filius*, idest ejusdem cum illo naturæ persona. vide etiam 11.

Marci. 14. v. 62. 12.

Heb. 1. v. 3. 13.

Galat. 4. v. 4. *At ubi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum.* 14.

Act. 20. v. 28. *Regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit (Deus) sanguine suo.* 15.

Act. 3. v. 6. *Is nomine Iesu Nazareni surge, & ambula, & protinus consolidata* 16.

data sunt bases ejus, & planta, & exiliens stetit, & ambulabat: Vide plura apud Bellarminum, & alios.

PUNCTUM LXXIX.

Christus, quia homo, veram, naturalem, & similem nobis carnem habuit, Contra Anabaptistas, & Suenkfeldium.

1. Joan. 1. 14. *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.*

2. Rom. 1. v. 3. *Factus est ei ex semine David secundum carnem.*

3. Rom. 9. v. 5. *Ex quibus (Judæis) est Christus secundum carnem qui est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.*

4. Heb. 2. v. 17. *Semen Abrahae apprehendit, unde debuit per omnia fratribus similari, &c. per Omnia.*

5. 1. Pet. 3. v. 18. *Mortificatus carne.*

6. Heb. 2. v. 14. *Quia pueri communicaverunt carni, & sanguini, & ipse participavit eisdem.*

7. Lucæ 24. v. 39. *Spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.*

8. Matth. 1. v. 25. Lucæ 2. v. 7. *Vocatur filius*

Filius hominis, & primogenitus Filius Mariæ. Ergo natura est nobis similis.

Nam alioqui quomodo concipi ex muliere potuit, aut nasci, circumcidi, baptizari, alligari, comedere, dormire, cædi, flagellari, crucifigi, mori, &c. Cùm illa nisi in verum, & naturalem hominem, non cadant.

PUNCTUM LXXX.

Ex duabus Christi naturis non coalescit una. Contra Suenkfeldium, & multos Anabaptistas.

Num. 23. v. 19. *Non est Deus, ut filius hominis, ut mutetur.* 1.

Rom. 9. v. 5. *Christus est Deus benedictus in sæcula, & æqualis Patri (ut Punct. 78. n. 10.) & tamen* 2.

Joan. 14. v. 28. *Patrem majorem se dicit: quomodò verò consistat hoc, nisi duas in Christo naturas à se invicem distinctas admittamus?* 3.

Item Lucæ 22. v. 42. *Non mea, (inquit Christus ad Patrem) sed tua voluntas fiat. En duas in Christo voluntates, unde & duas collige naturas.* 4.

PUNCTUM LXXXI.

Utraque natura divina, & humana manet in Christo inconfusa, & impermixta. Contra Brentium, & ceteros Voiquistas.

1. Malach. 3. v. 6. *Ego Dominus, & non mutor.*

2. Jacobi. 1. v. 17. *Apud quem non est transmutatio, neque vicissitudinis obumbratio. Ergo neque confusio, nec permixtio.*

PUNCTUM LXXXII.

In Christo tamen non sunt dua persone, sed unica tantum verbi. Contra Nestorianos, & Theodorum Bezam.

1. Aliter enim non posset Filius hominis dici filius Dei, ut tamen pronuntiatur Lucæ, 1. v. 35. *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei, Neque Deus homo dici, nec homo Deus.*

2. Neque 1. Cor. 2. v. 8. *Dominus gloria crucifixus.*

3. Neque 1. Joan. 3. v. 16. *Deus animam suam pro nobis posuisse.*

Neque Deus. Act. 20. vers. 28.

Ecclesiam

Ecclesiam suo sanguine sibi acquisivisse, &c.

PUNCTUM LXXXIII.

Nec tamen unio hypostatica duarum in Christo naturarum facit idiomata, seu proprietates utriusque sibi invicem communicari, ita, ut humana Christi natura sit in immensum diffusa, &c. ut volunt Lutherus, Brennius, Kemnitius, & Ubiquista omnes.

Joan. II. v. 14. & 15. Lazarus mortuus est, & gaudeo, quoniam non eram ibi. Christus igitur, ut homo, non erat ibi; Ergo nec ubique.

I. 2.

Joan. 14. v. 28. Pater major me est. Ergo Christus, ut homo, non est omnipotens, in immensum diffusus, &c.

3.

Et quo demum modo communicari posset formaliter æternitas naturæ Christi humanæ, quæ in tempore est creata?

PUN.

PUNCTUM LXXXIV.

Christus est Mediator, & Redemptor noster, non secundum divinam, sed humanam suam naturam, quatenus hæc est hypostaticè unita personæ verbi. Contra Calvinum, Stancarianos, &c.

- I.** 1. Tim. 2. v. 5. *Vnus mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. Licet enim divina Christi natura sit pars læsa, & humana merum per se mancipium Creatoris; potest tamen ei læso satisfacere, ut unita divino Verbi supposito, cujus sunt omnes Christi actiones. Ergo.*

PUNCTUM LXXXV.

Christus hominibus datus est, non tantum ut Redemptor, sed etiam ut Legislator, cui obediamus. Contra Iudæos, Calvinum, Bezam, &c.

- I.** Isaiaë 33. v. 22. dicitur de Christo, *Dominus iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex noster, ipse salvabit nos. Legifer ergo est Christus.*

- a.** Jerem. 31. v. 31. &c. *Ecce dies venient, dicit*

dicit Dominus, & feriam domui Israël, & domui Iudæ, fœdus novum, non secundum pactum, quod pepigi cum Patribus eorum in die, qua apprehendi manus eorum, ut educerem eos de terræ Ægypti, pactum, quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus; sed hoc erit pactum, quod feriam cum Domo Israël post dies illos, &c. Audi Judæe, audi Calvinista, legem novam populo Dei ferendam: & quis, quæso eam tulerit, nisi Christus? qui dicit:

Joan. 13. v. 34. Mandatum novum do vobis. Vide etiam c. 15. v. 14. 3. 4.

Galat. 6. v. 2. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Vide plura 1. Cor. 7. v. 10. &c. & Matth. ult. v. ult. 5. 6. 7.

PUNCTUM LXXXVI.

Christus quæ homo, non laboravit ignorantia. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Colos. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri scientia, & sapientia absconditi. Ergo nihil in eo genere unquam defuit capiti 1.

capiti nostro hominum, atque Angelorum, Christo.

2. Joan. 2. v. 24 *Iesus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nosset omnes, ipse enim sciebat, quod esset in homine. Ab initio, nam ab initio fuit Christus, hoc est Unctus Spiritu scientiæ rerum omnium præteritarum, præsentium atque futurarum, &c.*

3. Joan 16. v. 30. *Nunc scimus (dicunt ei discipuli) quia scis omnia. Nempe ad ejus statum pertinentia, qui ab initio caput erat hominum, & Angelorum, & Christus, sive unctus Spiritu scientiæ, &c.*

PUNCTUM LXXXVII.

Christus neque mortem secundam, neque pœnas inferni subivit. Contra blasphemias Lutheri, Calvini, Beza, Whitakeri, &c,

Luthe- Lutherus in Psalm. 22. tom. 3. fol. 330
ri blas- De Christo loquens, *passus est* (inquit)
phe- *ea, quæ pro peccatis nos pati oportuisset,*
mia. *& quæ damnati jam patiuntur.*

Calvin. Calvinus, lib. 1. Instit. cap. 16. §. 10.
Eam (ait) mortem pertulit, quæ sceleratis

is ab irato Deo infligitur, diros in animo cruciatus damnati, ac perditum hominis pertulit.

Idem de Redemptore nostro, ausus est dicere *Whitakerus* lib. 8. contra Duræum sect. 20. *Whitakeri.*

Perkinsus etiam in explicat Symboli, col. 680. *verba*, inquit, *illa crucifixus, mortuus, & sepultus*, non intelligi oportet de communi, & consueta morte, sed de morte execrabili, & maledictâ, quâ plenam sustinebat iram Dei Christus, immò angustias inferni, tum corpore, tum animo. Similia habent *Beza*, *Danæus*, & alii Protestantes. *Perkinsi.*

Romanæ verò aures hæc respuunt, ut blasphemum, & verbo Dei è Diametro contraria; *Vide Punct. XCI.*

Act. 2. v. 24. *Quem Deus suscitavit, solutis (hoc est irritis factis) doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. Quomodo (ait Augustinus ep. 99.) solvi possunt laquei venantium, ne teneant, non quia tenuerunt. Nefanda ergo & impossibilia Dei Filio aspergunt hæretici.* *I.*

Psal. 87. v. 5. *Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.* *Aug.*

Liber,

Liber, ait, ergo nec secundò mortuus, nec tormentis affectus.

3. 1. Joan. 1. v. 7. *Sanguis Iesu Christi emundat nos ab omni peccato.* Ad quid igitur illa alia confingunt hæresiarchæ?

4. Vide etiam Philip. 1. v. 8. & alia p. 91.

5. Apoc. 5. v. 9 Sancti in cœlo clamant, *redemisti nos Deo, in sanguine tuo, &c.* suffecit ergo redimendo orbi sanguis Filii Dei, sine pœnis inferni, aut ira Patris, quæ in eum cadere non poterant, qui 1. Pet. cap. 2. v. 22. *Peccatum non fecit.*

7. Et Heb. 7. v. 26. Erat Pontifex, *Sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cœlis factus.* Segregatus, ait, à peccatoribus, Ergo damnatorum minimè socius, &c.

PUNTUM LXXXVIII.

Christus nullo modo peccator fuit, neque saluti renuntiavit. Contra blasphemias Lutheri, & Calvini, Illyrici, Beza, Perkinsi, Parai, Danai, Tileni, Piscatoris, Molinai, &c.

Horre-
da Lu-
theri

Lutherus (Tom. 4. in cap. 53. Isaiaë, fol. 222.) ita blasphemat: *Maximus pecca-*

peccator est, ut nullus sit major in toto blas-
genere humano, quàm Filius Dei. Et phe-
 fol. sequenti, ait, quòd sit *sceleratus,* mia.
reus mortis, sub potestate diaboli, & in-
ferni; aliaque alibi habet de Christo his
 similia.

Calvinus in Cap. 26. Matthæi, v. 47. Itm
Sic, inquit, videmus omni ex parte fuisse Calvi-
vexatum, (Christum) ut desperatione ni.
obrutus ab invocando Deo absisteret,
quod erat saluti renuntiare.

Beza in Galat. 3. v. 13. Exponens & Be-
illud, factus pro nobis maledictum, idest, zæ,
 inquit, *execrabilis.*

Paræus in Galat. lect. 35. Factus est & Pa-
execratio, idest, execrabilis. Mitto ver- ræi,
 ba Perkinfi, Molinæi, & aliorum.

Romana verò Ecclesia Sponsum
 suum, ex Scriptura, docet Deo semper
 dilectum, immaculatum, &c.

Marci 1. v. 12. Tu, (inquit Deus Pa- 1.
 ter) *es Filius meus dilectus, in te compla-*
cui. Vide etiam Matth. 3. v. 17.

1. Pet. 1. v. 19. Redempti estis pretioso 2.
sanguine, quasi agni immaculati, Chri-
sti, & incontaminati. Et cap. 2. v. 22.
Qui peccatum non fecit, nec inventus est
dolus in ore ejus.

Heb.

4. Heb. 9. v. 14. *Quantò magis sanguis Christi, qui semetipsum obtulit immaculatum Deo, &c.*
5. Joan. 8. v. 29. *Et qui me misit, mecum est, quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper. Vide Heb. 7. v. 26. in Puncto præcedente n. 6.*

PUNCTUM LXXXIX.

Christus pro omnibus mortuus est, ut ex Scriptura docet Concilium Tridentinum Sess. 6. c. 3. Contra Bucerum, Calvinum, Bezam, Zanchium, Bucanum, Rivettum, Pareum, Perkinsum, Sadeel, &c.

1. 2. Cor. 5. v. 15. *Pro omnibus mortuus est Christus.*
2. 1. Tim. 2. v. 6. *Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. Quid his clarius?*
3. 1. Tim. 4. v. 10. *Qui est Salvator omnium, maximè fidelium. At quo pacto Salvator est omnium, nisi pro omnibus sit mortuus?*
4. Heb. 2. v. 9. *Vt gratiâ dei pro omnibus gustaret (Jesus) mortem. Græcè ὑπὲρ πάντων γεννητῶν θανάτου, ad clarissimè*

simè ostendendum, quòd Dominus non solum pro omnibus, sed pro unoquoque etiam in particulari, mortem gustavit, & quòd hæreticus sit error Calvi- Calvi-
nus.
ni dicentis, (in 1. Timoth. 2. v. 5.) *Par-
ticula universalis semper ad hominum
genera referrì debet, & non ad personas.*

1. Joan. 2. v. 2. *Est propitiatio pro
peccatis nostris, non pro nostris autem
tantum, sed etiam pro totius mundi.*
Verissimè enim appellatur Christus Sal-
vator mundi.

1. Joan. 4. v. 14. *Pater misit Filium* 6.
*Salvatores mundi, Etiam eorum, qui
suâ culpâ pessum eunt:*

2. Pet 2. v. 1. *Et eum qui emit eos,* 7.
*Dominum negant superducentes sibi ce-
lerem perditionem.* En ut Christus emit
etiam eos qui sunt reprobi, & omnino
perditi. Illuminat enim omnem homi-
nem venientem in hunc mundum Joan. 8.

1. v. 9. & est destinatus ad omnes ut do-
cere Isaiam etiam fatetur ipsemet in hoc
sibi contrarius Calvinus, in caput Isaiæ Calvin.
42. v. 6. Ambrosius ser. 8. in Psal. 118.
Sol justitiæ omnibus ortus est, omnibus 9.
*venit, omnibus passus est, & omnibus
resurrexit.*

PUNCTUM LXXX.

Christus, non solum ut Deus, sed etiam, ut homo, est caput Ecclesia. Contra Zuinglium, Whitakerum, &c.

1. Psalm. 2. v. 6. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus, predicans preceptum ejus.*

2. 1. Petri 2. v. 25. *Conversi estis ad Pastorem, & Episcopum animarum vestrarum, nempe Christum, cujus Petrus, Paulus, & omnes sunt ministri.*

3. 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, &c. Data enim est ei omnium potestas, Regia, Capit, &c.*

4. Matth. 28. v. 18. *Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra, &c.*

5. Eph. 5. v. 23. *Quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesia, ipse Salvator corporis ejus. Caput enim est Christus quia membra habet, ideoque ut homo.*

6. 1. Colos. 18. *Et ipse est caput corporis Ecclesia, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus primatum tenens primogenitus ex mortuis, nempe ut homo.*

Rom.

Rom. 14. v. 9. In hoc enim Christus, mortuus est, & resurrexit, (ut homo) ut & mortuorum, & vivorum dominetur. Vt Caput; Quid enim esse potest minus, ut dominetur omnibus?

1. Cor. 11. v. 3. Volo vos scire, quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir, caput verò Christi Deus. Quid dici posset in re hac evidentiùs?

PUNCTUM LXXXI.

Christus mundum sanguine suo, & morte corporali redemit. Contra Blasphemias Calvinii, Bezae, Whitakeri, Perkinsi, &c.

Zachariae 9. v. 11. Tu quoque in sanguine Testamenti tui emisisti vinctos de lacu, in quo non est aqua.

Act. 20. v. 28. Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, Sanguine, in quo est vita corporalis, ut dicit D. Thomas, 3. p. q. 48. a. 3.

Apoc. 5. v. 9. Redemisti nos Deus, in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, &c. Ita clamant Sancti in caelo.

4. Heb. 10. v. 10. *Sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi.* Nempe in arâ crucis, oblatis; unde patet impium esse illud Whitakeri (lib. 8. contra Duræum f. 18.) Calvinus verissimè scripsit nihil actum fuisse, si mortem tantum corpoream Christus obiisset. & impiissimè à Beza dictum esse, lib. quæstionum & respons. in volum. 1. Theol. pag. 657. *In mediis inferorum cruciatibus versatus est, ut nos planè ab utraque morte liberaret.*

5. Eph. 1. v. 7. *In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus; absque ditis illis damnati, ac perditionis hominis cruciatibus,* quos impiè confingit Joannes Calvinus, 1, Instit. c. 16. §. 10.

6. Coloss. 1. v. 22. *Nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem.* Carnis, & non animæ, ut blasphematur Calvinus.

7. Ibidem v. 20. *Pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt.* Quid igitur opus inferorum cruciatibus, cum, ut dicit Petrus, Ep. 1. v. 19. *Redempti estis (& sumus) pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi.* Idque plenissimè, ut

nil

nil opus sit hæreticorum blasphemiiis.
Vide his similia supra p. 87. n. 3. & 4.

PUNCTUM LXXXII.

*Christus sibi gloriam nobis, verò salutem
& alia bona suâ morte est promeritus.
Contra Calvinum, Daaum, Piscato-
rem, Parauum, Tindallum, &c.*

Heb. 2. v. 9. *Videmus Iesum propter* 1.
*passionem mortis, gloriâ & honore coro-
natum.*

Philip. 2. v. 8. & 9. *Humiliavit se-* 2.
metipsum, &c. propter quod & Deus
exaltavit illum, &c. ut in nomine Iesu
omne genu flectatur, &c.

1. Cor. 6. v. 20. *Empti estis pretio* 3.
magno. Et certè quod quis emit, illud
habere meretur.

1. Tim. 2. v. 6. *Dedit Redemptionem* 4.
semetipsum (græcè ἀντίλυτρον) pro om-
nibus, etiam reprobis, ut Puncto 48.
n. 7. ostensum est.

Eph. 1. v. 3. *Benedixit nos (Pater) in* 5.
omni benedictione spiritali in cœlesti-
buss, in Christo.

Rom. 5. v. 19. *Per unius obeditionem* 6.
justi constituentur multi. Quot verò

sunt ea quæ ad justificationem spectant,
& quanta eum meruisse oportet?

7. Rom. 14. v. 9. *In hoc mortuus est*
(Christus) *ut vivorum, & mortuorum*
dominetur.

8. Apoc. 5. v. 12. *Dignus est Agnus, qui*
occisus, accipere virtutem, & divini-
tatem, & honorem, & gloriam, & be-
nedictionem, &c. Nemo verò dignus est
nisi eo, quod meretur.

PUNCTUM LXXXIII.

Christus, quæ homo, vivorum, & mor-
tuorum est iudex. Contra Luthe-
rum.

- I. Matth. 28. v. 18. *Data, ait Christus,*
est mihi omnis potestas. Ergo & judicia-
ria in omnes.

2. Joan. 5. v. 27. *Et potestatem dedit ei*
judicium facere, quia Filius hominis est.
Judicium facere sensibilibiter, ut benè di-
cit Bellarminus, & exteriùs, quia Filius
hominis est.

3. Act. 10. v. 42. *Ipse est, qui constitu-*
tus est à Deo iudex vivorum, & mor-
tuorum. Constitutus, nempe ut homo,
vide etiam c. 17. v. 31. & Joan. 5. v. 22.

PUNCTUM LXXXIV.

Christi anima mox à morte triumphatrix descendit ad inferos. Contra Calvinum, Bucerum, Bezam, Whitakerum, Perkinsum, Vorstium, &c.

Eph. 4. v. 9. *Descendit (Christus) in inferiores partes terræ. Atqui non eo descendit corpore, Ergo.* 1.

1. Pet. 3. v. 19. *His qui in carcere erant spiritibus veniens (Christus) prædica- vit, & c. 4. v. 6. mortuis evangeliza- tum est.* 2. 3.

Matth. 12. v. 40. *Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tri- bus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terræ (nempe secundum animam) tribus diebus, & tribus noctibus.* 4.

Act. 2. v. 27. *Non relinques animam meam in inferno. Eò ergo descendit.* 5.

Rom. 10. v. 6. *Ne dixeris in corde tuo, Quis descendit in abyssum? hoc est, Christum à mortuis revocare. Qui verò hoc? nisi quòd eò mortuus descendit Christus. Quis ergo, ait Augustinus, (ep. 99.) nisi infidelis negaverit fuisse apud inferos Christum? vide plura, Eccl.* 6.

24. v. 45. Eph. 4. v. 9. 7. 8.

G. 4.

PUN-

PUNCTUM LXXXV.

*Christus ut homo est adorandus, & in-
vocandus. Contra Zuinglium, Be-
zam, Danaum, Perkinsum, &c.*

1. Lucæ 23. v. 42. *Domine memento
mei, cum veneris in regnum tuum.*

2. Philip. 29. v. 10. *Exaltavit eum,
(nempe ut hominem) ut in nomine Iesu
omne genu flectatur, &c. Et quid hoc,
quæso, nisi adoratio?*

3. Heb. 1. v. 6. *Cum introducit primo-
genitum in orbem terra, dicit, & adorent
eum omnes Angeli Dei. Ob Majestatem
adorandam.*

4. Joan. 14. v. 13. *Et quodcumque petie-
ritis Patrem in nomine meo, hoc faciam,
super quem locum Augustinus (tract.
73. in Joannem) Sic ergo, inquit, per-
rexit ad Patrem, ut non defereret indi-
gentes, sed exaudiret petentes. Ut ho-
mo, sic enim perrexit.*

5. 1. ad Cor. 1. v. 3. *Sic orat Paulus,
Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro
& Domino Iesu Christo, & quia adver-
sarii eludunt hoc, & alia Pauli ejusmodi
loca, propter ambiguitatē græci textus,
ideo.*

ideo notandus est locus ep. 2. Joannis
ubi habetur clarissimè v. 3. εἰρήνη παρὰ
Θεῷ πατρί καὶ παρὰ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.
*Pax à Deo Patre & Domino Iesu Chri-
sto, ex quo exponenda sunt loca Pauli
obscuriora.*

Apoc. 5. v. 12. *Dignus est Agnus, qui* 6.
*occisus est accipere divinitatem, hono-
rem, & gloriam, & benedictionem. At
certè occisus est ut homo. Ergo ut ho-
mo gloriâ, &c. est dignissimus.*

Et non nisi impiè docet Zuinglius 7.
Christum, quatenus homo est, nullâ ra-
tione colendum. Vide Lucæ 23. v. 42.
Matth. 22. v. 11. &c.

PUNCTUM LXXXVI.

*Christus pro nobis interpellat in Cælo.
Contra Calvinum, Bezam, Marty-
rem, &c.*

Joan. 14. v. 16. *Ego rogabo Patrem,* 1.
*& alium Paraclitum dabit vobis.
Dabit; cùm rogavero ipsum, nempe
post ascensionem meam, nec enim an-
tea esse datus.*

Romanorum 8. v. 34. *Christus Jesus,* 2.
*qui est ad dexteram Dei, qui etiam in-
terpellat.*

terpellat pro nobis. Advocatus noster, ut eum vocat Joannes, i. ep. 2. v. 1. Advocatum habemus apud Patrem, Iesum.

3. *Heb. 7. v. 25. Unde & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens, ad interpellandum pro nobis. Quantum ergo cæcutiunt adversarii, qui negant Christum id facere, pro quo semper vivit.*

PUNCTUM LXXXVII.

Sanctum IESU nomen est diligendum, adorandum, &c. Contra Puritanos.

Est enim imago JESU tam oculis, quam auribus nostris serviens. de quo sanctus Paulus:

1. *Philip. 2. v. 10. Ut in nomine IESU omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum. Genuflexio verò illa est adoratio.*

2. *Psal. 110. v. 9. Sanctum, & terribile nomen ejus. Ergo certè venerabile, seu adorandum, ut ostendi Punct. 67. n. 8.*

3. *Isaiæ 56. v. 6. Ut celant eum, (Deum) & diligant nomen ejus.*

4. *2. Reg 7. v. 13. Ipse (ait Deus de Salomone) edificabit domum nomini meo.*

Domini-

Domum, quæ templum fuit totius orbis magnificentissimum. Tantus honor nominis.

Psal. 60. v. 9. *Psalmum dicam nomini tuo in saculum saculi.* 5.

Psal. 28. v. 2. *Afferte Domino gloriam, nomini ejus.* Audin' ? Deo, dicit Propheta, afferendam, in nomine ejus sancto, gloriam. Neque enim fieri potest, quin gloria nominis, quæ nomen est, tendat naturâ suâ in nominatum. 6.

PUNCTUM LXXXVIII.

Cruz Christi adoranda est. Contra eosdem.

Fuit enim ara summi Sacrificii, nempe Filii Dei crucifixi, ad Heb 7. unde ad Colos. 1. v. 20. *Pacificans per sanguinem crucis ejus.* 12.

Fuit scala Christi ad regnum, Joan. 12. v. 32. *Si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum.* 2.

Et ad Philip. 2. v. 8. *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltavit illum, &c.* 3.

4. Fuit instrumentum liberationis humanae, (Ioan. 3. v. 14. & 15.) quo Christus diabolum vicit, & de eo triumphavit, (Colos. 2. v. 14.) Quæ omnia adorationem magis certè merentur, quàm merum Dei scabellum, de quo tamen
5. Regius psaltes Ps. 98. v. 5. *Adorate scabellum pedum eius.* Christus enim crucem sponte, & non sine causa, ut dicit Augustinus, elegit. *Oblatus est, quia ipse voluit.* Isaia 53. v. 7.
- 6.

7. Gal. 6. v. 14. *Mihi* (inquit Apostolus) *absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi,* Quis verò non veneretur id Dei, in quo sanctè gloriamur.

Adverte autem ex Apostolo, quod : Crux sit Iesu Christi, non Iudæorum, sed Christi, ejusque vehut thalamus.

8. Isaia 55. v. 10. *Et erit sepulchrum ejus* (Christi) *gloriosum.* Magis verò crux quæ totum Christum non tantum mortuum, sed in vita, & etiam morte tenuit, &c.

Ambrosius in Theodosium : *Sapienter Helena egit, quæ crucem in capite Regum levavit, ut crux Christi in Regibus adoretur.* Paulinus narrat se extinxisse incendium maximum, quod nullâ

nullâ arte extinguere poterat, ostensa particulâ Crucis. Natali 10. S. Fœlicis.

PUNCTUM LXXXIX.

Signum etiam dominica Crucis est adorandum. Contra eosdem.

Significat enim, ut docet Augustinus, totam perfectionem Christianam, & est imago, & repræsentatio ipsius Christi patientis. Ergo est adorandum juxta dicenda Punct. 117.

Matth. 24. v. 30. *Et tunc parebit signum Filii hominis in cœlo, &c. Signum id est vexillum.* De cruce locum intelligunt omnes ad unum veteres cum Augustino Serm. 130. de tempore.

1.

Aug.

Porro vexillum Imperatoris milites adorant, ut patet ex Sozomeno lib. 1. hist. c. 4. Magis certè, quàm scabellum, de quo tamen vide Punct. 117. n. 6.

Deus certè cœlo crucem sublimi collocabit, ibique clariùs sole splendeat, ut probant Augustinus, & Chrysostomus, quia tum apparebit; & conspicietur ab omnibus, quando Sol & Luna obscuratæ erunt, ut patet ex Matth. 24. vers. 29.

Aug.

Chrys.

Hieronimus, ep. 17. *Ergone inquit erit illa dies, quando nobis liceat speluncam Salvatoris intrare, crucis deinde lambere signum?*

Athanasius, lib. de Incarnatione Verbi, *Signo crucis omnia magica compescuntur*: & Basilius (de Spiritu Sancto) ponit inter primas Traditiones Apostolicas, *signare se signo crucis.*

P U N C T U M C.

Beata Virgo Maria est post Christum super omnes, sive homines, sive Angelos colenda, & ab omnibus eximia semper laude celebranda, &c. Contra Bezam.

I.

Heb. i. v. 4. Apostolus de Christo, ut homine: *Tanto (inquit) melior Angelis affectus, quanto differentius præ illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando Angelorum, filius meus es tu, ego hodie genui te? & rursum, ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in filium. Unde nobis simili modo licet dicere de Beata Maria, tanto melior Angelis effecta est, quanto differentius præ illis nomen obtinuit: Cui enim dixit Deus aliquando*
Ange-

Angelorum, Mater mea es tu, Tu me genuisti: & rursum, Ego ero illi in filium, & ipsa erit mihi in Matrem. Illa enim omnia dixit Deus Mariæ, si non verbis, at certè factis, & decretis apud se æternis.

Lucæ 1. v. 41. 42. & 43. *Repleta Spiritu Sancto Elizabeth exclamavit* (præ reverentia, & admiratione) *unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? &c.*

En ut Elizabeth *justa*, (ut dicit Scriptura) *ante Deum, incedens in omnibus mandatis, & justificationibus Domini sine querela, &c.* se multò inferiorem Mariâ clamat, idque Spiritus Sancti instinctu. Quem igitur Sanctorum Mariæ comparabimus? certè neminem.

Repleta Spiritu Sancto Elizabeth exclamavit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, idest, præ omnibus mulieribus, & quem etiam virorum Matri Domini comparare audeas? quam Angelus à Deo Patre salutavit *κεχαρισμένη*, hoc est, *gratia repletam*, ut Sancti Patres vertunt; quam Dei Filius sibi Matrem naturalem elegit, &c.

Lucæ 1. v. 48. *Ecce enim ex hoc beatam*

tam me dicent omnes generationes. Nec igitur inter homines deberent numerari, qui secus faciunt.

6. Gen. 3. v. 15. Dixit Deus serpenti de Beata Virgine: *Ipsa conteret caput tuum.* Et de quo (amabo te) Sanctorum, sive hominum, sive Angelorum, est tale quid ita dictum? & quis sine foedissimâ ingratitudinis notâ renuat ei benedicere, & applaudere, quæ unica post filium præcipuè, communis omnium hostis caput contrivisse à Deo ipso pronuntiata est.

7. Lucæ 1. v. 51. Filius Dei Mariæ se ultrò subjecit, *Et erat subditus illis,* Mariæ, & sanctissimo ejus sponso, Josepho.

8. Joan. 19. v. 27. Apostolo, Evangelistæ, & discipulo, quem unice diligebat, Jesus præcepit, Mariam semper ut coleret tamquam Matrem: *Ecce Mater tua.* Mira igitur impietas, atque infania est illorum, qui nec ei se substerne-
re, nec eam colere volunt.

PUNCTUM CI.

*Beata Maria rectè, piéque dici potest à
fidelibus spes nostra. Contra Calvi-
num, Bezam, & Martyrem.*

Scriptura enim clarè docet Thessalo- 1.
nicenses fuisse *spem, gaudium, imò &
coronam gloriae* D. Pauli *ante Dominum*,
docet etiam quòd Judæi sperabant in
Moysè, neque in hoc eos arguit erroris,
Ergo.

1. Thes. 2. v. 19. *Qua est enim nostra 2.
spes, aut gaudium, aut corona gloria?
nonne vos ante Dominum nostrum Je-
sum Christum estis in adventu ejus?
vos enim estis gloria nostra, & gau-
dium.*

Joan. 5. v. 45. *Est, qui accusat vos, 3.
Moyses, in quo vos speratis. Ut nos post
Dominum Jesum, in intercessione Bea-
tissimæ Genitricis ejus, Mariæ.*

PUN-

P U N C T U M CII.

Piissimè, & cum fundamento in scriptura Beata Maria creditur semper libera extitisse ab omni peccato, non solum actuali, verum etiam originali. Contra Calvinum, & Confessionem Anglicanam.

1. Cantic. 4. v. 7. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*, hoc enim Deiparæ soli appropriant Rupertus, Hugo de Sancto Victore, Sanctus Ildephonsus, Divus Thomas, &c. Jure meritissimo, cum nemo ex meris creaturis sit præter illam, cui id propriè applicetur, vide plura apud Canisium, & alios.

P U N C T U M CIII.

Beata Maria Virginitatem Deo voverat, antequam salutata est ab Angelo. Contra Calvinum, & Martyrem.

2. Lucæ i. v. 34. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Illis enim verbis Beatissima Virgo significavit impedimentum se habere, quo minùs Mater fieret. Illud verò nullum esse potuit.

potuit, nisi votum continentiae jam
emissum. Alioqui enim valdè fuisset
inepta interrogatio, praesertim à Virgi-
ne jam viro desponsata, cum potuisset
statim ei responderi, Etsi nunc virum
non cognoscis, tamen paulò post cog-
nosces, cum de futuro esset quod Virgo
dicebat se virum non cognoscere, ut fate-
tur ipse Calvinus, & etiam Beza. Vo-
tum igitur ex verbis illis efficaciter
astruimus, cum S. Greg. Nysseno, Au-
gustino, Beda, Bernardo, Anselmo, Ru-
perto, & omni schola Theologorum.

Calvin.
Beza.

Greg.
Aug.
Beda.
Bernar.
Ansel.
Rupert.

PUNCTUM CIV.

Sancti aeterna jam beatitudine in caelo
fruuntur. Contra Lutherum, Calvi-
num, Armenos, & Gracos schisma-
ticos.

Lucæ 23. v. 43. Amen dico tibi, ho-
die mecum eris in Paradiso. Quidni, &
cum ipso simul ascenderit in caelum?
cum ascendens (Eph. 4. v. 8.) in altum
Christus captivam duxerit captivita-
tem.

1.

2.

Levitici 19. v. 13. Non morabitur
opus mercenarii tui apud te usque mane.

3.

Quòd

Quod si Deus hoc vetuit hominibus, cur ipse differat mercedem laborum Sanctorum suorum? An forte pronior est ad puniendum, quàm ad remunerandum? impios statim à morte conjicit in ignem gehennæ, Lucæ 16. v. 22.

4. *Mortuus est dives, & sepultus est in inferno, in cruciatu, in flamma, Ergo & Sanctos modò beat in coelo.*

5. Apocal. 7. v. 14. *Sunt ante thronum Dei, & serviunt ei die, & nocte, in templo ejus.*

6. 2. Cor, 5. v. 8. *Bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum. Sed non voluit Apostolus impossibilia, Ergo.*

7. Philip. 1. v. 21. *Mihi vivere (inquit Paulus) Christus est, & mori lucrum. Cujus rei lucrum? Non certè solius somni, ut ait Lutherus, Nec enim lucrum ille somnus esset, sed jactura meriti, seu fructus operis, quem se vivendo percipere dicit Apostolus.*

8. Et v. 3. ibidem. *Coarctor (inquit) è duobus desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo. Ergo non erat à Christi consortio & beatitudine ad ultimum usque diem suspendendus, ut delirat Calvinus.* Matth.

Matth. 18. v. 10. *Angeli eorum in cœ-*
lis semper vident faciem Patris mei, qui
in cœlis est. Idem igitur & Sancti fa-
ciunt, aequales enim Angelis sunt, & filii
sunt Dei. Lucæ 20. v. 36.

9.

10.

PUNCTUM CV.

Essentia divina, ut in se est, à beatis An-
gelis, & hominibus videtur. Contra
Deistas, Armenos, &c.

Deus enim ipse Beatis in cœlo appa-
 ret, Et scimus, ait Ioannes, 1. 3. v. 2. quo-
 niam, cum apparuerit, similis ei erimus,
 quoniam videbimus eum, sicuti est. En
 visionem Dei claram, & ejus effectum.

1.

1. Cor. 13. v. 12. Videmus nunc per spe-
 culum in anigmate, tunc autem (in al-
 tera vita) facie ad faciem. Nunc cogno-
 sco ex parte, tunc autem cognoscam, si-
 cut & cognitus sum. Hoc est clarissi-
 mè; omnia enim nuda, & aperta sunt
 Dei oculis. Vide plura Puncto præce-
 dente.

2.

Et in hac vita cognoscimus
 : quoniam & alios in hac vita
 in hac vita cognoscimus
 PUN-

PUNCTUM CVI.

*Sancti & Angeli res nostras intelligunt.
Contra Calvinum, Beza, Whitake-
rum, &c.*

1. Id enim pro certissimo habet Aposto-
lus dum, Tim. 5. v. 2. ita scribit, *Testor
coram (πάντων) Deo, & Christo Iesu, &
electis Angelis.*

2. Et 1. Cor. 4. v. 9. *Speſtaculum facti
sumus mundo, & Angelis, & homini-
bus, & ante eum regius Propheta, dum
caneret Psal. 137. verſu nobis 2. In con-
ſpectu Angelorum psallam tibi.*

3. Et de Sanctis hominibus idem patet
4. 5. ex Apoc. cap. 11. & 19. ubi describuntur
Sancti in cœlo videntes ea, quæ fiunt in
terrâ. Vide n. 13.

Gaudent etiam in cœlo de rebus no-
ſtris occultis, & internis, ut contritione,
ſeu ad Deum converſione.

6. Lucæ 15. v. 10. *Gaudium erit coram
Angelis Dei ſuper uno peccatore pœni-
tentiam agente.* Neque hoc mirum,
cum in hâc vitâ divinitus cognoverint
arcana aliorum conſilia, & molitiones:
Samiel cognovit omnia, quæ erant in
corde

corde Saul. 1. Reg. 9. 19. *Eliseus* scivit omnia, quæ à famulo suo absente perpetrata sunt, 4. Reg. 5. v. 26. Item omnia secreta consilia Regis Syriæ, 4. Reg. 6. v. 12. *Daniël* scivit occultum somnium Nabuchodonozoris, & interpretationem illius, c. 2. v. 29, & seq.

Petrus Apostolus scivit occultam fraudem Ananiæ, & Saphiræ Act. 5. v. 3. Quæ denique non cognoverunt Prophetæ? & si hæc fieri potuerunt in terra, quidni & similia fiant in cœlo? Ubi, ut dicit S. Basilius, (lib. de Virginitate ante medium) nullus est ex innumerabili Angelorum multitudine, aut ex Sanctis Patrum Spiritibus, *qui non ubique omnia videat*: idemque docet D. Greg. lib. 12. Mor. c. 12.

Ad Sanctos spectat scire res nostras, nam super nos sunt constituti, & nos secundum Deum gubernant, juxta id Christi.

Matth. 24. v. 46. *Beatus ille servus, quem, cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem, Amen, dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.*

Et Apoc. 2. v. 26. & 27. *Qui vicerit, &c.*

7.

8.

9.

10.

11.

12.

* *vol-*
uaver,
id est,
pascet,
seu pa-
storali-
ter re-
get.

13.
† *ferrea,*
id est,
inflexi-
bili ad
injusti-
tiam.

14.

15.

16.

17.

Et custodierit usque in finem opera mea,
dabo illi potestatem super gentes, Et
** reget eas in virga † ferrea, &c.* Et sanè
Gubernatorum, præsertim talium, est
nosse res subditorum, ut eis satis consu-
lant.

Viginti-quatuor Seniores, qui Apoc.
5. v. 10. dicunt, *Regnabimus super ter-*
ram, & mortales hic fuerant, orationes
Sanctorum, ad modum odoramentorum
in phialis aureis, &c. Deo offerunt.
(Apoc. 5. v. 8.) Ergo & eas norunt.

Apoc. etiam 8 v. 3. *Angelus petit*
(in cælo) ante altare, Et data sunt illi
incensa multa, ut daret de orationibus
Sanctorum omnium super altare aureum,
quod est ante thronum Dei. Et ascendit
fumus, &c.

Moyse etiam in limbo perspectas
habuit Hebræorum nequitias: Joan. 5.
v. 45. *Nolite cogitare, quia ego accusa-*
turus sum vos apud Patrem, est qui ac-
cusat vos, Moyse, in quo vos speratis.

Sic Abraham etiam diem Christi de-
sideratum vidit, & gavisus est, Joan. 8.
v. 56. Idem etiam vitam Divitis, &
Beati Lazari novit, Lucae 16. v. 25.

Fili recordare, quia recepisti bona in vita

sua, & Lazarus similiter mala.

Stephanus adhuc mortalis hinc visu
pertigit ad Jesum in cœlo, Act. 7. v. 55.
quidni & inde huc Sancti mentis acie fa-
ciliùs pertingant? Cùm minimus illo-
rum sit major Joanne Baptistâ hîc posi-
to, (Matth. II. v. 14.) & consequenter
plura norunt, quàm hîc in terris Samuël,
Eliseus, Stephanus, &c. Vide Tobiaë.
12. v. 12. Apoc. 19. v. 1. & 2. Lucæ 16
v. 29. &c.

18.

19.

20.

21.22.

PUNCTUM CVII.

*Sancti invocantes se audiunt, sive intelli-
gunt. Contra Calvinum, Bezam,
Whitakerum, &c.*

Vide dicta Puncto præcedente, quæ
omnia hoc confirmant.

1.

Gen. 48. v. 16. *Invocetur*, ait Jacob
Patriarcha, *super eos* (nepotes suos) *no-
men meum, nomina quoque Patrum
meorum, Abraham, & Isaac.* Atqui
nunquam invocari jussisset eos, qui
nullo unquam modo audirent.

Lucæ 16. v. 25. Abraham invocatus
à divite Epulone audivit eum, & respon-
dit, *fili mi, &c.*

2.

H

1. Reg.

3. 1. Reg. 28. v. 15. Dixit Samuël ad Saül, *quare inquietasti me, ut suscitarer?* Si verò suscitari possunt viri sancti, quāto magis flecti invocantium precibus ad Deum orandum?

4. Apoc. 5. v. 8. Viginti-quatuor illi Sancti, sive Seniores, habebant, in phialis, orationes Sanctorum, ut loquitur Joannes, Ergo eas saltem perceperunt. Vide Puncti præcedentis n. 4. & 14.

5. Job. 5. v. 1. *Voca ergo, si est, qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere.* Hoc planè ostendit sanctos Dei Angelos tunc temporis invocari solitos. Teste etiam Augustino, in suis in librum Job. annotationibus.

6. 1. Cor. 13. v. 9. *Ex parte, (inquit Apostolus) cognoscimus, (in hac vita) & ex parte prophetamus. Cum autem venerit, quod perfectum est, evacuabitur, quod ex parte est.* Adeo ut in alia vita Sancti omnia ad se spectantia plenè, perfectèque intelligāt, nempe pia membrorum, & fratrum suorum vota, &c. Membrum enim debet expeditè juvari posse à reliquis membris ejusdem corporis, præsertim adeò perfectis, atque Sancti Cœlo recepti sunt. Et ut dicit Grego-

Gregorius lib. 12. *Moralium* cap. 12. *S. Greg.*
Quæ animæ intus claritatem omnipoten-
tis Dei cernunt, nullo-modo credendum
est, quia foris sit aliquid, quod ignorent.

PUNCTUM CVIII.

Sancti pro nobis orant. Contra Confes-
sionem Gallicam, Zuinglium, &c.

Hoc enim suis promisit Divus Petrus I.
 2. Pet. 1. v. 15. *Dabo operam & frequen-* De pro
ter habere vos post obitum meum, &c. babili-
 Nam quâ ratione eos statim & frequen- tate huius
 ter habere potuit post obitum, nisi com- argumētū
 mendatos in sanctis suis orationibus? vide
 Apoc. 6. v. 10. Vindictam de inter- scholia
 fectoribus suis à Deo petunt Sancti; græca
Vsquequo Domine non judicas, & non apud
vindicas sanguinem nostrum de iis, qui Oecu-
habitant in terra? Ergo etiam bona à meniū.
 Deo flagitant pro amicis; cum ad hoc
 sint ex charitate magis proni.

Apoc. 5. v. 8. *Viginti-quatuor senio-* 3.
res (& ipsi homines cœlo recepti) ceci-
derunt coram Agno, habentes singuli ci-
tharas, & phialas aureas plenas odora-
mentorum, quæ sunt orationes Sancto-
rum. Illas nimirum Deo ex charitate

pro fratribus suis offerunt, sua haud dubiè adjicientes suffragia, pro iis, quibus præsunt, juxta id versus, 10. *Et regnabimus super terram.*

4. *Gracè*
עֲרֵם,
& he-
braicè
Iahha-
mod,
Sistabit
Moses.

Jeremiæ 15. v. 1. *Si steterit Moyses, & Samuel coram me, (nempè ad intercedendum pro Jerosolymitanis) non est anima mea ad populum istum.* En ut Deus ipse se istiusmodi Sanctorum suffragiis interdum flecti indicat.

2. *Machab. ult. v. 12. & 14. Onias, & Ieremias pridem defuncti dicuntur orare pro Judæis*

6. *Zachar. 1. v. 12. Et respondit Angelus Domini, & dixit, Domine exercituum, usquequo tu non misereberis Ierusalem, & urbium Iuda, quibus iratus es.* Si hoc Angeli, à fortiori etiam Sancti pro nobis orant, ut qui hominibus magis sunt conjuncti.

7. *Bar. 3. v. 4. Domine Deus Israël, audi nunc orationem mortuorum Israël.*

8. *Tobiae 12. v. 12. Obtulit, ait Angelus, orationem tuam Domino.*

9. *Apoc. 8. v. 3. Et alius Angelus venit, & stetit (in cælo) ante altare habens thuribulum aureum, & data sunt ei incensa multa, ut daret de orationibus Sancto-*

Sanctorum omnium, super altare aureum, quod est ante thronum Dei, & ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli, coram Deo.

Igitur res nostras curant Angeli, preces nostras Deo pro nobis offerunt, &c. multoque magis id agunt Sancti, membra nostra, & fratres nostri? Vide Lucae 10. 16. v. 9. *Pro te*, inquit Hieronymus, (ep. ad Paulam de obitu Blasillae) *Dominum rogat, (Blasilla) mihiq; impetrat veniam peccatorum.*

PUNCTUM CIX.

Sancti, tum Angeli, tum homines pie, & utiliter à nobis invocantur. Contra Confessionem Anglicanã, Bezam, &c.

Gen. 48. v. 16. *Angelus*, (inquit Jacob) *qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis, & invocetur super eos nomen meum, nomina quoque Patrum meorum, Abraham, & Isaac.* En praxim viri Deo charissimi, &c.

Osee 12. v. 4. dicitur de eodem Jacob: *Et invaluait ad Angelum, & confortatus est, fleuit, & rogavit eum.* Ecce quàm seriò oravit Sanctos.

3. Lucæ 16. v. 24. & 27. Dominus ipse Divitem affert in hunc modum orantem : *Pater Abraham, miserere mei, Rogo te Pater Abraham, &c.* Et neque Christus, neque Abraham orationem ejus damnat, sed tantum rejicit ut nimis seram. Ergo.

4. Apoc. 1. v. 4. Joannes sic orat: *Gratia vobis, & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt, & à Iesu Christo.* Sicque evidenter hic Christum, & Angelos simul invocant.

5. Tobiaë 5. v. 21. Ita filio benè precatur Tobias, *Sit Deus in itinere vestro, & Angelus ejus comitetur vobiscum.* De Calvin. Angelis custodibus libenter annuit Calvinus.

6. Sed & de sanctis etiam hominibus idem iterum colligitur ex cap. Job. 5. v. 1. & aliis.

7. Viventes certè invocantur, & invocari jubentur à Deo, Job. ult. v. 8. *Ite ad servum meum Iob, ipse orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam, &c.* Juxta praxim etiam Apostoli.

8. Rom. 15. v. 30. *Obsecro vos, ut adjuvetis*

juvetis me in orationibus pro me ad Deum. Idem repetit Eph. 6. Thessal. 5. 9. 10. v. 2. Thessal. 3. Coloss. 4. & Heb. 13. 11. 12. Quidni igitur & vitâ piè functi sedulò à 13. nobis invocentur, cùm de seipsis securi, & de nobis velut solliciti maneant. His adde exemplum Concilii Chalcedonensis, & Patrum ibi in Ecclesia primitiva congregatorum, Act. 11. *Flavianus*, 14. *inquiunt, post mortem vivit, Martyr pro nobis oret.* Vide etiam Puncta 107. & 108.

PUNCTUM CX.

Singuli habemus Angelos custodes.

Matth. 18. v. 10. *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis, dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui in cœlis est.* Angeli eorum, ergo plures homines habent etiam plures Angelos. unus unum, duo duos, &c.

I.

Act. 12. v. 15. *de Petro Christiani illi primi unanimiter dicebant, Angelus ejus est.* Ergo persuasum eis erat singulis à Deo assignatos esse Angelos particulares.

2.

3. Juxta testimonium illud veteris Scripturæ, Gen. 48. v. 16. *Angelus*, (ait Jacob) *qui eruit me de cunctis malis*, (hoc est Angelus meus custos) *benedicat pueris istis.*

PUNCTUM CXI.

Deum per Sanctos & eorum merita pè oramus. Contra Calvinum, Confess. Saxonicam, Illyricū, Perkinsum, &c.

1. Exod 32. v. 13. Ita orat Moyſes. *Recordare Abraham, Isaac, & Israël, servorum tuorum, &c. & exauditus est* :
 2. Nam v. 14. sequitur : *Placatusque est Dominus, ne faceret malum, quod locutus fuerat, adversus populum suum.*

Theod. qu. 67. in Exod. Et Theodoretus in hunc locum dicit Sanctum Moſem, cū se non existimaret sufficientem ad placandum Deum, adhibuisse etiam patrociniū Patriarcharum.

3. 4. Moſes Exodi 34. Jerem. c. 32. & alii, cum orabant Deum, initio dicere solebant, *Deus qui facis misericordiam in millibus his, qui diligunt te*, id est, qui propter justitiam patrum misereris sæpè *Glorum* : & hoc certè erat implorare veterum.

veterum iustorum merita, & per illos orare, unde etiam D. Augustinus, (quæst. 149. in Exod.) sic ait: *Admone- Aug. mur, cum merita nostra nos gravant, ne diligamur à Deo, relevari nos apud eum illorum meritis posse, quos Deus diligit.*

2. Paralip. 6. v. ult. Salomon effi- 5. caces suas preces his verbis terminat, *Domine Deus, ne averteris faciem Christi tui, memeto misericordiarum David, servi tui.*

Et Daniëlis 3. v. 35. Sic Deo pro se, 6. & aliis supplicat Azarias: *Neque auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum, & Israël sanctum tuum. Vide etiam lib. 3. Reg. c. 15. v. 3. & 4.* 7. 8.

PUNCTUM CXII.

Sanctos piè colimus, & adoramus. Contra Confessionem Helveticam, Lutherum, Calvinum, &c.

Adoratione nempe duliæ. Adoratio enim cultus, seu honoratio, nihil aliud est, quàm submissio quædam fui erga alterum ex recognitione excellen-

tiæ illius, & pro ratione diversæ excellentiæ diversa adhibenda est submissio, seu adoratio: Pro divinâ debetur adoratio supremi ordinis, quæ Latria dicitur; pro naturali, seu civili, adoratio naturalis, seu civilis, quam parentibus, magistratui, &c. debemus: pro excellentia verò supernaturali gratiæ, & gloriæ, debetur adoratio, & cultus supernaturalis, quæ dulia vocatur, estque media inter Latriam, & adorationem civilem. Cum verò supernaturalis hæc excellentia reperiatur in Sanctis, tum Angelis, tum hominibus, supernaturali eos adoratione, sive duliâ veneramur:

1. Rom 2. v. 10. *Gloria, & honor, omni operanti bonum.* Et quanta operati sunt Sancti? Quanta operantur Angeli?

2. Abraham, (Gen. 18. v. 2.) Lot, (Gen. 19. v. 1.) Josue, (cap. 5. v. 15.) Manue, (Judic. 13. v. 20.) Angelos adorarunt.
6. Saul etiam animam Samuelis, (1. Reg. 28. v. 14.) Abdias Eliam, (3. Reg. 18. v. 7.) & filii Prophetarum Eliseum, (4. Reg. 2. v. 15.) & Nathan Propheta Prophetam: Davidem (3. Reg. 1. v. 23.) adorarunt.
9. Proinde contra Scripturas impiè, dixit

Beza

Beza (apol. alterâ contra Saintem) *San-ctam Virginem coli nolo.* Beza
impie-
tas.

Psal. 98. v. 5. *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorete scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est.* Chal-dæus vertit, *Incurvate vos Templo;* Sep-tuaginta, & Hieronymus, *Adorate Sca-bellum:* Contra quæ nihil afferunt ad-versarii præter cavilla à Bellarmino, & aliis refutata. 10.

Psal. 131. v. 7. *Adorabimus in loco, ubi steterunt pedes ejus,* hebraicè, *adorabi-mus scabellum pedum ejus,* religiosè, *quoniam sanctum est.* II.

Atqui beati Angeli & reliqui cœli cives, sunt etiam Sancti, Dei Templâ, &c. Ergo & adorandi. Hieronymus (ep. ad Marcellam, ut migret Bethlehem.) *Venerabantur,* ait, *Judei Sancta Sancto-rum, quia ibi erant Cherubium, & pro-pitiatorium, & arca Testamenti.*

Sancti verò æquales sunt Angelis, filii Dei, &c. (Lucæ 20. v. 36.) unde & 12. majore afficiendi sunt honore, quàm scabellum illud pedum Dei, multò enim pluris facit Deus filios & amicos suos quàm dictum scabellum, nempe arcam fœderis, aut alia ejusmodi. Cum igitur

13.

Luther.

Bethsanimitæ (1. Regum 6.) occisi sint ad 50000. hominum eò, quòd absque debita reverentia vidissent arcam, quid tandem fiet adversariis, qui dicunt Sanctorum venerationem *esse rem diabolicam*. Lutherus postil. in Dom. 23. post Trinitatem, fol. 344. Qui tamen ipse in ep. ad Erphurdienses (tom. 7. fol. 500.) ita scribat, *Nec tamen putarim eos respuendos, aut condemnandos esse, qui Sanctos adhuc colunt, nullâ persumptâ fiduciâ; quicquid enim Sanctis faciunt, Christo faciunt; Nec fieri potest, quin honoris beatis Divis habiti etiam Christus sit particeps.*

Aug.

Enimvero nos Sanctos colimus, nullâ præsumptâ fiduciâ, sed illâ solum, quâ eos coluit primitiva Christi Ecclesia, de qua tota Augustinus (sermone 1. de SS. Petro & Paulo) ita loquitur, *Beatissimum Petrum Piscatorem modò genibus provolutis adorat gentium multitudo.*

PUN-

PUNCTUM CXIII.

Sancti homines in coelum, sive aeterna tabernacula nos recipiunt. Contra Calvinum, Lutherum, &c.

Præsertim illi, quibus hîc benefacimus, idest, Christus propter illos, non solum ratione operis, seu beneficentiæ nostræ, sed etiam ipsis pro salute animarum nostrarum intercedentibus.

Lucæ 16. v. 9. *Facite vobis (ait Christus) amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.*

1.

PUNCTUM CXIV.

Sanctorum exempla Fideles piè & studiosè imitantur. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. Cor. 4. v. 16. *Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Et vers. 17. *Ideo misi ad vos Timotheum qui vos commonefaciat vias meas.*

1.

2.

1. Cor. II. v. 1. *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Hoc est studiosissime. Vide etiam Philip. 3. v. 17.

3.

4.

2. Thess. 3. v. 7. *Ipsi enim scitis, quem*

5.

H 7.

quem-

quemadmodum oporteat imitari nos.

6. Quod tamen nescire malunt Acatholici. 1. Theſſal. 1. v. 6. *Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini, &c.*

7. v. 7.

8. 9. Ad Heb 6. v. 11. & 12. *Cupimus (ait Apostolus) ut non segnes efficiamini, verum, imitatores eorum, qui fide, & patientia hereditabunt promissiones. Hoc Luther. autem nanius vocat Lutherus, (postillâ in festo S. Joannis fol. 378.)*

P U N C T U M C X V.

Omnes justī non sunt inter se pares, sive aqualiter Sancti. Contra Lutherum, Brentium, Polanum, &c.

1. Num. 12. v. 3. *Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra. Pluribus igitur antecelluit, etiam fidelibus, & justis.*

2. Job. 1. v. 8. *Nunquid considerasti servum meum Iob, quod non sit similis ei in terra, homo rectus, &c.*

3. Proverb. 4. v. 16. *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem.*

Psal. 83. v. 8. *Ibunt de virtute in virtutem.*

item. Sed alii aliis celerius, aut diutius
ibunt, Ergo.

Matth. 8. v. 10. *Amen dico vobis non
inveni tantam fidem in Israël, idest inter
Israëlitas, & tamen eis inerat tum fides.*

Joan. 21. v. 15. *Simon Ioannis dili-
gis me plus his?* Christus verò impossi-
bile non exegit, unde certum est Simo-
nem potuisse plus cæteris diligere.

Eph. 3. v. 8. *Mihi omnium sanctorum
minimo data est gratia hæc, &c.*

Apoc. 22. v. 11. *Qui iustus est, iusti-
ficetur adhuc, & sanctus sanctificetur
adhuc.* Ergo diversi sunt Justitiæ, &
Sanctitatis gradus. Et impiè effutivit
Lutherus (in festo Nativitatis Mariæ
fol. 436.) *Tam nos Sancti sumus, atque
Maria, & alii Divi.*

Luther.

PUNCTUM CXVI.

*Sancti non sunt omnes in gloria æquales.
Contra Martyrem, Paræum, Perkin-
sum, &c.*

Joan. 14. v. 2. *In domo Patris mei
mansiones multe sunt.*

I. Cor. 5. v. 41. *Alia claritas Solis,
alia claritas Luna, & alia claritas Stel-
larum.*

larum, stella enim à stella differt claritate, sic & resurrectio mortuorum. Quid clarius?

3. Lucæ 7. v. 28. *Qui autem minor est in regno Cœlorum, major est illo.* En ut in cœlo unus alio minor existit, Agre-
Ambr. stis enim, ut dicit Ambrosius, ululatus
ep. 81. est diversorum gradus abrogare merito-
rum, &c.

PUNCTUM CXVII.

Christus, & Sancti sunt etiam in imaginibus suis honorandi. Contra Calvinistas, Zuinglium, &c.

Honor enim imaginis redündat in prototypon, ut constat ex divinis literis.

1. 1. Cor. II. v. 7. *Vir quidem non debet velare caput suum, quoniam imago, & gloria Dei est, &c.* Pandenda igitur & ob oculos habenda est imago, ob prototypon, quod eo pacto honoratur, ut docet hîc Apostolus: Sicut injuriâ, & contemptus imaginis, injuria est prototypi, ut ex Scriptura etiam patet:

2. Gen. 9. v. 6. *Quicumque fuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius;*

illius, ad imaginem quippè Dei factus est homo. ubi Deus apertè indicat se homicidas velle plecti, eò quòd in imaginem ipsius sint injurii. Nam ut Divus Ambrosius ait, (serm. in Psal. 118.) Qui Imaginem coronat Imperatoris, utique illum honorat, cujus imaginem coronavit: & qui statuum contempserit Imperatoris, Imperatori utique fecisse videtur injuriam.

Ambro.

Rursus Philip. 2. v. 9. & 10. *Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine IESV omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum.* Ecce ut nomen Christi est adorandum, Atqui nomen nihil est, nisi repræsentatio, & imago nominati, auribus & oculis serviens, sicut pictura, sive imago oculis; Ergo pari omnino ratione sunt colenda

3.

Apocalip. 13. v. 14. & 15. *Bestia duorum cornuum Antichristo favens cogit fieri, & adorari ejus imaginem.* Et quam id, quæso, ob causam præter hanc, quod ex communi hominum sensu, honor imaginis redundat in prototypon?

4. 5.

Exod. 25. v. 18. *Duos quoque Cherubim*

6.

bim aureos, & productiles facies ex utraque parte oraculi. Inde verò honore affecti sunt Spiritus Cherubici, & certè adorati, ut docet Hieronymus, quoties adorata est arca fœderis, cujus ipsi pars non minima fuere.

7. Matth. 5. v. 35. *Non licet jurare per cœlum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia scabellum est pedum ejus.*

8. Psalm. 98. v. 5. *Adorate scabellum pedum ejus.* At majorem certè relationem habet imago ad prototypon, quàm scabellum ad personam Dei.

Litteræ bibliorum sunt sacrae ex eo, quòd res Dei sacras repræsentant.

9. 2. Tim. 3. v. 15. *Ab infantia sacras litteras nosti.* Sed imagines eodem modo repræsentant res Sacras. Ergo & illæ etiam Sacrae existunt, ideoque venera-

10. biles, juxta id Exodi 12. v. 16. *Dies prima erit sancta, atque solemnis, & dies septima eâdem religione venerabilis.*

Sic etiam Exodi 3. Locus ipse, in quo stabat Angelus, Sanctus & venerabilis erat, ut clarè docet Scriptura: v. 5. *Solve calceamentum de pedibus tuis, locus enim, in quo stas, terra sancta est.* Multò magis imago in perpetuam Christi, aut alicujus

alicujus Sancti, Angelive Dei memoriam facta. Et certè valdè impium se ostendit Beza, cùm palàm diceret in colloquio Mompelgartensi: *Fateor me ex animo Crucifixi imaginem detestari.* Magna Bezae impietas.

PUNCTUM CXVIII.

Nunquam à Deo prohibitum est facere, vel habere imagines, sive in sacris, sive in prophanis locis. Contra Lutherum, Zuingtium, Confess. Helveticam, Martyrem, &c.

Deus enim ipse primas sui fecit imagines [Gen. 1. v. 26. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*, id est Sanctissimæ Trinitatis. In tabernaculo etiam Moyſis, & in templo Salomonis, jussu Dei, collocatæ sunt imagines Cherubim obumbrantium Arcæ. Exodi 25. v. 18. & 22. ut suprà ostendi Punct. 117. n. 5.

2. Paralip. 5. v. 18. *Et intulerunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, id est ad oraculum Templi, in Sancta Sanctorum, subter alas Cherubim.*

Num. 21. v. 8. *Jussit Deus fieri, & pro signo poni serpentem æneum. Fac serpentem.*

I.

2. 3.

4.

5.

serpentem aneum, & pone pro signo, qui percussus aspexerit eum, vivet.

6. 7. Exodi 31. v. 2. & seqq. Deus artem sculpendi infudit, Beseleël & Ooliab.

8. 3. Reg. 6. v. 23. Fecit (Salomon) in oraculo duos Cherubim de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis. & v.

9. 27. Posuit Cherubim in medio templi interioris, &c. Adde nunquam reprehensos à Christo Judæos, quod in nummis suis uterentur imagine *Cæsaris*. Matth.

10. 22. v. 21.

PUNCTUM CXIX.

Licet Deum Patrem, & Spiritum Sanctum picturis adumbrare, seu significare. Contra Calvinum, Hofmannum, & alios.

I. Danielis 7. v. 9. Deus Pater se ostendit Danieli, ut antiquum dierum sedentem in veste candida, &c. Quidni igitur & nos ita eum repræsentemus?

Matth. 3. v. 16. *Iesus vidit Spiritum Dei descendentem, sicut columbam, & venientem super se.* Quid igitur hoc pingi vetet? nihil. vide etiam Gen. 28.

3. 4. 5. v. 12. & 13. Item 3. Reg. 22. v. 19. &c. Adver-

Adversarii etiam ipsi Angelos, licet incorporei sint, adumbrant tamen picturis.

P U N C T U M CXX.

Ethnici, & Idololatra existimarunt idola sua esse Deos. Contra contrarium mendacium (ut illud meritò appellat Bellarminus) Calvini, Zuinglii, Beza & Martyris, &c.

Exodus 32. v. 8. Deus ipse ad Moysen ait: *Fecerunt sibi vitulum conflatilem, & adoraverunt, atque immolantes ei hostias dixerunt: isti sunt Dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti.* Vide etiam 3. Reg. 12. Daniel. 5. & Sap. 13.

1.

2. 3.

4.

5.

Act. 19. v. 26 Demetrius, (vir Ethnicus) Paulus (inquit) hic suadens avertit multam turbam, dicens, quoniam non sunt dii, qui manibus fiunt. Nimirum in hoc sibi contradici existimabant ethnici.

Baruch. 6 v. 38. *Lapidibus de monte similes sunt dii illorum, (Ethnicorum) lignei, & lapidei, & aurei, & argentei, & v. 41. sensum enim non habent ipsi*
Dii

6.

7.

8. *Dii illorum. & v. 54. Cum inciderit ignis in domum Deorum ligneorum, argenteorum, & aureorum, sacerdotes quidem eorum fugient, ipsi verò, sicut trabes, in medio comburentur. His verò & similibus Scripturæ locis pro libidine sua contradicit Calvinus, &c.*

PUNCTUM CXXI.

Christus & Sancti sunt etiam in reliquiis suis honorandi. Contra Calvinistas, &c.

1. *Joan. i. v. 27. Cujus ego non sum dignus, ut solvam ejus corrigiam calceamenti. Joannes Baptista calceamenta Christi oppidò reverebatur; quid de tunica ejus inconsutili, quid de cruce, quid de sanguine dixisset?*

2. *Matth. 9. v. 20. Hæmorrhœissa attactu fimbriæ Christi sanatur. Adeò erat veneratio illa Deo grata.*

Reliquias Apostolorum Deus ipse honore affecit signa patrans ad earum applicationem.

3. *Act. 19. v. 11. & 12. Virtutes non quælibet faciebat Deus per manus Pauli, ita ut etiam super languidos deferrentur à corpore*

corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab eis languores, & Spiritus nequam egrediebantur. De umbra Petri, vide similia Act. 5 v. 15.

4.

4. Reg. 2. v. 3. & 14. Tactu pallii Eliae dividuntur aquæ Jordanis.

5. 6.

4. Reg. c. 13. v. 21. Attactu ossium Elisei mortuus ad vitam revocatur.

7.

Exodi 13. v. 19. Moyses honorificè asportat ossa Iosephi, & verisimiliter etiam aliorum Patriarcharum. Ergo certè honorem merebantur.

8.

Deut. ult. v. 6. Deus ipse honorificè per Angelos jubet sepeliri Corpus Moysis Moysen in ea re honore afficiens.

9.

Isaias, c. 11. v. 10. Sepulchrum Christi prædicit fore gloriosum, estque id postea à toto mundo honoris causa visitatum.

10.

Quanta veneratio delata est arca fœderis. 1. Reg. 6. v. 19. & alibi?

11.

Lucæ 11. v. 47, & Matth. 23. v. 19.

12. 13.

Arguuntur Judæi, non quòd ornarent sepulchra Prophetarum, sed quòd intentione muniendi sibi per illud viam ad occisionem Christi imitarentur cæsores Prophetarum.

PUN-

PUNCTUM CXXII.

*Fides Hamorrhoidæ Christi fimbriam
tangenteis sana erat, & è sana est
aliorum similiter facientium. Contra
Calvinum, Danaum, &c.*

- Si Christus hîc adesset, & nos vestem
ejus devotè osculareretur, continuo nos
Idololatrias esse Calvinistæ, & alii No-
vatores dicerent, at mulier Hæmorrhoidæ
solam fimbriam Christi fideliter tangen-
do sanata est: Lucæ 8. v. 4. *Et confe-*
1. *stim stetit fluxus sanguinis ejus.*
2. Et Matth. 9. v. 21. Dicebat intra se:
Si tetigero tantum vestimentum ejus,
salva ero. At Iesus conversus, & vi-
dens eam dixit, Confide, Filia, Fides tua
te salvam fecit. Et certè Domini ore
laudata fides sanissima erat.
3. Matth. 14. v. 36. *Rogabant eum, ut*
vel fimbriam vestimenti ejus tangerent,
& quicumque tetigerunt, salvi facti
sunt. En ut Deus ipse fidem eorum mi-
raculis approbavit; & tamen supersti-
tionis eos ausus est damnare Calvinus
in hunc locum.
4. Act. 5. v. 15. *Ad umbram Petri con-*
fugiebant

fugiebant infirmi, & eâ obumbrati à Deo sanabantur omnes & tamen eos errasse calumniatur Danæus, (Contr. 4. pag. 348.)

Act. 19. v. 11. *Virtutes non quaslibet faciebat Deus per manus Pauli, &c. Vt* 5.
Puncto præcedente n. 3.

PUNCTUM CXXIII.

Falsum, et in legem gratia contumeliosum est dicere Sacramenta veteris legis paria esse iis, quæ in Novâ à Christo habemus. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Zuinglianos, Anabaptistas, Whitakerum, &c.

Nam Rom. 3. v. 20. dicitur *per legem* 1.
(tantum) fuisse datam *cognitionem peccati*, & Rom. 4. v. 15. *Legem non iustitiam*, sed *iram operatam* fuisse, & 2.
Rom. 3. v. 20. *Quia ex operibus legis* 3.
(Circumcisione, &c.) *non justificabitur omnis caro coram Deo*, quibus locis universim infirmitas antiquæ legis ad justificandum declaratur.

Galat. item 4. v. 9. *Quomodo iterum convertimini ad infirma, et egena elementa.* Ibi enim Apostolo de Sacra- 4.
I mentis

mentis antiquæ Legis est sermo.

5. Heb. 7. v. 18. *Reprobatio quidem fit precedentis mandati (Legis) propter infirmitatem ejus, & inutilitatem, nihil enim ad perfectum adduxit Lex.*

6. Heb. 9. cum docuisset Apostolus munera oblata in veteri Lege non habuisse vim ad emundandum à peccato, 7. 8. subjunxit v. 9. & 10. *Solummodò in cibis, & in potibus, & in variis baptismatibus, & justitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis, &c. & infra v. 13. Si enim sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, &c. antiquæ legis cæremoniis nihil aliud tribuens, quàm emundationem carnis, five munditiem legalem, ne aliquis pollutus censeretur, & inhabilis ad sacrificandum, aut templum ingrediendum.*

10. Propterea etiam Heb. 10. v. 1. clarè docet Legem habuisse (tantùm) *Vmbram futurorum bonorum*, quibus in Lege gratiæ nunc fruimur. *Vmbram habens Lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, &c.*

II. Nam ut Joan. c. 1. v. 17. ait: *Lex per Moysen data, gratia & veritas per Iesum*

sum Christum facta est.

Vnde optimè Augustinus lib. I. contra Judæos, mutata sunt Sacramenta, *Augustinus.* facta sunt *faciliora, pauciora, salubriora, fœliciora.* Et ibidem. *Sacramenta Novi Testamenti dant salutem, Sacramenta Veteris Testamenti promiserunt Salvatorem.*

Pergunt tamen in Christum, & in ejus Sacramenta contumeliosi esse Helveti in Confessione sua, c. 19. Calvinus 4. Instit. c. 14. §. 23. Whitakerus lib. 8. contra Duræum, sect. 39. & alibi alii quinti Evangelii professores, iniquissimè, ut patebit etiam ex sequente puncto.

PUNCTUM CXXIV.

Sacramenta Christi sunt signa, non tantum distinctiva, signativa, & obsignativa, verum etiam causativa, & effectiva justitiæ atque sanctitatis spiritualis, & internæ. Contra Lutheranos, Calvinistas, Armenos, & novos quosdam Catharos.

Act. 22. v. 16. *Baptizare, & ablue I. peccata tua, omnia.* En Sacramentum animam ipsam mundans. Vnde Augustinus,

Aug. *stinus, tract. 80. in Joannem, Qua, ait, est ista virtus aqua, ut corpus tangat, & cor abluat?*

Nec repræsentando solum, & excitando fidem operantur Sacramenta nostra, ut dicunt adversarii, sed ipsa nos sanctificant, & fidei salutare suos effectus adjiciunt.

2. Nam credentibus Act. 2. v. 38. dicitur, *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, in remissionem peccatorum*, ut videas post fidem Sacramentum insuper ad justitiam desideratum esse. *Sacramentum enim, ut dicit Augustinus, lib 4. de baptismo, cap. 24. per seipsum multum valet.*

Aug.

3. Eph. etiam 5. v. 26. dicitur Christus *Lavacro aqua, in verbo vite mundare Ecclesiam*, ab omni certè maculâ, ut exhibeat sibi gloriosam Ecclesiam non habentem, maculam, neque rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta, & immaculata, spiritualiter & intrinsecus, nam alioqui neque sancta, neque immaculata esse posset.

4. Sic etiam de Eucharistiæ Sacramento Joan. 6. v. 35. *Qui manducat, ait Christus, hunc panem vivet in æternum, vitâ scilicet*

scilicet animæ spirituali, quâ nihil magis internum. De Sacramento Confirmationis Act. 3. v. 15. *Tunc imponebant eis manus, & accipiebant (intra se) Spiritum Sanctum.* 5.

2. Tim. 19. v. 7. *Vt resuscites gratiam qua est in te, per impositionem manuum mearum, cum Sacerdotio eum initiaret.* 6.

De Sacramento Pœnitentiæ Joan. 20. v. 23. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* De Extremâ-unctione 7.

Jacobi 5. v. 15. *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis fuerit, remittentur ei.* 8.

In Matrimonio, magno. ut dicit Apostolus Sacramento (Eph. 32.) *Deus ipse homines conjungit.* Matth. 19. v. 6. *Quæ omnia, ut sunt divina, planè, atque interna involvunt dona, ita mirum est quantum infirma, & egena Legis elementa superant.* Hinc optimè Augustinus (lib. 19. contra Faustum c. 11.) 9.
10.

Sacramentorum vis inenarrabiliter valet plurimum. Quod verò apud Lutherum in lib. contra Cochlæum, & in Apolog. Confes. August. art. 13. Augustinus dixisse fertur, *Non Sacramento, sed fide Sacramenti nos justificari, mendacium* Aug.

dacium est, non argumentum; nusquā enim itā loquitur Augustinus, ut rectè notat Vasquez, disp. 131. n. 5. v. 7.

PUNCTUM CXXV.

Ad Sacramenti efficaciam non requiritur fides, aut probitas ministri. Contra Annabaptistas, &c.

Minister enim Sacramentum operatur virtute divinā, ut Scripturæ passim docent.

1. Joan. 1. v. 33. *Hic est, qui baptizat in Spiritu Sancto*, adeo ut præcipuus actor in Baptismo sit Deus: juxta id.
2. 1. Cor. 3. v. 7. *Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*. Alioqui non unum tantum esset Baptisma, ut docet Apostolus Eph. 4. v. 5. sed multa baptisma-
 3. ta, & alia aliis meliora, pro diversitate baptizantium.

- Rursus auctoritas Sacramenta conferendi, est gratia gratis data, quæ in improbis esse potest; ut donum prophetiæ in Caipha, dum prophetavit Joan. 11. v. 51. & in illis qui Matth. 7. v. 22. dixerunt, *Nonne in nomine tuo Dæmonia ejecimus*. Ergo.

Deus

Deus non aufert ob peccata potestatem jurisdictionis, ut patet 1. Pet. 2. v. 13. 6.
 ubi Apostolus jubet Christianos obedire Dominis suis, non tantum bonis, & modestis, sed etiam discolis, & magistratibus gentium, qui erant infideles; ergo multo minus ob peccata aufert potestatem Ordinis, illa enim non datur in utilitatem habentis, sed aliorum, adeo ut si auferretur, unus certe lueret ob peccata alterius.

PUNCTUM CXXVI.

Minister Sacramentorum non est Angelus, seu bonus, seu malus, ut docuit Lutherus, sed tantum homo.

Christus enim, qui unicus Sacramentorum novæ legis Author est, non Angelis, multo minus cacodæmonibus, sed hominibus solis dixit:

Matth. ult. v. 19. *Euntes docete, &c.* 1.
baptizantes eos.

Lucæ 22. v. 19. *Hoc facite in meam* 2.
commemorationem.

Joan. 20. v. 23. *Quorum remiseritis* 3.
peccata, &c.

Sic Jacobi 5. v. 14. *Orent* (Præsby- 4.
 I 4 *teri*

teri Ecclesiæ) *super eum , ungentes eum oleo in nomine Domini.* Orent, ait, non quilibet; sed Præsbyteri tantum, non laici, multoque minus mali-genii.

PUNCTUM CXXVII.

Verba in confectiōe Sacramentorum nova Legis necessariò adhibenda: non debent esse, ut Calvinus, Brentius, & alii volunt, concionalia, sed vel consecratoria, vel expressiva.

1. Patet ex formulis singulorum, & Paulus (1. Cor. 1. 17.) cùm ait, *Non misit me Christus baptizare,* expressè distinguit verbum Sacramentale à concionatorio.

Et parvuli, qui penitus incapaces sunt concionum, debent tamen baptizari.

PUNCTUM CXXVIII.

Baptisma Ioannis, non cum Baptismo fuit idem Christi, ut volunt Zuīglius, Calvinus, Beza, Whitakerus, &c.

1. Marci 1. v. 8. Joannes de Christi baptismo, & suo ità loquitur, *Ego baptizo vos aquâ, ille verò baptizabit vos Spiritu*

ritu Sancto. Immensum ergo discrepat alter baptismorum ab altero.

Matth. 3. v. 7. *Videns Ioannes multos venientes ad baptismum suum, &c.*

2.

Adverte illud suum, quod satis indicat baptismum Joannis peculiarem ei fuisse & à Christi Baptismate diversum.

Act. 19. v. 2. & seqq. *Dixitq; (Paulus) ad eos, si Spiritum Sanctum accepistis credentes? at illi dixerunt ad eum;*

3.

sed neque si Spiritus Sanctus est audivimus. ille verò ait: in quo ergo baptizati estis? qui dixerunt, in Ioannis Baptismate

4.

— his auditis, baptizati sunt in nomine Domini Iesu. Sed non sunt ab Apostolo sacrilegè rebaptizati. Ergo non fuit idē

5.

baptismus Joannis cum baptismo Christi. Et D. Basilius (orat. 13. quæ est exhortatio ad baptismum) Ioannes, ait,

Basilius

pœnitentiæ Baptismum prædicavit: Dominus autem adoptionis filiorum Baptismum longè excellentius annuntiat. Item

Initiatoriū erat Ioannis baptisma, Christi autem perfectorium. Illud à peccato avocabat, istud cum Deo conjungit, & familiarem reddit.

PUNCTUM CXXIX.

Infantes sunt capaces Baptismi. Contra Anabaptistas omnes.

1. Ab Apostolis sæpè baptizatae sunt integræ familiæ, ut patet, *Act. 16. v. 13.*
2. *Et v. 33. Et 1. Cor. 11. v. 16.* Et quis credat semper defuisse parvulos ?

3. In lege veteri parvulos juvit circumcisio, *Gen. 17. v. 14.* Ergo & in nova eos liberat Baptismus, cùm alioqui minus efficax esset gratia Christi, quàm peccatum Adæ, contra id Apostoli
4. *Rom. 5. v. 15. Si enim unius delicto multi mortui sunt, multò magis gratia Dei, & donum in gratia unius hominis, Iesu Christi, in plures abundavit.*

5. Et per quam (amabo te) januam ingrediuntur parvuli in Ecclesiam, nisi per Baptismum ? in Ecclesiam, inquam, extra quam nulli est salus ? per nullam sanè. Nam ut ipse, cujus sunt parvuli, *Joan. 3. v. 5. ait ; Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Porro infantes sunt capaces gratiæ, ut patet in Joanne Baptista, qui in utero materno sanctifi-

sanctificatus est. Lucæ 1. v. 15. Ergo & Baptismi, in quo gratia confertur, & ad quam invitantur à Christo infantes, & alii parvuli.

Lucæ 16. v. 15. *Afferebant ei & infantes* (τὰ βρέφη) *quod cum viderent discipuli increpabant eos. Iesus autem convocans* (gracè advocans) *illos, dixit, sinite pueros* (παιδιά) *venire ad me, & nolite vetare eos, nam talium est regnū Dei.*

Et Marci 10. v. 14. Indignè tulit Christus arceri à se parvulos, immò versus. Complexans eos, & manus imponens super eos benedixit eis. Quī verò hæc omnia, nisi & ipsi salutis sint capaces? Origenes lib. 5. in cap. 6. ad Rom. *Ecclesia, inquit, ab Apostolis traditionem accepit etiam parvulis dare baptismum,* idem habet Dionysius Arcopagita, lib. de Eccles. Hier. c. ult. p. ult.

PUNCTUM CXXX.

Infantes non habent actualem fidem, cum baptizantur. Contra Lutherum, &c.

Scriptura enim absolute dicit infantes non habere usum rationis, absque

exceptione ullius temporis.

1. Deut. i. v. 39. *Parvuli vestri & filii qui hodie boni, & mali ignorant distantiam.* Vide simile iterum Jonæ ult. vers. ii.

3. Fides verò juxta Apostolum Rom. i. v. 17. *Ex auditu* (est) nempe ex verbo Dei pro certissimo admissio, sive auribus illud percipiatur, sive non, ut accidit in surdis. Est etiam fides, ut docet Divus

4. Paulus ad Heb. ii. v. i. *Argumentum.* Illud verò usum rationis exigit.

5. 6. Rursus Lucæ i. v. 43. & 44. Elizabeth pro re planè extraordinaria, & miraculosa habuit exultationem infantis sui in utero. Ergo neque fuit in circumcisione puerorum, neque modò est in eorum Baptismate ordinarium. Quod attinet ad motus, & inclinationes infantium similes actibus fidei, & dilectionis, sunt planè commentitii, & de quibus nulla prorsus neque in Scriptura neque in Sanctis Patribus habetur mentio, Ergo.

PUNCTUM CXXXI.

*Infantes, etiam infidelium, sunt capaces
Baptismi.*

Aliter enim minùs efficax esset gratia Christi, quàm peccatum Adæ, contra illud Apostoli Rom. 5. v. 15. Si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei, & donum in gratia unius hominis, Iesu Christi, in plures abundavit.

Rursus, 1. Tim. 2. v. 4. Deus vult omnes homines salvos fieri: at nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, Igitur renasci eo modo possunt omnes.

PUNCTUM CXXXII.

Baptismus est necessarium ad salutem medium, etiam infantibus fidelium. Contra Calvinum, & Annabaptistas omnes.

Joannis 3 v. 5. Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnū Dei. Negatio hic inclusa particulæ nisi distribuit universaliter.

2. Et v. 7. *Oporteret vos nasci denuò. Vos omnes absque parvulorum exceptione. Omnes enim in Adamo peccavimus, etiam liberi fidelium, ut David, qui cer-*
3. *tè filius erat hominis fidelis, (1. Reg. 16.*
4. *v. 1.) Et tamen Psalm. 50. v. 6. de se di-*
cit: In iniquitatibus conceptus sum.
 Paulus etiam vocat se filium Sanctorum,
5. 6. 2. Cor. 11. v. 22. Et tamen Eph. 2. v. 3.
Eramus (inquit) & nos naturâ filii ira,
7. *sicut & ceteri, vide plura Puncto 231.*
8. Eph. 5. v. 26. Christus dicitur *mun-*
dare Ecclesiam lavacro aquæ in verbo
vita. Atqui mundari est omninò neces-
 sarium ad salutem, Ergo.

Si dicas proli fidem parentum saluti esse, & liberos fidelium nasci hæredes coeli, toto coelo erras, nam Jacob & Esau ex fidelibus nati sunt, & tamen Esau non fuit ab utero hæres vitæ æternæ, aut Sanctus, ut patet ex illo Rom 9. v. 13 *Jacob dilexi, Esau autem odio habui.*

Aug. Augustinus ep. 20. *quisquis, inquit, dixerit, quòd in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto & contra Apostolicam predicationem venit, & totam condēnat Ecclesiā primi-*
 tivam.

PUN-

PUNCTUM CXXXIII.

Aqua vera, & naturalis, est de necessitate Baptismi. Cōtra Lutherum, Bezam, Vorstium, &c.

Joan. 3. v. 5. *Amen Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Non potest, ait Dominus Regni, & animarum.* 1.

Joan. 5. v. 6. *Hic est, qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus, &c. Nempe per aquam, quā baptizat, & per sanguinem, quo mundum redemit.* 2.

Eph. 5. v. 26. *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lavacro aquae in verbo vitae. Aqua, ait, Apostolus, non vini, lactis, aut cujuslibet alterius liquoris, ut contra verbum Dei vult Beza, (Ep. 2. vol. 3. Theol.)* 3.

PUN-

PUNCTUM CXXXIV.

Ad Baptismi substantiam maximè pertinet invocatio illa sanctissima Trinitatis. Contra Lutherum, Zuinglium, Calvinum, Vorstium, &c.

1. Matth. ult. v. 19. *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

2. Act. 19. v. 2. Cùm aliqui Paulo respondissent *neque si Spiritus Sanctus est audivimus*, respondit, *in quo ergo baptizati estis?* Satis ostendens Apostolos solitos baptizare in nomine Spiritus Sancti, & proinde aliarum explicitè personarum. Enimverò in eorum Canonibus damnantur, qui aliter baptizant, quam in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

3. Eph. 5. v. 26. Dicitur Christus mundare Ecclesiam, *lavacro aquæ, in verbo vitæ, verbo scilicet à Deo præscripto.* Et quis aliud designare valeat, quod effectum baptismi sortiatur?

PUNCTUM CXXXV.

In necessitate potest quivis, etiam Laicus, baptizare sive vir, sive foemina. Contra Calvinistas, &c.

Act. 9. & seqq. S. Ananias, etiamsi adhuc laicus, ut advertit Bellarminus Paulum baptizavit. 1.

Exod. 4. v. 25. Sephora licuit filium circumcidere, quidni igitur & baptizet etiam foemina in necessitate, ut omnes, quorum singulis non adsunt viri, Baptismo laventur? omnes inquam, juxta id Matthæi ult. v. 19. *Docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* 2.

PUNCTUM CXXXVI.

Baptismus tollit quidquid habet rationem peccati. Contra Lutherum, Calvinum, Confessionem Anglicanam, &c.

Joan. 3. v. 5. dicimur renasci, & Titi 3. v. 5. regenerari per Baptismum. Quomodo verò hæc, si mors adhuc in nobis maneat? 1, 2.

Ezech. 36. v. 25. Effundam super vos aquam mundam, & mandabimini ab omnibus. 3.

omnibus inquinamentis vestris , originali & actualibus.

4. Rom. 8. v. 1. *Nihil nunc damnationis iis qui sunt in Christo IESU. Dum munditiem in Baptismo acquisitam servant.*

5. Eph. 5. 16. *Christus dilexit Ecclesiam — mandans illam lavacro aqua in verbo vita, ut exhiberet sibi ipse gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta, & immaculata.*

6. Psalm. 50. v. 8. *Lavabis me, & super nivem dealbabor.*

7. Act. 2. v. 16. *Baptizare, & ablue peccata tua, universa, nullum enim excipitur*

8. Rom. 6. v. 4. *Consepulti sumus Christo per Baptismum in mortem, ut quemadmodum Christus surrexit à mortuis, ita & nos in novitate vite ambulemus.*

*Aug.
in Eucherion,
c. 53.*

Ergo, ut Augustini verbis utar, quemadmodum in illo vera mors facta est, sic in nobis vera remissio peccatorum, & quemadmodum in illo vera resurrectio, ita in nobis vera justificatio, non autem imputata illa Novatorū. Et immensum

Luther. à Dei verbo aberravit Lutherus, cum lib.

(lib. de capt Babyl. c. de baptis.) diceret: *Baptismus neminem justificat, nec ulli prodest.* Vide etiam Act. 2. v. 38. Tit. 9. 10. 3. v. 5. & Petri 3. v. 2. 11.

PUNCTUM CXXXVII.

Non liberatur homo per Baptismum à votis omnibus, quæ postea, vel antea fecerit. Contra Lutherum, Calvinum & Kemnitium.

Vota enim Deo hominem subjiciunt & cum Deo ligant, habentque propterea in Scriptura commendationem. Vide Punct. 242. & 243.

Psal. 119. v. 12. *Vovete, (ait Psaltes) 1. & reddite Domino Deo vestro.*

Eccles. 5. v. 3. *Siquid vovisti Deo, ne 2. moreris reddere, &c.* Neque juvat respondere, quod vota sint Testamenti Veteris, nam liber Psalmorum, & Ecclesiastes moralia documenta tradunt, quæ omnibus etiam in novâ lege conveniunt. Et certè violatio votorum omnino pugnat cum Baptismate, in quo profiteamur nos Dei mādāta servaturos; nam illorum unum est vota solvere, ut ex allegatis patet, vide Punct. supradicta.

PUN.

PUNCTUM CXXXVIII.

Falsum est in Baptismo remitti peccato futura, ut delirant Calvinus, Beza, &c.

1. Matth. 19. v. 19. *Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Etiam post Baptismum.*
2. Act. 8. v. 21. Petrus ad Simonem Magum (jam Baptismo impertitum) ait, *Pœnitentiam age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si fortè remittatur tibi hac cogitatio cordis tui. Ergo non erat antea in Baptismo remissa.*
3. 1. Cor. 5. v. 5. Paulus incestuosum jam baptizatum tradi jubet *satanae in interitum carnis, ut Spiritus salvus fiat in die Domini. Igitur non satis eis erat baptizatos fuisse.*

PUNCTUM CXXXIX.

Etiam reprobi Baptismum integrum recipiunt. Contra Bezam, Martyrem, &c.

1. Act. 2. v. 38. Petrus Judæis indiscriminatim, tam electis, quàm reprobis, ait, *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine*

nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum. Ergo singuli capaces erant Sacramenti, &c.

1. Cor. 6. v. 10. *Neque fornicarii, neque fures, &c. regnum Dei possidebunt. Quicumque illi fuerint. Ergo homines licet Baptismo aliquando abluti, possunt ex cœlo æternum excludi, & inter reprobos esse.* 2.

Act. 8. v. 13. *Tunc Simon (Magus) & ipse credidit, & cum baptizatus esset adhærebat Philippo. Et quis integrè baptizatum neget, quem Scriptura baptizatum pronuntiat?* 3.

PUNCTUM CXXX.

Martyrium etiam remittit peccata omnia, tum Originale, tum Actualia, & pœnam etiam omnem peccatis debitam. Contra Kemnitium, & Magdeburgenses.

Vocatur enim Baptismus à Christo, Marci 10. v. 39.

Joan. 15. v. 13. *Majorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam, ponat quis, &c. Nemini verò dubium est, quin maxima charitas summopere mûdet, Ergo.* 1.

PUN-

PUNCTUM CXXXI.

Contritio votum Baptismi includens, peccati reatum delet, modo sit perfecta. Contra eosdem Magdeburgenses.

Nam & Pœnitentia vocatur in Scripturis Baptismus.

1. *Lucæ 3 v. 3. Prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.*

Et Pœnitentiæ promittitur certa remissio peccatorum, Ezech. 18. v. 27.

2. *Cùm averterit se impius ab impietate sua, & fecerit iudicium, & iustitiam, ipse animam suam vivificabit, &c. Ergo.*

PUNCTUM CXXXII.

Confirmatio est verum novæ legis Sacramentum. Contra Confessionem Anglicanam.

Est enim signum sensibile, à Deo institutum ad significandum, & conferendum infallibiliter Spiritus Sancti gratiam.

1. *Act. 8. v. 17. Baptizati autem erant in nomine Domini, Iesu, tunc imponebant manus super eos, (en signum sensibile) & accipiebant Spiritum Sanctum*

Ecce

Ecce gratiam, hocque fiebat certò & infallibiliter, ideoque ex Dei institutione, Ergo.

Act. 9. v. 18. Cùm vidisset Simon 2.
(Magus) quia per impositionem manus
Apostolorum daretur Spiritus Sanctus,
obtulit eis pecuniam dicens, date mihi et
hanc potestatem, ut cuicumque imposue-
ro manus accipiat Spiritum Sanctum.
Ecce quàm certa, & ordinaria res erat.

Adde quod nunquam Apostoli tam
cōfidenter, & ordinariè usi fuissent tali
ceremoniâ in ordine ad talem, ac tan-
tum effectum, nisi Christus id ipsis præ-
cepisset: Neque enim hominum erat
instituere ceremonias, ad quas infallibi-
liter consequeretur gratia Spiritus San-
cti; ut admittunt etiam *Kernitius*, &
Calvinus.

Act. 8. v. 20. Petrus potestatem im- 3.
partiendi isto modo Spiritum Sanctum
vocat *donum Dei*. Ergo à Deo est pro-
fecta, & instituta. Et nisi potestas hæc
fuisset certa, & exercitium ipsius valdè
necessarium, Primarii Apostoli. Petrus,
& Joannes, vix tantum suscepissent la-
boris, & itineris, ut Jerosolymis irent
in Samariam ad Spiritum Sanctum hoc
ritu

4. ritu impertiendum Samaritanis, à Philippo Diacono baptizatis, (Act. 8. v. 14.) potuissent enim Jerosolymæ manentes orare pro ipsis, &c.

Concilium Arelatense primum tempore Sylvestri Can. 8. & Arelatense 2. sub eodem Sylvestro, Can. 17. Juber hæreticos ad Ecclesiam redeuntés rectè baptizatos non iterum baptizari, sed illis imponi ab Episcopo manus, ut recipiant Spiritum Sanctum. Et Augustinus (15. Trinit. & lib. 2. contra lit. Petel.) *Sacramentum, ait, chrismatis in genere visibillum signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.*

PUNCTUM CXXXIII.

De materia Confirmationis, quæ est unctio oleo in fronte facta, cum signo crucis, sit mentio in sacra Scriptura. Contra Confessionem Anglicanam.

1. 2. Cor. 1. v. 21. *Qui confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris.*

Ita nobiscum hunc locum intellexere primitivæ Ecclesiæ Patres, ut ex latinis
Ambro-

Ambrosius, lib. de iis, qui mysteriis initiantur, c. 7. & ex græcis *Theodoretus* in hæc ipsa Apostoli verba. *Ambros.*
Theod.

1. Joan. 2. v. 27. *Unctio, quam accepistis ab eo, maneat in vobis.* Hoc enim de Confirmationis unctione exponunt ex græcis *Cyrillus* Catechesi 3. mystag. & ex latinis *Augustinus* tractatu 3. in Epist. Joannis, uterque primitivæ Ecclesiæ Patres. 2.
Cyrillus
Aug.

PUNCTUM CXXXIV.

Vnum & idem corpus in pluribus simul locis existere non implicat contradictionem.

Deus enim cum sit una & simplicissima res, est tamen simul in infinitis locis. Ergo nulla in re ipsa est contradictio, nec impossibilitas, cum etiam Angelus, & anima hominis sint toti in suo spatio, & toti simul in qualibet ejus parte, & de facto Corpus Christi fuerit in duobus simul locis, ut quando in via apparuit Saulo, Act 9. v. 17. *Saule frater, Dominus Iesus, qui apparuit tibi in via, qua veniebas misit me,* (vide etiam v. 5.) & tamen simul erat in cœlo, juxta

id, D. Petri, Act. 3. v. 21. *Quem oportet quidem celum suscipere, usque ad tempora restitutionis omnium. id est ad diem usque iudicii.*

PUNCTUM CXXXV.

Non implicat Corpus Christi existere modo spirituali, hoc est penetrativè cum aliis corporibus &c.

1. Lucæ 18. v. 25. *Facilius, inquit Christus, est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.* Deo igitur hoc facile: sed quomodo camelus id faceret, nisi penetrativè, seu compenetratis ejus partibus?
2. Sic per clausum sepulchri ostium resurrexit (teste Angelo) Christus, Matth. 28. v. 6. sic ad discipulos januis clausis
3. semel, atque iterum, ingressus est. Joan.
4. 20. v. 19. sic denique (Heb. 4. v. 14. &
5. Eph. 4. v. 10) ascendens Christus penetravit omnes cœlos, qui alioqui solidissimi sunt, quasi ære fusi. Job. 37. v. 18.
- 6.

PUN-

PUNCTUM CXXXVI.

Deus potest efficere, ut idem numero Corpus Christi, quod in cælo est, sit eodem tempore verè, realiter, & substantialiter præsens in Eucharistia. Contra Calvinum, Bezam, &c.

Lucæ I. v. 37. *Non erit impossibile* 1.
apud Deum omne verbum. Ergo neque
verba cōsecrationis accepta, uti sonant.

Apud Deum omnia possibilia sunt.
Matth. 19. v. 26. *Ergo, & hoc, quod* 2.
Corpus Domini nobis verè, realiter, &
substantialiter, adsit in Eucharistia; sicut
hic à Domino in manib⁹ suis ferebatur.
Ferebatur, ait Augustinus, Christus in Aug.
manibus suis, quando commendans ip- in Psal.
sum corpus suum ait, hoc est corpus meū, 33. Corr.
ferebat enim illud corpus in manibus¹
suis. Ille, cui nihil arduum, aut diffi-
cile.

PUNCTUM CXXXVII.

*De facto facit Christus, ut Corpus suum verè, realiter, & substantialiter præsens sit in Eucharistia. Contra Zuin-
gianos, Calvinistas, Anabaptistas, &
Confessionem Anglicanam.*

Primò enim hoc Christus promisit,
Joan. 6. v. 52. *Panis, quem ego dabo, ca-
ro mea est.*

- Et v. 56. *Caro mea verè est cibus, &
1. sanguis meus verè est potus.*

- Vers. 54. *Nisi manducaveritis car-
2. nem Filii hominis, & biberitis ejus san-
guinem, non habebitis vitã in vobis, &c.*

Secundò in cœna, seu post ultimam
cœnam, Christus Corpus suum, & san-
guinem suum discipulis reverã porrexit,
ut ex clarissimis ejus verbis patet.

- Matth. 26. v. 26. & Marci 14. v. 22.
3. *Hoc est Corpus meum, &c.*

- Lucæ 22. v. 19. *Hoc est Corpus meum,
4. quod pro vobis datur.*

- Matth. 26. v. 28. *Hic est sanguis meus
5. novi testamenti, qui pro multis effunde-
tur in remissionem peccatorum.*

Marci 14. v. 24. *Hic est sanguis meus
novi*

Novi Testamenti, qui pro multis effundetur.

Lucæ 22. v. 20. *Hic est calix Novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.* Græcè *Ὁ τοῦ νέου ἁγιασμοῦ καὶ τῆς χάριτος καὶ τῆς κοινῆς ἐξουσίας τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.* Hoc est poculū sanguinis mei pro vobis effusū (vel) quod effunditur. Ergo pro hominibus effusum est illud poculum, sive id, quod in eo tum continebatur, hocque adeo evidens est, ut propterea in textum hunc perfidē latret Beza, & eum in gallica sua versione corrumpat: Consonant tamen græcis etiam Syri in suis bibliis.

Tertiò eandem Christi realem & substantialē præsentiā explicat, & inculcat D. Paulus :

I. Cor. 10. v. 16. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* 8.

Et c. 11. 27. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis, & sanguinis Domini.* & v. 29 *Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium* 9. 10.

sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Quomodo verò iudicium subiret aliquis ob non dijudicatum ibi corpus, si nec revera ibi adesset, prout secundum adversarios ipsos sine fide vivâ manducantibus non est.

Quartò, quia si in Eucharistia non esset nisi naturalis panis, & vinum, repræsentantia mortem Christi, (ut volunt Sacramentarii) veteres figuræ Eucharistiæ, nempe Agnus Paschalis, manna, & sanguis vituli aspersus (Exod. 24. v. 6.) longè præstantiores fuerint tam in essendo, quàm in repræsentando, quàm sit ipsa Eucharistia, cujus, ut docent omnes Patres, figuræ erant: ac proinde falsum erit, quod toties inculcat D. Paulus. (Heb. 10. v. 19. Colos. 2. Heb. 9. & alibi) Vetus Testamentum continuisse meras *umbras*, Novum autem veritatem.

Sextò, si corpus Domini, non nisi per fidem manducaretur in Eucharistia, frustra dixisset ipse, Lucæ 22. v. 15. *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum*; cum in beatissimâ ipsius animâ obscura fidei cognitio locum non habuerit.

Septi-

Septimò , de Eucharistia dicit Christus, Lucæ 22. v. 18. *Non bibam de generatione vitis, donec Regnum Dei veniat.* Atqui in regno Dei , sive cælo, nullus vini materialis est usus. Ergo Sanguinem ipse suum, & nihil aliud ibi meminit. *Aquam*, ait D. Cyrillus à se- S. Cyril. Catech.
 cunda generali Synodo laudatus (c. 13.) *aquam aliquando mutavit (Christus) in vinũ , quod est sanguini propinquum, in Cana Galilæe sola voluntate, & non erit dignus, cui credamus, quod vinum in sanguinem transmutavit? quare omni cum certitudine corpus, & sanguinẽ Christi sumamus: nam sub specie panis datur tibi corpus, & sub specie vini datur sanguis.* Ita ille cum Patribus omnium à Christo ætatum, quorum testimonia latè affert Bellarminus, & alii.

PUNCTUM CXXXVIII.

Verba illa Christi, Hoc est Corpus MEUM non improprie, & figurative, sed verè, & proprie sunt accipienda. Contra Zuinglianos, Calvinianos, Anabaptistas, Antitrinitarios, & Confessionem Anglicanam.

1. Probatum ex illo Matth. 26. v. 26. *Hoc est Corpus meum*, & similibus alibi multoties, Puncto præcedente.

Est enim generale fidei principium, quod nunquam recedere liceat à proprio sensu verborum Sacrae Scripturae, nisi cum ad illud, ex clariori aliquo fidei articulo, manifestè cogimur: Sed talem fidei articulum afferre non possunt adversarii; Ergo nec à proprio verborum Christi sensu recedere fas est: cum alioqui nihil unquam posset ex Scripturis certò & firmiter concludi: sed omnia dubia, & incerta manerent, eò quòd, ab uno sensu ad alium detorqueri, & à proprio ad improprium deflecti facillimè possunt.

2. Joan. 6, v. 48. & seq. Christus de Carne, & Sanguine suo in Eucharistia, porri-

porrigendis tractans non semel; at sæpius ea nominat carnem, & sanguinem suum. Caro verò & Sanguis Christi in Scriptura nunquam usurpantur improprie pro figuris Carnis, & Sanguinis Christi. Ergo id non debemus somnare in loco, ubi tam sæpè repetuntur, nisi Scripturæ simul toti repugnare libeat.

Promittit ibi Christus sæpè, & asseveranter, immò cum gemina asseveratione se daturum nobis suam carnem, atque Sanguinem: v. 54. *Amen Amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Multùmque, ut dicit Augustinus, commendat, quod ita pronuntiat. Quodammodo (si dici fas) juratio ejus est, Amen Amē dico vobis. Ac proinde, valdè scelesti, & magnæ blasphemiae rei sunt, qui dicunt eum promissis non stetisse, aut, quod idem est carnem, & sanguinem suum in Eucharistia non dedisse.*

Aug.
Tract.
21. in
Evang.
Ioan.

Enimverò proprietates adjectæ pani, quem Christus ibi promittit, perspicuè evincunt Christum nobis promississe verum suum corpus, & non ejus meram figuram.

4. Asserit enim Dominus hunc panem
 5. 6. mannae Patrum antecellere, v. 59. hunc
 7. 8. panem esse seipsum, v. 51. & 58. descen-
 9. disse de caelo, v. 51. & 59. dandum esse
 10. pro mundi vita, v. 52. efficere, ut Chri-
 11. 12. stus in nobis maneat, & nos in Chri-
 13. 14. sto, v. 57. Denique hunc eundem pa-
 nem dare vitam aeternam manducanti,
 v. 52. 55. 58. & 59. quae certè omnia al-
 teri pani convenire non possunt, quàm
 vero Christi Corpori, quod panis dici-
 tur, usitatâ inter Hebraeos phrasi, quâ
 panis pro omni genere ciborum acci-
 pitur.

15. Rursus Matth. 26. v. 28. *Hic (ait*
 16. *Christus) est sanguis meus Novi Testa-*
menti, & 1. Cor. 11. v. 25. Hic calix No-
vum Testamentum est in meo sanguine.
 Quippè in novissima illa coena, novum
 Christus condidit Testamentum, idque
 sanguine suo sancivit, &c.

Quicumque verò rectè & prudenter
 condit Testamentum, claris, & perspi-
 cuis utitur verbis, vitatque ambigua, &
 figurata, praesertim illa, quae legatorum
 aestimationem tollere, & dissidia inter
 haereditarios excitare nata sunt.

Certè si quis alicui adversariorum
 oviculam

oviculam unam legaret, is minimè sibi satisfieri existimaret, si executor testamenti imaginem ei dumtaxat, aut figuram oviculæ tribueret, (ut Christum fecisse blasphemant Zuingliani, Antitritarii, & Anabaptistæ) neque etiam si præter imaginem oviculæ juberet executor testamenti legatarium sibi mente fingere simulachrum oviculæ, illudque fide, ut veram oviculam, apprehendere, quemadmodum fecisse Christum delirant Calvinistæ. Satis enim experienciâ constaret adversario, cujuscumque demum esset sectæ, aliud esse rem aliquam legare, & in manus dare, aliud illius solum imaginem, aut figuram meminisse.

Deus majora sæpè, quàm promittit, minora nunquam præstat; Et quis nunquam sanæ mentis credat vel legatum Christi tam exile fuisse, ut volunt Anabaptistæ, vel Christum voluisse naturam tam magni, & tam necessarij Sacramenti obscuram planè, ac dubiam relinquere, ut eam facere nituntur Calviniani.

Fatetur Beza, fatentur & alii Calvinistæ, quòd proprietatem corporis Christi in Eucharistia negare sit Dei

Epist. 5.

Ale-

mannæ,

K 6

filium

filium mendacii coarguere, & horrenda blasphemia; & tamen, ô cæcas hominum mentes, in id ipsi reipsâ æquè incidunt, atque Anabaptistæ: verba enim illa, *Hoc est Corpus meum*, ita explicant, *hoc est signum corporis mei*, non absentis, ut contendunt Anabaptistæ, sed præsentis solâ fide; utrique tam procul à mente Christi, atque merum mendacium à rei veritate, utrique perperam, utrique certè blasphemè.

17. Apostolus prima ad Cor. 10. v. 16. affirmat, quod Eucharistia sit *Participatio, & communicatio corporis, & Sanguinis Christi*, atqui non potest res ulla reverâ participari, ac communicari, nisi reipsa illa præsens sit. Ergo.

Exempli gratia, si quis alteri porrigendo imaginem Imperatoris dicat, impropriè, & figuratè loquendo, *Accipe, hoc est Imperator*, nemo sanæ mentis dixerit talem his verbis dare, aut porrigere ipsummet Cæsarem, aut alterum reverâ accipere Imperatorem ipsum.

Si igitur Christus aliter non dixerit, quàm figuratè, *Hoc est Corpus meum*, idest, *signum corporis mei*, non potest ex eo colligi exhibuisse reipsâ Corpus suum

suum, seu verum suum Corpus, sed dumtaxat ejus signum. Unde necesse est Calvinistas in hæresim Anabaptistarum etiam labi, horrendam (ipso Beza teste) blasphemiam, nisi potius fateri velint nobiscum, verba illa Christi propriè, & non figuratè, intelligenda esse.

18.

Denique Joan. 6. v. 56. Caro mea (inquit) verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Verè, ait, hoc est propriè, & non tantum metaphoricè. Et ubi quæso verificatum inveniemus hoc Christi pronuntiatum, nisi in Eucharistia? Enimvero, de Eucharistia, & de sola Eucharistia dixit Dominus verè, proprièque, (ut tota eam semper intellexit Ecclesia) *Hoc est Corpus meum.* Attollentes igitur, ut dicit Generale illud primitivæ Ecclesiæ Concilium, Nicenū, attollentes mentem fide intelligamus situm in sacra illâ mensâ agnum illum Dei tollentem peccata mundi, incruentè à sacerdotibus immolatum: & Dyonisius Areopagita lib. 3. Eccles. hierarch. par. 3. Ita Christum in Eucharistia invocatur: *O divinissimum, & sacrosanctum Sacramentum, obducta tibi significantium signorum operimenta dignanter*

aperi, &c. & Chrysoft. (hom. 51. in Matth.) Carnes suas nobis tradidit, seipsum immolatum proposuit. Et quoniam ille dixit, hoc est Corpus meum, nulla dubitatione teneamur, sed credamus, &c. hom. 60. ad pop. Antioch.

PUNCTUM CXXXIX.

Verborum illorum, HOC EST CORPUS MEUM, HIC EST SANGUIS MEUS, consecratur Eucharistia. Contra Calvinum, Bucerum, &c.

Sic enim à Christo consecratum est Sacramentum, & ex dilatione, quam hic fingere, & asserere malunt adversarii, falsa fuissent Dei verba : *Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus.*

1. *Lucæ 22. v. 19. Et accepto pane,*
2. *gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem. En ut consecratio facta enuntiatur, & potestas illam iterum faciendi confertur immediatè ad sacra illa verba, Hoc est Corpus meum, absque ulteriori, quam sibi fingunt adversarii, mora.*

PUNCTUM CL.

Non quilibet Christianus, sed soli Sacerdotes validè consecrant Eucharistiam. Contra Lutherum.

Lucae 22. v. 19. Verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, nullis, nisi Apostolis sunt dicta. 1.

Ibidem v. 14. *Et cum facta esset hora discubuit, & duodecim Apostoli cum illo*. Nulla aliorum habita mentione. Unde satis colligas eis solis dictum, *Hoc facite, &c.* 2.

PUNCTUM CLI.

Corpori Christi in Eucharistia non coexistit panis, sed transsubstantiatur, hoc est, convertitur in Corpus Christi, & vinum in ejus sanguinem. Contra Lutherum, Calvinianos, & Confessionem Anglicanam.

Neminem movere debet, quòd ipsa vox *transsubstantiationis* in Scriptura nō exstet, cum neque vox *consubstantialitatis*, neque vox *personae*, neque vox *Trinitatis* in divinis litteris scripta inveniantur. Satis enim est, quod res vocabulis istis

istis significatæ ex Scripturâ probentur, sicuti etiam probatur *Transsubstantiatio*.

I. Verba enim illa: *Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus*, sunt propriè, & ad litteram intelligenda; Atqui sine transsubstantiatione verificari nequeunt. Ergo.

Neque enim sufficit dicere cum Lutheranis, verba ista per hoc esse vera, quòd corpus christi sit pani intimè præsens. Nam Deus rebus omnibus intimè, & per essentiam est præsens, & tamen non licet dicere, ostenso lapide, *Hoc est Deus*.

Porro, quod discipulis in cœna porrexit Christus, erat ipsius Corpus, (ut etiam fatentur Lutherani) Ergo non erat panis, Argumēto à disparatis, quod certè efficacissimum, & evidentissimum est, ut cùm ita ratiocinamur; *Hoc est aurum, Ergo, non est plumbum; Hic est homo, Ergo, non est equus*. Magis enim differt panis à Corpore Christi, quàm homo ab equo, cum homo & equus conveniant in ratione animalis, non item Corpus Christi & panis.

Et quis sanæ mentis non videt disparatum de disparato affirmari non posse, saltem

saltem verè, & propriè? quis, nisi Corybantum aliquis, & prorsus amens, urgeat Christum verè, & propriè dici Judam Proditorem, & è contra? diabolum verè & propriè dici Deum, & è contra?

Neque tantum ex Aristotele, aut ex sola ratione naturali accipitur hic modus argumentandi; sed ex ipsa etiam Scripturâ, in qua præcipua fidei mysteria, non firmitus probantur, quàm argumento à disparatis. Sic enim disputat Sanctus Paulus argumento à disparatis collecto, ad Rom. ii. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia, jam non est gratia.* Et eodem modo nos argumentamur: *Si est Corpus Christi, jam non est panis, alioqui Corpus Christi jam non est Corpus Christi.*

Iterum, non reperitur expressè in Scriptura, quod verbum divinum non sit aliquid creatum, ut Arianî blasphemabant, nec quod Spiritus Sanctus non sit creatura, ut impiissimè delirabant Macedoniani, nec quod Persona Christi non sit creata, ut volebant Nestoriani: sed hæc omnia argumento à disparatis sunt

sunt probata in hunc modum : Filius Dei est verus Deus, Ergo, non est creatura : Spiritus Sanctus est verus Deus, Ergo non est creatura, Persona Christi est divina, Ergo, non est humana, nec creata.

Et certè tam evidens est hic argumentandi modus, ut ipsi etiam Calviniani Lutheranis sæpè objiciant verba illa Christi, *Hoc est Corpus meum*, propriè accepta transubstantiationem necessariò inferre.

Beza. Sic, ut alios omittam, Beza libro de cœna Domini, quem edidit contra Joachimum Westphalum, Lutheranum, anno 1559. *Hoc, inquit, sæpè diximus, quod nunc quoque repetam, retineri re ipsâ non posse τὸ πρὸς in Christi verbis, Hoc est Corpus meum, quin transubstantiatio Papistica statuatur.*

Utinam & in aliis adeò rectè colligeret ! Utinam & inter se de hoc adversarii consentirent, cùm & inde à nobis haud dissentirent.

Etenim cùm Calviniani contra Lutheranos evidenter probant ex verbis Christi propriè acceptis necessariò sequi transubstantiationem, Et Lutherani

ni contra Calvinianos non minùs firmiter, & evidenter ostendant illa Christi verba propriè accipienda esse, si inter se in his utrique consentirent, quæ singuli vera dicunt, oppidò necesse foret, ut transubstantiationem nobiscum apertè tuerentur, cui modò inviti & inscii, suis utrinque argumentis ita subscribunt, ut exinde nos pro veritate cum Propheta dicere possimus, *Et inimici nostri sunt iudices.*

3.
Deiit.

32. v. 31.

Enimverò si non fieret transubstantiatio, hoc est, si panis in Corpus Christi, non converteretur, dum dicitur: *Hoc est Corpus meum*, sensus verborum Christi esset; Hic panis est Corpus meum, nempe Christi, ut ubique fatentur adversarii, tam Calvini, quàm Lutheri sectæ. Et meritò cùm pronomèn demonstrativũ hoc, non posset tũ non demonstrare substantiam cui naturaliter inessent accidentia, quæ apparent. Atqui ex hoc plurima consequerentur absurda. Ergo. Quippe si panis esset verè & propriè Corpus Christi, esset etiam verè & propriè conceptus ex Spiritu Sancto, Natus ex Maria Virgine, Crucifixus pro nobis, unitus Verbo hypostaticè, & tandem

dem Deus, (cum totus Christus sit verè Deus in Eucharistia.) Quæ certè omnia sunt absurdissima.

Rursus in cœna Matth. 26. v. 26.
 4. *Accipite, ait Christus, & comedite, Hoc est Corpus meum, &c.* At certè si panis ibi mansisset non conversus, Apostoli solùm panem comedissent, & nemo unquam manducasset in Eucharistia Corpus Christi, nemo bibisset ejus sanguinem; Nam quando res aliqua est Spirituali, & invisibili modo in re corporea, etiamsi res corporea manducetur, aut bibatur, res tamen Spiritualiter in ea existens, neque comeditur, neque bibitur.

Exempli gratia, dum quis comedit pomum, aut bibit aquam, quamvis in eis sit Deus, non tamen ob id dicitur Deum bibere, aut comedere; Pomum tantùm comeditur, & non Deus, adeoque si panis post consecrationem in Eucharistia maneret, ille tantùm comederetur à communicante, & non Corpus Christi, quod tamen nemo audet dicere. Ergo.

Sed quomodo convertitur panis in Christi Corpus? Quomodò transubstantiatur,

stantiatur, hoc est definit in altari manere, ut succedat in ipsius locum Corpus Christi? Respondeo, ex subtractione divini concursus, ad ipsius conservationem necessarij. Sicut etiam aqua conversa, sive transubstantiata est in vinum, in nuptiis Canæ Galileæ. Joan. 2. v. 9.

Quod etiam Christo possibile esse agnovit ipse diabolus, dum eum tentare inciperet illis verbis, Matth. 4. v. 3. Si

Filius Dei es, dic, ut lapides isti panes fiant. Agnovit ibi Filium Dei posse lapides in panes solo verbo transubstantiare, ut appareat diabolo deteriores esse homines, qui id eunt inficias. Contra quos egregiè etiam disputat Am-

brosius ex Scripturæ testimoniis, & exemplis, Cap. 9. de iis, qui mysteriis initiantur.

Et Augustinus, Serm. 28. de

Verbis Domini, *Ante verba*, ait, *Christi* (hoc est ante consecrationem) *quod*

offertur, panis dicitur: Vbi Christi verba de prompta fuerint, jam non panis dicitur, sed Corpus appellatur.

PUN-

P U N C T U M C L I I.

Christus sub altera sive panis, sive vinæ specie, non minùs, quàm sub utrâque totus existit. Contra Confessionem Anglicanam.

1. Joan. 6. v. 51. *Ego sum panis vivus, qui de calo descēdi. Ego, idest, ipse totus.*
2. Et v. 58. *Qui manducat me, ipse vivet propter me. māducat me, idest me totū.*
En ut Christus se totum profitetur sub specie panis, & se totum manducari in Eucharistia. Ergo talis est sub alterâ tantum specie, qualis & in seipso existit, totus nempe in corpore, animâ, sanguine, &c.

3. Rom. 6. v. 9. *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultrâ non dominabitur.* Certum igitur est, quòd Domini Corpus, ab anima & sanguine ejus nullatenus separetur, Cùm hoc quædam mors haberetur.

P U N C T U M C L I I I.

Christus est totus sub qualibet utriusvis speciei parte. Contra eandem, &c.

1. Joan. 6. v. 51. *Ego sum panis vivus. Hoc est, ego totus sub specie panis vivo,*
ubi-

ubicumque illa habetur in Eucharistiâ.

Et Marci 14 v. 23. *Et accepto calice, gratias agens dedit eis, & biberunt ex illo omnes, &c.* Ex uno calice, semel tantum consecrato biberunt omnes Apostoli; & tamen singuli totum Christum hauserunt. Ergo totus erat in singulis Eucharistiæ partibus, ad modum Spiritus, qui totus est in toto, & totus in singulis totius spatii sui partibus.

Lucæ 22. v. 17. *Dividite (speciē vini, sub quâ lateo) inter vos.* Sed Christus non est divisus, Ergo mansit totus sub singulis specierum partibus. Juxta quæ Sanctus Andreas Apostolus ad Ægeam, Ego, ait, *Omnipotenti Deo immaculatum agnum quotidie sacrifico, Qui cum sit sacrificatus, & verè à populo carnes ejus manducata, integer perseverat, & vivus.* Cumque interrogaretur ab Ægea, quomodo id fieri posset, respondit, *id sine fide in Christum percipi non posse.*

2.

3.

Ex lib.

(valde

authē-

tico)

Passio-

nis S.

Andreas

à discip.

ejus scri

pto. 6. 20

PUN.

PUNCTUM CLIV.

Ecclesia nullam facit laïcis injuriam, dum ipsis usum Calicis inhibet, ne, ut natum erat fieri, Sanguis Domini in terram sæpius effundatur. Contra Lutheranos, Calvinistas, & Confessionem Anglicanam.

1. I. Cor. 14. v. ult. *Omnia honestè, & secundùm Ordinem fiant.* At certè Sanguinem Christi in humum sæpè effundere, & similia minimè sunt honesta, minimè ordinata.
2. Joan. 6. v. 51. *Ego sum panis vivus, -- si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.* Itaque vita communioni sub unâ tantùm specie promittitur.
3. Lucæ 24. v. 30. & 31. Christus ipse discipulis in *Emaus* sub unâ tantùm specie porrexit Eucharistiam. *Porrigebat illis (speciem panis), sub quâ solâ ibi consecravit, & evanuit ex oculis eorum.* ita locum hunc interpretantur etiam multi Patres.
4. Act. 2. v. 42. dicuntur primi fideles perseverasse in *doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, (Eucharistici*

charistici) nullâ alterius speciei factâ mentione, & orationibus.

Act. 20. v. 7. *Vna Sabbati cùm convenissemus ad frangendum panem. Et* 5.
v. 11. *Ascendens autem Paulus, fran-* 6.
gensque panem, & gustans, satisque allo-
cutus usque in lucem, sic profectus est.

Constanter itaque, ut videmus, in Scriptura fit mentio unius speciei, nempe panis absque altera vini. Vita etiam dignæ ejusdem speciei communioni promittitur: in illo Eucharistiam administrandi modo prævit Christus, subsequuti sunt Apostoli: & quidni eos tota jam sequatur Ecclesia? cùm alius in hoc agendi ritus pluribus, & majoribus, nunc temporis, subjaceat incommodis, quàm initio Ecclesiæ; quæ etiam potestatem habet efficiendi, *ut omnia honestè à suis fiant.*

PUNCTUM CLV.

Eucharistia Sacramentum non consistit in solo usu, sive sumptione, sed in re permanente, nempe in ipsâ hostiâ consecratâ. Contra Bucerum, plures Lutheranos, & Calvinum.

Nam prius à Christo dictum est, *Hoc*
L. est

est corpus meum, Hic est Sanguis meus,
quàm fieret actio manducandi, aut bi-
bendi: Quid verò est Eucharistia, nisi
Corpus & Sanguis Christi sub panis, &
vini speciebus?

Ideo enim à Christo jussi sunt Apo-
stoli manducare, & bibere, quòd jam
priùs esset ejus Corpus, atque Sanguis:

1. Matth. 26. v. 28. *Hic est enim San-*
2. *guis meus, &c.* Et Lucae 22. v. 20. Ca-
lix dicitur continere Sanguinem, non
autem actionem bibendi. Ergo.

PUNCTUM CLVI.

Eucharistia ex pane necessario conficitur.

Contra Bezam, Bucerum, & alios.

1. Joan. 6. v. 52. *Si quis manducaverit*
ex hoc pane, vivet in aeternum, & panis,
audin? non dicit caseus, neque piscis.
quem ego dabo, caro mea est pro mundi
vitâ. & v. 59. qui manducat hunc pa-
2. *nem vivet in aeternum.*

3. Matth. 26. v. 26. *Cœnantibus au-*
tem eis, accepit Iesus panem, & bene-
dixit, ac fregit, deditque discipulis suis,
& ait, accipite, & comedite, Hoc est
Corpus meum. Panem solum accepit

Domi-

Dominus ; & qua potestate hîc aliud obtrudas ?

Act. 2. v. 42. *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.* 4.
Panis græc. & ægræ illius panis, nempe cœlestis. Syrus habet Eucharistia.

1. Cor. 10. v. 16. *Panis quem frangimus, nonne communicatio Corporis Domini est ?* 5.

Et v. 17. *Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus. Hoc est Corpore Domini sub unis semper, & eisdem Symbolis, seu speciebus panis.* 6.

Melchisedech enim, Gen. 14. v. 18. ut *Sacerdos Dei altissimi, protulit tantum panem, & vinum consecranda. proptereaque Pontifex noster Christus à Deo appellatus juxta ordinem Melchisedech,* 7.
(Heb. 5. v. 10.) & Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, in æternum nullam modò habet, aut habebit aliam sacrificii sui speciem exteriorem, nisi earundem rerum, nulla, nisi panis & vini, elementa in corpus & sanguinem suum in Altari mutanda, iuravit enim Dominus, 8.
& non pœnitebit eum. Psal. 109. v. 4. 9.

244 De Sacram. Eucharistia.
*tu es Sacerdos in aeternum secundum or-
dinem Melchisedech.*

PUNCTUM CLVII.

*Benedicenda sunt panis, & vinum, ex
quibus Eucharistia conficitur. Contra
Zuinglium, Calvinum, &c.*

I. 2. Matth. 26. v. 26. Marci 14. v. 22.
*Accipit Iesus panem, & benedixit, ac
fregit, deditque discipulis suis, & ait, ac-
cipite, & comedite; Hoc est corpus
meum.*

8. I. Cor. 10. v. 16. *Calix benedictionis,
cui benedicimus, nonne communicatio
Sanguinis Christi est? Vides, ut primò
Christus, tum Apostoli benedictionem
in conficienda Eucharistia adhibebant,
& pani benedicebant; Ergo illud ne-
que erat, neque est ullo modo super-
fluum, sed in more necessariò haben-
dum ab Ecclesiæ Catholicæ, & Apo-
stolicæ Sacerdotibus.*

PUNCTUM CLVIII.

*Consuetudo in azymo celebrandi ra-
tionabilior est. Contra Gracos, cōtra
Bezam etiam, & alios Protestante.*

*Christus enim, ut disertè fatetur Beza,
azymis*

azymis panibus benedixit, & Eucharistiam eo tempore instituit, quo non nisi azymis panibus licebat Judæis uti :

Matth. cap. 26. v. 17. *Prima die azy-* 1.

morum. Marci 14. v. 12. *Prima die* 2.

azymorum, quando Pascha immola-

bant. Lucæ 22. v. 7. *Venit dies azy-* 3.

morum, in qua necesse erat occidi Pascha.

Tempore verò illo vetitum erat (Exod. 12. & 13.) ne panis fermentatus ullibi intra fines Israël inveniretur, im-
mò statutum perire debere animam ejus de coetu filiorum Israël, qui fermentatum illo tempore manducasset.

PUNCTUM CLIX.

Ad sumptionem Eucharistia facienda est preparatio. Contra Lutherum.

1. Cor. c. 11. v. 28. *Probet autem se- 1.*
ipsum homo, & sic de pane illo edat, &
de calice bibat. Impiè ergo dixit Luthe- *Luther.*
rus. *Optima dispositio est non nisi ea, quâ*
peccatè es dispositus. (Concione de di-
gna præpar. ad Eucharistiam, habita
anno 1518.)

1. Cor. 11. v. 29. *Qui enim mandu- 2.*
cat, & bibit indignè, judicium sibi man-
ducat, & bibit, &c.

P U N C T U M CLX.

Corpus Christi verè manducatur ab indignis. Contra Calvinistas, & Confessionem Anglicanam.

Calvinistæ docentes solâ fide vivâ manducari Corpus Christi in Eucharistia, inde coacti sunt asserere, quòd non sumatur ab iis, qui hâc fide carent, quales sunt omnes, qui ad Eucharistiam indignè accedunt, verùm hoc ipsorum dogma Dei verbo manifestè adversatur.

1. Nam 1. Cor. ii. v. 27. Apostolus apertè dicit, quòd *quicūque manducaverit panem* (idest cibum) *hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.* Hoc verò fit illud malè sumendo: neque enim fieri potest ut quis reus sit Corporis, & Sanguinis Domini, si nihil omninò indignè recipiat præter panem, & vinum.

2. Ibidem v. 29. *Qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi māducat, & bibit.* Enimverò sola panis, & vini receptio judicium afferre non potest; Ergo necesse est, ut judicium incurratur, ob indignam Corporis, & Sanguinis Christi receptionem.

P U N.

PUNCTUM CLXI.

Piissimè, & utilissimè circumfertur Corpus Christi per loca fidelium, in supplicationibus. Contra Confessionem Anglicanam.

Nam si consulamus Sacras Litteras, docent ipsæ Arcam Testamenti Veteris, quæ figura erat Christi nobiscum in Eucharistia commemorantis, circumgestatam esse humeris Levitarum, jubente Moyse aut ipso potius Deo, 40. annorum spatium per desertum, idque magna celebritate, & pietate, ut videre licet Num. 4. v. 15. Et primo Paralip. c. 15. v. 15.

I.

2.

Immo præcedebat Arca populum per desertum itinere trium dierum, *providens castrorum locum*; ut dicitur Num.

10. v. 33. (*heb: latur lahém menucha*)

3.

hoc est ad explorandam eis requiem, quibus significatur, quòd ipsa Arca sua præsentia præbebat semper populo locum commodum, & securum. Ista præstabat Arcæ circumvectio, vivente adhuc Moyse.

Nec minùs contulit eo, defuncto; Nam ad præsentiam Arcæ exsiccatae sunt

- 4.5.6. aquæ Jordanis, Josue 3. v. 15. 16. & 17. Inde præcepit Josue populo, ut posteris de hoc miraculo interrogantibus, ita responderent (Josue 4. v. 6. & 7.)
7. 8. *Defecerunt aquæ Jordanis ante aram fœderis Domini, cùm transiret eum: vel ut in hebræo habetur significantius, exsiccata sunt aquæ Jordanis à facie Arcæ fœderis Domini.* Illud enim à facie apud Hebræos causam denotat, ut videre est Psal. 17. v. 9. & Psal. 124. & alibi.
9. 10.

Rursus cùm obsideretur Jericho, expugnari non poterat, nisi circumgestâ 13. vicibus Arcâ in processione totius veteris Ecclesiæ, cum maxima pompa, (Josue 6. v. 13. 14. 15. 20.) *Septem luc. cinis crepantibus, & toto armato exercitu precedente, vulgo autem inermi subsequente Arcam fœderis, tum verò ingenti miraculo cecidere altissimæ urbis muri, &c.*

11. 12.

13. 14.

Et quam sollemnis fuit illa Arcæ processio, in qua deportata est à Gabaa in domum Obededom? (2. Regum 6. & Paralip. 13.) fuere in illa 30. hominum millia cum ipso Rege Davide; adhibita sunt etiam cantica sollemnia, & varia instrumentorum musicorum genera.

15.

16.

Post

Post tres menses iterum delata est Arca in civitatem David cum processione, cujus solemnitas multis describitur in libris Regum, & Paralip. (2. Reg. 6. 17. v. 12. &c. & 1. Paralip. 15. per totum 18. caput.)

Celeberrima denique totius Ecclesiae veteris supplicatio & circumvectio Arcae fuit illa, quâ portavit eam Salomon è civitate David ad novum illud templû, quod ipse ædificaverat, ut ex lib. Regû, & Paralip. apparet, 3. Regum, 8. & 2. 19. Paralip. 5. v. 2. & seqq. Atqui in his 20. 21. *umbram* habuit *lex futurorum bonorum*, ut testatur Apostolus Heb. 10. 22. vers. 1.

Cùm ergo tantus Arcae habitus sit honos, cumque tot, & tanta per eam Deus populo suo præstitit beneficia, Qua veneratione oportet nos circumferre Corpus Domini? quantoque plura, & majora, beneficia ab ipsius præsentia, & circumgestatione expectare licet, modò adeamus cum sincera fide, & fiducia thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur?

In Novo etiam Testamento gratissima fuit Deo processio, & supplicatio illa,

quâ Filius ejus à fideli populo receptus est, Dominicâ palmarum, in Jerusalem, & honorificâ eam memoriâ profecuti
 23. 24. sunt Evangelistæ omnes. (Matth. 21.
 25. 26. Marci 11. Lucæ 19. Joan. 12.) Quid igitur obest, quo minus *Emmanuel* nostrum (hoc est nobiscum Deum) omni honore, reverentiâ, & veneratione per loca nostra circumgestemus, &c.

PUNCTUM CLXII.

*Ecclesia Christi habet vera altaria.
 Contra calvinum, Confessionem Anglicanam, &c.*

1. Heb. 13. v. 10. *Habemus* (inquit Paulus) *Altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt, idest Judæi.*

2. Isaia 19. v. 19. *In illa die erit altare Domini in medio terra Ægypti, & titulus Domini juxta terminum ejus, &c.* Vbi hæc inter Novantes?

3. 1. Cor. 10. v. 21. *Non potestis mensa Domini participes esse, & mense* (idest altaris) *demoniorum.* Mensam hic mensæ, idest, altare altari opponit Divus Paulus, Ergo Altaria habemus Ethni-

corum altaribus opposita. Et certè altarium in Ecclesia meminere Apostoli, in suis Canonibus, Dionysius Areopag., Tertullianus, Cyprianus, Eusebius, Optatus Milevitanus, Ambrosius, Nazianzenus, Hieronymus, Augustinus, & alii Ecclesiæ primitivæ Patres. Chrysostomus (hom. 55. ad populum) *Si quis, inquit, vellet hoc altare subruere, nonne eum lapidibus obruetis?* & (hom. 2. in 1. ad Cor.) *Tu Altare honoras, quod accipit Corpus Christi.*

PUNCTUM CLXIII.

Non omne opus bonum est sacrificium propriè dictum, neque omnis oblatio, quæ sit in honorem Dei. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Scriptura enim ipsa distinguit, & subinde præfert quædam bona opera sacrificio, ut 1. Reg 15. v. 22. *Melior est obedientia, quàm victima.* Oseæ 6. v. 6. *Misericordiam volui, & non sacrificium, & scientiam Dei, plusquàm holocausta.*

Et eodem modo oblationem discriminat à sacrificio, ut Psal. 39. v. 7. *Sacrificium, & oblationem nolueris, aures*

4. 5. *autem perfecisti mihi, &c.* Et Exod. 25.
 6. 7. v. 3. &c., & aliis Scripturæ locis multa
 Deo jubentur offerri, ut *Primogeniti,*
Sacerdotes, & Levita, aurum, gemma,
byssus, &c. quæ tamen sacrificata dicere
 non possumus.

PUNCTUM CLXIV.

Ecclesia Christi habet veri nominis Sacerdotes. Contra Calvinum, Martyrem, &c.

Aug.
L. 20, de
Civit.
c. 10,
Episcopi, inquit Augustinus, & Presbyteri propriè dicuntur Sacerdotes. ita eos tota vocavit antiquitas, ex Scriptura.

1. *Isaiæ 61. v. 6. Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini, (in lege gratiæ) ministri Dei nostri, dicetur vobis. Sunt ergo in Ecclesia Christi, veri nominis Sacerdotes: nec certè verisimile est Patres omnes tam Latinos, quàm Græcos Sacerdotis nomine abufos esse.*

2. 3. 4. *Isaiæ 66. v. 19. 20. & 21. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus &c. Et assumam ex eis in Sacerdotes, & Levitas, dicit Dominus.*

Ministri verò Acatholicorum, Zuinglianorum

glianorum, Calvinistarum, &c. nec sunt, nec vocari possunt Sacerdotes, ut etiam ipsi fatentur. Nemini (inquit Confessio Helvetica) inter ministros Confessio Helvetica Sacerdotis vocabulum communicamus. Confessio Helvetica.

PUNCTUM CLXV.

Vetus Pascha, sive Agnus Paschalis, verè immolabatur à Iudæis. Contra Beza, & alios.

Exod. 12. v. 5. & 6. Erit Agnus sine macula, &c. immolabitq; eum universa multitudo Filiorum Israël ad vesperam. 1. 2.

& v. 12. Immolate phase Domino. & 3.
v. 27. Victimæ transitus Domini est. 4.

Et Numerorum 9. v. 13. Si quis mundus est, & in itinere non fuit, & tamen non fecit phase, exterminabitur anima illa de populis suis, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo. 5.

Marci 14. v. 12. Primo die azymorum, quando Pascha immolabant, græcè ἐθωρ, hoc est sacrificabant, ut fateatur, & probat Calvinus ipse in 1. Cor. 5. vers. 7. 6. 7.

PUNCTUM CLXVI.

Post cruentum Christi in cruce sacrificium, est aliud in nova lege reale, & propriè dictum sacrificium. Contra Calvinum, Whitakerum, Confessionem Anglicanam, &c.

1, 2. Daniël. 8. v. 11. & cap. etiam 12. v. 11. *Antichristus auferet jugè sacrificium.* Ergo sacrificium habet Ecclesia, quod auferri potest, non mortem Christi, quæ præteriit, & auferri non potest, sed aliud incruentum.

3. Heb. 7. v. 12. Non dicitur sublatum ex orbe sacerdotium, sed *translatum* in Ecclesiam Christi.

4. Et Heb. 13. v. 10. *Habemus* (inquit Paulus) *altare, de quo edere potestatem non habent, qui tabernaculo deseruiunt.* En Sacerdotes in Ecclesia, en altaria post mortem Christi, en hostiam, de qua edere non licet Judæis. Ergo sacrificium habemus, & hostiam, de qua edere licet Christianis, incruentam.

5. 1. Cor. 10. v. 21. Est *mensa* (idest altare, ut ostendi Puncto 162. n 3.) Domini, de qua participare nobis licet. Ergo & ho-

& hostia nunc incruenta.

Neque enim improprie sunt dicta hæc omnia, neque Ecclesiæ in nobiliori jam per adventum Messiae statu deest præstantissimus omnium modus colendi Deum, per sacrificia, qui & Judæis concessus est, & nullam modò habet imperfectionem.

Psal. 109. v. 4. Christus est Sacerdos *in æternum secundum ordinem Melchisedech*. Atqui hostiæ Melchisedech erant incruentæ, ut patet Gen. 14. v. 18.

Christus in ultima cæna dedit pro nobis hostiam incruentam Lucæ 22. v. 19. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur*. Idemque dare iussit Apostolis ibidem: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ergo retinet Ecclesia hostiam, quæ pro nobis datur, incruentam, & sacrificium à cruento Crucis sacrificio diversum. Vident, ait Augustinus, *tale sacrificium nunc offerri toto orbe terrarum*.

Aug.
contra
advers.
Leg. &
Proph.
c. 20.

Malachias (cap. 1. v. 11.) prædixit sacrificium tempore legis gratiæ Deo in omni loco offerendum. Ergo aliud designavit præter crucis sacrificium, quod in monte Calvaria, & non alibi, est oblatum.

10.

Mala-

11. Malachiae 3. v. 3. *Purgabit (in lege gratiae) Filios Levi, & erunt Domino offerentes sacrificium in iustitia. Et quod, amabo te, sacrificium, nisi altaris incruentum?*
12. Isaias 66. v. 21. *Et assumam ex eis Sacerdotes, & Levitas, dicit Dominus. Sacerdotes ergo habet Deus, in lege gratiae: Sacerdotium verò, & sacrificium sunt correlativa, quæ se mutuò inferunt.*
13. Ergo. Vide etiam *Ieremiae* 33. v. 18. & alibi alia.

PUNCTUM CLXVII.

Hoc nova legis sacrificium est illud ipsum, quod in ultima coena Christus obtulit, & offerri iussit, & per universam ejus Ecclesiam quotidie in sacrificio Missa offertur. Contra eosdem.

Primò enim quidquid perfectionis est in umbra, seu figura, multò eminentius debet esse in eo, cujus est figura. Sed esse sacrificium est perfectio, quæ fuit in umbris, seu figuris celebrationis Eucharistiae, nimirum in oblatione panis, & vini factâ à Melchisedech, celebratione

bratione Agni paschalis, & jugi sacrificio; Ergo multò eminentius debet esse in ipsa celebratione Eucharistiæ.

Secundò, Malachias cap. i. v. ii. I. prædicit fore in Novo Testamento, ut offeratur Deo mundum sacrificium, in omni loco: *In omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, &c.* Quæ verò illa hostia ubique munda, nisi Missæ? nisi Agni Dei immaculati, qui nec ab offerente, nec aliundè potest in se pollui, aut foedari? Nihil præter illum, in terris inveniri potest ubique, semper, & ex omni parte mundum. *De nostris, ait Justinus, gentium, quæ in omni loco offeruntur, sacrificiis, hoc est pane Eucharistia, & poculo similiter Eucharistia jam tum locutus Malachias prædixit, &c.* Justin. Martyr Dialog. cū Tryphone.

Tertiò, Christus est Sacerdos in æternum (ut habet Propheta) secundum ordinem Melchisedech, Psal. 109. vers. 4. 2. Illud verò fieri non potest, nisi per hoc, quòd se primū ipse in ultima coena, & jã postea per Sacerdotes quotidie offert in altari sub speciebus panis & vini, quæ sola obtulisse dicitur Melchisedechus?

Quartò, nullum est Juge sacrificium, quod

3. quod auferri possit ab Antichristo juxta id Daniëlis cap. 8. v. 11. & cap. 12. v. 11. nisi Missæ.

4. Quintò, sacrificabant Apostoli post ascensionem Christi; Act. 13. v. 2. *Ministrantibus illis* (videlicet Apostolis) *Domino*, græcè *λειτουργούντων αὐτῶν* idest *sacrificantibus illis*, ut etiam *Erasmus* vertit. Nil verò ab illis offerebatur præter Corpus, & Sanguinem Christi in Eucharistia. Ergo.

Sextò, huc faciunt dicta præcedente puncto; quia nihil est in tota nova Legge, aut Ecclesia Christi, quod habeat rationem sacrificii, præter celebrationem Eucharistiæ.

5. Septimò, hoc probat translatio sacerdotii, cujus habetur mentio ad Heb. 7. v. 11. & 12. Cùm præter Corpus Christi in Eucharistia, nihil sit ab ullo novæ Legis Sacerdote intra tempus ipsius legis, idest à primo Spiritus Sancti adventu in Pentecoste sacrificatum. Quando, ait Ambrosius, (in cap. 1. Lucæ) *Sacrificamus, Christus adest, Christus immolatur: etenim Pascha nostrum immolatus*

Amb.

Iræneus

22. *Eum*, ait, *qui ex creatura est, panem accepit*

accepit, & gratias egit dicens hoc est
Corpus meum: & Calicem similiter
suum Sanguinem confessus est, & Novi
Testamenti novam docuit oblationem.

PUNCTUM CLXVIII.

Nomen Missa reperitur in scriptura.

Hoc addo, ut appareat, quòd nec de
verbo, sive nomine Missæ litem move-
re deberent adversarii.

Deut. 16. v. 10. ubi sermo est de sa-
crificio, & oblatione spontaneâ, He-
braicè dicitur *Missah nidbat*, Chaldaicè
Missah nidbat. Cùm igitur spontaneè
olatus sit Christus, *Qua ipse voluit*,
(Isaiaë 53. v. 7.) & se spontaneè relinque-
rit offerendum, incruentum ejus sacrifi-
cium ex Scriptura dicitur missa.

1.

2.

PUNCTUM CLXIX.

*Omnes qui se mortali peccato obstrinxe-
runt, tenentur jure divino pœnitenti-
am agere. Contra Perkinsum, &
alios.*

Act. 17. v. 30. *Deus nunc annunciat
hominibus, ut omnes ubique pœnitentiā
agant.* Quid clariùs? Et cap. 20. v. 21.

1.

2.

Testifi-

Testificans Iudais, & Gentilibus pœnitentiam.

3. *Lucæ 24. v. 47. Oportebat Christum pati, &c. & prædicari in nomine ejus pœnitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes. Ecce ut credi, & prædicari oportet pœnitentiam.*

4. *Act. 8. v. 22. Simoni Mago dicitur, Pœnitentiam age.*

5. *Lucæ 13. v. 3. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Omnes, qui se mortali peccato obstrinxerant.*

PUNCTUM CLXX.

Pœnitentia animi signis externis declarata cum verbo absolutionis Sacerdotalis est sacramentum novæ Legis propriè dictum. Contra Calvinum, Zuinglium, Bezam, Confessionem Anglicanam, &c.

1. 2. *Joan. 20. v. 22. & 23. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. En ritum externum divinitus institutum, nempe remissionem peccatorum, seu verbum, ut appella-*

appellamus, absolutionis ; qui & alium
 supponit etiam in pœnitente, quò te-
 stetur se peccata habere, eaque sibi dis-
 plicere, &c. cum aliter constare non
 possit iudici, remittendane sint, an reti-
 nenda rei peccata: Adest etiam pro-
 missio divinæ gratiæ justificantis aper-
 tissima, *Remittuntur eis.* Nihil ergo
 hic deest ad essentiam Sacramenti. De-
 que hoc Divus Paulus 2. Cor. 5. v. 18. 3.
 Deus, ait, *dedit nobis ministerium re-*
conciliationis. & v. 20. *Pro Christo le-* 4.
gatione fungimur, &c.

PUNCTUM CLXXI.

*Attritio ex timore pœna orta, sive timor
 servilis, non facit hominem hypocri-
 tam, & magis peccatorem, ut vult
 Lutherus, sed disponit ad solidam, &
 perfectam pœnitentiam.*

Proverb. 1. v. 7. *Timor Domini prin-* 1.
cipium Sapientia. Etiam *Timor servilis.*

Christus enim Matth. 5. v. 30. atque 2.
 alibi, minatur *ignem gehennæ, tenebras
 exteriores, stridorem dentium, vermes,
 & ignem inextinguibilem.* Atque ea ju-
 bet nos timere.

Matth.

3. Matth. 10. v. 28. *Timete eum, qui potest animam, & corpus perdere in gehennam. Nemini verò præcepit malè agere, Ergo.*

PUNCTUM CLXXII.

Sacerdotes habent à Deo potestatem remittendi peccata. Contra Zuinglium, Calvinum, &c.

1. Matth. 18. v. 18. *Amen dico vobis, quaecumque solveritis super terram, erūt soluta & in cœlo. Quaecumque. Ergo etiam vincula peccatorum.*
2. Joan. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Nec mirum, cū ad hoc eis datus sit Spiritus Sanctus, cui nihil impossibile, aut factū difficile.*
3. 2. Cor. 5. v. 18. *Et dedit nobis (Deus) ministerium reconciliationis. Reconciliationis, ait, non solum prædicandæ, sed & quodammodò perficiendæ, & v. 19. & 20. Posuit in nobis verbum reconciliationis; pro Christo ergo legatione fungimur. Hæc enim ad potestatem clavium spectare Calvinus ipse fatetur*
4. 5. *4. Instit. cap. 1. §. 22.*

Ambro-

Ambrosius lib. i. de pœnit. cap. 7. contra Novatianos, *Cur baptizatis*, ait, *si per hominem peccata dimitti non licet? in baptismo utique remissio omnium peccatorum est. Quid interest utrum per pœnitentiam, an per lavacrū hoc jus sibi datum Sacerdotes vendicant? unum in utroque ministerium est. Nempè quòad remissionem peccatorum.*

PUNCTUM CLXXIII.

Confessio peccatorum mortalium in specie coram Sacerdote facienda est jure divino. Contra Lutherum, qui id docet esse prohibitum, Calvinum, Juellum, &c.

Nemo enim post Baptismum lapsus potest Deo reconciliari sine Sacerdotis sententia. Joan. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ecce ut apertissimè nullus sit, cuius peccata retineri non possint à Sacerdotibus; ergo certè & eisdem patefieri debent: quomodò enim aliter discernere poterunt Sacerdotes, sintnè retinenda peccata, an remittenda

mittenda? Et quo pacto possent illi hominum peccata retinere, si paratus esset Deus ea sine Sacerdotis sententia remittere? Nemo potestatem habet retinendi, quod sine ipsius interventu, & clam ipso, dimittitur, & cujus ipse dimissionem impedire non potest.

1. Joan 1. v. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Ecce conditionem remissionis, emundationis, &c. Si confiteamur peccata nostra.*

2. Quorum enim aliter credentes venissent. *Confitentes, & annuntiantes actus suos.* Act. 19. v. 18. *Actus suos*, hoc est species, & numerum peccatorum suorum.

3. Jacobi 5. v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Atqui id fieri debet sine scandalis, nempe secretò, (ordinariè) & semper iis, quibus Deus commisit *ministerium reconciliationis*, (2. Cor. 5. v. 18.) & qui, ut ibidem docet Paulus, (v. 20.) sunt Dei Legati. *Pro Christo legatione fungimur.*

4. In hujus rei figuram Levitici 13. & 14. Solis Sacerdotibus iudicium lepræ committi-

committitur, ad eorum etiam imperium
leprosi extra castra manebant, & jam
curati in castra redibant. 7. 2.

Adde quod in lege etiam Mosaica
præcepta fuit à Deo confessio coram
Sacerdote facienda. Num. 5. v. 6. & 7. 9. 10.
*Vir, sive mulier, cùm fecerint ex omni-
bus peccatis, quæ solent hominibus acci-
dere, &c. confitebuntur peccatum suum,*
Hebraicè peccatum, quod fecerunt, illud
ipsum specie, &c.

Levitici 5. v. 5. *Et erit cùm peccave- 11.*
rit in uno ex his, confitebitur ; ubi He-
braicè verbū in *Hithpaël* † significatio- † hith-
nem auget, idemque valet, ac *confiteri* vaddu.
expressè & apertè. Galatinus lib. 10. c. 3. *Gala-*
multis Rabbīnorum testimoniis probat *tinus.*
necesse fuisse peccatum in specie cum
suis circumstantiis confiteri.

Enimverò nullo non tempore fuit
ipse, qui modò perseverat, Confessionis
usus in Ecclesia Christi; & nisi divini
idem juris esset, & à Deo planè institu-
tus, quo pacto Reges, Imperatores, &
ipsimet Pontifices tot jam sæculis sivi-
sent, hodieque sinerent se lege tam dif-
ficili teneri?

Act. 5. v. 38. *Si est ex hominibus con- 12.*
M *silium*

filium hoc, aut opus, dissolvetur, si verò ex Deo est, non poteritis dissolvere illud. Atqui confessio auricularis (ut vocāt), nec tempore mille jam sexcentorum, & amplius annorum, nec difficultate, quam suo pte habet, nec hæreticorum impugnatione est dissoluta.

*Basiliius
in reg.
Brev.
reg. 226.*

Nempè quia illa à Deo præcepta, & necessaria est. Necessariò, ait Divus Basiliius, iis peccata aperiri debent, quibus creditæ est dispensatio mysteriorum Dei.

PUNCTUM CLXXIV.

Remissa peccati culpa, & pœna æternitatis, sæpè remanet debitum pœna temporalis, sive in hac, sive in altera vita luenda. Contra Calvinum, &c.

1. Regum 2. cap. 12. v. 13. & 14. *Dominus transtulit peccatum tuum: non morieris: verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, Filius, qui natus est tibi, morte morietur: Post translatum parentis delictum.*

2. 4. Reg. 23. v. 26. *Scelera Manassis punita sunt adhuc, diu post ejus resipiscentiam,*

Exod.

Exod 32. v. 14. ob preces Moyſis 3.
Deus peccatum idololatriæ remittit po-
pulo, & nihilominus v. 27. jubentur 4.
occidi, promiscua cæde, tot millia.

Num. 14. v. 29. In pœnam murmu- 5.
rationis, & rebellionis, etiam reconci-
liato jam Deo, omnes exceptis duobus
morti addicuntur.

De ipſo etiam Moyſe, & Aaron pro- 6.
nuntiavit Deus, Num. 20. v. 12. *Quia*
non credidiſtis mihi, ut ſanctificaretis me
coram Filiis Iſraël, non introducetis hos
populos in terram, quam dabo eis, nempe
promiſſionis.

Gen. 3. v. 17. Multiplex pœna impo- 7.
nitur Adæ, nec tamen dubitandum eſt,
ei fuiſſe peccata dimiſſa.

I. Cor. 11. v. 30. *Ideo inter vos, (ob 8.*
indignam Communionem) multi im-
becilles, & dormiunt multi, qui tamen
ante mortem reſipuere, ut patet ex eo,
quod Apoſtolus ſubdit: v. 32. à Domi-
no corripi-mur, ne cum hoc mundo dan-
nemur. 9.
Peccata igitur remiſſa, morte
punita ſunt, etiam in lege gratiæ.

PUNCTUM CLXXV.

Reatus istius pœna temporalis potest, ut plurimum, redimi bonis operibus. Contra Calvinum, Confessionem Anglicanam, art. 12. &c.

1. Constat exemplo Ninivitarũ, Jonæ 3. v. ult., & clavis Dei promissionibus
2. 3. 2. Paralip. 7. v. 13., Jeremiæ 18. vers. 7. Tobia 4. v. 11. &c.
4. Daniel. 4. v. 24. *Quamobrem Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime.*
5. Proverb. 15. v. 27. *Per misericordiam, & fidem purgantur peccata.*
6. Luc. 6. v. 37. *Dimitte, & dimittemini.*
- 7.

PUNCTUM CLXXVI.

Eleemosyna à peccatis, & morte liberat. Contra Apologiam Confessionis Augustanae, Aretium, &c.

1. Daniel. 4. v. 24. *Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum.*
2. Proverb. 16. v. 6. *Misericordia, & veritate redimitur iniquitas.*
3. 4. Matth. 25. v. 34. & 35. *Possidete regnum,*

num, &c. Esurivi enim & dedistis mihi manducare. Eleemosyna ergo vitam

confert, eamque æternam, unde & à morte liberat. juxta id Tobiaë 4. v. 11.

5.

Eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, &c. Vide etiam c. 12. v. 9.

6.

Lucaë 11. v. 41. Quod superest, date

7.

Eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Sic & de eleemosyna spiri-

tuali dicitur Matth. 6. v. 14. Si dimise-

8.

ritis hominibus peccata eorum, dimittet

& vobis Pater vester delicta vestra. Et

Matth. 5. v. 19. Qui fecerit, & docue-

9.

rit, hic magnus vocabitur in regno cœ-

lorum.

PUNCTUM CLXXVII.

Non in sola mutatione vitæ, & resipiscen-
tia, sed in operibus quoque penitentibus
pœnitentia propriè versatur. Contra
Calvinũ, Bezam, Whitakerum, &c.

Job. 42. v. 6. Idcirco ipse me repre-
hendo, & ago pœnitentiam in favilla,
& cinere. Hoc in lege naturæ.

1.

Vide etiam Jonæ 3. v. 6.

2.

Joel. 2. v. 12. Convertimini ad me
in toto corde vestro, in jejunio, & in fle-

3.

tu, & in planctu. Hoc igitur & in lege scripta requisivit Deus.

4. 5. Item 3. Reg. 22. v. 27. & 28. Achab cilicium induit, jejunat, & dormit in sacco, atque Deum ita placat.

6. Matth. 11. v. 21. *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sydone facta essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere poenitentiam egissent.* Vides hic etiam Christum ea poenitentiae opera probasse, & exegisse.

*Para-
nesi de
Poenit.
post Ter-
null.*

In quantum, ait Pacianus, poena vestra non peperceritis, in tantum Deus vobis parces.

PUNCTUM CLXXVIII.

Praelati Ecclesia possunt, ex paterna in suos lenitate, indulgentias eis subinde concedere. Contra Lutheranos, Calvinistas, Confessionem Anglicanam, &c.

Indulgentia (cujus vocabuli meminit Isaias cap. 61. v. 1.) est specialis remissio poenarum temporalium pro peccatis alioqui debitarum, quod autem ab eis, sicut à peccatis, solvere nos possunt

possunt Ecclesiæ Pastores, constat ex Scriptura.

Matth. 16. v. 19 *Tibi dabo claves* 1.
regni cælorum, quodcumque solveris,
&c. Ecce potestatem in Petro, & ejus
 successore fideles solvendi ab omni vin-
 culo, quod eis cæli fores aliqui occlu-
 dere posset.

Matth. 18. v. 18. *Quaecumque solve-* 2.
ritis super terram, erunt soluta & in
cælo. Hac potestate usus Paulus 2. Cor. 3.
 2. indulgentiam impertivit incestuoso
 illi jam seriò poenitenti, v. 10. *Cum au-* 4.
tem aliquid donastis, & ego, nam &
ego, quod donavi, siquid donavi, pro-
pter vos in persona Christi, ut non cir-
cumveniamur à Satana, &c. Rogave-
 rant enim Corinthii D. Paulum (ut
 Theodoretus, & S. Thomas hoc loco
 docent) ut incestuoso excommunicato,
 & seriàm poenitentiam agenti ignosce-
 ret, ac condonaret quod supererat pœ-
 nitentiæ; annuit iis Apostolus, & jussit,
 ut ipsi suo nomine indulgerent.

Concilium Nicænum primum, can.
 11, vel ut alia editio habet, 12. statuit, ut
 qui seriò poenitentiam agunt, possint
 indulgentiam ab Episcopo obtinere:

Licebit, inquit, Episcopo aliquid de his humanius cogitare: negligentiores autem jubet idem Concilium, ut definitum poenitentiae tempus explere debeant. Similia etiam habent alia Concilia antiquissima, ut Ancyranum Can. 5. & Laodicenum Can. 2.

PUNCTUM CLXXIX.

Ordinatio est Sacramentum. Contra Lutherum, Illyricum, Kemnitium, Confessionem Anglicanam, &c.

1. 1. Tim. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam, quae data est tibi, cum impositione manuum Presbiterij. Habes hic ritum, sive symbolum externum cum annexione gratiae.*

2. Iterum 2. Tim. 1. v. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae in te est, per impositionem manuum mearum.*

Amb. Homo, ait Ambrosius, *imponit manū, Deus largitur gratiam* (lib. de dignit. Sacerd. cap. 5.)

Mandatum etiam, & institutionem divinam hujus Sacramenti habes Act.

3. 13. v. 2. *Segregate* (ait Deus) *mibi Saulum, & Barnabam, &c.* Item Act 20. vers. 28.

vers 28. Vos Spiritus Sanctus posuit Epi- 4
scopos, &c.

De Diaconis habes iterum Act. 6. v. 6. 5
Orantes imposuerunt eis manus.

Ipsi, inquit Aug. (contra Parmen. 13.)
explicent, quomodo Sacramentum Bap-
tizati non possit amitti, & Sacramen-
tum Ordinati possit amitti. Augustinus
Ibidem. Si enim utrumque Sacramen-
tum est, quod nemo dubitat, &c. Nemo
Orthodoxorum, nemo ejusdem cum
Augustino fidei, & Ecclesiæ id in dubium
vocat.

PUNCTUM CLXXX

Non omnes, qui sunt Christiani, sunt
hoc ipso propriè Sacerdotes. Contra
Lutheranos, & Calvinistas.

Heb. 5. v. 4. Nec quisquam (ait Pau- 4
lus de Sacerdotio loquens) sumit sibi
honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquā
Aaron. Atqui non omnes ita vocati
sunt. Ergo.

Iterum v. 5. Sic & Christus non se- 2
metipsum clarificavit, ut Pontifex fie-
ret, sed qui locutus est ad eum: Tu es
Sacerdos in æternum secundum

Melchisedech. Atqui Deus non ita locutus est ad Christianos passim omnes. Ergo.

3. Quod dixit Beatus Petrus de omnibus Christianis, *vos autem genus electum, regale Sacerdotium*, 1. Pet. 2. vers. 9. idem antea dixerat Moyses de omnibus Israëlitis, Exod. 19. Et tamen de Ozia Rege, postquam exquisivisset Dominum, ut dicit Scriptura, & multa præclare fecisset, & à Deo roboratus esset, eò quòd Sacerdotem agere voluerit, habetur, 2. Paralip. cap. 26. v. 16. *Elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Deum.*

5. 6. Et v. 17. & seqq. *Azarias Sacerdos, & Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi restiterunt, atque dixerunt. Non est tui officii, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministerium* Ex quo clarissimè patet Oziam longè abfuisse à Sacerdotiò propriè dicto. Præsertim cum ob id affectatum sit hinc etiam lepra punitus.
7. v. 19. *statimq; orta est lepra in fronte* &c. Vide Punct. 163. 164.

PUNCTUM CLXXI.

Digami Apostolica lege à Sacris Ordinibus arcentur. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. Tim. 3. v. 2. *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum &c. Observa, Oportet. Digamia enim signum plerumque est incontinentiæ.*

1.

Et ibidem v. 12. *Diaconi sint unius uxoris viri.*

2.

PUNCTUM CLXXII.

Matrimonium est verè, & propriè Sacramentum nova legis. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Whitakerum, Confessionem Anglicanam, Helveticam, &c.

Matth. 19. v. 6. *Quod Deus conjunxit, homo non separet, En conjunctionem externam à Deo institutam. Evecta etiam est illa à Christo ad significandum illius cum Ecclesia conjunctionem per charitatem &c. ut testatur Apostolus Eph. 3. v. 32. Sacramentum hoc magnū est, Ego autem dico, in Christo, & in Ecclesia. Habet etiam infallibiliter an-*

1.

2.

3. nexam gratiam : Eam enim explicat Paulus 1. ad Tim. 2. v. ult. quadruplicem, contra 4. mala, quæ sine gratia Dei in Matrimonio evitari haud possunt: *Salvabitur* (inquit) *conjux per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & sanctificatione, cum sobrietate.* Contra perfidiam, odium, immunditiam, & intemperantiam.

Augustinus, lib. de fide, & operibus; *In civitate, ait, Domini, in monte sancto ejus, hoc est Ecclesia, nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur.*

PUNCTUM CLXXXIII.

Matrimonium fidelium consummatum, solvi non potest ob fornicationem, aut adulterium. Contra Lutherum, Calvinum, & Anabaptistas.

- Matth. 5. v. 32. *Qui dimissam (etiam ob adulterium) duxerit, adulterat, Ergo certè nondum est solutum dimissæ matrimonium.*

- Marci 10. v. 11. *Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Quicumque.* Lucæ

Lucæ 16. v. 18. Omnis, qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mechatur, & qui dimissam à viro ducit, mechatur. Unde præclare Augustinus, Quod in Christo, & Ecclesia est magnum Sacramentum, hoc est in singulis quibusq; viris, & uxoribus minimum: sed tamen conjunctionis inseparabile Sacramentum. 3.
Aug.
lib. de
Nuptiis
& Conc.
c. 21,

Rom. 7. v. 1. 2. & 3 An ignoratis, 4. 5. 6. &c.-- igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, &c. Et hæc verba, inquit Augustinus, Apostoli toties repetita, toties inculcata, vera sunt, viva sunt, sana sunt, plana sunt: Nullius viri posterioris mulier esse incipit, nisi prioris esse desierit: esse autem desinet uxor prioris, si moriatur vir ejus, non fornicetur: licite itaque dimittitur conjux ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris, propter quod sit reus adulterii, si dimissam duxerit, etiam ob causam fornicationis. Ita Augustinus, lib. 6. contra Adimantum cap. 4. & Apostolum similiter interpretantur alii PP. Ambrosius, Chrysof. Theodoretus, Origenes, Hieronymus, Oecumenius, Anselmus, &c. vide etiā punct. seq. n. 5.

PUNCTUM CLXXXIV.

Matrimonium non dirimit reclamatio parentum. Contra Lutherum, & Calvinum.

1. 2. Gen. 26. v. 34. & cap. 28. v. 9. Esau invitis parentibus accepit uxores, nec tamen Isaac ea irritavit conjugia, immò & Scriptura vocat eas simpliciter uxores.

3. Matth. 19. v. 5. *Dimittet homo Patrem & Matrem, & adharebit uxori suæ.* Vide etiam punct. 182. n. 1. & 2.

PUNCTUM CLXXXV.

Polygamia plurium simul conjugum non est libera Christianis, ut docent Lutherus, & Anabaptista, sed prohibita lege naturali, & Evangelicâ.

1. Matth. 19. v. 8. *Moyſes ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras, & alias ducere, ab initio autem non fuit sic.* Ab initio, idest juxta legem naturalem.

2. Marci 10. v. 11. ut suprâ puncto 183. n. 2. Et certè si post dimissam unam uxorem, non licet aliam ducere, multò minus
licitum

licitum est secundam assumere, & duas simul habere. vide 1. Cor. 7. v. 2.

3.

Matth. 19. v. 5. *Erunt duo* (non verò tres, aut quatuor) *in carne una.*

4.

1. Cor. 7. v. 10. *Præcipio, non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere, quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari.*

5.

Rom. 7. v. 3. *Vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro.*

6.

1. Cor. 7. v. 4. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir, similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Ergo neque vir, neque mulier potest se in alias dare nuptias, ut turpiter docent Confessio Saxonica, Confessio Scotica, Pseudosynodus Middelburgensis, anni 1581. art. 57. Beza, & alii Novantes, cum Luthero, & Anabaptistis.

7.

PUNCTUM CLXXXVI.

Virginitas est bonum honestum, & specialis virtus. Contra Calvinum, Bezam, Whitakerum, &c.

1. Cor. 7. v. 1. *Bonum est homini mulierem non tangere,* & v. 26. *Bonum est*

1.

2.

est homini sic esse. Et certè honestum esse debet quod Apostolus absolutè bonum esse pronuntiat.

3. Rursus v. 35. Postquam ægregiè omnes hortatus esset Divus Paulus ad cœlibatum, & virginitatem: *Hoc (inquit) ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi.* Et v. 38. *Qui non jungit matrimonio virginem suam, melius facit.* At certè nemo, neque meliùs, neque benè agit, nisi & honestè faciat Denique v. 40. *Beatior erit, si sc̃s permanserit.* quì verò beati sint homines in hac vitâ, nisi virtute?

4. *Qui non jungit matrimonio virginem suam, melius facit.* At certè nemo, neque meliùs, neque benè agit, nisi & honestè faciat Denique v. 40. *Beatior erit, si sc̃s permanserit.* quì verò beati sint homines in hac vitâ, nisi virtute?

6. Denique Virginitatem ad astra evehit ipsa veritas, dum ait, Matth. 19. v. 12. *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Seipsos castraverunt.* Nempe voto, quod impossibilitatem quandam matrimonii affert, similem ei, quæ est in Eunuchis.

7.8. Vide etiam Apoc. cap. 14. v. 3. & 4.

Stultè igitur dicit Whitakerus virginitas non ἀπλῶς, bona est, & impiè

Tindallus (*Pseudomartyr Foxianus*)

Obfer-

Observatio virginitatis, & castitatis Religiosorum, res diabolica est. Quid enim magis impium, quàm id diabolo adscribere, ad quod Deus ipse hortatur? Matth. 19. v. 12. Qui potest capere, capiat. Enimverò Christus non hortatur nisi ad honestatem, & virtutes. Ergo. Vide Punct. sequens.

PUNCTUM CLXXXVII.

Melius, ac beatius est manere in Virginitate, aut celibatu, quàm Matrimonio jungi. Contra Lutherum, Calvinum, Whitakerum, &c.

Isaia 56. v. 5. Virginibus promittitur nomē melius præ aliis, sempiternum, &c. Et Sap. 3. v. 14. Sors in templo Dei acceptissima, &c.

Apocalypsis etiam 14. v. 3. peculiare virginibus conceditur canticum, & gloria.

1. Cor. 7. v. 38. Qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit, & qui non jungit, melius facit. Et Beatiùs, v. 40. Beatior erit, si sic permanserit.

1. Tim. 5. v. 12. Graviter reprehenduntur, quæ irritato virginitatis voto, nube-

9.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

nubere volunt Ergo continere est præstantius, Deo gratius, &c.

6,

Et non, nisi profanissimè, dicit Lutherus, in 1. Cor. 7. *Concludimus Matrimonium esse velut aurum, Spiritualem viro statum uti stercus.*

PUNCTUM CLXXXVIII.

Extrema-unctio est Sacramentum nova Legis. Contra Confessionem Anglicanam, Calvinum, &c.

1.

Jacobi ult. v. 14. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum ungentes eum oleo, in nomine Domini, (En ritum, atque symbolum externum, cui ex institutione divina annexa est gratia) & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum*

2.

Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei. Nil toto Evangelio habet clariùs & apertiùs rationem Sacramenti, ac proinde, non nisi impiè, & blasphemè Calvinus unctionem hanc appellat histrionicam hypocrisim. 4. instit. c. 19.

PUN-

PUNCTUM CLXXXIX.

Præter gratiam sanctificantem & alios effectus per tria Sacramenta, nempe Baptismum, Confirmationem, & Ordinem imprimitur character planè indelibilis, per quem ad Dei cultum deputamur, & ab aliis æternū dignoscimur, & distinguimur.

2 Cor. i. v. 12. *Vnxit, & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Vides, ut præter unctionem gratiæ obsignamur, utique characterē, de quo hīc agimus.*

Idem habet Apostolus ad Eph. i. v. 13. & cap. 4. v. 30. atque alibi.

1.

2.

3.

PUNCTUM CLXXX.

Sine fide nulli unquam contigit justificatio. Contra Zuingliū, Calvinum, &c.

Heb. ii. v. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo. Ergo & justificari.*

Marci ult. v. 16. *Qui non crediderit, ait Christus, condemnabitur. Vide dicta Puncto 4.*

1.

2.

PUN-

PUNCTUM CLXXXI.

Fides non est nuda apprehensio, aut significatio justitia, sed vera ipsius causa. Contra Zuinglium, Calvinum, Whitakerum, &c.

1. Habacuc. 2. v. 4. *Iustus in Fide sua vivet.*
2. Eph. 2. v. 8. *Gratia salvati estis per fidem. Quæ à nobis exercetur, & nostra credentium est, juxta id Christi.*
3. Lucæ 7. v. 50. *Fides tua te salvam fecit. Causæ enim, non nudi signi, est facere.*
4. Iterum Rom. 1. v. 17. *Iustus ex fide vivit. Igitur fides est illi causa, radix, & fundamentum vitæ, juxta id Domini, Joannis 17. v. 3. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti, Iesum Christum.*
5. Joannis 6. v. 28. *Cùm percunctarentur Judæi, Quid faciemus, ut operemur opera Dei? Respondit Jesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille.*
6. 7. 8. Vide etiam Rom. 3. v. 30. Galat. 2. v. 16.

PUN-

PUNCTUM CLXXXII.

Fides ad justificationem disponens non est solum assensus ad Dei promissiones. Contra Lutherum, Melanthonem, &c.

Rom. 10. v. 9. *Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quod Deus eum suscitavit à mortuis, salvus eris.* En ut fides, quam adversarii vocant tantum historicam, est salvifica. 1.

Iterum Joan. 17. v. 3. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Quid hinc promissionum fidei objicitur? 2.

Enimverò neque in his locis, neque ullibi in Scriptura quicquam habemus de triplici Novantium fide, *historicâ, promissionum, & miraculorum*, quæ mera chimera est; si unicam nostram & Apostoli (Eph. 4. v. 5.) haberent fidem, omnem haberent; triplicem verò sibi fingunt, adeoque nullam habent. vide dicta Puncto primo per totum. 3.

Marci 16. v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* En fidem quæ 4.

quæ ad justificationem disponit, atqui unica & eadem hæc fides historica, promissionum, & ad miracula sufficiens est, nam, ut Dominus ibidem subjungit
 5. versu 17. *Signa eos, qui crediderint, hæc sequentur, in nomine meo demonia ejicient, &c. Ergo.*

PUNCTUM CLXXXIII.

Fides implicita, quam Calvinus pro commento, & ignorantia insectatur, est Apostolica, & necessaria.

I. Talis erat Apostoli ipsius fides, quippe *non apparentium*, ac proindè eorum, quæ non planè intelliguntur. Heb. 11. v. 1. *Argumentum non apparentium, &c.* ut suprà, Puncto 5. hujusque veritatis evidentiâ victus Calvinus ipse in eodem cap. 2. lib. 3. ait: *Nos verò fidem, quamdiu in mundo peregrinamur, implicitam esse concedimus.* Quid enim est implicita fide credere, nisi assentiri iis, quæ non planè intelligis? Et hoc necessariò faciunt plurimi, cum juxta Scripturas una sit omnium rectè credentium fides:

2. Eph. 4. v. 5. *Vnus Dominus, una fides,*

Fides, &c. & tamen omnes nequeunt perspectas habere omnes suæ fidei veritates :

Nemo fidelium est, qui non credit omnia, quæ in Scriptura continentur, & tamen plerique, nimirum rustici, ancillæ, impubesque, maxima ea ex parte non intelligunt. Quis verò implicitam eorum circa incognita fidem absque blasphemia reprehendat? quis audeat dicere, quòd illi tutò omnes rejicere possint ea, quæ non norunt?

Quotusquisque etiam ex Theologis est, qui licèt integrè universa credat, non necessariò tamen dicat cum Apostolo 1. Cor. 13. v. 12. *Nunc cognosco ex parte, &c?* 3.

Rursus fides Apostolica *in captivitatem redigit omnem intellectum in obsequium Christi.* 2. Cor. 10. v. 5. Ergo & in omnibus est implicita, sive eorum, quæ non apparent, ut enim aliter intellectum captivaret? 4.

Act. 8. v. 13. *Simon* (nempe Magus) *& ipse credidit.* Et tamen non norat omnia explicitè; Existimavit enim, ut habetur v. 20. Spiritum Sanctum pecuniâ possideri. 5. 6.

Act.

7. Act. 19. quidam erant jam Discipuli, hoc est in Christum verâ fide credentes, & tamen neque Trinitatem ipsam, nisi implicitè adhuc credebant, ut liquet ex illo v. 2. *Neque si Spiritus sanctus est, audivimus.*

9. Potens ille Reginae Æthiopum, Act. 8. v. 37. credidit toto corde, & tamen non est credibile illi omnia fidei objecta fuisse brevissimo illo temporis spatio à Philippo explicata.

10. Idem, aio, de Centurione, & tota ejus domo ad miraculum illud Christi unicum illicò credentibus, Joan. 4. v. 53. *credidit ipse (fide verâ) & domus ejus tota.*

Aug. lib. contra Ep. Fund. c. 4 init. Ob unitatem fidei, de qua suprâ Punctis 2. & 3. Omnia fidei objecta omnibus sunt creditu necessaria, non item scitu: *Turbam enim, (ut dicit Augustinus) non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit.*

PUN-

PUNCTUM CLXXXIV.

Præter fidem requiruntur in adultis aliæ dispositiones ad justificationem. Contra Lutherum, Calvinum, & Confessionem Anglicanam.

Primò enim requiritur timor Dei
Psalm. 110. v. 10. *Initium Sapientia timor Domini,* & Ecclesiast. 1. v. 28. *Qui sine timore est, non poterit justificari.* 1. 2.

Secundò requiritur spes veniæ, Rom. 8. v. 24. *Spe salvi facti sumus.* 3.

Tertiò, dilectio, quâ saltem incipiat homo Deum, ut fontem misericordiæ, diligere, etsi necdum super omnia. Joan. 14. v. 23. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* 4.

Quartò poenitentia : Lucæ 13. v. 3. *Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Et alia, quæ à Concilio Tridentino pulcherrimè enumerantur. 5.

PUNCTUM CLXXXV.

Fides sine dilectione est mortua. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. I. Joan. 3. v. 14. *Qui non diligit, manet in morte.*
2. Et v. 15. *Omnis, qui odit fratrem suum homicida est, & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in semetipso manentem, nempe gratiam, unde Deo mortuus est.*
3. I. Cor. 13. v. 2. *Si Charitatem non habuero, nihil sum, Ergo nec Deo vivere possum.*

PUNCTUM CLXXXVI.

Fides sine operibus non justificat. Contra Lutherum, Confessionem Anglicanam, Belgicam, &c.

Fide (aiunt Protestantes in Confessione Belgica) in Christo justificamur, & quidem priusquam bona opera ediderimus. Catholici verò dicimus cum

1. S. Jacobo cap. 2. v. 24. *Ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum.*
2. Et v. 14. *Quid proderit, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat, numquid*

numquid poterit fides salvare illum?
Nequaquam, nam ut docet Paulus
1. Cor. 13. v. 2. Si habuero omnem fidem
ita, ut montes transferam, charitatem
autem non habuero, nihil sum. Nedum
Filius Dei adoptivus.

3.

Galat. 5. v. 6. In Christo Iesu, neque
circumcisio aliquid valet, neque prapu-
tium, sed fides, quæ per Charitatem ope-
ratur. Illa nempe est, quæ justitiæ
servit.

4.

Orthodoxè igitur, ut assolet, Augu-
stinus (Serm. 16. de verbis Apostoli)
A fide (ait) incipit homo, sed quia & da-
mones credunt, necesse est addere spem,
& charitatem.

Aug.

PUNCTUM CLXXXVII.

Nemo potest sine speciali saltem revela-
tione, qua rarissimè obtingit, scire,
aut credere fide divinâ se esse justum.
Contra Confessionem Augustanam,
Anglicanam, Lutherum, Calvinum,
Whitakerum, &c.

Job 9. v. 21. Etiam si simplex fuero,
hoc ipsum ignorabit anima mea, & ta-
debit me vita mea.

1.

2. Psal. 18. v. 13. *Delicta quis intelligit ?
ab oculis meis munda me &c.*

3. Proverb. 20. v. 9. *Quis potest dicere
mundum est cor meum, purus sum à
peccato ?*

4. 1. Cor. 4. v. 4. *Nihil mihi conscius
sum, sed non in hoc justificatus sum. Si
non Apostolus, certè neque tu, quicun-
que sis.*

5. Eccles. 9. v. 1. *Sunt iusti atque sa-
pientes &c. & tamen nescit homo, utrum
odio, an amore dignus sit, sed omnia in
futurum servantur incerta.*

Aug. Augustinus, serm. 35. de verbis Do-
mini, *Quamdiu*, inquit, *hic vivimus,*
de nobis ipsis, nos ipsi judicare non possu-
mus, non dico, quid cras erimus, sed quid
hodie sumus. Et Chrysostomus, (hom.
Chrys. II. in 1. Cor.) *Multis de causis incertum*
est nostrum iudicium, unum, quòd mul-
ta opera nostra nos lateant, &c. Vide.
Punctum seq.

PUNCTUM CLXXXVIII.

Neque certitudine fidei humana moraliter infallibili potest quis de sua iustitia esse certus, citra specialem revelationem.

Non enim, ut dicit Apostolus, qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. 2. Cor. 10. vers. 18.

I.

Hocque satis probant Scripturæ Puncto præcedente allatæ, quibus adde.

Hier. 17. v. 9. Prævarium cor hominis, & inscrutabile, quis cognoscet illud?

2.

Proverb. 18. v. 14. Beatus, qui semper est pavidus.

3.

Philip. 2. v. 12. Cum metu, & tremore vestram salutem operamini.

4.

Job. 9. v. 20. Si innocentem me ostende, o, prævarium me comprobabit.

5.

PUNCTUM CLXXXIX.

Fides potest à Charitate, & bonis operibus separata manere. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Joan. 12. v. 42. Multi ex principibus crediderunt in eum, sed non confitebātur,

I.

Aug.

dilexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Unde liquet eos in charitate non fuisse, licèt crederent, ut docet Augustinus tract. 54. initio.

2. 3.

Matth. 7. v. 22. & 23 Multi dicent mihi in illa die Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia ejecimus, &c. & tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos. Ergo nunquam erant verà charitate imbuti.

4.

Jacob. 2. v. 14. Quid proderit, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides salvare eum? minimè, licèt eam habeat.

5.

Nam, ut docet Paulus, 1. Cor. 13. v. 2. si habuero omnem fidem, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et certè de re possibili loquebatur Apostolus. Et quæ amabo in Davide restabat charitas, dum uxorem Uriæ polluebat, & maritum interfici curabat? quæ in Apostolorum Principe, dum Magistrum abjurabat? Fides, ait Augustinus, sine charitate potest quidem esse, sed non & prodesse.

Aug.
l. 15. de
Trinit.
cap. 18.

PUNCTUM CC.

Fides etiam reprobis datur. Contra Zuinglium, Calvinum, Bezam, &c.

Joan. 6. v. 71. *Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est.* 1.

Act. 8. v. 13. *Tunc Simon (Magus) & ipse credidit, & cum baptizatus esset, adhærebat Philippo. Credidit, ergo non erat prorsus ἀπίστος, ut dicit Beza.* 2.

Heb. 6. v. 4. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste, & participes facti sunt Spiritus Sancti, &c. & prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam. Ergo pessimum aliquandò eunt tales.* 3.

Act. 6. v. 3. *Nicolaus Diaconus electus est tanquam plenus Spiritu Sancto, & sapientiâ. Igitur erat tunc temporis sine dubio fidelis, & factus est demum hæresiarcha.* 4.

PUNCTUM CCI.

Fides semel habita amitti potest. Contra Zuinglium, Calvinum, Bezam, Whitakerum, &c.

Lucæ 8. v. 13. *Nam qui supra petram &c. ad tempus credunt, & in tempore* 1.

tentationis recedunt. Ergo susceptam nonnulli fidem amittunt.

2. *Joan. 26. v. 27. Christus ait Thomæ, Noli esse incredulus, sed fidelis. Ergo amiserat ille fidem, ut patet etiam ex*
3. *v. 25. Nisi videro &c. non credam.*
4. *Act. 8. v. 19. Simon Magus credidit, & baptizatus fuit.*
5. *1. Tim. 1. v. 19. Quidam circa fidem naufragaverunt, ex quibus est Hyme-*
6. *neus, & Alexander; Et cap. 4. v. 1. In novissimis temporibus discedent quidam à fide attendentes spiritibus erroris.*
7. 8. *Oportet enim hæreses esse, ut ait Apostolus, 1. Cor. II. v. 19. & Tim. 6. v. 10. Quidam erraverunt à fide. Vide etiam Rom. II. v. 20.*

P U N C T U M C C I I.

Fides vera potest absque oris confessione existere. Contra Calvinum, Whitakerum, &c.

1. *Matth. 26. v. 56. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.*
2. *Marci 14. v. 71. Petrus non confitebatur, imò negabat, & tamen fides ejus non defecit, ut ostendam Puncto 204.*

Joan.

Joan. 12. v. 42. *Ex principibus multi credebant in eum, sed propter Phariæos non cōfitebantur, ut è Synagoga non ejicerentur.* Et in hunc locum Divus Augustinus (tract. 54. in Joan initio) eandem fidem tribuit *his principibus*, atque aliis, qui Jesum manifestè confitebantur. 3. Aug.

PUNCTUM CCIII.

*Fides non est Charitate major, aut divini-
nior. Contra Lutherum, Confessio-
nem Augustanam, Saxonicam, Cal-
vinum, Perkinsum, &c.*

Matth. 22. v. 37. & 38. *Diliges Do-
minum, &c. Hoc est maximum, & pri-
mum mandatum, &c.* 1. 2.

1. Cor. 13. v. 2. *Si habuero omnem fi-
dem, ita ut montes transferam, charita-
tem autem non habuero nihil sum.* 3.

1. Cor. 13 v. 13. *Nunc autem manent
Fides, Spes, Charitas, tria hæc: major au-
tem horum est charitas. Sed hæreticis
perenne est verbo Dei contradicere.* 4.

PUNCTUM CCIV.

Fides Sancti Petri non defecit.

1. 2. Id enim manifestè suis verbis ostendit Christus: Lucæ 22. v. 31. & 32. *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Ergo non defecit: Quod enim ita se rogasse refert Dei Filius, procul dubiò obtinuit. Et, ut dicit Augustinus (lib. de corrept. & gratia cap. 8.) *Quando rogavit, ut non deficeret fides ejus, rogavit, ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem.*

Aug.

PUNCTUM CCV.

Non licet negare fidem Christi, neque ad vitandam mortem. Contra Politicos.

I. Matth. 10. v. 33. *Qui negaverit me (ait Christus) coram hominibus, negabo ego eum coram Patre meo, qui in cælis est.* Quanta igitur vita est confiteri Christum, &c. tanta mors est eum negare, ut rectè etiam monet Augustinus, 36. in Joannem.

Aug.

PUN-

PUNCTUM CCVI

Homo liberi arbitrii est in operibus naturalibus, & civilibus. Contra Lutherum, Melanconem, Calvinum, &c.

Omnia, inquit Lutherus, de necessitate absolutâ eveniunt. Sed quid dicit Scriptura ?

Num. 30. v. 14. *In arbitrio viri erit, ut faciat, siue non faciat, quod uxor voverat.* 1.

2. Reg. 24. v. 12. *Trium tibi datur optio, elige unum, quod malueris ex his, (fame, bello, aut peste) ut faciam tibi.* 2.

3. Reg. 3. v. 5. *Postula, ait Deus Salomoni, quod vis, ut dem tibi. Et elegit Salomon, quod potuisset non eligere, ut patet ex illo versus 11. Quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec divitias, &c. Ecce feci tibi, &c.* 3.

1. Cor. 7. v. 37. *Qui statuit in corde suo firmus (servare Virginem suam) non habens necessitatem, potestatem autem (ἐξουσίαν) habens sue voluntatis, bene facit.* 4.

1. Cor. 9. v. 5. *Nunquid habemus pote-* 5.
N 6

potestatem mulierem sororem circumducendi ?

7. *Isaia i. v. 9. Si volueritis, & audieritis me, bona terra comedetis.*

Aug. Augustinus (lib. de quantitate animæ, cap. 36.) *Datum, inquit, est homini liberum arbitrium, quod qui nugatoriis ratiocinationibus labefactare conantur, usque adeò cæci sunt, ut ne ista quidem vana, ac sacrilega, propriâ voluntate se dicere intelligunt.*

PUNCTUM CCVII.

Voluntas hominis libera est in bono moraliter eligendo, & malo evitando. Contra eosdem.

Hoc probant omnes Scripturæ textus, qui præcipiunt homini faciēda, aut non faciēda, ut, *Non habebis Deos alienos. Honora patrem, &c.* cuiusmodi Augustinus colligit usque ad 32. in lib. de gratiâ, & lib. arbit. Frustra enim daretur regula ei, qui non posset deficere, aut non posset non deficere.

1. *Aug.*
2.
3. *Deut. 13. v. 3. Tentat vos Dominus Deus vester, ut palàm fiat, utrum diligatis eum, an non.*

Genes.

Gen. 4. v. 6. *Si malè egeris, in foribus peccatum aderit, sed sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius.* Illius, ait, non fratris, ut absurdo, contra Grammaticam etiam, cavillo vellent adversarii, sed appetitûs, ut exponunt Patres, Ambrosius, Hieronym⁹, Prosper, & Augustinus; *Et tu dominaberis illius, nunquid fratris,* ait Augustinus, (15. de Civitate 7.) *absit, cujus igitur nisi peccati?*

Amb.
Hieron.
Prosp.
Aug.

Josue 24. v. 15. *Optio vobis datur, (serviendi vel Deo, vel idolis) eligite hodiè, quod vobis placet, & elegerunt,* nam v. 22. dicitur, *Testes vos estis, quia ipsi elegeritis Dominum, ut serviatis ei.*

Deut. 8. v. 2. *Adduxit te Dominus 40. annis pro desertum, ut affligeret te, atque tentaret, & nota fierent, quæ in animo tuo versabantur, utrum custodires mandata illius, an non.* Frustra enim exploraret Deus, quid homines facere velint, nisi possent rem eandem facere, & non facere.

Philemon. 14. *Sine consilio tuo nihil volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium.* Id est, planè liberum, nec vel specie tenus necessarium, ut ibi cavit Apostolus.

Credite, igitur, ut dicit Augustinus, (ep. 46.) Credite divinis eloquiis, quia liberum est hominis arbitrium. Vide Puncti 206. n. 5.

PUNCTUM CCVIII.

Homo etiam liberè Deo cooperatur in operibus piis, & salutaribus. Contra Lutherum, Calvinum, Zuinglium, & Kemnitium.

1. 2. Deuter. 30. v. 19. & 20. *Testes invoco hodie Cælum, & terram, quòd proposuerim vobis vitam, & mortem, benedictionem, & maledictionem, elige ergo vitam ut vivas, & diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci ejus, &c. Ecce ut ipsa gratiæ vita, charitas, obedientia, &c. in nostrâ optione sunt posita.*

3. Matth. 25. v. 20. *Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Talentis igitur, à nobis aliquid, Deo juvante, adjicitur.*

4. 2. Cor. 7. *Vnusquisque, pro ut destinavit in corde suo, non ex tristitiâ, aut ex necessitate, ἀνάγκη.*

5. 1. Cor. 3. v. 8. & 9. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem,*

laborem, Dei enim sumus adiutores, *συνεργοί*. Non mera instrumenta; & quid dici posset pro sententiâ Catholicorum apertius?

Apocalypsis 3. v. 20. *Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum. Si quis mihi aperuerit; Nam ut toties (fatente etiam Calvino) repetivit Chrysostomus, Quē trahit, volentem trahit. Et qui trahitur, resistere potest:* 6.

Act. 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* 7.

Matth. 23. v. 37. *Ierusalem, Ierusalem, quoties volui congregare filios tuos, &c. & noluisti? Enimverò, ut dicit Augustinus, (lib. de Spir. & lit. ad Marcel.) Consentire vocationi, aut non consentire, propria voluntatis est. & ep. 89. q. 2. Neque voluntatis arbitriū ideò tollitur, quia iuvatur, sed ideò iuvatur, quia non tollitur.* 8. *Aug.*

Matth. 20. v. 8. *Voca operarios, & redde illis mercedem. Liberi nimirum, & ex eorum arbitrio laboris.* 9.

PUNCTUM CCIX.

Nemo sine Spiritu Sancto potest quicquā in supernaturalibus, sive credendo, sive agendo. Contra Arminium, & Calvini mendacium, qui contrarium impingit Doctoribus scholasticis.

1. *Isaiæ 65. v. 1. Inventus sum à non quærentibus, &c.*
 2. *Joan. 15. v. 5. Sine me nihil potestis facere. Eorū præsertim, quæ altioris sunt ordinis, & naturæ improporcionata.*
 3. *Joan. 6. v. 29. Hoc est opus Dei, ut*
 4. *credatis in eum, quem misit ille. & v. 66. Nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Neque fidei accessu, de eo enim ibi loquitur Christus.*
 5. *Et v. 44. Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum.*
 6. *1. Cor. 12. v. 3. Nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto. Nedum credere sperare, vel amare, ut oportet ad salutem, &c.*
 7. *Philip. 1. v. 6. Qui capit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Iesu.*
- 2. Cor. 3. v. 5. Non quòd sufficientes
simus*

simus cogitare aliquid ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.

Vide etiam Matth. 11. v. 27. Eph. 2. v. 8. Act. 14. v. 13. & 14. 9. 10. 11. 12.

PUNCTUM CCX.

Neque tamen ita debilitata est natura humana per peccatum, ut citra gratiam specialem Christi suis viribus nihil omnino possit vel rectè nosse, vel agere. Contra Lutherum, Calvinum & Confessionem Anglicanam.

Roman. 2. v. 14. *Gentes naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, cap. 1. v. 12. Cum cognovissent (Ethnici) Deum, non sicut Deum glorificaverunt, &c. Vide etiam vers. 20.* 1. 2. 3.

Exod. 1. v. 21. *de obstetricibus Ægyptiis dicitur: Timuerunt Deum. Atqui hoc bonum erat, Ergo.* 4.

Vide etiam Psal. 18. v. 2. 5.

Matth. 5. v. 47. *Si salutareritis fratres vestros, nonne & Ethnici hoc faciunt? Et certè honestum est, etiam fratres salutare, Ergo.* 6.

Basiliius hom. 9. *operis sex dierum, Sunt, inquit, & apud nos virtutes secundum naturam, ad quas familiaritas ipsa*

ipsa anima, non ex doctrina hominum, sed ex ipsa natura inest.

PUNCTUM CCLXI.

Peccator à Deo motus, & excitatus se preparat ad justificationem. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Whitakerum, &c.

1. Proverb. 16. v. 1. *Homini est animam preparare.*

2. 1. Reg. 7. v. 3. *Parate corda vestra Domino.*

3. 1. Zachariæ 3. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, dicit Dominus Exercituum. quia nimirum averſi manere, & dei vocationi dissentire possumus, juxta id Augustini Puncto 208. num. 7.*

4. Joan. 3. v. 3. *Et omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se. Se ipse, quod certè non fieret, si à Deo absque suâ cooperatione sanctificaretur.*

5. 2. Cor. 7. v. 11. *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis. Se verò mundans non nihil facit, Ergo.*

6. Philip. 2. v. 12. *Cum metu, & tremore salutem vestram operamini.*

Ezechiël,

Ezechiël. 18. v. 31. *Facite vobis cor novum, & spiritum novum.* Vide p. 208. n. 5. 7. 8.

Aug. (tom. 10. serm. 15. de verbis Apostoli) *Totum ex Deo, non tamen quasi dormientes: non quasi ut non cernemur: non quasi ut non volumus.* Sine voluntate tua non erit in te iustitia Dei. qui fecit te sine te, non te justificat sine te. Aug.

PUNCTUM CCXII.

In iustificatione peccata non teguntur tantum, sed tolluntur. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Psal. 102. v. 12. *Quantum distas ortus ab occidente, longè fecit à nobis iniquitates nostras,* Ergo penitus sunt amotæ. 1.

Micheæ 7. v. 9. *Projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.* 2.

1. Joan. 29. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. tollit,* Ergo non contegit intra nos, peccata mundi. 3.

Heb. 9. v. 28. *Christus semel oblatus est ad multorum exhaustiendâ peccata.* Atqui nō dicitur tegi quod exhaustitur. 4.

1. Joan.

5. I. Joan. 1. v. 7. *Sanguis Christi emundat nos ab omni peccato. Ergo nullum relinquit tectum.*
6. Psalm. 50. v. 9. *Asperges me Hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor. Ergo non nigrescunt adhuc iusti peccatis.*
7. I. Cor. 6. v. 11. *Hac quidem fuistis, sed abluti estis, sanctificati estis.*
8. Psalm. 115. v. 15. *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, Ergo peccata in iustificatione tolluntur, & non solum teguntur, vincula enim tecta nos adhuc constringerent, sordes solum tectæ nos adhuc foedarent, &c. contra Scripturas.*
9. I. Petri 2. v. 24. *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo, &c. cuius livore sanati estis. Atqui tecta pallio vulnera, non sunt ideo sanata, Ergo.*

PUNCTUM CCXIII.

Deus in Iustificatione infundit homini gratiam, seu justitiam inherentem, quâ verè, & intimè justificatur, sanctificatur, &c. Contra Lutherum, Illyricum, Osiandrum, Calvinum, Bezam, & Confessionem Anglicanam.

In nobis, inquit Calvinus, nulla potest esse justitia. Sed Dei verbo in hoc, more suo, apertissimè repugnat.

Nam Daniëlis 6. v. 22. Conclussit, ait Propheta, Deus ora leonum, & non nocuerunt mihi, quia coram eo justitia inventa est in me.

1.

Lucae 1. v. 28. Ave gratia plena, Maxima igitur ei inerat gratia.

2.

Act. 6. v. 8. Stephanus plenus gratia, & fortitudine, utroque eodem modo plenus. Sed fortitudo ei inhærebat, ineratque, ergo similiter & gratia.

3.

2. Tim. 1. v. 6. Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. In te, hoc est, in visceribus tuis, ô Timothee.

4.

2. Petri 1. v. 4. dicimur consortes divine

5.

vina natura. Quî verò hoc nisi per qualitatem animæ iusti inhærentem?

6. Rom. 5. v. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctū.*

Aug. *Charitas, ait Augustinus, (lib. de Spir. & lit. cap. 32.) non quā nos ipse diligit, sed quā nos facit dilectores suos.*

7. Rom. 9. v. 29. *Quos præscivit, hos prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui.* Sed Christus est iustus iustitiâ inhærente, Ergo. Si enim nulla in nobis esset iustitia, sed peccata semper omnia, ut volunt adversarii, diaboli potiùs, quàm Filii imaginem gererent præsciti, prædestinati, &c.

8. 1. Cor. 15. v. 49. *Sicut portavimus imaginem terreni, ita portemus & imaginem caelestis.* Sed portavimus imaginem terreni, in quantum originale peccatum nobis inerat. Ergo & imaginem caelestis portamus per iustitiam nobis verè inhærentem. Vide etiam Rom. 5. vers. 19.

10. Rom. 8. v. 10. *Si Christus in vobis est, Corpus quidem mortuum est propter peccatum, Spiritus autem vivit propter justificationem.* At non rectè dicemus vivere per extrinsecum Dei favorē cum⁹

cum vitâ nihil magis sit intrinsecû, Ergo.

Eph. 4. v. 23. & 24. Renovamini 11. 12.
Spiritu mentis vestra, & induite novum
hominem, qui secundum Deum creatus
est (non imputatus, sed creatus) in ju-
stitia, & sanctitate veritatis.

Renovamur, ait Augustinus, secun- Aug.
dum, id quod amisit Adam, id est secundum
spiritum mentis nostra, de Gen. 26. &c.
& 15. de Trinit. cap. 8. Quæ natura,
ait, cum à suo conditore justificatur, à
deformi forma formosam transfertur in
formam.

PUNCTUM CCXIV.

Iustificatio non consistit in imputatione
justitiæ Christi. Contra Illyricum,
Calvinum, &c.

1. Joan. 17. Gratia & veritas per 1.
Iesum Christum facta est, non imputata,
sed facta.

Matth. 5. v. 8. Beati mundo corde, 2.
quoniam ipsi Deum videbunt.

Joan. 17. v. 19. Sanctifico meipsum, 3.
ut sint & ipsi sanctificati in veritate.
Vide dicta Puncto præcedente, punctis
69. & 112.

Legimus

Aug. Legimus, ait Augustinus (de peccatorum merit.) justificari in Christo, qui credunt in eum, propter occultam communicationem, & inspirationem gratia spiritualis.

PUNCTUM CCXV.

Bona justorum opera non sunt peccata venialia, nedum mortalia, ut docent Lutherus, Calvinus, Melancthon, Whitakerus, &c.

1. 1. Job. 1. v. 22. In omnibus his non peccavit Iob labiis suis.
2. Immò cap. 22. v. 3. Deus ipse de Job. ait, fuit rectus, recedens à malo, & adhuc retinens innocentiam.
3. Psalm. 16. v. 3. Probasti, ait David, cor meum, & visitasti nocte, & non est inventa in me iniquitas.
4. Psalm. 17. v. 22. Custodi vias Domini, nec impiè gessi à Deo meo.
5. Psalm. 118. v. 101. Ab omni via mala prohibui pedes meos, &c.
6. Psalm. 4. v. 5. Irascimini, & nolite peccare.
7. Malachiæ 3. v. 4. Placebit Deo sacrificium Iudæ, & Ierusalem, sicut dies saculi,

saeculi. Sed peccata Deo non placent,
Ergo.

Jacobi 2. v. 19. *Tu credis, quoniam* 8.
unus est Deus, benè facis.

1. Cor. 7. v. 28. *Si nupserit Virgo, non* 9.
peccavit.

2. Petri 5. v. 10 *Hac facientes non* 10.
peccabitis aliquando.

2. Cor. 4. v. 4. *Nihil (ait Paulus)* 11.
mihi conscius sum.

Apoc. 3. v. 4. *Sed habes pauca no-* 12.
mina in Sardis, qui non inquinaverunt
vestimenta sua. Enimverò peccata mor-
talia ea graviter inquinassent. Vide 13.
etiam Apoc. 2. v. 5.

Philip. 1. v. 2. *Deus est qui operatur* 14.
in nobis & velle, & perficere, Sed Deus
non operatur in nobis peccata, Ergo.

Ita verbum Dei, & Catholici. Calvi-
nus verò de libero arbitrio, lib. 1. p. 141.
postquam retulisset hæc verba Lutheri,
Bona opera esse ex se peccata mortalia;
subdit, *Nihil est in istis verbis, quod non*
simpliciter, & citra ullam figuram ve-
rum sit. Nempe hoc quinti est Evan-
gelii.

PUNCTUM CCXVI.

Iusti faciunt opera verè iusta, & integrè bona. Contra Lutherum, Calvinum, Confessiones Augustanam, Wittenbergensem, Helveticam, Belgicam, &c.

1. Isaiaë 38. v. 3. Ita orat Ezechias :
Memento, quæso, quomodò ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim.
2. 3. Reg 15. v. 4. Eò quòd fecisset
David rectum in oculis Domini.
3. Psalm. 7. v. 9. *Iudica me Domine, ait David, secundum justitiam meam, & secundum innocentiam meam super me.*
4. Matth. 6. v. 22. *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Id est, si recta sit intentio, opus bonum erit. Vt ibidem v. 16. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in calis est.*
5. Ad Titum v. 3. *Dedit (Christus) semetipsum, ut vos redimeret ab omni iniquita-*
6. *iniquita-*

iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, absolute bonorum.

Eph. 2. v. 10. *dicimur creati in Christo Iesu in bonis operibus.* 7.

Lucæ 1. v. 6. *Erant autem iusti ambo ante Deum incedentes in omnibus mandatis & justificationibus sine querela.* 8.
Faciebant igitur opera integre bona, nam querelæ alioqui obnoxii fuissent. His adde omnia Puncti præcedentis & sequentis.

PUNCTUM CCXVII.

Iusti faciunt opera verè meritoria vite æternæ. Contra Lutheranos, Zuinglium, Calvinum, Bucerum, &c.

Gen. 15. v. 18. *Ego protector tuus sum, & merces tua magnanimis, ubi enim merces, ibi meritum, ut ex se patet.* 1.

2. Paralip. 15. v. 7. *Vos ergo confortamini, erit enim merces operi vestro.* 2.

Proverb. 11. v. 18. *Seminanti iustitiam merces fidelis.* 3.

Matth. 20. v. 8. *Voca operarios, & redde illis mercedem.* 4.
Nempe denarium diurnum, de quo cum operariis con-

venerat Dominus vineæ.

5. Heb. 13. v. 16. *Beneficentia & communionis nolite obliuisci, talibus enim hostiis promeretur Deus.*

6. Matth. 5. v. 20. *Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.*

7. Apoc. 3. v. 4. *Ambulabunt mecum in albis, quoniam digni sunt, græcè ἀγίοι εἰσιν.* Quod enim mereri & meritum dicimus, græci dicunt ἀξιοῦν & ἀξίαν.

8. Psalm. 61. v. ult. *Reddes unicuique secundum opera sua, hoc est pro merito operum.*

9. Matth. 16. v. 27. *Filius hominis venturus est in gloria Patris sui, & tunc reddet unicuique secundum opera sua,*

10. Vide etiam Rom. 2. v. 6.

11. Colos. 1. v. 12. *Dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum.* En meritum, & illud ex condigno, licet enim ex se solis non sint condignæ, tamen ex ultro-nea Dei promissione, & conventionem, dignæ sunt passionem hujus vitæ futuram Electorum gloriam.

12. Heb. 6. v. 10. *Non est injustus Deus, (ὀδίκος) qui obliuiscatur operis vestri, & labo-*

et laboris. Non est, ait Augustinus, in-
justus Deus, qui justos fraudet mercede
justitia. Aug.
lib. de
Nat. et
Grat.
cap. 2.

2. Tim. 4. v. 8. Reposita est mihi co-
rona justitia, quam reddet mihi in illa
die justus iudex. Debitorem enim, ut
dicit Augustinus, Dominus ipse se fecit,
non accipiendo, sed promittendo, &c. (in
Psalm. 83.) Opera, ait D. Basilius ostende,
et exige retributionem, (Orat. ad di-
vites.) 13.
Aug.

Rom. 2. v. 11. Non est acceptio per-
sonarum apud Deum. Ergo secundum
merita præmiat. Et meritò dixit Am-
brosius (1. offic. 15.) Nonne evidens est
meritorum aut præmia, aut supplicia post
mortem manere? Et Hieronymus, (in
Jovianianum, non procul à fine) Iam
nostri laboris est pro diversitate virtu-
tum diversa nobis præmia preparare. Et
ante eos Ignatius Martyr, (ep. ad Rom.)
Sinite me, ut bestiarum esca sim, per
quam possim Deum promereri. 14.
Amb.
Hieron.
Ignat.

PUNCTUM CCXVIII.

Diversa fidelium opera, ut suturem, aut Apostolum agere, &c. non sunt omnia apud Deum paria, & aequalia, ut vellet Lutherus, Confessio Helvetica, &c.

1. Lucæ 10 v. 41. *Maria optimam partem elegit. Meliorem ergo quam Martha, in cuius cum Maria comparatione id dixit Christus.*

2. 1. Cor. 7. v. 38. *Qui matrimonio jungit virginem suam benè facit; & qui non jungit meliùs facit. Potuítne verbis magis perspicuis unum alteri præferri, quàm his benè, meliùs?*

3. Matth. 22. v. 38. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. Hoc est maximum & primum mandatum. Ergo & de opere omnium præstantissimo.*

4. 1. Cor. 13. v. 13. *Fides, Spes, Caritas, tria hæc, major autem horum est Caritas.*

PUN-

PUNCTUM CCXIX.

Licet bona opera facere etiam intuitu mercedis aeterna. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Moyſes, Heb. 11. v. 26 *Aspiciebat in remunerationem.* 1.

David Psalm. 118. v. 112. *Inclinavi (ait) cor meum ad faciendas justificationes tuas propter retributionem.* 2.

Lucæ 16. v. 9. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut recipiant vos in aeterna tabernacula.* Ita suadet Dei Filius, qui & ipse proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Heb. 12. v. 2. 3.

Et Apostolus Philip. 3. v. 4. *Ad destinatum (ait) persequor bravium supernae vocationis in Christo IESU.* 4.

Et Galat. 6. v. 9. *Bonum facientes non deficiamus; tempore enim suo metemur non deficientes.* Enim motivum indicat. 5.

D. Augustinus, (in Psalm. 120.) *Quando facis, ait, opus bonum, propter vitam aeternam fac, &c.* Aug. 6.

PUNCTUM CCXX.

Bona opera adeò non provocant Dei iram, (quod docent Lutherus, & Calvinus,) ut eam placent. Contra Confessionem etiam Saxonicam, &c.

1. 2. 2. Paralip. 30. v. 18. & 20. Oravit pro iis Ezechias dicens, &c. quem exaudivit Dominus & placatus est populo, non provocatus, sed placatus.
3. Psalm. 105. v. 30. Sterit Phinees, & placavit, & cessavit quassatio. Quid his apertius ?
4. 5. 2. Paralip. 7. v. 13. & 14. Si clausera cælum, & pluvia non fluxerit, & mandavero, & praepero locusta, ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum meum: Conversus autem populus meus, super quos invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit poenitentiam à viis suis pessimis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum. Vide
6. in hanc sententiam plura. Ezech. 43.
7. 8. v. 27. & Exod. 32. v. 11. & 13. Jeremiæ 18. v. 20. &c.

PUN-

PUNCTUM CCXXI.

Licet homini in meritis, seu operibus Deo gratis (modo ea constet esse talia) fiduciam nonnullam collocare.

Exemplo Apostoli 2. Tim. 4. v. 7. &c. 1. 2.
Bonum certamen certavi, &c. & reposita est mihi corona justitia, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex, &c.

Et Ezechias (cap. 38. Isaïæ I. v. 3.) 3.
Memento, quomodo ambulaverim coram te in veritate, &c.

Et Nehemias 2. Esd. 5. v. ult. Me- 4.
mento mei Domine in bonum secundum omnia, quae feci populo huic.

Et Davidis Psalm. 17. v. 21. Retri- 5.
buet mihi Dominus secundum justitiam meam, quia custodi vias ejus. Vide etiam Esther. 14. v. 16. 1. Thess. 2. v. 19. & 20. 6. 7.

Quia tamen nescit homo utrum odio, 8
 vel amore dignus sit, & ob periculum inanis gloriae, tutius est sic meritis accumulandis studere, ut tamen fiduciam totam in Deo solo collocemus, ut Daniel. cap. 9. v. 18. *Non in justificationibus nostris* 9.

10. nostris prosternimus preces nostras, sed in miserationibus suis multis: & juxta illud Lucae 17. v. 10. Cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus.

PUNCTUM CCXXII.

Bona opera justorum sunt apud Deum impetratoria. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. 2. 1. Joan. 3. v. 21. & seqq. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & ea, quae sunt placita coram eo, facimus. Vide, ut impetratio est effectus operum.

3. 1. Pet. 3. v. 12. Oculi Domini super justos, & aures ejus in preces eorum.

4. Jacobi 5. v. 16. Multum valet deprecatio justae assiduae. Malè ergo, & contra Dei verbum effutivit Lutherus, (post illa in Dom. 5. post Pascha) Dignitas tua te non juvat, indignitas tua te non praepedit.

*Lutherus
5mo.*

PUN-

PUNCTUM CCXXIII.

Bona Iustorum opera sunt etiam verè satisfactoria, non quidem ex rigore iustitiæ, sed tamen ita, ut pœnam peccati remissi temporalem condignè expient. Contra Calvinum, Confessionem Anglicanam, &c.

Proverb. 16. v. 6. *Misericordiâ, & veritate redimitur iniquitas.* 1.

Vox enim redemptionis æquivalet voci satisfactionis, & si absurdum esset dicere nostris operibus satisfieri pro peccatis, multò adhuc absurdius esset dicere, nostris operibus redimi iniquitatem.

Daniel. 4. v. 24. *Peccata tua eleëmofynis redime, &c.* Nomen enim peccati hîc, & aliàs sæpenumerò in Scripturis sumitur pro peccati pœna, ut Deut. 5. v. 9. *Reddens iniquitatem patrum in filios.* Gen. 43. & alibi. 2. 3. 4.

Lucæ 11. v. 41. *Date eleëmofynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* 5.

Lucæ 3. v. 8. *Facite fructus dignos pœnitentiæ.* Id est damnum resarcite, injuriam compensate, quod est satisfacere & vindicta nostra pœnitentiæ in salutē 6.

7. stabilem, de qua Apostolus ad Cor. 2.
8. cap. 7. vers. 10. & 11.

PUNCTUM CCXXIV.

Deus propter bona opera nos diligit. Contra Calvinum, &c.

1. Proverb. 8. v. 17. *Ego diligentes me diligo.*
2. Joan. 15. v. 10. *Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.*
3. Joan. 16. v. 27. *Ipse Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exivi.*

PUNCTUM CCXXV.

Bona opera sunt necessaria (etiam ratione efficientia) ad salutem. Contra Lutherum, Illyricum, Calvinum, Confessionem Anglicanam, &c.

Caveamus, ait Lutherus, (Serm. de Novo Testamento sive de Missâ.) à peccatis, sed multò magis à legibus, & operibus bonis. Quid verò Scriptura?

1. 2. Petri 1. v. 10. *Satagite, ait, ut per bona opera certam vestram vocationem,*

&c.

& electionem faciatis.

Matth. 19. v. 17. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.

2.

Matth. 5. v. 12. Nisi abundaverit iustitia vestra, plusquam Scribarum, & Pharisaorum, non intrabitis in regnum cælorum.

3.

Heb. 10. v. 36. Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes reportetis promissionem. Patiendo igitur reportatur.

4.

2. Cor. 17. Quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. Operatur, hoc est effectivè causat.

5.

Philip 2. v. 12. Cum metu, & tremore vestram salutem operamini.

6.

Jacobi 2. v. 14. Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat, nunquid fides poterit salvare eum? minimè.

7.

Iam illud videamus, ait Augustinus, quod excutiendum est à cordibus religiosi, ne mala securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam sufficere solam fidem putaverint. (lib. de fide, & operibus cap. 14.)

Aug.

8. 2. Cor. 7. v. 10. *Tristitia, quæ secundum Deum est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.*
9. Rom. 10. v. 10. *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.*
10. Jacobi 1. v. 25. *Qui perspexerit in legem perfectæ libertatis ---- factor operis, hic beatus in facto suo erit. Factum ergo beatitudinem effectui causat.*
11. Joan. 13. v. 17. *Si hac sciatis, beati eritis, si feceritis ea.*
12. Rom. 8. v. 17. *Si Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*
13. Heb. 12. v. 14. *Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine quâ nemo videbit Deum.*
14. Sunt enim bona opera, per Dei gratiam facta, quæ ad regnum introducent, juxta id Christi Matth. 25. v. 9. *Venite benedicti, possidete regnum, esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.*
- Gratiâ salvamur, sed non sine operibus. ut docet Clemens Alexand. (s. Stromatum) & cum illo PP. alii, omnes.*

PUNCTUM CCXXVI.

Lex Decalogi fideles obligat, & non est abrogata ut impiè fingunt Lutherus, Melancthon, & alii.

Matth. 5. v. 17. *Non veni (ait Christus) solvere (legem) sed adimplere. Legem, cujus pars magna decalogus.* 1.

Et versu 19. *Si quis solverit unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum, id est indignus qui eò admit- tatur, nec erit inter eos, qui omnes ma- gni sunt. Sed alia occinit Lutherus, De- calogus, ait ille, (Sermone de Moyse) nihil ad Christianos. De quo Whitake- rus (lib 8. contra Duræum) Hic arti- culus Luthero certè dignissimus, quia summam veritatem & consolationem continet. Et Calvinus de vera Ecclesiæ Reformatione pag. 319. Ut libera, (in- quit) sint conscientia à metu aternæ mor- tis, ipsam quoque Dei legem abrogari oportet.* 2. Luther. Whitakerus, Calvin.

Sed Christum secuti sunt Apostoli, Rom. 3. v. ult. *Legem, ait Paulus, de- struimus* 3.

struimus per fidem? absit, sed legem statuimus.

4. Joan. 1. ep. 5. v. 3. *Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus, &c.*

5. Jacobus 2. v. 8. *Si tamen legem perficitis regalem.*

6. Atque iterum Christus Joan. 15. v. 14. *Vos (inquit) amici mei estis, si feceritis, quæ ego precipio vobis.*

7. Et Matth. 19. v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Ac si diceret ad vitam non ingredieris, nisi decalogi mandata serves.

Quid verò adversarii? legem, aiunt, destruimus per fidem; volumus ad vitam ingredi, sed sine observatione mandatorum; dici & haberi volumus amici Dei, sed non facere quæ præcipit. O pseudo-Evangelicos!

Aug. Augustinus de Spiritu & lit. cap. 14. *In illis decem præceptis, excepta Sabbati observatione, dicatur mihi, quid non sit observandum à Christiano.*

PUNCTUM CCXXVII.

Iustus potest cum auxilio gratia servare legem Decalogi. Contra Lutherum, Calvinum, Confessionem Augustanam, Apologiam Anglicam in Syn- tagmate Confessionum, Whitake- rum, &c.

De facto eam multi impleverunt, .II
 Genes. 6. Non vir iustus fuit, atque I.
 perfectus. Et de Davide Deus ipse
 (3. Reg. c. 14. v. 8.) ait, Non fuisti sicut 2.
 servus meus David, qui custodivit man-
 data mea, & secutus est me in toto cor-
 de suo. Et ipse Propheta, Psal. 118. v. 32. 3.
 Viam mandatorum tuorum cucurri, cum
 dilatasti cor meum. De Josia etiam vide 3.
 4. Reg. cap. 23. v. 25. de Josue in ejus 4.
 lib. cap. 11. v. 15. de Afa & populo I. 2. 5.
 Paralip. cap. 15. v. 15. Hæcque ante 6.
 Evangelium.

Ezechiel. 36. v. 27. Spiritum meum 7.
 ponam in medio vestri, & faciam ut in
 praeceptis meis ambuletis, & judicia mea
 custodiat. Et quando, amabo te, hæc
 nisi modò post mortem Christi, & ad-
 ventum

ventum Spiritus Sancti?

8. Jam enim, Matth. 11 v. 30. *Iugum meum, ait Dominus, suave est, & onus meum leve.* Et de Apostolis suis ipse testatur, Ioannis 17. v. 6. *Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem tuum servaverunt.*
9. Et Ioan. 1. 3. v. 22. *Quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata eius custodimus.*
10. Et Apoc. 14. v. 2. *Custodiunt mandata Dei, & fidem Iesu.*
11. Hac enim, ut dicit Ioan. 1. c. 5. v. 3. *est charitas Dei, ut mandata eius custodiamus, & mandata eius gravia non sunt. Nedum impossibilia.*
12. 1. Ioan. 2. v. 4. *Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Næ igitur mendaces se farentur Acatholicorum Magistri, Luther.* rus dum (de libert. Christiana tom. 2. fol. 4.) ita clamat, *Æquè impossibilia sunt nobis omnia precepta.* Whitakerus, dum ex Cathedra hoc asserit (lib. 1. contra Duræum sect. 9.) *Legi nullus homo obtemperare potest.* Calvinus dum persuasionem de possibili legis observatione vocat *impiam.*
13. Calvin. In An- tidot. Consilij sess. 10. c. 12.

Deca-

Decalogum etiam Legis tempore implevere Zacharias, & Elizabeth, ut clarè habetur Lucæ i. v. 6. *Incedentes, in omnibus mandatis & justificationibus Domini, sine querela, ἀμωπλο.*

14.

Neque irrisit nos Salvator, quando omnes orare decuit Lucæ ii. v. 2. *Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.*

15.

Matth. 7. v. 21. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum, sed qui facit voluntatem (idest mandata, &c.) Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Sed voluntatem Patris, nequeunt Pseudo-Evangelici, aut certè nolunt facere; quò igitur eis eundem erit?*

16.

Impium, ait Divus Basilus, est dicere impossibilia esse Spiritus precepta Orat. in illud attendet tibi, & Augustinus, lib. de nat. & grat. cap. 43. *Deus, inquit, impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possis, & petere quod non possis.*

PUN-

PUNCTUM CCXXVIII.

Præceptum illud non concupisces servari potest ab homine justo in hac vita. Contra Lutherum, Calvinum, Whitakerum, &c.

1. Philip. 4. v. 13. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Omnia dicit, ergo nihil excipit, præsertim eorum, quæ præcepta sunt.

2. Rom. 6. v. 12. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus.* Ita explicat Apostolus præceptum illud, non concupisces, & ad impletionem hortando possibile esse docet.

3. Galat. 5. v. 14. *Omnis Lex in uno sermone impletur, diliges proximum tuum sicut teipsum.* Atqui hic sermo est possibilis, cum sit nobis à Deo præceptus, Ergo.

4. 2. Cor. 12. v. 9. *Sufficit tibi gratia mea.* Nempè ad concupiscentiæ stimulos superandos, Ergo.

PUNCTUM CCXXIX.

Etiam praeceptum illud, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, servari potest. Contra eosdem.

Hoc probant duo puncta praecedentia, quibus adde.

2. Paralip. cap. 15. v. 15. *In tota voluntate sua exquisierunt Dominum, & invenerunt Afa & populus.*

1.

Psal. 118. v. 10. *In toto corde meo exquisivi te, Id est summo desiderio, & amore.*

2.

3. Regum 14. v. 8. *Non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, & secutus est me in toto corde suo.*

3.

4. Reg. 23. v. 25. De Josia dicit, *Similis illi non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad Dominum toto corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua, juxta omnem legem Moysi. Idem dici potest de Abrahamo, Moyse, &c. Idem procul dubio de Beatissima Virgine, Idem de Apostolis, & multis aliis, de quibus praedictum est, Deut. 30. v. 6. Circumcidet Dominus Deus tuus*

4.

5.

cor

cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas eum in toto corde, & in tota anima, ut possis vivere.

PUNCTUM CCXXX.

Iustitia amitti potest & justificatus de sua perseverantia timere debet. Contra Calvinum, Academiam Heidelbergensem, Bezam, &c.

1. Proverb. 28 v. 14. *Beatus homo, qui semper est pauidus.* Nempè ob continua lapsus, & ruinæ pericula.

2. Ezechiel. 18. v. 24. *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, &c. in ipsis morietur.* Quorsum verò hæc Prophetæ comminatio, si casus foret impossibilis.

3. Psalm. 2. v. 12. *Apprehendite disciplinam, ne pereatis de via justa.* Perire ergo possunt justi.

4. 2. Petri 2. v. ult. *Canis reversus ad suum vomitum,* idest homo ad peccata, quæ justificatus reliquerat. Vide etiam vers. 21.

5. Rom. 11. v. 20. *Tu fide stas, noli altum superere, sed time, ne cadas,* quia licet modò stes, periculo tamen non vocat status tuus. Cor.

1. Cor. 12. *Qui se existimat stare, videat, ne cadat. Multis enim id contigit.* 6.

Apoc. 29. v. 5. *Memor esto unde excideris, & age pœnitentiam.* 7.

Apoc. 3. v. 11. *Tene, quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* 8.

Rom. 11. v. 22. *Vide in te bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin, & tu excideris. En ut possibile est è gratiâ excidere.* 9.

Galat. 5. v. 4. *A gratia excidistis. Quid his evidentius?* 10.

PUNCTUM CCXXXI.

*Omnes in conceptione peccatum Originale contrahimus ex Adamo, & cum illo nascimur. Contra Armenos, Zuin-
glium, Calvinum, Bucerum, Ana-
baptistas, &c.*

1. Job. 14. v. 4. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Hic enim ex septuaginta Augustinus, cæteri que PP. citant. Nemo mundus à sorde, nec infans, cuius est unius diei vita super terram. Et Hebræi ita habent, Quis dabit mundum ab immundo, non unus, etiamsi breves dies ejus* 1.

ejus. Quæ verò sit labes ista, quæ universos, etiam unius diei infantes, inficit, nisi in natalibus contracta, & originalis?

2. Joan. i. v. 29. *Ecce qui tollit peccata (græcè ἀμαρτίας) mundi.* At quid est illud universale in omnes, & Christi redemptione egens peccatum, nisi Originale?
3. Psalm. 50. v. 7. *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Quis verò nostrum melior, aut foelicior quoad hæc, quàm David qui fidelibus, & piissimis parentibus ortus est, &c.
4. Rom. 3. v. 23. *Omnes peccaverunt, & egent gloriâ Dei.* Omnes, ait, ergo non excipiuntur parvuli.
5. Rom. 5. v. 12. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.*
6. Et v. 19. *Vt sicut per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi, ita, & per unius obedientiam iusti constituentur multi.* Sicut enim ex his multis, nemo nostrum excipitur, ita neque ex illis. Nec certè metonymicè

micè loquitur Apostolus, ut volunt ad-
versarii, sed dicit absolutè nos constitu-
tos esse peccatores.

1. Cor. 15. v. 22. *In Adam omnes moriuntur*, etiam parvuli. 7.

Eph. 2. v. 3. *Eramus (nos omnes) naturâ filii ira, sicut & ceteri.* Natura, idest, ex naturali nativitate, seu propagatione ab Adamo. 8.

1. Cor. 3. v. 14. *Omnes mortui* (non solum morbidî, ut vult Zuinglius, sed mortui) *sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, &c.* 9.

Conclufit enim, ut dicit Apostolus (Galat. 3. v. 22.) *Scriptura omnia sub peccato.* Nempè Originali, quod antiquam impietatem vocat D. Ignatius Martyr, ep. ad Trallianos, & ut dicit Ambrosius, (Apolog. David. cap. 11.) *Antequam nascamur, contagio maculamur.* Omnis, ait Tertullianus, *anima eò usque in Adam censetur, donec in Christo recenseatur, tamdiu immundo, quamdiu recenseatur, peccatrix autem, quia immunda.* lib. de anima cap. 40. Mitto alia Scripturæ loca, & alios PP., qui in hoc, ut in aliis fidei nostræ dogmatibus, universi conspirant. 10.

PUNCTUM CCXXXII.

Peccata fidelium, & Electorum eis imputantur. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, &c.

1. *Exod. 4. v. 14. Iratus Dominus in Moysen ait, Aaron frater tuus, &c.*

2. *Deut. 9. v. 20. Adversus Aaron vehementer iratus (Deus) voluit eum contere.*

3. *Fidelis & Electus erat David, audi tamen, an non imputaverit ei Deus peccata. 2. Reg. 12. v. 10. Non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me, & tuleris uxorem Vria Hetkai, ut esset uxor tua. Itaque hac dicit Dominus, Ecce ego suscitabo super te malum, &c.*

4. *Ezechiël. 18. v. 26. Cum averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, morietur in illa. Ergo certè imputatam habebit.*

5. *Matth. 5. v. 22. Qui dixerit fratri suo Fatue, reus erit gehennæ ignis. Reus ejus, etiamsi fidelis sit, & electus.*

6. *Rom. 2. v. 9. Tribulatio, & angustia in omnem animam operantis malum.*

Audin' ?

Audin' ? omnem dicit, Ergo nullam excipit.

Et quomodo quæso fieri potest, quin Deus peccata imputet, hoc est judicet, æstimetque, sicuti res se verè habet. Vide Punctum seq. n. 3.

PUNCTUM CCXXXIII.

Etiam fideles ob peccata gravia excidunt à gratia Dei. Contra Calvinum, Bezam, & Academias, Tygurinam, Marpurgensem, Heydelbergensem, &c.

Peccant, ait Calvinus (in 2. Petri v. 21.) fideles, sed non excidunt à Dei gratia. Ego (inquit Beza) dico Davidem in adulterio perpetrato retinuisse Spiritum Sanctum. Hæc verò sunt blasphemia, & Dei verbo è diametro opposita.

Calvin.

Beza.

In collo-
quio
Montif-
bel. pag.
380.

1. Joan. 3. v. 8. *Qui facit peccatum, ex diabolo est.*

Eph. 5. v. 5. *Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, non habet hereditatem in regno Christi, & Dei. Exheredatus igitur est, si fidelis antea & justus erat, & à gratia Dei excidit.*

1.

2.

3. Rom. 8. v. 13. *Si secundum carnem vixeritis (etiam fideles) moriemini.*

4. 1. Cor. 6. v. 9. *Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, &c. Regnum Dei possidebunt. Ergo fornicarii, &c. licet ex numero sint fidelium, è gratia Dei excidunt.*

5. Galat. 5. v. 4. *Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini. Hoc est à gratia excidistis. Et tamen hi fide imbuti fuerant.*

PUNCTUM CCXXXIV.

Non solum Lex, sed etiam Evangelium peccata redarguit. Contra Calvinum, Bezam, &c.

1. Matth. 4. v. 17. *Exindè cœpit Iesus predicare, & dicere, Pœnitentiam agite.*

2. Matth. 5. v. 22. *Qui dixerit fratri suo, fatue, reus erit ghenne ignis.*

3. Matth. 7. v. 19. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, &*

4. *in ignem mittetur. Vide etiam Matth. 5. vers. 10.*

5. Lucæ 5. v. 32. *Non veni vocare justos sed peccatores ad pœnitentiam. Et certè pecca-*

peccata arguit, qui eorum reos ad pœnitentiam revocat.

Lucæ 13. v. 3. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* Ecce ut in Evangelio arguuntur, & damnantur peccatores.

6.

Matth. 25. v. 41. *Tunc dicet, & his, qui à sinistris erūt, Discedite à me, maledicti, in ignem æternum, &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c.* Ecce quàm severè hūc Christus arguit immisericordes! & quàm absurdè & impiè cæcutiunt illi, qui ab Evangelii ipsius laude in hac parte detrahunt? Vide etiam Rom. 1. v. 16. &c. Jacob. 5. v. 10. Judæ 14. & alia.

7.

8.

9. 10.

PUNCTUM CCXXXV.

Non solo infidelitatis actu amittitur justitia, nec sola incredulitas hominem damnationis reum facit. Contra Lutherum, Zuinglium, Calvinum, Bezam, Confessionem Anglicanam, Whitakerum, &c.

Sola, ait Lutherus, incredulitas damnat, (postilla in Dom. 8. post Trinit.)

Luther.

Zuinglius: Peccata non reddunt

Zuingl.

P 3

homi-

hominem injustum, nec damnant hominem, sed impietas, & incredulitas.

Calvin.

Calvinus in Joan. 5. v. 29. *Ne peccata quidem, quorum reatu se quotidie obstringunt fideles, illis imputantur. Et 3. instit. cap. 4. §. 28. docet fidelium peccata venialia esse, quia non imputantur.*

Beza.

Beza semel, atque iterum dicit: *Peccata fidelibus non imputantur.* (in epist. dedicat. Respons. ad Castel. vol. 1. Theol. p. 427. & pag. 457.)

O egregos quinti Evangelii præcones! quid enim his licentius? quid ad scelera, & flagitia omnia accommodatius? Sed vide, ut eis è diametro verbum Dei repugnat.

1.

Matth. 25. v. 41. *Tunc dicet & his, qui à sinistris erunt, Discedite à me, maledicti, in ignem æternum.* Non quidem ob incredulitatem, sed propter alia, quæ ibi Christus arguit, delicta.

2.

1. Cor. 6. v. 9. *Nolite errare, (O Lutherani & reliqui Protestantium) neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, &c. regnum Dei possidebunt.*

3.

Apoc. 20. v. 10. *Iudicati sunt mortui pusilli*

(*pusilli & magni*) *ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum, &c.* Vide Scripturas etiam Puncto 232. allatas, & cum eis confer prædicta adversariorum pronuntiata, & illud etiam Whitakeri (contr. 2. q. 5. c. 7. p. 514.) *Nos dicimus, si quis actum fidei habeat, ei peccata non nocere; id quidem Latherus affirmat, id nos omnes dicimus.* Ecce in quod tandem barathrum delapsa est Protestantium turba! *Heu quàm præcipiti merjsa profundo!* Nunquid esus solus cibi vetiti Adamum, licèt aliàs innoxium, occidisset? Gen. 2. v. 17. *In quocunque die comederis ex eo, morte morieris.*

Whita-
kerus.

4.

5.

1. Joan. 3. v. 15. *Scitis, (inquit Apostolus) quoniam omnis homicida (etiam fide præditus) non habet vitam æternam in se manentem.* Non igitur est sola incredulitas, quæ hominem inferno addicit.

PUNCTUM CCXXXVI.

Motus concupiscentia rationis advertentiam, & consensum voluntatis praevertentes, nulla sunt peccata, neque mortalia in infidelibus, neque in fidelibus venialia. Contra Lutherum, Calvinum, & Confessionem Anglicanam.

Alioqui enim Lex Dei esset planè impossibilis, cùm tamen à Christo dicatur.

1. Matth. 11. v. 30. *Iugum meum suave est, & onus meum leve.*

2. Rom. 7. v. 16. & 17. *Quod nolo, (inquit Apostolus) facio, & jam non operor illud. Ergo certè neque in eo peccabat.*

3. Vnde ibidem, ait, v. 25. *Igitur ego ipse mente servio lege Dei.*

4. Et postea, 1. Cor. 4. v. 4. *Nihil, inquit, mihi conscius sum. Licèt jam exploratum haberet se facere, quod nolebat, hoc est habere in se motus istos purè naturales, qui penitùs evitari nequeunt.*

5. Rom. 8. v. 1. *Nihil nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, qui non*

non secundum carnem ambulant. Atqui in omnibus sunt istiusmodi motus, Ergo nihil implicant damnationis, nec peccati.

Jacobi I. v. 15. *Concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum.* Illud verò, quod parit distinctum manet ab eo, quod paritur, sicque prædicti motus concupiscentiæ à peccato planè discrepant. 6.

Vnde S. Augustinus, ep. 200. *Quamvis, ait, insint, dum simus in corpore mortis huius, desideria peccati, si nulli eorum adhiberemus assensum, non esset, unde diceremus Patri nostro, qui est in cœlis, dimitte nobis debita nostra.* Aug.

PUNCTUM CCXXXVII.

Non omnia peccata sunt mortifera.

Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Matth. 5. v. 22. *Qui irascitur fratri suo, (græcè εἰς ἄν' immeritò) reus erit iudicio, qui dixerit Racca, reus erit Concilio, qui dixerit Fatuè, reus erit gehennæ ignis.* Ecce ut immanè inter se discrepant peccata, & non omnia gehennæ, siue poenæ illius æternæ reum faciunt. I.

2. Peccata à Christo comparantur quædam rebus planè levibus, quædam verò gravibus: Matth. 23. v. 24. *Duces caci excolantes culicem, camelum glutientes.*
3. Lucæ 6. v. 41. *Quædam festuca, quædam verò trabi comparat.*
4. Lucæ 12. v. ult. *Peccata quædam minuto, sive quadranti novissimo confert Dominus, quædam etiam Apostolus,*
6. *1. Cor. 3. Ligno, fano, stipulis.*
7. *Joan. 5. v. 17. Omnis iniquitas peccatum est, & est peccatum ad mortem. Ergo etiam est aliud non usque ad mortem, cui etiam iusti sunt obnoxii.*
8. *Proverb. 24. v. 16. Septies enim cadet iustus, & resurget, impii autem corruent in malum.*
9. *Ecclesiastis 7. v. 21. Non est homo iustus in terra, qui non peccet.*
10. *Etiam Apostoli peccabant: Jacobi 3. v. 2 In multis offendimus omnes. Sed non mortiferè, quia à charitate separari non poterant: Quis, inquit Paulus,*
11. *(Rom. 8. v. 34.) nos separabit à charitate Christi? Nihil, ut ipse ibidem differtè profitetur: v. 38. Certus sum, quia*
12. *neque mors, neque vita, &c.*

Pecca-

Peccabant etiam illi primitias Spiritus habentes, non autem mortiferè, Nam mundi erant, Joan. 13. v. 10. *Et vos mundi estis, sed non omnes, propter Judam.* 13.

Amici erant, Joan. 15. v. 15. *Vos autem dixi amicos.* In Christo enim erant, & non ambulabant secundum carnem 14.

Rom. 8. v. 1. *Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant.* Et tamen, ut de se, & reliquis humillimè fatetur Jacobus, in aliquibus offenderunt; nempe venialiter, & non usque ad jacturam gratiæ sanctificantis; nempe ob parvitatem materiæ, vel ob imperfectionem motûs, sive actûs, &c. 15.

Juxta id Jacobi 1. v. 14. *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus: concupiscentia verò, cum conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem.* 16.

Vide etiam Lucæ 12. v. 47. & 48. 17. 18. Augustinus lib. de naturâ & gratiâ, c. 38. *Quia sæpè in levissimis, & aliquando incautis obrepit peccatum, justi fuerunt, & sine peccato (veniali) non fuerunt.*

PUNCTUM CCXXXVIII.

Fornicatio est peccatum mortiferum, contra Græcos schismaticos: etiam in electis, Contra Lutherum, & Calvinum.

1. 2. 1. Cor. 6. v. 9. & 10. *Neque fornicarii, (ait Sanctus Paulus) neque adulteri, neque fures, neque ebriosi, &c. Regnum Dei possidebunt. Quippè inquinati, Deo mortui, &c.*

PUNCTUM CCXXXIX.

Omne genus Usuræ est, contra Legem Dei, & peccatum. Contra Bucerum, Calvinum, & Græcos Schismaticos.

1. 2. 3. Ezechiel. 18. v. 5. 8. 9. *Et vir, si fuerit justus, ad usuram non commodaverit, &c. hic justus est, vitam vivet, ait Dominus. Ergo usurarius (Scripturâ teste) neque justus est, neque vita vivet, quodcunque demum usuræ genus exercuerit; nihil enim istiusmodi excepit David, dum quæreret:*

4. 5. Psalm. 14. v. 1. & 5. *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? & responderet.*

ponderet, (v. 9.) *Qui jurat proximo suo, & non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad usuram, & munera super innocentem non accepit, Sicque, Deo dictante, usurarios perjuris, proditoribus &c. annumeratos à domo Dei, & monte ejus sancto in perpetuum excluderet.* 6.

Nullum usuræ genus permisit Dominus, cum præciperet, Lucæ 6. v. 35. *Benefacite, & mutuum date, nihil, (nempe ultra sortem) inde sperantes.* 7.

Psal. 54. v. 10. & seq. *Vidi iniquitatem, & contradictionem in civitate, -- super muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus, & injustitia, & non defecit de plateis ejus usura, & dolus.* 8. 9.

Proverb. 28. v. 8. *Qui coacervat divitias usuris, & fœnore liberali, in pauperes congregat eas. Quare verò non sibi? quia injustè ea congregat, quæ restituere tenetur.* 10.

PUNCTUM CCXXXX.

Reddenda est etiam à fidelibus ratio peccatorum. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Psal. 74. v. 3. *Cum accepero tempus, ego* 1.

ego iustitias iudicabo ; Multò magis peccata omnia.

2. Eccles. 12. v. 14. *Cuncta, quæ sunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum, siue malum illud sit.*

3. Matth. 12. v. 36. *Dico vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, (etiam fideles) reddent rationem de eo in die iudicii. Quanto magis id facere debent de furtis, adulteriis, homicidiis, & similibus ?*

4. 2. Cor. 5. v. 10. *Omnes nos (etiam fideles) manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum. En ut unusquisque relaturus est à Christo iudice merita eorum, quæ hîc fecerit.*

5. Apoc. 20. v. 12. *Et iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris, secundùm opera ipsorum.*

6. Rom. 14. v. 12. *Unusquisque nostrum (hoc est fidelium) pro se rationem reddet Deo. Peccatorum planè omnium, usque ad verba (ut suprâ) otiosa, &c.*

PUNCTUM CCXXXI

Multa sunt verè & propriè Consilia Evangelica, quæ nec sunt præcepta, nec indifferentia, sed Deo grata, & ab illo commendata. Contra Lutherum, Calvinum, & Confessionem Anglicanam.

1. Cor. 7. v. 25. *De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Virginitatis fervandæ.* 1.

Matth 19. v. 21 *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, &c. Habes hîc res Deo oppidò gratas, quæ tamen nemini præcipiuntur.* 2.

PUNCTUM CCXXXII.

Non est illicitum, impium, aut superstitiosum, ut delirant Lutherus, & Calvinus, sed laudabile quadam non præcepta votare in honorem Dei.

Deut. 23. v. 21. *Cùm votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requireret illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Votum, ait, indefinite.* 1.

Gen.

2. Gen. cap. 31. v. 13. — Laudatur Jacob, eò quòd decimas, &c. Deo vovisset, Gen. 28 v. 20. &c. David. Psalm. 131. v. 2. & 11. eò quòd Templum, *Anna* 3. 4. 5. 6. 1. Reg. 1. v. ult. eò quòd filium, vovisset. 7. Et omnia vota de quibus agitur, Levit. 27. Num. 6. Deut. 12. & 23. sunt 8. 9. de rebus à Deo non præceptis.

10. Deut. 23. v. 22. *Si nolueris polliceri,*
11. *absque peccato eris, quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, & facies, sicut promissisti Domino Deo tuo, & propriâ voluntate, & ore tuo locutus es.* Hic etiam clarè est sermo de rebus non præceptis.

12. Rursus Psalm. 75. v. 12. *Vovete* (ait Propheta) non solum res alioqui præceptas, sed etiam alias, (indefinitè enim loquitur) *& reddite Domino, Deo vestro.*

PUNCTUM CCXXXIII.

Non fuit Iudæorum proprium vota facere, sed cum Christianis id etiam est cõmune. Contra Petrum Martyrem.

1. Constat ex vaticinio Isaiaë c. 19. v. 21. *Colent eum in hostiis, & muneribus, & vota*

vota vovebunt Domino, & solvent.
 Hæc enim de Christianis prædicta esse
 Sanctus Hieronymus, Sanctus Cyrillus, &
 cæteri omnes in commentario hujus
 loci apertè docent.

1. Tim. cap. 5. v. 11. Apostolus de 2.
viduis quibusdam dicit, Cùm luxuriata
fuerint in Christo, nubere volunt, habentes
damnationem, quia primam fidem
irritam fecerunt. Hoc enim loco per
 primam fidem omnes omnino inter-
 pretes, tam Græci, quàm Latini, intel-
 ligunt votum continentiae. *Quid est,*
inquit Augustinus, primam fidem irri-
tam fecerunt? voverunt, & non reddi-
derunt.

Porro vota non cœperunt à Moyse,
 Nam Jacob Patriarcha votum fecit
 Deo, Gen. 28. v. 20. longè antequàm 3.
 Moyses esset natus. *Votum vovit di-*
cens, si fuerit, &c. Ergo non sunt tan-
 tum Legis scriptæ, sive Mosaicæ, ut
 somniavit Martyr.

PUNCTUM CCXXXIV.

Licet etiam iuniores ad vota admittere, ubi iam ad usum liberi arbitrii pervenerunt. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Beata Maria adolescentula vovit continentiam, ut ostensum est Puncto 103.

1. Thren 3. v. 27. *Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua.*

2. Matth 19. v. 14. *Sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire.*

3. *Ioannes Baptista à pueritia secessit in eremum. Lucae 1. v. 80.*

Beatus *Antonius*, *Paulus* primus *Eremita*, *Hilarion*, *Benedictus*, aliique permulti Ecclesiae primitivæ heroes in adolescentia Monachi facti sunt, ut patet ex Sancto *Athanasio*, *Hieronymo*, *Gregorio*, &c. in eorum historiis; & omnes poenè virgines, quas celebrat Ecclesia, adolescentulæ voverant continentiam, ut *Thecla*, *Agnes*, *Cecilia*, *Agatha*, *Lucia*, *Clara*, *Catharina*, & aliae propemodum infinitæ.

PUN-

PUNCTUM CCXXXV.

Laudabile & Sanctum est votum paupertatis perpetua. Contra Lutherum, Zuinglium, Calvinum, Perkinsum, &c.

Est enim res admodum bona, & beata paupertas voluntaria, licet in præcepto non sit posita, Matth. 5. v. 3. *Beati pauperes spiritu, &c.*

Matth. 19. v. 21. *Si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus, &c.* Multum igitur sine dubio ad perfectionem juvat hæc paupertas.

Matth. 19. v. 27. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.*

Act. 4. v. 32. *Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Quod factum fuisse ex voto docet Augustinus, Serm. 1. de communi vita Clericorum,*

PUN-

PUNCTUM CCXXXVI.

Idem est de voto castitatis. Contra Lutherum, &c.

1. Castitas enim fidelibus à Christo est commendata, Matth. 19. v. 12. *Qui potest capere, capiat.*

2. Apostolus eam suadet ut rem bonam, & beatam : 1. Cor. 7. v. 8. *Dico non nuptis, & viduis, bonum est, si sic permaneant, sicut & ego.*

3. Et v. 7. *Volo omnes vos esse sicut me- ipsum.* v. 40. *Beatior erit, (vidua) si sic permanserit.* v. 27. *solutus es ab uxore, noli querere uxorem.*

6. Votum etiam Castitatis summopere probavit Dominus, cum Matth. 19. v. 12. diceret, *Sunt eunuchi, qui seipsum castraverunt propter regnum cælorum.* Qui enim sint eunuchi isti, nisi qui votis sibi ultrò aditum ad nuptias præclusere ?
7. Vide plura Puncto sequente.

Hilarius in Psalm. 64. *Deo ergo vovenda sunt contemptus corporis, castitatis custodia, jejunii tolerantia.* Augustinus, in Psalm. 75. *Nescio quæ castimonialis*

monialis nubere voluit, quid voluit?
quod & mater ipsius, aliquid mali vo-
luit? mali planè, quare? quia voverat
Domino Deo suo.

PUNCTUM CCXXXVII.

*Laudabile & Deo gratum est obedientia
votum. Contra Lutherum, Zuingliū,
Foxium, &c.*

1. Reg. 15. v. 22. *Melior est obedientia,* 1.
quàm victima, & auscultare magis,
quàm offerre adipem arietum. Quanti
igitur est in obedientiam se Deo per vo-
tum planè tradere?

Proverb. 3. v. 5. *Ne innitaris pruden-* 2.
tia tua. Sed alienæ, ut fieri solet per
obedientiam.

Matth. 16. v. 24. *Si quis vult post me* 3.
venire, abneget semetipsum — & sequa-
tur me, hoc est iudicium & voluntatem
propriam seponat, & alteri, vicario meo,
pareat in omnibus, juxta id Lucæ 10, 16. 4.
Qui vos audit, me audit.

Jerem. 35. v. 18. *Laudantur, & præ-* 5.
mium accipiunt à Deo filii Ionadab ob
singulare obedientiæ studium. Ergo.

PUN-

PUNCTUM CCXXXVIII.

Optimum est paupertatem, &c. Vovere, & mundana simul omnia relinquere, ut religiosi faciunt. Contra Lutherum, Calvinum, Perkinsum, &c.

- Hoc enim apertissimè convincunt Scripturæ in Punctis præcedentibus allatæ. adde insuper Matth. c. 19. v. 29.
1. *Omnis qui reliquerit domum vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam eternam possidebit.* Et si tanti sit coram Deo hoc facere; quanti demùm erit ad illa votis se astringere?

2. Vide *Jeremia* 35. Rechabitarum obedientiam, & vers. 18. & 19. quanti eam
3. Deus fecit, cùm tamen observantiæ Religiosæ non fuerit ullo modo comparanda.

4. Matth. 19. v. 27. *Ecce (inquit Petrus ad Iesum) nos (id est Apostoli) reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.* Illud verò Religiosi impendiò faciunt, ac propterea sedebunt etiam ipsi super
5. sedes ad judicandum, v. 28.

D. Augu-

D. Augustinus in Psalm. 25. *Alius, Aug.*
inquit, *vovet relinquere omnia, & ire*
in communem vitam, in societatem San-
ctorum, Magnum votum vovit.

PUNCTUM CCXXXIX.

Monachi licitè, & piissimè ex mendicita-
te vivunt. Contra Lutherum, Bren-
tium, &c.

Exemplo Christi, qui non habuit
possessions neque proprias, neque
communes, ut patet ex illo, Lucae 9.
v. 58. *Vulpes foveas habent, & volucres*
calinidos, filius autem hominis non ha-
bet, ubi caput suum reclinet.

Et quod non operaretur manibus,
sed ex eleemosynis fidelium viveret, pa-
tet ex illo, Lucae 8. v. 3. *Et alia multa,*
qua ministrabant ei de facultatibus
 suis.

Natus certè est Dei Filius in domo
aliena, vixit in domibus alienis, & ex
rebus alienis, prandens nunc apud Mar-
tham, nunc apud Simonem leprosum,
nunc apud Zachæum, nunc in domo Pe-
tri, nunc in domo Mathæi; equitavit in
jumen-

jumento alieno, fecit ultimam coenam in domo aliena, & denique sepultus est in sepulchro alieno. Sicut de eo præ-

3. dixerat David, Psalm. 39. v. 18. *Ego autem mendicus sum, & pauper.* Et

4. Psalm. 108. v. 17. *Et persecutus est hominem inopem, & mendicum.* Hebraicè etiam habetur *ebion*, quæ vox significat mendicum.

5. 2. Cor. 8. v. 9. *Propter vos egenus factus est, (Christus) cum esset dives,* græcè ἐπλωχόουσε, *mendicavit*, ut δέλῃαι πλωχέυειν prandium mendicare Odis. 17.

Enimvetò quod Christus fecit, hoc & aliis etiam persuasit, Matth. 19. v. 11. 6. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & sequere me.*

Hocque præstitère Apostoli, Matth. 7. 19. v. 27. *Ecce nos reliquimus omnia,* nec possessiones habuerunt, vel in communi, ut patet Matth. 10 v. 9. 8. *Nolite possidere aurum, neque argentum, in*

9. 10. *zonis, neque duas tunicas, &c.* Nec operabantur etiam manibus, ut constat ex eodem cap. 10. Matth. Et 1. Cor. 9. *Atqui talis est vita Religiosorum mendicantium, Ergo.*

PUNCTUM CCL.

Victus, & vestitus asperitas, non est res fatua, ut blasphemant Calvinista, Magdeburgenses, &c. Sed Deo gratissima accidit.

Est enim pars poenitentiae, ut ostendi Puncto 177. Et à Deo ipso hominibus commendatur, Puncto 251.

Joannes Angeli ore ob austeritatem extollitur, Lucæ 1. v. 15. *Erit enim magnus coram Domino, & vinum, & siceram non bibet.* 1.

Laudatur etiam Anna ab Evangelista, Lucæ 2. v. 37. *Quòd non discesserit de Templo, jejuniis, & obsecrationibus serviens, die ac nocte.* 2.

Apostolus se cruciabat austeritate, 1. Cor. 9. v. 27. *Castigo* (græcè *ὀνόμαζω* hoc est obtundo) *corpus meum, & in servitutem redigo, &c.* 3.

Iterum Marci 1. v. 6. *Erat Ioannes vestitus pilis cameli, & zona pellicæa circa lumbos ejus, & locustas, & mel silvestre edebat.* 4.

Denique Christus ipse, Matthæi 4. v. 2. *jejunavit quadraginta diebus, & qua-* 5.

Q

quadraginta noctibus.

6. 1. Petri 2. v. 21. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Nam ut docet Paulus.*

7. 2. Cor. 1. v. 2. *Sicut socii passionum estis, sic eritis & consolationis.*

PUNCTUM CCLI.

Cilicii, & similium usum Deus ipse hominibus suadet. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

2. Spiritus Sanctus per os Jeremiæ c. 6. v. 26. *Filia (inquit) populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere, luctum unigeniti fac tibi, &c. quia repente veniet vastator super nos.*

2. Christus exprobrat civitatibus, in quibus signa plurima fecerat, quod non egissent poenitentiam, Matthæi 11. v. 21. *Vae, ait, tibi Corozæn, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sydone facta essent virtutes, quæ facta sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere poenitentiam egissent, &c. Ecce qualem Dominus à peccatoribus requirit poenitentiam: Vide Puncti præcedentis n. 3.*

PUN-

PUNCTUM CCLII.

Monachorum habitus particulares, non sunt hypocritici, neque superstitiosi, sed valde pii. Contra Lutherum, &c.

Præterquam enim quòd sint, in his præsertim regionibus, fidei, & pietatis in Deum professiones, exemplum habent in Scripturis irrefragabile.

4. Reg. 1. v. 7. *Cujus figura, & habitus est vir ille, qui occurrit vobis? — at illi dixerunt, vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus, qui ait, Elias Thesbites est. Vides, ut Elias ex habitu suo particulari est agnitus.*

Matth. 3. v. 4. *Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos. En ut Eliani, & singularis planè habitus fuit etiam Ioannes, quo non surrexit major. Apagè igitur sannas excucullati Lutheri, & similium.*

PUNCTUM CCLIII.

Bonum, & Apostolicum est cœlibatum colere. Contra Calvinum, qui cœlibatum vocat rebellionem in Deum, Lutherum, &c.

1. Matth. 19. v. 12. *Qui potest capere, capiat.*

2. 1. Cor. 7. v. 8. *Dico (ait Paulus) non nuptis, & viduis, bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego.*

3. Et vers. 40. de virgine loquens, *Beatior erit, si sic manserit.*

4. Et vers. 7. *Volo omnes vos esse, sicut meipsum; hoc est cœlibes.*

5. Et vers. 27. *Solutus es ab uxore, noli quarere uxorem.*

Vide plura Punctis 186. & 187. & de-
testare impudentiam Lutheri, qui (to-
mo 5. in 1. Cor. 7.) hoc evomit: *Paulus in universum omnes matrimonio districtos vult. & Sermone de Matrimonio, (fol. 119.) Crescite, & multiplicamini non est preceptum, sed plusquàm preceptum. & (fol. 126.) leno est, qui matrimonium fugit.*

PUN-

PUNCTUM CCLIII.

Cœlibatus Sacerdotum in Dei verbo est fundatus. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Judæi accepturi legem audiunt à Moyse, Exodi 29. vers. 15. *Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.* Atqui Sacerdotes nostri accipiunt quotidie, non legem, sed, quod amplius est, Legislatorem ipsum. Ergo. 1.

1. Reg. 21. v. 4. *Et respondens Sacerdos ad David ait illi, Non habeo laicos panes, sed tantum panem sanctum, si mundi sint pueri, maximè à mulieribus.* Atqui si panes isti requirebant castimoniam, quantò magis id dicendum est de Eucharistia? præsertim in hominibus, quibus ex officio incumbit eam quotidie ferè conficere, manducare, & distribuere. 2.

Ad Titum 1. v. 7. *Oportet Episcopum esse hospitalem benignum, (ἀφρογῶν.)* (quod etiam castum significat) — continen- 3.
tem, &c.

4. 2. Tim. 2. v. 4. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* At quæ majora hujus sæculi negotia, quàm nuptiæ?

3. 1. Cor. 7. v. 33. *Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Atqui necessarium est Sacerdotibus à Deo non esse divisos.

6. Ibidem vers. 7. *Volo (inquit Divus Paulus) vos omnes esse sicut meipsum, nimirum cœlibes.* Maximè verò hoc voluit de Episcopis, Sacerdotibus, &c. ut ex eodem cap. patet.

7. Exod. 19. v. 22. *Sacerdotes, qui accedunt ad Deum, sanctificentur, ne percussiat eos.*

PUNCTUM CCLV.

Apostoli perpetuam servarunt continentiam. Contra Calvinum, &c.

1. Matth. 19. v. 27. *Ecce nos relinquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo eris nobis? Iesus autem dixit illis, Amen dico vobis, — Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, vel patrem, aut matrem:*

matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam aternam possidebit. Ex his verò constat Apostolos reliquisse omnia, quæ habebant, ac proinde, qui habebant uxores, reliquisse etiam illas, & servasse continentiam.

Nam ad illam Spiritus Sanctus per Apostolum hortatur omnes.

1. Cor. 7. v. 7. *Volo vos omnes esse sicut meipsum.* Quis igitur dubitet, quin eò provecti sint Apostoli primitias Spiritûs habentes, &c. Vide Punct. seq. 2.

PUNCTUM CCLVI.

Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, & subdiaconis, jam inde à tempore Apostolorum prohibitum est uxores vel ducere, vel antè ductis uti. Contra Calvinum, Melancthonem, Confessionem Anglicanam, &c.

2. Tim. 2. v. 4. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Quantum verò negotiorum, & curarum nuptias sequitur, quis ignorat? 1.

Ad Titum 1. v. 8. *Oportet Episcopum* 2.

Qua

(quo

(quo nomine comprehenditur etiam Presbyter *Philip. i. v. i.*) *continentem esse.* Etiam ab uxore, (ut docet ibi Hieronymus) ea enim absoluta est cōtinentia.

3. *i. Tim. 3. v. 8. Oportet Diaconos pudicos esse, Audin' ? Oportet.*

4. *Exod. 19. v. 15. Israëlita à Deo legem accepturi vetabantur appropinquare uxoribus. Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris. Quid igitur de iis statuere oportebat, qui Corpus Dei, & hominis Christi continuò erant tractaturi ? māducaturi, &c.*

5. 6. *Ex primi Paralip. cap. 24. & Luc. i. colligitur Sacerdotes veteris Testamenti per vices ministrare solitos, & toto eo tempore, quo ministrabant in tabernaculo, à domo, & uxoribus abfuisse. (Argumentum est Syricii Papæ epist, ad Himericum. Innocentii primi, & Venerabilis Bedæ.) Atqui vices & ministeria Clericorum in novo Testamento toto vitæ tempore durant, & sunt functiones longè sanctiores. Ergo necessarium erat his continentiaē legem imponere.*

7. *Sanctus Paulus i. Cor. c. 7. v. 5. Præscribit conjugatis, ut ad tempus usu conjugii abstineant, quò diligentius oratio-*

orationi vacare possint. Episcopi verò, Sacerdotes, &c. debent semper, quanta possunt diligentia, orationi vacare. Ergo & illis etiam continentia erat præscribenda.

Augustinus (lib. 2. de adult. conjug.) *Solemus*, ait, *eis proponere continentiam Clericorum*. Et ex Patribus Græcis Origenes (hom. 25. in Numer.) *Videtur*, inquit, *mibi, quòd illius solius est offerre sacrificium, qui indesinenter, & perpetua se devoverit Castitati*. Et Eusebius, *Eos, qui sacrati sunt, & in Dei ministerio, cultuque occupati, continere seipsos deinceps à cultu uxoris decet*.

PUNCTUM CCLVII.

Laudabilis, & sancta est vita Eremitica.
Contra Polanum, Vorstium, &c.

Propter magna solitudinis emolumenta: Oseæ 2. v. 14. *Ducam eam*, ait 1.
Deus, in solitudinem, & loquar ad cor ejus.

Thren. 3. v. 26. *Bonum est prestolari* 2.
cum silentio salutare Dei.

Verf. 28. *Sedebit solitarius, & tacebit,* 3.

Q

quia

*quia levavit super se jugum tuum, ut
habet Arabicus Alexand.*

4. Constat etiam exemplo Christi
Matth. 4. v. 1. *Tunc Iesus ductus est in
desertum à Spiritu, &c.*

5. Marci 1. v. 13. *Et statim Spiritus ex-
pulit eum in desertum, & erat in deserto
40. diebus, & 40. noctibus, eratque cum
bestiis.*

6. Exemplo etiam Joan. Lucae 1. v. ult.
*Et confortabatur Spiritu, & erat in desertis
usque ad diem ostensionis suae ad Israël.*

Moses in solitudine per 40. annos
didicit praeesse populo, ibique in rubo
ardenti vidit Dominum.

Christum igitur, Mosem, & Joan-
nem sequuntur vitae Eremiticæ cultor-
es, & nō nisi absurdissimè, & impiè in eos
invehuntur Magdeburgenses, Bucerus,
& alii, qui sacra omnia profanant.

7. Vide etiam exemplum S. Elizabethæ
Lucae 1. v. 24.

*Mihi, ait D. Hieronymus, (ad Rusti-
cum) oppidum carcer, solitudo est Para-
disus.*

PUNCTUM CCLVIII.

Ieiunium virtus est, & ad Dei cultum pertinet. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, &c.

2. Paralip. 20. v. 3. *Iosaphat timore perterritus totum se contulit ad ro-
gandum Dominum, & predicavit ieiunium
universo Iuda. cuius effectus fuit vi-
ctoria illa mirabilis, &c. in eodē capite.*

1.

*Joëlis 3. v. 12. Convertimini ad me
in toto corde vestro in ieiunio, & fle-
tu, &c.*

*Et vers. 15. Canite tubā in Sion, san-
ctificate ieiunium. Hoc enim, cum non
sit Ceremoniale, vel iudiciale, sed mo-
rale, ad nos etiam pertinet.*

2.

*Lucæ 2. v. 37. Non discedebat (Anna)
de Templo, jejuniis, & obsecrationibus
serviēs (νηστίας, καὶ δεήσῃσι λατρεύουσα)
nocte, ac die. Ecce ut jejuniis Deo ser-
vitur, non secūs, atque obsecrationibus.
Et inde collige, quā profanus sit Lu-
therus qui (in 3 Jonæ tom. 4. fol. 422.)
hoc effutit: Tanti sunt apud Deum jeju-
nia jumentorum, & ciliciā, quanti ho-
minum, & è contra.*

3.

4. Matth. 6. v. 17. *Tu autem, cum jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito, & Pater tuus, qui est in abscondito reddet tibi, nempe mercedem. Ergo Gratum Patri est jejunium, & non opus medium, ut delirat Calvinus (in Mat. 6. 18.)*
5. Matth. 17 v. 20. *Hoc genus (dæmoniorum) non ejicitur, nisi per orationem, & jejunium. Vides ut hîc jejunium sit contra cacodæmones antidotum. Ergo à Deo probatum.*
6. Lucae 1. v. 15. *Erit enim magnus coram Domino, & vinum, & siceram non bibit. Angelus hîc Joannem laudat ob abstinentiam. Ergo non est res indifferens, sicut esus, ut docent Protestantes.*
7. Act. 13. v. 3. *Tunc jejunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt eos. Habes hîc jejunium à primis Christianis, etiam Prophetis, (ut ibi dicit Lucas) & Doctoribus, sedulò cultum.*
8. Augustinus, epist. 86. *Ego, inquit, in Evangelicis, & Apostolicis litteris, totòque instrumento quod appellatur Testamentum Novum, animo id revolvens, video præceptum esse jejunium.*

PUNCTUM CCLIX.

Delectus ciborum non est superstitio, sed virtus. Contra Calvinum, & Bezam qui eum vocat Diabolicam superstitionem, Perkinsum, &c.

Est enim antiquissimè, etiam in paradiso à Deo ipso præceptus, Gen. 2. v. 17. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris.*

Daniel. 10. v. 30. *In diebus illis ego Daniel lugebam, trium hebdomadarum diebus, panem desiderabilem non comedi, & panis, & vinum non introierunt in os meum.* Vide Spiritum Prophetæ Novatorum genio planè contrarium: Sic etiam abstemia fuit Mater Sampsonis, Judicum 13. v. 14. & Rehabitæ, Jeremiæ 35. à Deo ob id remunerati.

1. Tim. 5. v. 23. Apostolus discipulum suum in abstinentiæ studio dirigebat his verbis. *Noli adhuc aquam bibere, sed utere modico vino propter stomachum tuum, & frequentes infirmitates.*

Q 7

Modico

Modico utere, dicit, atque eo ex solâ necessitate.

6. Matth. 3. v. 4. *Esca ejus (Joannis Baptistæ) erat locusta, & mel sylvestre. Qui tamen, nisi abstinentiæ causâ, habuisset alios cibos.*

7. Lucae 1. v. 15. *Vinum, & siceram non bibet. (Joannes) abstinentiæ causa, ut*

8. patet ex Lucae 7. v. 33. *Venit Ioannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum, &c. Magno certè abstinentiæ studio.*

9. Rom. 14. v. 21. *Bonum est non manducare panem, & non bibere vinum. Audi, Paulus bonum dicit esse delectum potus, cibi que. Blasphemè igitur, & impiè Confessio Argentinensis hæc omnia doctrinæ dæmonum attribuit. Vide Punct. seq.*

PUNCTUM CCLX.

Dies jejunii, & abstinentia sunt rectè ab Ecclesia instituti. Contra Lutherum, Bezam, &c.

I. Sunt enim à Christo præscripti, Matth. 9. v. 15. *Venient dies, cum auferetur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt.*

Non

Non certè ex nausèâ, ut delirat Melan-
thon.

In veteri etiam Testamento sæpè in-
dicta sunt jejunia: à Rege Saùle (1. Reg. 2.
14. v. 24.) à Josaphat (2. Paralip. 20. 3.
v. 3. ut supra p. 258.) à Rege Ninivitarū,
(Jonæ 3. v. 5.) 4. 5.

Esther, cap. 4. v. 16. *Congrega, ait, omnes Iudæos, quos in Susa repereris, & orate pro me, non comedatis, & non bibatis tribus diebus, & tribus noctibus, & ego cum ancillis meis, similiter jejunabo, & tunc ingrediar ad Regem tradens me morti, & periculo.*

2. Esdræ, 9. v. 11. *In die vigesimo quarto mensis hujus convenerunt Filii Israël in jejunio, & in saccis, & humus super eos.* 6.

1. Esdræ 8. v. 21. *Prædicavi ibi jejunium, -- ut affligeremur coram Domino, Deo nostro, & peteremus ab eo viam rectam nobis, & Filiis nostris, universaq; substantia nostra.* 7.

Jeremiæ 35. v. 6. *Rechabitæ dixerunt Prophetæ, Non bibemus vinum, quia Ionadab filius Rechab, Pater noster præcepit nobis dicens: non bibetis vinum vos, & Filii vestri, in sempiternum, hoc dixe-* 8.

9. dixerunt, atque fecerunt, & propterea à Deo ipso laudati sunt, & peculiari benedictione affecti, ibidem. v. ult. At certè non minus laudabile est modò obedire Communi Matri Ecclesiæ, quàm tum temporis fuit obedire privato homini.

10. Act 15. v. 29. Apostoli inhibuerunt fidelibus *sanguinem*, & *suffocatum*. Quidni igitur Ecclesia tantundem, aut similia faciat?

Tertull. Benè, ait Tertullianus, quòd & Episcopi *universæ plebi mandare jejunia assolent*. lib. de jejunio. Et Augustinus, Serm. 62. de tempore. *Aliis, inquit, diebus jejunare remedium est, aut præmium; in quadragesima non jejunare, peccatum est.*

PUNCTUM CCLXI.

Orare est necessarium. Contra Politicos.

1. Lucæ 21. v. 36. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia.*

2. Lucæ 18. v. 1. *Oportet semper orare, & non deficere.* Adverte, quòd hoc oportet facere.

1. Thes.

1. Thes. ult. v. 16 *Sine intermissione* 3.
orate, Nam sine speciali Dei auxilio
 benè vivere, perseverare, & salvari non
 possumus; proptereaque illud jugiter
 à Deo precibus efflagitare debemus,
 juxta id Matth. 26. v. 41. *Vigilate, &* 4.
orate, ut non intretis in tentationem.

Et Jacobi 4. v. 2. *Non habetis, propter* 5.
quod non postulatis.

Matth. 6. v. 6. *Cùm oraveris, intra,* 6.
&c. & Pater tuus reddet tibi.

Jacobi 5. v. 16. *Orate pro invicem,* 7.
ut salvemini, multùm enim valet de-
precatio justì assidua. Quale igitur id
 Lutheri, Serm. de ascensione? *Constan-* Luth-
ter dicimus orando etiam peccare justũ, rus.
juxta illud, & oratio ejus fiat in pecca-
tum. Vide etiam Psalm. 105. v. 23. 8.
 Matth. 17. v. 20. aliàs 21. 9.

Augustinus Serm. 1. de S. Stephano.
Si S. Stephanus sic non orasset, Ecclesia Aug.
Paulum non haberet. Item 2. de bono
 perseverantiæ: *Constat Deum alia dan-*
da non orantibus, sicut initium fidei,
alia non nisi orantibus preparasse, sicut
usque in finem perseverantiam.

PUNCTUM CCLXII.

*Oportet recitare orationem Dominicam
Contra Bucerum & Calvinum.*

Hoc enim à Christo jubemur facere,

1. *Lucæ ii. v. 2. Et ait illis (discipulis)
cùm oratis, dicite Pater, &c.*

2. *Matth. 6. v. 9. Sic ergo vos orabitis,
Pater noster, &c. Ita instituit suos Chri-*

3. *rent: (Lucæ ii. v. 1.) & tamen eò pro-*
gressi sunt amentia quidam in Anglia
Apud Richard Smitham in colla-
Acatholici, ut suspendi maluerint, quàm
recitare orationem Dominicam.

Aug. *Augustinus ep. 121. cap. 12. Quam-*
libet alia verba dicamus, nihil aliud di-
cimus, quàm in ista oratione Dominica
positum est, si rectè & congruenter ora-
mus.

PUN-

PUNCTUM CCLXIII.

Non requiritur in oratione fides, quæ certò credamus Deum absolute facturum, quæ petimus. Contra Lutherum, Calvinum, Confessionem Saxonicam, &c.

Matth. 6. v. 10. Christus docet omnes, & singulos orare: *Adveniat Regnum tuum*, & tamen singuli non sunt certi id eis obventurum. Ergo. 1.

Sic etiam David oravit pro vita filii sui, cum incertâ successus opinione, ut indicant ipsius verba,

2. Reg. 12. v. 22. *Quis scit, si forte donet eum mihi dominus, & vivat infans?* 2.

Et Paulus 2. Cor. 12. v. 7. 8. & 9, 3. 4. 5. *Datus est mihi stimulus carnis mea, &c. propter quod ter Dominum rogaui, ut discederet à me, & dixit mihi, sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur.*

Sic Christus Matth. 26. v. 39. *Pater, ait, si possibile est, transeat à me calix iste.* Et tamen neque scivit, neque credidit transiturum à se calicem. 6.

Jacobus

7. Jacob. 5. v. 16. *Orate pro invicem, ut salvemini. Quis verò, dum aliis salutem petit, audiri est certus?*

PUNCTUM CCLXIV.

Preces sunt magnâ cum reverentiâ, & humilitate etiam corporis ad Deum fundenda. Contra Calvinum, &c.

1. 3. Reg. 8. v. 54. Salomon orans (coram altari) utrumque genu in terram fixerat, & manus expanderat in cœlū. Ita Rex Sapientissimus.

2. Daniel. c. 6. v. 10. *Tribus temporibus in die flectebat genua sua, & adorabat, confitebaturq; coram Deo suo, sicut & ante facere consueverat, &c.*

3. Matth. 26. v. 39. *Procidit (Christus in horto) in faciem suam, orans, & dicens, Pater mi, &c. Si hoc Unigenitus Patri coæqualis fecit, quid debemus servi facere?*

4. Act. 7. v. 60. *Positis autem genibus (Stephanus) clamavit voce magna dicens: Domine, &c. Stephanus Spiritu Sancto Plenus.*

5. Act. 21. v. 5. *Positis genibus in littore oravimus. Divus Paulus & cæteri.*

Eph. 3.

Eph. 3. v. 14. *Cujus rei gratia* (ait Paulus) *flecto genua mea ad Patrem Domini Iesu Christi.* Sic Apostolus, & apostolici in perpetuum.

6.

PUNCTUM CCLXV.

Vnam, eandemque orationem sapius repetere, neque superstitiosum est, neque superfluum.

Lucæ 18. v. 1. Christus nos jubet semper orare, & Matth. 6. v. 9. formam nobis præscribit orandi valdè brevem, quidni igitur eandem sæpè repetamus, ut diutius eo pacto in oratione perseveremus?

1.

2.

Angeli Isaiaë 6. v. 3. dicebant, *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Idem ergo in oratione repetendum est.

3.

Apoc. 4. v. 8. *Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas senas, &c. & requiem non habebant, die, ac nocte dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c.* Et quidni imitemur Angelos?

4.

Matth 26. v. 44. Christus oravit tertio eundem sermonem dicens. Christus idem ter oravit, quidni igitur & nos trecentiès liberè easdem Deo laudes ingeminemus?

5.

David

6. David Psal. 135, & tres pueri in Cantico suo (Danielis 3.) idem sæpissimè in eadem oratione repetunt, Ergo.

PUNCTUM CCLXVI.

Hora Canonica, sive ritus laudandi, precandiq; Deum certis quotid. e horis est piissimus. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. David tantus Rex atque Propheta Psalm 54. v. 18. *Vesperè, (ait) manè, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.*
2. Et Psalm. 118. v. 164. *Septies in die*
3. *laudem dixi tibi. & v. 62. media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Impiè igitur hoc notis Antichristi accensent
Magde-
burgen-
ses.
Calvin.
Magdeburgenses, impiè hoc stolidæ in Deum garrulitati imputat Calvinus.
4. Daniel, cap. 6. v. 10, *Fenestris apertis in cœnaculo suo, contra Ierusalem tribus tēporibus in die flectebat genua sua, & adorabat, confitebaturq; coram Deo suo, sicut & antè facere consueverat.*
5. Alii Judæi 2. Esdræ, 9. v. 3. *Quater in die confitebātur, & adorabant Deum.*

A post-

Apostoli, & reliqui horâ tertiâ orantes (*Act. c. i. v. 14.*) accipiunt Spiritum Sanctum, *Act. 2.* 6.

*Act. 3. v. 1. Petrus & Ioannes ascende-
bant in Templum ad horam orationis
nonam.* 7.

Augustinus Serm. 55. de tempore,
*Rogo, ait, vos ad Vigiliis maturius sur-
gite, ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam
ante omnia convenite.*

PUNCTUM CCLXVII.

*Licet Deum orare pro omnibus in hac
vita constitutis. Contra Bezam,
Raynoldum, &c.*

*Lucæ 23. v. 24. Christus in Cruce 1.
oravit pro Pilato, Principibus Sacerdo-
tum, & reliquis suis occisoribus, Pa-
ter dimitte illis, &c.*

*Exod. 32. v. 32. Moyses pro populo 2.
idololatrâ, in quo non omnes erant
electi, Deo ita supplicavit: Aut dimitte
eis hanc noxam, aut si non facis, dele me
de libro, quem scripsisti.*

*1. Tim. 2. v. 1. Obsecro (ait Aposto- 3.
lus) primum omnium fieri obsecratio-
nes,*

nes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus. Enimverò, qui dicit omnes, nullos excipit; neque reprobos, neque peccantes in Spiritum Sanctum, &c. ut perperam adversarii nostri.

PUNCTUM CCLXVIII.

Placet Deo Cantus Ecclesiasticus, cum instrumentis etiā musicis. Contra Calvinistas, & Trinitarios Transilvanos.

Spiritus Sanctus ad modos planè

1. *musicos orantes invitat Psalm. 150. v. 3.*
2. 3. *& 4. & 5. Laudate eum (Dominum) in sono tuba, laudate eum in psalterio, & cithara. Laudate eum in tympano, & choro, laudate eum in chordis & organo. Laudate eum in cymbalis benè sonantibus, laudate eum in cymbalis jubilationis, omnis Spiritus laudet Dominum.*

Christus unà cum Apostolis Matth.

4. *26. v. 30. Hymnum cecinit, ut ex græco pater: καὶ ὑμῆσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.*

5. *1. Cor. 14. v. 26. Cùm convenitis, unusquisque vestrum Psalmum habet.*

Colos.

Colos. 3. v. 16. *Communentes vobismetipso Psalms, Hymnis, & Canticis spiritualibus.* 6.

Ephes. 5. v. 19. *Implemini Spiritu Sancto loquentes vobismetipsis in Psalms, & Hymnis, & Canticis spiritualibus.* 7.

Et nunquid adversarii ipsi Maroti, Bezæ, ac aliorum cantilenas, pro Davidis Psalms assiduè cantillant?

Concil. Lodicen. (ante annos 1200.) can. 15. *Nulli alii in Ecclesia Psalmos cantant præter eos, qui cantorum funguntur officio.* Vide Aug. l. 9. Confes. 7. & lib. 11. cap. 33.

PUNCTUM CCXIX.

Laudabiles, & piæ sunt peregrinationes ad loca sacra orationis causâ.

Deut. 16. v. 16. *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini, Dei tui in loco, quem elegerit, &c.* Sed Deus etiam modo eligit loca per signa, quæ in iis patrat. Ergo. 1.

2. Reg. 15. v. 7. *Vadam, & reddam vota mea, quæ vovi, Domino in Hebron, &c.* 2.
R

&c. En praxim eorum, qui tum erant fideles.

3. Act 8. v. 27. Et ecce vir Æthiops, potens Candacis regina Æthiopum, &c. venerat adorare in Ierusalem. Itinere certè longo.

PUNCTUM CCLXX.

Non est necesse populum audire, seu verbatim intelligere ea, quæ Sacerdos publicè orat. Contra Confessionem Anglicanam.

1. Levitici, 16. v. 17. Nullus hominum sit in Tabernaculo, quando Pontifex sanctuarium ingreditur, ut roget pro se, & pro domo sua, & pro universo cætu Israhël, donec egrediatur. Vide ut Dei jussu hic solus, atque solitarius orare debuit publicè Sacerdos.

2. Lucæ i. v. 9. Secundùm consuetudinem Sacerdotii sorte exiit (Zacharias) ut incensum poneret ingressus in Templum Domini, & omnis multitudo populi erat foris orans horâ incensi. Erat foris totus populus: Ergo certè neque audiri, neque videri ab eo poterat Sacerdos.

PUN-

PUNCTUM CCLXXI.

Licet publicè orare in lingua peregrina, saltem ubi sunt, qui interpretentur, ut apud Catholicos ubiq; sunt, tam libri, quàm Concionatores, &c. Contra Confessionem Anglicanam, Calvinum, Bezam, &c.

I. Cor. 14. v. 26. & 27. *Omnia ad ædificationem fiant, siue linguâ quis loquitur, secundum duos, aut ut multum tres, & per partes, & unus interpre-*

1.

tetur.
Sic potest secundum Apostolum cum ædificatione doceri: multò igitur magis sic licet orare, præsertim cum lingua non sit omninò peregrina & preces in ea factæ sint omnes ab Ecclesia examinatæ, ab omnibus cognitæ, & approbatæ, & in lingua instituantur ob causas non modò utiles, sed etiam valdè necessarias, ut usu venit apud Catholicos.

I. Cor. 14. v. 17. *Tu quidem bene* (gr. *καλῶς*) *gratias agis* (in lingua peregrina) Et absolutè, & undiquaque etiā nūc dierum id benè agitur, quia aliū

2.

etiam ædificantur, quod tempore Apostolorum in privatis aliquando desiderabatur, ut ibidem habetur: his verbis *alter non ædificatur, &c.*

PUNCTUM CCLXXII.

Non est illicitum orare linguâ, quam nec ipse orans callet. Contra eosdem.

- I, 1. Cor. 13. *Et ideo, qui loquitur linguâ, oret, ut interpretetur.* Ergo nondum id poterat. Et tamen verè Deum orabat, ut etiam ex verbis sequentibus patet v. 14. *Nam si orem linguâ, Spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu* (interpretationis) *est.* Et eandem orationem vocat Paulus benedictionem,
2. v. 16. *Ceterùm si benedixeris spiritu, qui supplet locum idiota, quomodo dicet, Amen, super tuam benedictionem?* Et eam approbat, v. 17. *Tu quidem bene gratias agis* (καλῶς εὐχαρισεῖς) *sed alter non ædificatur.*

Orationibus verò quæ apud Catholicos ab aliquibus contingunt fieri in lingua eis ignota, semper adjuncta est interpretatio, saltem generalis, quâ norunt

runt eas sanctas esse, ad Dei gloriam, & utilitatem suam compositas, institutas, & usurpatas ab Ecclesia, &c. Ergo nihil habent periculi, nihil vetiti, & emolumenti satis.

PUNCTUM CCLXXIII.

Pium, & verbo Dei conforme est, certa orationi loca deligere. Contra Calvinum, Anabaptistas quosdam, &c.

Psalm 28. v. 2. *Adorate Dominum in atrio sancto ejus.* Ibi nempè præ aliis locis. 1.

Aggæi cap. 1. v. 8. *Ædificate Domum, & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus* En ut Deo honorifica sunt talia loca, & ei placent. 2.

Act. 3. v. 1. *Petrus, & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam.* Qui Novatorum hoc faciunt? 3.

1. Cor. 11. v. 18. *Convenientibus vobis in Ecclesiam &c. v. 22, Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis?* Sacra ergo, & nil, nisi sacra volebat Apostolus tractari, aut agi in Ecclesia, sive templo, quod propterea debet esse locus separatus. 4.
5.

PUNCTUM CCLXXIV.

Templa instituta sunt ad Deum orandum, & orationis causa frequentanda. Contra Lutherum, Tindallum, Pseudosynodum Dordracensem, &c.

Pseudosynodus Calvinistarum Dordracensis (anno 1574. art. 46.) sancivit, quòd publicæ vespertinae preces non sint introducendæ, ubi nondum sunt introductæ, & ubi sunt, tollantur, juxta mentem etiam Lutheri, &c. sed contra clarum Dei verbum.

1. Matth. 21. v. 13. & Isaiaë 59. v. 7. *Domus mea domus orationis vocabitur, cunctis populis.* Atqui templa nostra sunt domus Dei, Ergo.
2. Lucae ult. v. ult. *Erant (Apostoli) semper in templo laudantes, & benedicentes Deum.* Sicque templum erat eis proprius orationis locus.
3. Lucae 2. v. 37. *Non discedebat (Anna) de Templo jejuniis, & obsecrationibus serviens nocte, ac die. De Templo, Quia nimirum in domo suâ orandus erat*
4. Deus. Vide etiam 3. Reg. c. 8. v. 42. &
5. 6. 43. & 2. Paralip. 6. v. 20. & 21.

PUN-

PUNCTUM CCLXXV.

*Templorum ornatus Deo placet. Contra
Calvinum, Tygurinos, &c.*

Exodi, 35. In opus, & cultum Sactua- 1.
rii, v. 22: *Omne vas aureum in donaria*
Domini separatum est. v. 27. *Principes* 2.
verò obtulerunt lapides onychinos, &
gemmas. v. 29. *Cuncti Filiū Israēl vo-* 3.
luntaria Domino dedicaverunt, & c. 36.
v. 2. *Quotidie manu vota populus offe-* 4.
rebat.

Psal. 23. v. 8. *Dilexi, ait Regius Pro-* 5.
pheta, decorem domus tua. Sed templa
nostra sunt etiam domus Deo dicatæ.
Ergo.

Vide etiam 3. Reg. 6. Salomonem 6.
in ornatum Templi incumbentem, &
v. 12. à Deo in opere, & devotione illâ 7.
animatum.

Ibidem v. 22. *Nihil erat in Templo,* 8.
quod non auro tegeretur.

Marci 14. v. 15. *Dicite domino domus,* 9.
quia Magister dicit, ubi est refectio mea,
ubi Pascha cum Discipulis meis mandu-
cem, & ipse vobis monstrabit canaculum
grande stratum, & illicò parate nobis.

En ut Dominus, qui via, & veritas nostra est, non in angulo aliquo neglecto, & obscuro, sed in loco magnificè parato sacra sua peragere voluit.

PUNCTUM CCLXXVI.

Dedicationes Templorum meritò, & cum fundamento in verbo Dei celebrantur. Contra Calvinistas,

1. 3. Regum cap. 8. v. 63. *Maſtavit Salomon hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum 22. millia, & ovium 120. millia, & dedicaverunt Templum Domini, Rex, & Filii Israël. & v. 65. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, & omnis Israël cum illo---coram Domino Deo nostro quatuordecim diebus.* Quidni igitur & nos Tempia ejusdem Dei nostra Sanctiora cum solemnitate dedicemus? præsertim cum Deus Templis Catholicorum magis adsit, & nobiliorem in eis habeat cultum Missæ, &c.
2. 1. Esdræ, cap. 6. v. 16. *Fecerunt autem Filii Israël Sacerdotes, & Levitæ, &c. dedicationem domus Dei in gaudio. Sicque facimus Catholici, sicque in Ecclesia*

Ecclesia primitiva factitatum est, ut patet ex Concilio 4. Carthaginensi, Can. 6. anni circiter 390.

Concil.
Carthag

PUNCTUM CCLXXVII.

Laici debent jure divino decimas, aut aliud earum loco solvere Sacerdotibus. Contra Anabaptistas quosdam.

Nam Levit. ult. Num. 18. v. 21. & alibi, Deus jubet Levitis decimas dari, illa verò praecepta licet non obligent Christianos, ut judicialia erant, obligant tamen, quatenus moralia, idest in hoc, quod pars aliqua fructuum sit danda Sacerdotibus.

1. 2.

Deinde in Novo Testamento Matth. 22. v. 21. *Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari, & quae sunt Dei, Deo.* id est Caesari tributa, & Deo decimas, ut Hieronymus, & Augustinus exponunt.

3.

Hieron.
Aug.

Matth. 10. v. 10. *Dignus est operarius cibo suo.* Ergo non nisi indignè eo caret.

4.

1. Cor. 9. v. 7. *Quis militat suis stipendiis unquam? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et v. 9. Pro hac etiā re exponit Paulus illud*

5.

6.

R s

legis.

7. legis, (Deut. 25.) *Non alligabis os bovi*
 8. *trituranti.* & v. 11. *Si nos vobis spiri-*
tualia seminavimus, magnum est, si nos
 9. *carnalia vestra metamus?* & v. 12. *Sed*
non usi sumus hac potestate. Audin?
potestatem ergo habuit carnalia meten-
di. quod clarius adhuc patet ex seqq.
 10. Vers. 13. & 14. *Nescitis, quoniam qui*
in sacrario operantur, quæ de sacrario
 11. *sunt, edunt: & qui altari deserviunt,*
cum altari participant, ita & Dominus
ordinavit iis, qui Evangelium annun-
tiant, de Evangelio vivere. Hoc igitur
 ad ipsos spectat jure non naturali tan-
 tum, sed etiam divino, Dominus enim,
 ut docet hic Apostolus; id ordinavit.

PUNCTUM CCLXXVIII.

Non licet Christianis Sabbata Iudeorum,
aut alias vete is legis ferias observa-
re. Contra Schismaticos Æthiopia, &
Traskitas.

- Si enim per legem justitia, ergo gratis*
 1. *Ch istus mortuus est.* Galat. 2. v. 21.
Sed præcipua legis cæremonia erat Sab-
batum, Ergo
 2. *Rursus Galat. 5. v. 2. Ecce ego Paulus*
dico

dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Ergo nec si Sabbata, & alia ejusmodi legis cæremonialia colamus. Juxta id ejusdem Pauli ad Galat. 4. v. 10. & 11. Dies ob-
servatis, (Judæorum) & menses, & tempora, & annos, timeo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis. Quasi diceret apostatare visum iri Christianos qui ista colerent

3. 4.

Nemo igitur, ut dicit iterum Aposto-
lus, Colos. 2. v. 16. vos judicet in cibo,
aut in potu, aut in parte diei festi, aut Neomenia, aut Sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum. Corpus autem Chri-
sti. Qui jam pridem venit, ut propterea hinc debeant facessere ejus lypi legales.

5.

Et sic ubi dicantur Sabbata, & alia Judæorum propria fore æterna, id intellige non simpliciter, sed donec duraret istius Reipublicæ status, aut quia significabant res æternas, aut quia non sunt imperata Synagogæ usque ad tempus aliquod definitum, ut egregiè, Augustinus in qq. in Exodum, & alii.

Aug.

PUNCTUM CCLXXIX.

Cultus diei Dominica, Paschatis, Pentecostes, Assumptionis Beatissima Virgini, &c. est Sanctus, & Religiosus, ipsiq; Dies aliis sanctiores. Contra Lutheranos, Calvinistas, &c.

1. Dies enim Deo dicati sunt hoc ipso juxta Scripturas, Sancti, venerabiles, & colendi, ut illi de quibus legimus, Exodi 12. v. 15. *Dies prima erit sancta, atque solemnis, & dies septima eadem festivitate venerabilis, &c.* & ille, de
2. quo ibidem, v. 14. sancitum est, *habebitis hunc diem in monumentum, & celebrabitis eum solemnem Domino cultu sempiterno.*
3. Vide etiam Judith, cap. ult. v. ult. Et quomodo aliter Joan. 10. v. 22. &
4. 23. interfuisset Christus ipse Jerosolymis festo dedicationis Templi à Machabeis (1 cap 4 v. 59.) instituto?
5. Quomodo Paulus Act. 20 v. 16. celebrasset Pentecosten, immò & Pascha, ut inde probatur; Nam, ut bene deducit Epiphanius (hæresi 75.) sine paschate, nulla est Pentecostes.

Nihilur

Nititur hoc etiam rationibus ex Scriptura deductis: Nam observatio festorum, quæ præcipitur Exod 20 ad Dei cultum pertinet, & est præceptum Naturale ad nos spectans, ut adversarii concedunt; Ergo & nos etiam habere debemus dies, quorum observatio ad Dei cultum pertineat: non habemus autem alios, quàm Dominicas, Pascha, Pentecosten, Assumptionem Beatissimæ Virginis, &c. horum igitur observatio est Dei cultus sanctus, & religiosus.

Dominica, ait Ambrosius, (Serm. 62.) *Ambr.*
nobis venerabilis est atque sollemnis. Et
Augustinus, (præfat. in ep. Joan.) *quia Aug.*
nunc, inquit, interposita est sollemnitas
sanctorum dierum. & lib. 22. de Civit.
30. *Dies, ait, Dominicus Christi Resurre-*
ctione sacratus est. Item *Dominicum*
diem Apostoli religiosâ sollemnitate ha-
bendum sanxerunt. Ignatius Martyr,
ep ad Magnesianos, *Dominicam vocat*
regalem, & dierum omnium eminen-
tissimum.

Angelus Dei terram, super qua apparuit, sanctam inde præstitit, Josue 5. 8.
v. 16. & alibi. Quidni igitur Rex Ange-

lorum Christus diem, in quo Natus est, sanctificaverit.

9. Sepulchrum Christus resurgendo, &c. fecit gloriosum, Isaiaë 11. v. 10. Quidni pari modo, & diem, in qua resurrexit à morte, natus est, &c. effecerit venerabilem?

Rursus Dies festi rectè instituuntur ad divina beneficia recolenda, ut de Sabbato liquet, de festo sortium apud Judæos, & de festis Domini apud nos, juxta id Augustini lib. 9. de Civit. Dei, cap. 4 *Beneficiorum Dei solemnitatibus, festis, & diebus statutis dicamus, sacramusq; memoriam, ne volumine temporum ingrata subrepat oblivio.* Atqui ingentis beneficii loco habenda est consummatio alicujus Sancti, Martyrum præcipuè; Inde enim manat in Ecclesiam militantem exemplum virtutis, inde novum habemus patronum apud Deum, inde novum Ecclesiæ triumphanti gaudium de concive novo, & denique novus inde, & perfectus agitur de satana triumphus. Ergo.

3. Origenes, hom. 3. in diversos, ait festum Innocentium rectè ab Ecclesia coli, quòd illi Martyrum primitiæ fuerint.

Et

Et Tertull. de corona militis, docet unā *Tertull.*
ex antiquissimis Traditionibus esse an-
nuas celebrationes facere pro Natalitiis
(Sanctorum in cœlo.)

PUNCTUM CCLXXX.

*Ad providentiam Pastorum Ecclesia
spectat caremonias instituere, ut re-
ctè docet Augustinus.*

Cùm paucula de ritibus Eucharistiæ
decrevisset Apostolus, 1. Cor. II. v. ult. *I.*
Cetera (ait) cùm venero, disponam.

Et cap. 14. v. ult. *Omnia honestè, &
secundùm ordinem fiant.* *2.*

Act. 15. v. 29 Novam gentibus Apo- *3.*
stoli cæremoniā præscribere absti-
nendi à sanguine, & suffocato.

Gen. 4 v. 4 Abel ex devotione sua *4.*
propriâ, & privatâ obtulit Deo sacrifi-
cium de adipibus gregis sui.

Gen. 28. v. 18. Jacob, licèt homo *5.*
privatus, erexit lapidem in titulum, &c.
Ergo à fortiori id possunt publici Eccle-
siæ Pastores, sive Episcopi totius Ec-
clesiæ.

Judith, cap. ult. v. ult. Esther, 9. v. 21. *6.7*
& 1. Machab. 4. v. 59, nova festa instituit *8.*
Synago-

Synagoga : Igitur à fortiori res ejusmodi instituere potest Ecclesia Christi. Et confusione dignus est, qui ejus sanctiones contemnit.

9. Juxta id Divi Pauli 2. Thes. ult. v. 14. *Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut confundatur.*

PUNCTUM CCLXXXI.

Caremonia Ecclesiae sunt Deo grata, & meritoria.

Sunt enim exercitium obedientiae, quae Deo valdè grata & accepta est :

1. 1. Reg. 15. v. 22. Melior est obedientia, quàm victimæ, &c. Vide Punct. 238.
- Sunt etiam fidei (præsertim his temporibus) confessio, quæ certè ad salutem valet : juxta id D. Pauli Rom. 10.
2. v. 10. *Ore autem confessio fit ad salutem.*

PUNCTUM CCLXXXII.

Ceremonia luminarium, palmarum, &c., ut sunt permagna utilitatis, & divina illustrant mysteria, ita & in verbo Dei sunt fundata.

Mitto brevitatis causâ caeremonias in Vetere Testamento usitatas, quarum plures non tam ad res futuras significandas, quàm simpliciter ad Dei cultum sunt adhibitæ.

In Novo verò Testamento multa sunt, quæ nos docent caeremoniarum usum.

Nativitatem Christi Deus caeremonia lucis illustravit: Lucae 2. v. 9. &c. *Et claritas Dei circumfulsit illos (Pastores) & subito facta est multitudo laudantium, &c.*

Postea Christus miraculis, quæ faciebat, caeremonias admiscebat, ut resurrectioni adolescentis mortui: Lucae 7. v. 14. *Et accessit, & tetigit loculum, & ait, adolescens tibi dico, surge.*

Lucae 4. v. 40. *Omnes, qui habebant infirmos, ducebant illos ad eum: at ille singulis manus imponens, curabat eos.*

Socrum

- Socrum Petri, tactâ foeminæ manu, stans super illam, & imperans feбри sanitati restituit, *Matth.* 8. v. 15. &c. &
4. *Luca* 4. v. 39.
5. *Marci* 7. v. 33. & 34. *Surdum mutum* sanavit mittens digitos in viri auri-
 6.7. *culas, & expuens, tangensq; linguam ejus* &c., & dicens *Ephpheta*, idest, adaperire.
8. *Marci* 8. v. 23. Et, apprehensâ manu caci, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos ejus, impositis manibus suis, interrogavit eum, si quid videret,
9. &c. (& vers. 25.) imposuit iterum manus super oculos ejus, & cœpit videre, & restitutus est, ita ut clarè videret omnia.

Rursus Dominica Palmarum insidens pullo asini Christus ingreditur Jerusalem, turbis cùm ramis palmarum, & infantibus voce altâ clamantibus, *Hosanna filio David*, Eosque non tantùm non prohibuit Christus, sed Phariseos, & Scribas, eos prohibere volentes compescuit

10.

11. Iterum, Joannes 3. v. 5. *Cœpit* (Iesus)
12. *lavare pedes discipulorum*, & vers. 8. Respondit ei, (Petro) *si non laveris te, non habebis partem mecum.* Tanti fuit Christo

Christo hæc cæremonia.

Postea in horto , Matth. 26. vers. 39. 13.

Procidit in faciem suam orans.

Iterumque in sanctissima ejus morte,

Mat. 27. v. 45. *A sexta hora tenebra facta* 14.

sunt super universam terram, usque ad
horam nonam. & vers. 51. Velum Tem- 15.

pli scissum est in duas partes, à summo
usque deorsum, & terra mota est, &
petra scissa sunt, &c. Quid verò fuerunt
hæc omnia, nisi lugubres, & mysterio
plenæ cæremoniæ, ab Angelis, Dei
jussu, exhibitæ?

Denique ascendens Christus coram
Discipulis, (Lucae ult. v. 50.) *Elevatis* 16.
manibus suis, benedixit eis.

Posteaque: Die Pentecostes cœpta
& promulgata est lex gratiæ cum cære-
moniis (à Deo nostri causâ usurpatis)
Spiritus vehementis, linguarum ex igne 17.
efformatarum, &c. Act. 2. v. 2. & 3.

Mitto plura alia, cum ex allegatis fa-
tis jam patet, quòd nemo sine gravi
impietate, cæremonias ad cultum, &
imitationem Christi ab Ecclesia usurpa-
tas contemptui habere, vel odisse
queat.

PUNCTUM CCLXXXIII.

Cæremonia ab Ecclesiâ instituta non possunt omitti sine peccato, etiam citra scandalum. Contra Confessionem Anglicanam.

1. Pleræque enim cæremoniæ injunctæ sunt ab Ecclesiâ, & ejus summo Pastore, qui ad hoc habet potestatem, ut patet ex Punct. 28. & 275. n. 9. Verum ut docet Apostolus, Rom. c. 13. v. 2. *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. & infra vers. 5. Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ergo & in cæremoniis subditi esse tenemur.*
- 2.
3. 4. Prætereà Act. 15. v. 28. & 29. conscientias subditorum Apostoli cæremoniarum observatione oneraverunt. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis nihil ultra imponere vobis oneris præter hæc necessaria, ut abstineatis vos à sanguine, &c. Quid enim fuerunt istæ abstinentiæ, nisi veteris Synagogæ Cæremoniæ?*
& qui

& quî denuò Christianis necessaria, nisi ex legis Apostolicæ obligatione, etiam citra scandalum ?

PUNCTUM CCLXXXIV.

Romanus Pontifex visibile Ecclesiæ in terris caput rectè adoratur, & pedum osculo salutatur. Contra sectarios omnes.

Est enim suprema quædam Dei adoratio, & quædam etiam inferior, quâ homines coluntur : De utrâque sunt varia Scripturæ loca ; de suprema & inferiori simul habes, 1. Paralip. ult. v. 20. 1.
Et benedixit omnis Ecclesiæ Domino Deo Patrum suorum, & inclinaverunt se, & adoraverunt Deum, & deinde regem.
 Et de inferiori, cujusmodi Pontifici, tribuitur, habemus illud Gen. 27. v. 29. 2.
Isaac ad Jacob, Serviant tibi populi, adorent te tribus. Et Gen. 48. v. 12. 3.
Cumque tulisset eos Ioseph de gremio Patris, adoravit pronus in terram, & alia his similia.

Quod verò Pontifici, Christi in terris vicario adoratio quædam meritò exhibeatur, ex verbo Dei patet.

Isaiæ

4. *Isaiaë 45. v. 14. Hæc dicit Dominus, labor Ægypti, & negotiatio Æthiopia, & sabaim viri sublimes (idest Principes gentium) ad te transibunt, & tui erunt, post te ambulabunt, vincti manicis (idest legibus Ecclesiasticis) pergent, & te adorabunt, teque deprecabuntur.* Certum enim est Prophetam hîc non Christum, sed Ecclesiam affari, cum verba omnia, & affixa, sive pronomina hebræa sint hîc foeminini generis, & verbum adorandi, hîc usurpatum in ultima conjugatione hebræis significet se prosternere coram alio adorationis causa.

5. *Iterum Isaiaë 49. v. 23. Deus Ecclesiam sic alloquitur. Erunt Reges nutritui, & regina nutrices tuae, vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent.*

Qui enim avidè, & cum fervore in amplexus, & oscula pedum alicujus ruunt, illi pulverem eorum videntur quasi lingere, & absumere; & verbum Prophetæ hebraicum significat quovis modo absumere. Atqui ita hoc Prophetæ oraculum complent Orthodoxi Principes, tam viri, quàm foeminæ, in
piis

piis suis submisionibus, amplexibus, & osculis pedum, quibus summum Ecclesiæ in terris caput venerantur.

Rursus Isaia 60. v. 14. Ecclesiæ pro- 6.
mittit Deus: *Venient ad te curvi filii eorum, qui humiliaverunt te: & adorabunt vestigia pedum tuorum omnes, qui detrahebant tibi.* Hæbraicè, *super curvaturas pedum tuorum:* Non uno igitur in loco prædixit Isaias hanc pedum adorationem.

Denique, Apocal. 3. v. 9. Episcopo 7.
Philadelphiæ Deus spondet: *Ecce faciam illos, ut veniant, & adorent ante pedes tuos, & scient, quia ego dilexi te.* Quod idem planè videtur esse, ac si dixisset, ego efficiam, ut accedant, & adorent tuos pedes: In Scriptura enim juxta Hæbraicam phrasim idem est ante rem aliquam adorare, atque adorare eam.

Sic Elcana, 1. Reg. 1. v. 19. & uxor 8.
ejus Anna dicuntur adorasse *coram Domino*, vel ante Dominum. Sic Joannes in hoc eodem Apocalypsis libro cap. 15. 9.
v. 4. scribit, quòd omnes gentes venient, & adorabunt *in conspectu Domini.*

10. Id verò est, ipsum Deum adorabunt;
 11. Et quod dicitur Matth. 4. v. 9. *Si ca-*
dens adoraveris me, S. Lucas cap. 4.
 v. 7. his iterum verbis refert, *si adora-*
veris coram me. Idem ergo in Scriptu-
 ra est ante aliquid adorare, atque id ip-
 sum adorare.

Verum enimverò, si Deo placitum
 est, ut homines adorarent pedes Episco-
 pi Philadelphiensis, quanto magis ipsi
 gratum, & acceptum est, ut Christiani
 affectu pio ad pedes supremi Ecclesiae
 in terris Episcopi nos prosternamus,
 eumque osculi signo adoremus, neque
 civiliter id dumtaxat agamus, sed etiam
 religiosè propter Christum, cujus ille vi-
 carius est, & Dei causa, *Et scient* (inquit
 Dominus) *quia dilexi te*. Et quis hoc
 redarguere potest, nisi qui simul còus-
 que progreditur insaniae, ut expresse
 Dei verbo contradicat?

Tertull. de Pœn. c. 9. Et lib. de Pudic. c. 13. Scriptor Antiquissimus Tertullianus
 de pœnitentibus primitivæ Ecclesiae re-
 fert, quòd dum in Ecclesia reciperentur
 presbyteris advolvi, & charis Dei adge-
 niculari (hoc est adorare eos) solebant,
 immò & omnium pedes lambere.
 Quod si omnium, proculdubiò Summi
 Ponti-

Pontificis, qui illos in Ecclesiam recipiebat, &c.

Porro hic honor Pontifici habetur, non ob propriam illius Sanctitatem, nec ob qualitatem ullam, quâ is pollet, ut privata est persona, sed ob authoritatem illam, & potestatem, quam à Christo habet exortem, quæque Dei, & Christi est propria; adeoque per ipsum, & in ipso adoratur, & honoratur Christus: cujus personam ille maximè repræsentat.

Calvinus (in cap. 60. Isaiaë ad v. 14.) fatetur Christum in Ecclesia adorari; quidni igitur, & in capite Ecclesiæ eodem cultu honoretur? Pedes in Scriptura, Rom. 10. v. 15. significant divinam missionem, & vocationem, quæ in Romano Pontifice sunt amplissima, ideoque pedibus ejus ritè advolvimur. In calceis verò ejus crux eminet, quam omnes osculantur, ut intelligant, ac profiteantur, se non tam illi, quam Christo crucifixo, cujus ille in terris vicem gerit, honorem in hac cæremonia habere.

PUNCTUM CCLXXXV.

*Pius, & in verbo Dei stabilitus est usus
thuris in divinis Officiis.*

1. Frequentissimus erat, ex Dei præs-
cripto, usus thuris in veteri Testamen-
to; quod verò & in novo sit adhiben-
dus, patet Isaiaë 60. v. 6. *Omnes de Sa-
ba venient, aurum & thus deferentes,
& laudem Domino annuntiantes.* Id
enim futurum erat tempore Messiae.
2. Rursus Matthæi 2. v. 1. *Et apertis
thesauris suis obtulerunt ei (Christo)
munera, aurum, thus, & myrrham.*
Quidni igitur & nos Christum in ejus
sacris thure honoremus, sicut isti, ex
solo lumine naturæ, & Spiritus Sancti
motu fecere?
3. Id mihi prædixisse videtur Malachias
c. 1. v. 11. ubi de futuris in Lege gratiæ
vaticinans, ait: *Et in omni loco sacrifici-
catur.* hebraicum enim *muclat* signi-
ficat etiam *incensum*, ac si diceret Pro-
pheta, *in omni loco incensum mihi affer-
tur, & offertur nomini meo oblatio
munda, ait Dominus exercituum.*
Et

Et certè incensum ibi vertunt Septuaginta, Tigurin., Pagin., Syrus, & Arabicus tam Alexandrinus, quàm Antiochenus.

PUNCTUM CCLXXXVI

Sepelire fideles mortuos est res Deo grata, & meritoria. Contra Calvinistas.

2. Reg. v. 5. *Benedicti vos à Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum Domino vestro Saiul, & sepelistis eum, & nunc retribuet vobis Dominus. Mercedem.* 1.

Matth. 26. v. 10. & 12. *Opus bonum operata est in me, mittens enim hac unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.* 2.3.

Jacob & Joseph Patriarchæ in terra Ægypti mortui, in terra promissionis sepeliri voluerunt, unde Christus erat nasciturus, & ubi templum Domini futurum erat, Gen. 49. v. 29. & 50. v. 24. 4.5.

Tobiæ 12. v. 12. Angelus commemorat inter bona opera Tobiaë, quòd mortuos sepelierit. Sepulturæ utilitates vide apud Bellarminum. 6. *Bellarmin*

Sepeliebantur olim a Christianis primitivæ Ecclesiæ corpora fidelium in Templis, ut testantur Ambrosius, Hieron. Ambrosius, Hieronymus, Augustinus lib. de cura pro mortuis, cap. i. cum Psalmodia. Dionys. ut habet Hieronymus in Paulo, & Paula, & Dionysius Arcopag. 7. Eccles. Hierarchiæ: cum lampadibus etiam, & cereis, ut liquet ex Nysseno epist. ad Olympiam, Nazianzeno, Chrysostomo, &c., & erogatione eleemosynæ, ut habes apud eundem Chrysostomum, hom. 32. in Matthæum.

PUNCTUM CCLXXXVII.

Creatura, ut aqua, panis, oleum, &c. rectè benedictionibus sanctificantur. Contra Lutheranos, & Calvinistas.

Quod enim Dominus fecit, argui nequit, sed panes multiplicaturus
 1. Lucæ 9. v. 16. aspexit in cœlum, & benedixit. Ergo.

1. Tim. 4. v. 4. & 5. *Omnis creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem.* Hoc est, interprete D. Chrysostomo,

stomo, & Theophylacto in hunc locum, *Theoph.*
 si creatura esset aliqua immunda, sancti-
 ficari posset adhibito crucis signo:
 quanto magis res bonæ, mundæque
 fient sanctiores?

Cyrillus (Cateches. 3.) *Sicut, ait, Cyrillus*
mundi cibi fiunt immundi invocatione
Diaboli, ita aquam simplicem fieri san-
ctam invocatione Dei. Basil lib. de Spi- *Basilius*
 ritu Sancto cap. 27. docet aqua conse-
 crationem esse traditionem Apostolicam.
 Vide etiam Aug. lib. 6. in Iulianum & *Aug.*
 hom. 27 ex lib. 50 hom. & de aliis be-
 nedictionibus *Panis Cinerum*, &c. testi-
 monia alia Patrum apud Bellarm. de
 cultu ss. lib. 3. cap. 7. *Bellarmino*

PUNCTUM CCLXXXVIII.

*Benedictiones signo externo, ut sancta
 crucis, ritè peraguntur. Contra eos-
 dem.*

Marci 10. v. 16. *Et complexans eos,* *1.*
(Iesus) & imponens manus super eos,
benedicebat eos. Quidni & signum seu
 crux Salvatoris imponatur?

Lucæ 24. v. 50. *Eduxit autem eos* *2.*
foràs in Bethaniam, & elevatis manibus
S 3 suis

suis benedixit eis. Elevatis manibus, cum signo igitur externo.

3. Apoc. 7. v. 3. *Nolite nocere terræ, & mari, &c. quoadusque signemus servos Dei in frontibus eorum* Et quomodo, amabo te, signetur aliquid melius, quàm cruce Dominicâ, Redemptionis humanæ instrumento, & ipsius Christi caractere.

Ambrosius, libro de his, qui mysteriis initiantur, cap. 3., dicit aquam nisi crucis signo prius sacretur, nullum habere usum in Ecclesia.

PUNCTUM CCLXXXIX.

Etiam inter homines Christianos est politica potestas, sive superioritas. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. 2. 3. Psal. 71. v. 11. Isaiaë 60. v. 10. & c. 49. v. 23. Prophetæ prædixerunt omnes Reges terræ servituros Christo, hoc autem fieri nequit, nisi in Ecclesia sint Reges, Ergo.

4. Proverb. 8. v. 15. *Per me Reges regnant.* Etiam Christiani.

5. Matth. 22. v. 21. Ubi quæstio erat de solvendo censu, *Reddite*, inquit Chri-

Christus, *quæ sunt Caesaris, Casari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Rom 13. v. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* & v. 7. *Cui tributum, tributum.* vult etiam Ethnicis tributum pendere, nedum igitur Christianis.

6.

1. Petr. 2. v. 17. *Regem honorificate.* quo nihil dici potest clarius.

7.

Tit. 3. v. 1. *Admone illos potestatibus, & principibus subditos esse.* Etiam Ethnicis. Et si Christianis licet subesse Regibus Ethnicis, (ut etiam adversarii fatentur) cur non potius Principibus Christianis parere? & si licet Christiano subesse, cur non præesse, cum subesse videatur magis contra libertatem Evangelicam?

8.

Proverb. 11. v. 14. *Vbi non est gubernator, populus corrumpet.*

9.

Heb. 13. v. 17. *Obedite prepositis vestris, & subjacete eis.*

10.

1. Tim. 2. v. 1. 2. *Orari vult Apostolus, gratias agi, &c. Pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt.* Et ex his omnibus, simul cum dicendis Punctis sequentibus adverte, quàm crassè & perniciosè Lutherus errat, cum docet

Luther

hominem Christianum nemini subiectum esse. (de libert. Christiana Tomo 2. fol. 3.) Eò nempè tendit quintum Novatorum Evangelium.

PUNCTUM CCLXXX

Politicis sanctionibus obstringuntur etiā conscientia fidelium. Contra Calvinum, Bezam, Whitakerum, Perkinsum, &c.

1. Rom. 13. v. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Hoc est, earum legibus, &c*

2. Ibidem, *Non est potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt. Quorsum verò, nisi ad imperādum, &c?*

3. Ibidem. v. 2. *Itaque qui resistit potestati, (Regis, Reipublicæ, &c.) Dei ordinationi resistit. Et certè contraræ conscientia dictamen agit, ideoq; immediatè ab Apostolo subjungitur, Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Dei enim Minister est potestas. v. 4.*

5. Et Ibidem v. 5. *Subditi estote (potestatibus) non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.*

Augu-

Augustinus in Psalm. 7. *Vbi hoc jubet Pater, quod contra Dominum non sit, Aug. sic audiendus est, quomodo Deus. Quare nisi quia obligat, ut Deus? At major est authoritas Imperatoris, Regis, &c. quàm Patris. Ergo.*

PUNCTUM CCLXXXI.

Principatus, sive Dominium potest esse etiam in impiis. Contra Victorem, &c.

Hieremiæ 27. v. 6. *Ego dedi, (inquit 1. Dominus) omnes terras istas in manu Nabuchodonosor, Regis Babilonis, &c.*

Et Daniël 2. v. 38. *Tu (Nabuchodonosor) Rex Regum es, & Deus cæli 2. Regnum, & fortitudinem, & imperium, & gloriam dedit tibi. Infideli, Idolorum cultori, &c.*

Item Rom. 13. v. 1. & 1. Pet. 2. v. 13. 3. 4. Apostoli Petrus & Paulus docent Regum potestatem esse à Deo, & illis obediendum esse, cum tamen nulli tunc essent Reges, nisi pagani, & infideles. Vide Isaïæ 45. & Sap. 6.

Augustinus 5. civit. 21. *Dat (nempe 5. 6. Deus) felicitatem in regno cælorum Aug. solis*

*solis piis, regnum verò terrenum & piis,
& impiis, sicut ei placet, cui nihil inju-
stè placet.*

PUNCTUM CCLXXXII.

*Christiano Magistratui licet gladio feri-
re. Contra Anabaptistas.*

1. Judas in lege naturæ adjudicavit Thamar igni. Gen. 36. ad finem capitis.
2. Exodi 21. v. 12. *Qui percusserit hominem volens occidere, morte moriatur.*
3. Proverb. 10. v. 8. *Qui sedet in solio judicii, dissipat omne malum intuitu suo.*
Unde verò, nisi quòd malos punire potest, & quidem licitè.
4. Juxta id Apostoli, Rom. 13. v. 4. *Si malum feceris, time, non enim sine causa gladium portat. Minister enim Dei est. Sine causa verò portaret gladium, si eo punire non posset.*
5. Moses, Josue, David, &c., tanquam Principes, morte punivere quàm plurimos.
6. Matth. 26. v. 52. *Qui acceperint (ait Christus) gladium, gladio peribunt.*
Quibus verbis approbat legem de homicidâ occidendo: Exod. 21. v. 12.

Gen.

Gen. 6. v. 9. *Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* 6.

Unde præclare Augustinus, 1. Civit. 21. *Nequaquam, ait, contra hoc præceptum fecerunt, quod dictum est, non occides, qui personam gerentes publicæ potestatis sceleratos morte punierunt.* Aug.

PUNCTUM CCLXXXIII.

Christianis licet bella gerere. Contra eosdem.

Bella enim præcepit Deus Moyfi, Josue, Samuëli, Davidi, &c. Vide etiam Judicum 3. v. 1. &c. 1.

Reg. 15. v. 3 dixit Samuël ad Saul, *vade, & percutite Amalech, & demolire universa ejus, non parcas ei.* 2.

In Novo etiam Testamento Christus rogatus à Pharisæis, an liceret Cæsari dare censum, seu tributum, (pro stipendiis militaribus) respondit, Matth. 22. v. 21. *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari.* 3.

Lucae 3. v. 13. Joannes Baptista rogatus à militibus *quid faciemus & nos?* 4.
Non suavit desereret militiam, sed contenti, aiebat, *estote stipendiis vestris, &c.*

5. Act. 10. v. 2. Centurio (ductor militum) vocatur *religiosus*, & *timens Deum*, & v. 22. *justus*, *timens Deum*, & *testimonium habens ab universâ gente Iudeorum*.

Greg.
Naz.

Præclarè, ait Greg. Naz., (orat. 3. de pace) *interdum bellum suscipitur: quamdiu tamen licet, propensiores ad pacem esse debemus, hoc enim sublimius est, & divinius.*

PUNCTUM CCLXXXIV.

Christianis, cum veritate, iudicio, & iustitia, licitum est jurare. Contra eosdem.

1. Exemplo Dei, Gen. 22. v. 16. *Per memetipsum iuravi, dicit Dominus.*
2. Psal. 109. v. 4. *Iuravit Dominus, & non poenitebit eum.* Exemplo etiam, Sancti Pauli, qui sæpè legitur iurasse, nec tamen id unquam fecisset, si iuramentum omne fuisset à Christo prohibitum.
3. Rom. 1. v. 9. *Testis (inquit) mihi est Deus.* Jurare enim nihil aliud est, quàm Deum, qui mentiri non potest, in testem vocare.
4. 2. Cor. 1. v. 13. *Testem, ait, invoco Deum*

Deum in animam meam.

1. Tim. 5. v. 21. Testor coram Deo, 5.
& Christo Iesu, & electis Angelis.

Philip. 1. v. 8. Festis mihi est Deus, quo- 6.
modo cupiam omnes vos in visceribus
Iesu Christi. Et in Ep. ad Hebræos c. 6.
v. 16. affirmat omnem controversiam 7.

finiri per iuramentum. Per illud ergo,
licitè, ubi id opus, finiri possunt graves
fidelium controversiæ, & similia alia
fieri.

PUNCTUM CCLXXXV.

*In nullo casu licitum est mendacium, ne
tunc quidem, quando mentiando ne-
mini obesses, & tamen alicui prodes-
ses. Contra Politicos.*

Deus enim prohibet omne menda-
cium, Levit. 19. v. 11. & Psalm. 5. v. 7. 1. 2.
Perdes (ait Deo Propheta) omnes, qui
loquuntur mendacium.

Joannes 1. 2. v. 21. Quoniam omne 3.
mendacium ex veritate non est: Atqui
si verum dicerent, dicentes aliquod
mendacium esse licitum, jam aliquod
mendacium ex veritate esset, contra
Apostolum. Sicut igitur nemo discit à

castitate esse adulterandum, nemo à pietate Deum esse offendendum, ita nemo unquam discere potest à veritate esse mentiendum.

4. Joan. 8. v. 44. *Cùm loquitur (diabolus) mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus.* Atqui id, cujus primus author est diabolus, nequit esse, nisi turpe, sive malum. Ergo.

PUNCTUM CCLXXXVI.

Fides etiam Hæreticis servanda est. Contra mendacium eorum, qui Catholicis contrarium impingunt.

Nam in nullo casu licet mentiri,

1. Proverb. 12. v. 22. *Abominatio est Domino labia mendacia, qui autem fideliter agunt, placent ei.*
2. Adde Eccles. 1. v. 35. *Beneplacitum est illi (Deo) Fides, & mansuetudo.*
3. Ecclesiasticus v. 3. *Displicet ei (Deo) infidelis, & stulta promissio.*
4. Rom. 12. v. 17. *Providentes bona, non tantùm coram Deo, sed etiam omnibus hominibus, si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.*

habentes. Si fieri potest. Nam peccata, etiam si promissa, non sunt ab ullo unquam præstanda, nec Catholicis, neque aliis.

PUNCTUM CCLXXXVII.

Libri hæretici sunt exurendi, & interdiciendi. Contra eosdem.

Sic enim tempore Apostolorum, ut refert Sanctus Lucas Act. 19. v. 19. I.
Multi ab Apostolis conversi libros suos curiosos, ac vanos contulere, & combussere publicè coram omnibus.

Concilium Nicænum libros Arii igni adjudicavit, & Constantinus id executioni mandari jussit sub poena capitis luenda, si quis libros Arii occultasset. Niceph. l. 8. c. 18.
Nestorii libros interdixit Concilium Ephesinum, Theodosius Imperator exuri jussit. Socrates l. 1. c. 6. qui affert de hoc Ep.
In quinta Synodo damnato Anthymo, damnantur etiam ejus libri, & Justinianus Imperator gravem poenam statuit, nimirum amputationis manuum, in eos, qui ejusmodi libros describunt, jussitque ubique comburi. Cōstantini.
(Vide Novel. cōstit. 42.) Colloquia enim hæreticorum sunt perniciosissima, multoque

424 *De Concionibus Hæreticorum.*
toque magis eorum libri.

2. Ad Rom. cap. 16. v. 17. *Rogo vos fratres, ut observetis eos, qui dissensiones, & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab eis. Nam per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium.*

3. 2. Tim. 3. v. 5. *Hos devita, nempe Hæreticos.*

4. Ad Titum 3. v. 10. *Hæreticum hominem post unam, & secundam correctionem devita.*

5. Secunda Joannis v. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam (Catholicam) non affert, nolite recipere eum in domum, nec a ve ei dixeritis. Vide plura Puncto sequente.*

PUNCTUM CCLXXXVIII.

Non licet Hæreticorum concionibus interesse. Contra eosdem.

1. Est enim res scandali plena, & va homini, per quem scandalum venit. Matth. 18. vers. 7.

2. Est etiam res plena periculi, 2. Tim. 2. v. 17. *Sermo eorum ut cancer serpit, &c. & subverterunt quorundam fidem.*

Et

Et 1. Cor. 15. v. 33. *Nolite seduci, corrumpunt mores bonos colloquia mala.* 3.

Caveat igitur unusquisque sibi, nam ut dicit Ecclesiasticus cap. 3. v. 27. *Qui amat periculum, in illo peribit.* 4.

Et cap. 13. v. 1. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Qui tetigerit, vel etiam in aures admiserit.* 5.

Rursus 3. Tit. 10. *Hæreticum hominem evita.* Multò magis eorum Cathedras, Synagogas, & similia. 6.

PUNCTUM CCLXXXIX.

Hæretici ab Ecclesia damnati, à Magistratu puniri possunt. Contra Ioan. Huss, Lutherum, &c.

Turbant enim pacem, & tranquillitatem Reipublicæ; & in Veteri Testamento poenâ mortis affecti sunt idololatræ, falsi Prophetæ, blasphemi, & qui similia mala Rempublicam turbare solita perpetrassent.

Exod. 32. v. 27. Moyses (licet ex semitissimus) occidi iussit multa millia Israëlitarum, eò quòd vitulum aureum adorassent, & secessionem à Dei populo fecissent. 1.

Hæretici rebelles sunt imperio Summi

2. mi Sacerdotis : tales verò Deut. 17 v. 12. morte plecti jubentur, & jussioni illi obtemperarunt Elias, Josias, Jehu, &c.
3. 4. 3. Reg. 18. v. 40. & 4. Reg. 10. v. 25. & 5. cap. 23. v. 20.

- In Novo Testamento Christus istiusmodi rebelles non solum jubet tractari ut Ethnicos, Matth. 18. v. 17. sed insuper dicit esse lupos rapaces, Matth. 7. v. 15. & fures, & latrones, Joan. 18. v. 8.
6. Atqui tales sunt omni jure plectendi, Ergo.
- 7.
- 8.

Aug. Augustinus 2. Retract. 5. retractat, quod dixerat aliquando, non esse vi cogendos Hæreticos ad Fidem, & probat id utilissimum, excepto mortis supplicio. Non quod putaret illos id minime mereri, sed tum quia hoc Ecclesiæ mansuetudinē decere existimabat, tum quia nondum extabat lex mortis in Hæreticos.

PUNCTUM CCC.

Anima hominis est immortalis. Contra Lutherum, & Anabaptistas.

Hunc articulum exprobrat Summo Pontifici Lutherus, & eum vocat *portentum*

tentum, sed ex verbo Dei probatur.

Matth. 10. v. 28. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.* En ut anima occiso corpori supervivit, & consequenter æviterna est, à quo enim post occisum antea corpus deleretur?

Matth. 22. v. 32. *Nonne legistis, ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, non est mortuotum Deus, sed viventium.* Semper ergo vivunt defunctorum animæ.

Ecclesiastis 12. v. 7. *Et revertatur pulvis in terram suam, unde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illū.* Ergo ad Deum post interitum corporis avolare potest, & non extinguitur.

PUNCTUM CCCI.

Anima Patrum ante Ascensionem Christi non sunt in Cælum receptæ. Contra Lutherum, &c.

Heb. 11. v. 39. & 40. *Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt re-promissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Hoc pronuntiavit Apostolus

stolus de viris fide probatis, de viris, quibus, ut ipse ait, *dignus non erat mundus*. Atqui si non hi, certè neque ulli alii sine nobis, idest ante cœlum per ascensionem Christi nobis apertum, sunt consummati, sive ad beatitudinem admissi. Vide plura Puncto sequenti.

PUNCTUM CCCII.

Anima Patrum ante Ascensionem Christi manserunt in loco subterraneo, quem vocamus limbum Patrum, sive sinum Abrahæ. Contra Calvinum, qui limbum Patrum negat, & asserit.

1. Gen. 37. v. 35. *Descendam, ait Jacob, ad filium meum in infernum*. Filiū ergo in loco inferno esse credidit Patriarcha.

2.3. Anima Samuëlis, ut patet ex 1. Reg. 29. y. 13. & 15. Eccles. 46. v. ult. de
4. terra ascendit, unde verò, nisi ex confortio aliorum Patrum?

5. Lucæ 16. v. 23. *Dives vidit Lazarū in sinu Abrahæ*.

6. 1. Pet. 3. v. 19. *Et his qui in carcere (syriacè basciul, idest inferno) erant, Spiritibus veniens (Christus post mortē) pradi-*

prædicavit, qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe. Quæ verò prædicatio ista, & quorsum, nisi in statu gratiæ jam fuerint isti spiritus?

Matth. 12. v. 40. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Sicut Jonas, hoc est corpore, & anima: Vbi verò hæserit tam diu anima Salvatoris sub terra, nisi cum Sanctis, in sinu Abrahamæ, Patriarchis? 7.

PUNCTUM CCCIII.

Est etiam Purgatorium, seu locus, in quo anime iustorum, quæ in hac vita non sunt plenè purgata, satisfaciuntur. Contra Ruthenos, Lutheranos, Calvinistas, Confessionem Anglicanam, Articulo 22. &c.

Isaïæ 4. v. 4. Purgabit Dominus sordes filiorum, & filiarum Sion, & sanguinem emundabit de medio eorum spiritu iudicii, & spiritu combustionis. Hoc enim de pœna Purgatorii intellexit etiã D. Augustinus 20. Civit. 29. I.

Zacha-

Aug.

2. Zachariæ 9. v. 11. *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua, nempe refrigerii.*

3. *Malachiæ 3. v. 3. Ipse sedebit, quasi ignis, conflans, & purgabit filios Levi.*
Orig. Nam de Purgatorio hoc etiam accipiunt
Ambr. Origenes, Ambros. Augustinus supra, &
Aug. Hieronymus in hunc locum.

4. 5. *1. Cor. 3 v. 13. & 15. Vniuscuiusque opus manifestum erit, &c. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Et per quem, amabo te, ignem? Non certè æternum inferni, per temporalem ergo Purgatorii; ut ex communi etiam Patrum expositione probatur,
Orig. Origenis, Basilii, Hieronymi, Theodo-
Basil. reti, Ambrosii. Cùm, ait Ambrosius
Hieron. in hunc locum, Paulus dicat, sic tamen
Theodo- quasi per ignem, ostendit quidem illum
retus, salvum futurum, sed poenam ignis passu-
Amb. rum, ut per ignem purgatus fiat salvus.

6. *1. Cor. 15. v. 29. Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, ut quid & baptizantur pro illis? Baptismus hic pro poena accipitur, sicut Marci 10. v. 38. & Lu-*

& Lucae 12. v. 50. Quorsum verò poenas subibat Apostolus, & alii tum Christiani pro defunctis, nisi ad Purgatorias, seu expiatorias eorū poenas redimēdas? 8.

Matth. 5. v. 25. Christus meminit carceris ab aliquibus post hanc vitam subeundi, & v. 26. disertè affirmat: *Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem*: Sed inferni non erit ultimus quadrans, neque exitus ullus; Ergo carcer iste necessariò est temporalis, seu purgatorius. 9.
10.

Vide idem Lucae 12. v. 58. 11.

Matth. 12. v. 32. *Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro*. Alia ergo aliqua, ut hinc colligit Augustinus, & alii Patres, remitti possunt in futuro, ut consideranti etiam patet. 12.
Aug.

Lucæ 12. v. 47. & 48. *Qui cognovit voluntatem Domini sui, &c. vapulabit multis, qui autem non cognovit & fecit digna plagis, vapulabit paucis*. Nempe tempore finiendis, idest purgatoriis, cum plagæ infernales, quæ sunt infinitæ, non possint dici pauca. 13.
14.

Apoc. 5. v. 13. Creaturæ sub terra dice- 15.

dicebant: *Sedenti in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sacula seculorum, & quatuor animalia dicebant Amen.* Atqui nemo sapiens dixerit à dæmonibus sic orari, aut dici in Cœlo Amen ad orationes caco-dæmonum: Qui igitur sub terra ita Deum (post Ascensionem etiam Christi) laudabant, erant proculdubio defunctorum animæ.

Pœna, peccato etiam remisso, sæpè debetur, ut liquet ex allatis Puncto 174. ubi verò luet ille, qui ante omnem peccatorum multorum, ac gravium pœnā moritur? ubi punietur ille, qui, ut evenire potest, in ipso peccati venialis actu è vivis excedit? ubi dabūt illi tandē pœnas? ubi vapulabunt, nisi in purgatorio?

16.

† *Inferni*
habet
hic etiā
Syriaca
versio,
& anti-
quissi-
mi Pa-
tres.

Act. 2. v. 24. *Quem Deus suscitavit, solutis doloribus † inferni, &c.* Qui verò dolores illi, nisi animarum sub terra expiatorii? Damnatorum enim pœnas Christus nunquam solvit.

Denique unde ad hanc vitam rediit Lazarus à Christo resuscitatus? deduxerit eum Christus de Cœlo, ad has iterum miseras?

17.

Et Joan. 11. v. 21. & 22. *Quare fuit Marthæ*

Martha de mortuo fratre suo adeò sollicitas nisi ob pœnas purgatorias, quas Judæi in hunc usque diem agnoscunt, & quibus immergi tum facile poterat ille defunctus.

18.

1. Cor. 3. v. 15. *Detrimentum patietur* (post hanc vitam) *ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Nempe Purgatorii, ut exponunt etiam Augustinus, Ambrosius, Theodoretus, & Concilium Florentinum.

19.

Vide adhuc 1. Reg. ult. v. 13. Psal. 36. v. 11. Quod de Purgatorio interpretantur Origines, & Ambrosius: Isaia 9. v. 18. quod de Purgatorio intelligit D. Basilus; & alia plura apud Bellarminum, & alios, ut illud Matth. 5. v. 22. *Qui irascitur fratri suo, &c.* Illud Luca 16. v. 9. *Facite vobis amicos, &c.* & Luca 23. v. 43. *Memento mei, &c.* Philip. 2. v. 10. Apoc. 5. v. 3. &c.

20. 21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

Aug. hom. 16. ex lib. 50. homil. *Qui ait, temporalibus pœnis digna gesserunt, per ignem quendam Purgatorium transibunt, de quo Apostolus inquit, salvus erit, sic tamen, quasi per ignem.* Basilus in 9. Isaia, *Si per confessionem, inquit, detexerimus peccatum, jam succrescens*

Basilus

T

gramen

gramen arefecimus, dignum planè, quod depascatur ac devoret Purgatorius ignis.

PUNCTUM CCCIV.

Laudabile est, & pium orare pro fidelibus defunctis, ut à Purgatorii pœnis solvantur. Contra Calvinum, &c.

Hoc probant loca omnia Puncto præcedente allata, quibus insuper adde ex
 I. Machabæorum lib. 2. c. 12. v. 43. Et factâ collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Ierosolymam (Judas Machabæus) offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, &c. super quo Augustinus, (l. de cura pro mortuis c. 2.) In
 Aug. Machabæorum libro legimus oblatum pro mortuis sacrificium, sed etsi nusquam in Scripturis veteribus legeretur, non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, authoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo, ad ejus altare, funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum.

2. Eodem Machab. lib., c. v. 46. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.

Quod

Quod & Judæi in hunc usque diem præstant.

Sic etiam latro, in cruce Christum orabat, Lucae 23. v. 42. *Memento mei, cum veneris in Regnum tuum.*

Tobiae 4. v. 18. *Panem tuum, & vinum super sepulturam justî constitue, &c.* Non ut defunctus eis vescatur, sed ut pauperes in bonum defuncti ex charitate pascantur, Ergo.

PUNCTUM CCCV.

Omnes in hac carne resurgemus. Contra Lutherum, Calvinum, Trinitarios, Libertinos, &c.

Job. 19. v. 25. &c. *Scio, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terrâ surrecturus sum: Et rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum, &c. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei cōspecturi sunt, & non alius. Si autem alia caro, certè & alius foret, Ergo.*

Isaiae 33. v. 17. *Regem in decore suo videbunt oculi ejus. idest Christum in Cælo.*

4. Joan. 5. v. 28. *Omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, & procedent, &c.* Et certè hæc ipsa, & non alia caro est in monumentis, ipsa ergo, & non alia audiet vocem Filii Dei.

1. Cor. 15. v. 53. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem:*

6. Et v. 54. *Absorpta est mors in victoria.* Nempe ejusdem carnis resurgentis, alioqui mors adhuc esset victrix, nec posset ipsi dici, *ubi est mors victoria tua?*

7. 1. Cor. 15. v. 55.

8. 9. Vide etiam 1. Cor. 15. v. 16. 1. Thes. 4. v. 14. & alia plura.

PUNCTUM CCCVI.

Omnes sumus judicandi, tam fideles, quàm infideles. Contra Lutherum, Bullingerum, &c.

1. 1. Matth. 12. v. 36. *Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii, (homines seu fideles, seu infideles)*

2. 2. Cor. 5. v. 10. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat*

ferat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Cur enim ad tribunal conveniendi sumus, nisi ut judicemur? aut quomodo à tribunali referat unusquisque, &c., nisi id iudex statuatur.

Heb. 12. v. 22. Sed accessistis ad Sion montem, & Civitatem Dei viventis, --- & judicem omnium, Deum. Quo verò pacto est Iudex omnium, nisi omnes sint judicandi? vide etiam Matth. 25, v. 3. Act. 10. v. 42. Rom. 14. v. 12. Apoc. 20. v. 12.

3.
4.
5. 6.
7.

PUNCTUM CCCVII.

Infernus est locus. Contra Lutherum & Calvinum, &c.

Num. 13. v. 33. Descenderuntq; vivi in infernum. (Dathan & Abiron) Infernus ergo erat terminus, sive locus, ad quem iverunt.

1.

Job. 17. v. 13. Si sustinuerò, infernus domus mea est. Si domus, procul dubio est locus.

2.

Psal. 93. v. 17. Nisi, quia Dominus adjuvit me, paulò minùs (hoc est pro-

3.

438 De pœnis damnatorum.
pemodum) habitasset in inferno anima
mea.

4. Lucæ 16. v. 22. Mortuus est dives,
& sepultus est in inferno. En locum se-
pulturæ Epulonis à Deo revelatum.

5. Et v. 28. Habeo quinque fratres, ut
testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc
locum tormentorum. Locus ergo, &
tormentorum locus, est infernus. Vide
Punct. seq. n. 1. 5. 8. 9.

PUNCTUM CCCVIII.

Pœna damnatorum in inferno non sunt,
ut fingunt Calvinus, Beza, & plures
eorum sequaces, nudus terror, &
anxietas conscientia cogitantis Deum
sibi iratum, & infestum, sed combu-
stio in stagno ignis, & sulphuris.

1. Isaiaë 30. v. ult. Preparata est ab heri
Tophet profunda, & dilatata, nutrimen-
ta ejus ignis, & ligna multa, flatus Do-
mini, sicut torrens sulphuris, succendens
eam.

2. Isaiaë 33. v. 14. Quis poterit habitare
cum igne devorante, cum ardoribus
sempiternis.

Judith

Judith 26. v. 21. Dabit ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempiternum. 3.

Matth. 3. v. 12. Paleas comburet igni inextinguibili. 4.

Matth. 13. v. 41. Mittet eos in caminum ignis. 5.

Marci 9 v. 42. & 43. In gehennam, in ignem inextinguibilem, ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. 6. 7.

Matth. 25. v. 41. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est, &c. 8.

Lucæ 16. v. 24. Crucior in hac flamma. 9.

Apoc. 14. v. 10. Cruciabitur igne, & sulphure, &c. & fumus tormentorum ascendet in sacula seculorum. 10.

Cap. 20. v. 9. Et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris, &c. 11.

Cap 21. v. 8. Pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda. 12.

Judæ v. 7. Sicut Sodoma, & Ghamorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicata, & abeuntes post carnem 13.

alteram facta sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes. Minus ergo tormentorum genus astruere, est Dei verbo contrarium.

PUNCTUM CCCIX.

Anima reproborum corporibus exuta, jam ante supremum diem pœnas inferni sustinent. Contra Lutherum & Calvinum, qui hoc vel negant, vel saltem in dubium vocant.

1. Num. 16. v. 33. Descenderuntque vivi in infernum. Homines seditiosi.

2. Job. 21. v. 13. Ducunt, (ait Job, impii) in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt, qui dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus, &c.

3. Psal. 48. Sicut oves in inferno positi sunt (reprobi) mors depascet eos, (græcè *ποιμαίνει*) ducet eos ad pascua squalida, & arentia, ubi nil, nisi gemitus, & dolores.

4. Judæ v. 7. Sodoma, & Ghomorrah & finitima civitates simili modo exfornicata, & abeuntes post carnem alteram facta.

*Et sunt exemplum, ignis æterni poenam
sustinentes. Jam pridem eam susti-
nentes.*

Lucæ 16. v. 22. *Mortuus est dives, &
sepultus in inferno, elevans autem oculos
suos, cum esset in tormentis, &c.* 5.

Et v. 24. *Clamat dives: Crucior in
hac flamma.* Et tamen Lutherus du-
bitare est ausus, an adhuc crucientur
damnati, (Serm. de divite, & Lazaro
Tom. 7. fol. 268.) 6.

PUNCTUM CCCX.

Pœna infernales æternum durabunt.

*Contra sectas quasdam Anabapti-
starum.*

Patet ex allegatis Puncto 303. ferè
per totum, quibus adde

Psal. 21. v. 20. *Vsque in æternum non
videbunt lumen.* 1.

2. Thessal. 1. v. 9. *Pœnas dabunt in
interitu æternas, &c.* 2.

Psal. 91. v. 9. *Vt intereant in sæculum
sæculi.* Hoc est in æternum. 3.

PUNCTUM CCCXI.

Falsum est parvulos sine Baptismo ex hac vita discedentes igne puniri, ut volunt Lutherus, Melancthon, & Tilmannus Heshusius.

1. Apoc. 18. v. 7. *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Sed parvuli à vana gloria, & deliciis immunes semper fuere, Ergo nihil habent tormentorum.

2.3. Isaia ult. v. 24. Et Marci 9. v. 43. *Conjungitur ignis cum verme. Vermis, inquit Christus, eorum non moritur, & ignis non extinguitur.* Sed ex verme, id est morfu conscientiae pravi operis pungente nihil sentiunt parvuli, ergo neque poenam ignis.

PUN.

PUNCTUM CCCXII.

Nimia est impudentia, ut dicit Augustinus, negare animas defunctorum interdum ad nos redire, Deo id jubente, vel permittente.

1. Reg. cap. 28. v. 12. & 15. Redit 1. 2.
anima Samuëlis ad Saülum. Nam v. 12.
Cum vidisset mulier Samuëlem, exclamavit voce magna. Ergo juxta sacrum textum vidit Samuëlem.

Et v. 15. *Dixit autem Samuël ad 3.
Saul, quare inquietasti me, ut suscitaver?* Ergo Samuël ipse ibi aderat.

Rursus Matth. 17. v. 3. Moses appa- 4.
ruit in monte Thabor.

Deinde animæ mortuorum ab Helia, Elifæo, Christo Domino, Petro, & Paulo resuscitatorum in Sacra Scriptura redierunt omnes. Idque, cum fideles fuerint, ex Purgatorio, vel ex limbo Patrum. Apage ergo rhinocerotum nasos Magdeburgensium, & aliorum ejusdem farinae hominum.

PUNCTUM CCCXIII.

Figmentum est poſt diem iudicii ſecuturum millenarium annorum, per quod Sancti cum Chriſto in terris regnaturi ſunt in deliciis, ſeu corporalibus, ut volebat Cherintus, ſeu ſpiritualibus, ut opinatus eſt Sanctus Irenæus, & alii. Contra novos huius temporis Chiliaſtas.

1. Matth. 22. v. 30. *In reſurrectione neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei. Apage igitur ſpurcas brutorum voluptates.*

2. 1. Theſ. 4. v. 16. *In Reſurrectione, qui vivimus, qui relinquimur, rapiemur cum aliis in nubibus obviam, (ait Apoſtolus) & ſic ſemper cum Domino erimus. Non hic, ſed cum Domino in ævum, quorſum enim ita raperemur, ſi huc iterum redituri, & in terris manſuri eſſemus?*

3. Matth. 13 v. 43. *Tum (in conſummatione ſæculi) juſti fulgebunt, ſicut Sol in regno Patris eorum. Hoc eſt in coeleſti Patria.*

4. Matth. 25. v. 31. *Cum venerit Filius homi-*

Ut Acatbolici pervertunt Script. 445
Hominis in maiestate sua, &c. usque ad
v. 46 Ibunt hi (mali) in supplicium 5.
eternum, iusti autem in vitam eternam.
In vitam non mille annorum, sed æter-
nam.

Apoc. 20. v. 7. Cùm consummati 6.
fuerint mille anni, ex quibus (v. 3.) oc-
casionem sumpserit errandi Chiliastæ,
solvetur satanas, & seducet gentes, &c.
Gog & Magog Hi autem erunt duces,
& exercitus Antichristi, qui aderit ante
finem mundi, & resurrectionem; Ergo
mille isti anni non sequuntur, sed præ-
cedunt Antichristum, & diem iudicii:
suntque anni huius sæculi, sive vitæ, &
non resurrectionis, ut volunt Chiliastæ.

PUNCTUM CCCXIV.

Acatbolici huius temporis, sicut in præ-
missis, & alius verbo Dei scripto ma-
nifestè repugnant, ita etiam illud mi-
rum in modum pervertunt, mutant,
atque mutilant.

Novatores huius sæculi universi fere
septem libros, Lutherani adhuc plures à
Scriptura divellunt, quos tamen omnes

primitivam Ecclesiam pro Canonicis, & certissimo Dei verbo habuisse constat.

In libris, quos pro libitu novi homines admittunt Veteris Testamenti ex moderno Judæorum Canone, Rabbiorum etiam depravationes amplexantur poenè omnes.

In Novo Testamento corruptelis veterum, qui inter Græcos emerfere, Hæreticorum, suas etiam adjiciunt.

Et tamen eò sacrilegi processere audaciæ, ut hunc misero popello in Anglia, Germania, Gallia, Hollandia, &c. fucum faciant, se Biblia repurgasse, & emendasse, Illi, qui in hunc omnes scopum collimasse videntur, ut Sacros Scripturæ libros, vel obliterando perfumdarent, vel quâ prava eis inferendo, quâ recta murium instar aut soricum abrodendo, omni demum authoritatis suæ pondere exuerent:

Hujus ego Sacrilegii eorum Duces, & Ministellos poenè omnes insimulo, hujusque eos apertè reos, vel ex proprio ipsorum ore monstrabo.

Luther

Lutherus, quem ministelli Patriarcham habent, librum Job, de cujus
authori-

authoritate nunquam antea, in Ecclesia est dubitatum, rejicit, *tamquam fabula argumentum*, (Titulo de lib. Novi & Veteris Testam.) Et quid hoc, quæso, est nisi totum Scripturæ Canonem evertere? Cùm nullum illius sit volumen, quod non posset à quovis eodem modo in tenebras amandari.

Rursus Ecclesiasten etiam, æquè certum, & indubitatum apud omnes, sive Christianos, sive Judæos, librum irrisione accipit, (in sermonibus suis convivialibus eodem titulo.

Castalion, authore Beza præfatione in Josue, Cantica Canticorum aestimavit Colloquium (Salomonis) amatorium.

Castalion.

Otho Brunfelsius omnia cassavit Evangelia.

Lutherus magnopere in eandem etiam impietatem propēdet, nam (præfatione in Novum Testamentum) aboleri cupit tritam de quatuor Evangeliiis sententiam, & Joannis Evangelium asserit esse unicum, verum, pulchrum, atque principale.

Lutherus.

Sic nimirum purgant, hoc est privant, spoliantque Novatores Biblia viscera

viscera

visceribus, ut ita dicam, suis intimis, hoc est, libris, de quibus nulla unquam in Ecclesia Dei fuit controversia, & quos magna adversariorum pars in hūc usque diem pro verbo Dei indubitato agnoscit.

Aug. Omnes ferè quoad libros Veteris Testamenti Judaizant, & plus in eis censendis Synagogæ, quàm Ecclesiæ tribuunt, ut ex libris Machabæorum apparet. De eis enim Augustinus, optimus sanè antiquitatis testis, *Libros, inquit, Machabæorum non Iudæi, sed Ecclesia recipit.* Et dicere nos eodem modo possumus, libros Machabæorum non Lutherani, non Calvinistæ, non Anabaptistæ, sed *Ecclesia recipit.*

Lutherus, Quoad libros Novi Testamenti, Lutherus Apocalypsim è Canone exclusit, de quo Zuinglii affecla Bullingerus (in Apoc. I. Serm. I.) *Martinus, inquit, Lutherus hunc librum asperâ quâdam præfatione versionis suæ jugulavit, ob quam ejus censuram pleriq; docti, & pii ei infensi fuere.*

Luther In Canonicam etiam Jacobi hanc evomuit, blasphemiam, (Præfat. in eandem Genæ editâ) *Epistola Jacobi contentiosa*

tentiosa est, tumida, sicca, straminea, & Apostolico spiritu indigna. Et simili modo adhuc alias ejusdem novi Instrumenti partes, tam Luthero, quàm ejus Symmistis denigrare, & extra Canonem ejicere libitum est. Nempe Epist. ad Hæbræos, Epistolam secundam Petri, 2. & 3. Joannis, Epistolam Judæ, &c.

Porro, quoad libros, quos pro Canonicis habet Lutherus, quantum eos falsò vertendo peccaverit, judicium esto, non meum, sed Symmistæ olim ipsius Zuinglii. Is enim (magni inter Acatholicos nominis) Lutherū (Tom. 2.) sic affatur: *Verbum Dei, Luthere, adulteras, manifestus & communis sacrarum Scripturarum corruptor, ac perversor deprehenderis, quàm nos tui pudet, quem hætenus mirum in modum coluimus, nunc autem talem esse cernimus?* De aliis sui temporis Novatoribus ipse Lutherus (in lib. prophetiarum ejus, qui a Georgio Waltero, Hallensi prædicante, collectus est) *Tam multa, inquit, nostro tempore sunt versiones Bibliorum, ut paulatim tam multa futura sint Biblia, quàm multi scioli in hebraicâ linguâ magistros se profitebuntur.*

Zuinglius,

Lutherus,

Et certè

*Tertul-
lianus,* Et certè quemadmodum Tertullianus
lib. 1. contra Marcionem vocat eum
murem Ponticum, quòd instar muris
Scripturas roderet. Sic nobis Luthe-
rum murem, aut potius Soricem Wit-
tenbergensem, & Calvinum, atque Be-
zam Genevenses Sorices appellare licet.
Scripturis enim detrahendo, mutando,
idola cerebellorum adjiciendo, &c. pro
libito vim afferunt.

1. 2. Pet. 1. ubi dicitur: *Satagite, ut per
bona opera certam vestram vocationem
faciatis*, Lutherus verba illa, *per bona
opera*, abrofit, & ubi Epist. Iacobi cap. 2.
habetur: *Ostendite mihi Fidem ve-
stram sine operibus*, Lutherus in Bibliis
Germanicis vertit, cum operibus. Et
animadvertens locum illum, Rom. 3.
v. 28. *Arbitramur justificari homi-
nem per fidem, & non ex operibus legis*,
non satis probare fidem solam justifica-
re, addidit *solam*: Et de sacrilegio po-
stulatus respondit (Tom. 5. Germanico
fol. 141. & 144) *Sic volo, sic jubeo, sit
pro ratione voluntas, &c. (& demum)
pœnitet me, quòd non addiderim, & illas
duas voces, omnibus & omnium, videli-
cet, sine omnibus operibus omnium legũ.*

*Luthe-
rus,*

Vtque

Utque innumera alia præteream, Lutherus ita transferendo depravavit Scripturam, ut Tunstallus noster, (teste Coclæo in actis Lutheri, anno 1526.) affirmet se bis mille falsificationes deprehendisse in solo Novo Testamento ab illo translato.

*Lutheri
versio
novi
Testa-
menti.*

Porro Zuinglius, Calvinus, & Beza in hoc genere impietatis æquis passibus cum Luthero incedunt:

*Zuin-
glius,
Calvin.
& Beza*

Zuinglius ut Christi neget Præsentiam in Eucharistia, contendit verba illa Coenæ, *Hoc est Corpus meum*, optimè in hunc modum à se verti, *Hoc significat Corpus meum*. Et adulterinam suam manifestò versionem non potest ipse satis admirari: adeò in hæreticis, *sibi mentiri solet iniquitas*.

De Calvini & Bezæ erroribus in verendis, seu pervertendis Scripturis integri jam editi sunt libri, uti & de Genevensium Biblicorum corruptelis, quæ singulis certè annis sunt auctæ. Unum tantum hîc afferam exemplum, quod Calvino cum Beza, & Genevensibus commune est.

*Biblia
Gene-
vensis.*

Blasphemant ipsi pluribus in locis, Christum dum in horto oraret, timuisse ne ab

Beza
blas-
phemia.

Biblia
Angli-
cana.

† In sua
trāsla-
tione
Novi
Testa-
menti.

ne ab irato Patre inferno addiceretur ob peccata nostra; immò & cruci postea affixum diros in anima cruciatus dam-nati ac perditī hominis sustinuisse: hinc cum ingenti temeritate Beza, *Quo tempore, ait, in cruce pependit Christus, in mediis etiam inferorum cruciatibus versatus est.* quod certè est dicere Deum poenas inferni & timuisse, & tulisse. Jam verò ad hoc impium & horrendè blasphemum eorum dogma stabilien-dum, pro eo quod habetur ad Heb. 5. v. 7. Christum *exauditum esse pro sua reverentia.* Calvinus primò, deinde Beza, & Biblia omnia Genevensia ha-bent in ipso textu, Christum *exauditum esse pro suo metu*, seu ex eò, quòd me-tuerit; nisi quòd tandem posteriori edi-tione adjecerit Beza ad textum plura adhuc verba in hunc modum. *Exaudi-tis precibus liberatus est ex metu.* Atque eàdem hâc corruptelâ depravata sunt Biblia Anglicana officinæ Barkerianæ, anni 1615.

De Joannis Calvinī versione, in uni-versum, ita censet doctus ille Protestans Carolus Molineus[†]: *Calvinus in sua harmonia vim infert litteræ Evangelicæ & illam*

Et illam multis in locis transponit, &c. † Vide
insuper addit littera. Lava-
therū in hist.
Gal.

De Bezæ verò translatione idem hoc
pronuntiat: *De facto mutat textum.*

Tigurinorum versionem Lutherus †
rejecit. p. 32.
* In

Castalionis versio censetur à Beza*
Impia, Sacrilega, & Ethnica. Præfa-
tione

Basiliensium etiam ** idem multis in
locis fatetur *Impiam, & à mente Spiritus*
Sancti prorsus discrepantem. † Rex An-
gliaë Jacobus (in colloquio Hampto-
niaë habito coram sua Majestate, p. 46.)

Versionem Genevensensem expressè dicit om-
nium esse pessimam, & notas ejusdem
marginales seditiosas vocat, falsas, &c. † Jacobi
Regis
Angliaë
judiciū
de Bi-
bliis Ge-
nevēsi-
bus &c.

In versionem Anglicanam Ministri diocē-
cesis Lincolnienſis pleno ore vocife-
rantur (in compendio libri Regi exhi-
biti primo Decembris, &c. pag. 11.)

Eam demere & addere textui idq; mu-
tando vel offuscando Spiritus Sancti sen-
tentiam; absurdam, etiam eam vocant
(ibid. p. 13.) *& insulsam, & mentem*
Spiritus Sancti plurimis in locis perver-
tentem. ut non sine causa dixerit Rex
Angliaë Jacobus (loco præallegato) se
nun-

Versionem Genevensensem expressè dicit om-
nium esse pessimam, & notas ejusdem
marginales seditiosas vocat, falsas, &c.

In versionem Anglicanam Ministri diocē-
cesis Lincolnienſis pleno ore vocife-
rantur (in compendio libri Regi exhi-
biti primo Decembris, &c. pag. 11.)

Eam demere & addere textui idq; mu-
tando vel offuscando Spiritus Sancti sen-
tentiam; absurdam, etiam eam vocant
(ibid. p. 13.) *& insulsam, & mentem*
Spiritus Sancti plurimis in locis perver-
tentem. ut non sine causa dixerit Rex
Angliaë Jacobus (loco præallegato) se
nun-

Versionem Genevensensem expressè dicit om-
nium esse pessimam, & notas ejusdem
marginales seditiosas vocat, falsas, &c.

In versionem Anglicanam Ministri diocē-
cesis Lincolnienſis pleno ore vocife-
rantur (in compendio libri Regi exhi-
biti primo Decembris, &c. pag. 11.)

Eam demere & addere textui idq; mu-
tando vel offuscando Spiritus Sancti sen-
tentiam; absurdam, etiam eam vocant
(ibid. p. 13.) *& insulsam, & mentem*
Spiritus Sancti plurimis in locis perver-
tentem. ut non sine causa dixerit Rex
Angliaë Jacobus (loco præallegato) se
nun-

** In resp. ad def. & Resp. Castal.

454 *Fatentur Protestantes sua*
nunquam haftenus vidisse Biblia in lin-
guam Anglicanam ritè versa. Sed hu-
jus Puncti titulum satis jam manifestè
probarunt adversarii nostri illique, uti
advertere licèt, primarii, & me brevita-
tis memorem esse oportet.

Vide iterū, quæ hîc defunt Punct. 56.

PUNCTUM CCCXV.

Expresse & clarè interdum fatentur
Pretestantium primipili sua dogmata
verbo Dei contradicere, &c.

I. De Deo, ut ostendi punctis 65. & 66.
manifestè docent, quod sit author pec-
cati, quod homines ad male agendum
excitet, & impellat. Hoc autem Verbo
ejus scripto adversari agnoscit confessio
Cōfessio
Saxo-
nica. Saxonica cap. 1. his verbis: *Deus nec*
vult peccatum, nec approbat, nec adju-
vat, sicut scriptum est, cum mendacium
loquitur diabolus, ex proprio loquitur, &
1. Ioan. 3. qui facit peccatum, ex diabo-
lo est. Et Rivettus tract. 3. sect. 33. *Scri-*
ptura, inquit, expresse dicit, quòd Deus
non vult iniquitatem, &c.

2. Docent etiam Deum non velle om-
nes salvos fieri, quod tamen Scripturæ è
diametro opponi fatentur Gesnerus,
Gesne-
rus, Affelman-

Affelmannus & Hemingius, qui in En- *Affel-*
chiridio classe 3. p. 220. Deum, inquit, *mannus,*
mendacii arguit, quicumque eum quo- *Hemin-*
rumdam salutem nolle putat, &c. Et *gius,*
Affelmannus de prædestinatione §. 36.
Deum velle omnes homines salvos fieri
testatur Scriptura verbis, juramento,
annuntiatione, & oblatione.

Docent Deum non omnes ad se vo- *3.*
care, nec omnibus offerre gratiam. *Illyri-*
Quod tamen Illyricus censet errorem *cus,*
esse, & Evangelium Christi funditus *Apud*
evertere, in sua clave p. 2. tract. 4. col. *Schusel.*
370. Et Hemingius: *corrumpunt, in-* *l. 1. Thel.*
quit, doctrinam Evangelii, qui negant *Calvin.*
gratiam esse universalem, Christo se op- *Hemin-*
ponunt, & miserè seipsos, & alios sedu- *gius,*
cunt conclusiunculis suis, &c.

De humanitate Christi negant, quòd *4.*
eam adorare, aut invocare liceat. Cùm
tamen de hoc ipse Calvinus, adeo Chri-
sto aliàs injurius, admonitione ult. ad
Westphalum pag. 831. *Obtendunt nus-*
quam extare præceptum de adorando *Calvi-*
Christi corpore, certè de Christo homine *nus,*
propriè dicitur, exaltavit illum Deus &
dedit ei, &c. Itaque meritò hinc colligit
Augustinus adorandam esse Christi car-
nem

456 *Fatentur Protestantes suam
nem in Mediatoris personam.*

5. De Salvatore negant, quòd sit mortuus pro omnibus. Sed de hoc audi Gerlachium tom. 2. disp. 15. pag. 622. *Horrendum, ait, mentiuntur Deum Patrem satisfactionem Filii sui pro aliquibus tantum destinasse, huic blasphemiae opponimus clarissima Scripturae verba. Consonat Hutterus in analysi Confessionis Augustanae, art. 3. pag. 310. Falsum, inquit, est, quod gens Calviniana fingit, passionis & mortis Christi sacrificium non pro omnibus, sed pro aliquibus dumtaxat esse praestitum, & istius dogmatis impietatem universa Scriptura graviter refellit.*

6. Negant Christum (Ioan. 20. v. 19. & 26.) ad Discipulos intrasse januis clausis. Cum tamen ipse eorum Patriarcha Lutherus in def. verborum cænæ tom. 7. fol. 394. ita scribat: *Testimonia Scripturae manifesta sunt, quòd Christus ad Discipulos suos per fores clausas transierit.*

7. Negant Ecclesiam super Petro fundatam esse. In quo tamen eos Scripturae adversari fatentur Lutherus, Whitakerus, *Causabonus* (si tamen hunc ultimum

ultimum Protestantem appellare liceat, qui moriens Ecclesiæ Romanæ reconciliari cupivit) & alii. Whitakerus, *Whitakerus.* lib. 5. contra Duræum, sect. 4. *Quis,* inquit, *Petrum non fatetur esse Petram, & Ecclesiæ fundamentum.* Immò à Christo id Petro antè promissum agnoscit contro. 4. q. 2. cap. 2. p. 344.

Negant Ecclesiam perpetuò durare, 8.
de quo tamen Whitakerus cont. 2. q. 5. cap. 2. pag. 407. *Qui negat, aut dubitat Ecclesiam esse in æternum fundatam, & perpetuò duraturam esse, is non est Christianus.* *Whitakerus.*

De Ecclesia etiam negant, quòd sit 9.
perpetuò visibilis.

De quo tamen Reineccius tom. 4. Armat. cap. 3. pag. 26. ita habet: *Testi-* *Reineccius.*
monia Scriptura docent cœtum visibilem nunquam penitus intercidere. Et acrius adhuc Danaus lib. de visib. Eccl. p. 164. *Qui negat veram Ecclesiam Dei, eamq;* *Danaus,*
visibilem ab initio mundi extitisse, ille proculdubio se vel primæ sacrorum Bibliorum pagina ignarum ostendit.

Ecclesiam aiunt errori obnoxiam 10.
esse, in fidei, etiam fundamentalibus.
De quo tamen ipse Calvinus, 4. instit. *Calvin.*
V cap. 1.

hominem Christianum nemini subiectum esse. (de libert. Christiana Tomo 2. fol. 3.) Eò nempè tendit quintum Novatorum Evangelium.

PUNCTUM CCLXXX

Politicis sanctionibus obstringuntur etiā conscientia fidelium. Contra Calvinum, Bezam, Whitakerum, Perkinsum, &c.

1. Rom. 13. v. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Hoc est, earum legibus, &c*

2. Ibidem, *Non est potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt. Quorsum verò, nisi ad imperādum, &c?*

3. Ibidem. v. 2. *Itaque qui resistit potestati, (Regis, Reipublicæ, &c.) Dei ordinationi resistit. Et certè contraræ conscientia dictamen agit, ideoq; immediatè ab Apostolo subjungitur, Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Dei enim Minister est potestas. v. 4.*

5. Et Ibidem v. 5. *Subditi estote (potestatibus) non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.*

Augu-

Augustinus in Psalm. 7. *Ubi hoc jubet Pater, quod contra Dominum non sit, Aug. sic audiendus est, quomodo Deus. Quare nisi quia obligat, ut Deus? At major est authoritas Imperatoris, Regis, &c. quàm Patris. Ergo.*

PUNCTUM CCLXXXI.

Principatus, sive Dominium potest esse etiam in impiis. Contra Wiclefum, &c.

Hieremiæ 27. v. 6. *Ego dedi, (inquit Dominus) omnes terras istas in manu Nabuchodonosor, Regis Babilonis, &c.* 1.

Et Daniël 2. v. 38. *Tu (Nabuchodonosor) Rex Regum es, & Deus cæli Regnum, & fortitudinem, & imperium, & gloriam dedit tibi. Infideli, Idolorum cultori, &c.* 2.

Item Rom. 13. v. 1. & 1. Pet. 2. v. 13. Apostoli Petrus & Paulus docent Regum potestatem esse à Deo, & illis obediendum esse, cum tamen nulli tunc essent Reges, nisi pagani, & infideles. Vide Isaia 45. & Sap. 6. 3. 4.

Augustinus 5. civit. 21. *Dat (nempe Deus) felicitatem in regno cælorum* 5. 6. Aug,

*solis piis, regnum verò terrenum & piis,
& impiis, sicut ei placet, cui nihil inju-
stè placet.*

PUNCTUM CCLXXXII.

*Christiano Magistratui licet gladio feri-
re. Contra Anabaptistas.*

1. Judas in lege naturæ adjudicavit Thamar igni. Gen. 36. ad finem capitis.
2. Exodi 21. v. 12. *Qui percusserit hominem volens occidere, morte moriatur.*
3. Proverb. 10. v. 8. *Qui sedet in solio judicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Unde verò, nisi quòd malos punire potest, & quidem licitè.
4. Juxta id Apostoli, Rom. 13. v. 4. *Si malum feceris, time, non enim sine causa gladium portat. Minister enim Dei est. Sine causa verò portaret gladium, si eo punire non posset.*
5. Moses, Josue, David, &c., tanquam Principes, morte punivere quàm plurimos.
- Matth. 26. v. 52. *Qui acceperint (ait Christus) gladium, gladio peribunt.* Quibus verbis approbat legem de homicidâ occidendo: Exod. 21. v. 12.

Gen.

Gen. 6. v. 9. *Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* 6.

Unde præclare Augustinus, 1. Civit. 21. *Nequaquam, ait, contra hoc præceptum fecerunt, quod dictum est, non occides, qui personam gerentes publicæ potestatis sceleratos morte punierunt.* Aug.

PUNCTUM CCLXXXIII.

Christianis licet bella gerere. Contra eosdem.

Bella enim præcepit Deus Moyfi, Josue, Samuëli, Davidi, &c. Vide etiam Judicum 3. v. 1. &c. 1.

Reg. 15. v. 3 dixit Samuël ad Saul, *vade, & percutite Amalech, & demolire universa ejus, non parcas ei.* 2.

In Novo etiam Testamento Christus rogatus à Pharisæis, an liceret Cæsari dare censum, seu tributum, (pro stipendiis militaribus) respondit, Matth. 22. v. 21. *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari.* 3.

Lucæ 3. v. 13. Joannes Baptista rogatus à militibus *quid faciemus & nos?* 4.
Non suavit desereret militiam, sed contenti, aiebat, *estote stipendiis vestris, &c.*

5. Act. 10. v. 2. Centurio (ductor militum) vocatur *religiosus*, & *timens Deum*, & v. 22. *justus*, *timens Deum*, & *testimonium habens ab universâ gente Iudaorum*.

Greg. Naz. Praclarè, ait Greg. Naz., (orat. 3. de pace) *interdum bellum suscipitur : quamdiu tamen licet, propensiores ad pacem esse debemus, hoc enim sublimius est, & divinius.*

PUNCTUM CCLXXXIV.

Christianis, cum veritate, iudicio, & iustitia, licitum est jurare. Contra eosdem.

1. Exemplo Dei, Gen. 22. v. 16. *Per memetipsum iuravi, dicit Dominus.*
2. Psal. 109. v. 4. *Iuravit Dominus, & non poenitebit eum.* Exemplo etiam, Sancti Pauli, qui sæpè legitur iurasse, nec tamen id unquam fecisset, si iuramentum omne fuisset à Christo prohibitum.
3. Rom. 1. v. 9. *Testis (inquit) mihi est Deus.* Jurare enim nihil aliud est, quàm Deum, qui mentiri non potest, in testem vocare.
4. 2. Cor. 1. v. 13. *Testem, ait, invoco Deum*

Deum in animam meam.

1. Tim. 5. v. 21. Testor coram Deo,
& Christo Iesu, & electis Angelis.

5.

Philip. 1. v. 8. Festis mihi est Deus, quo-
modo cupiam omnes vos in visceribus
Iesu Christi. Et in Ep. ad Hebræos c. 6.
v. 16. affirmat omnem controversiam
finiri per iuramentum. Per illud ergo,
licitè, ubi id opus, finiri possunt graves
fidelium controversiæ, & similia alia
fieri.

6.

7.

PUNCTUM CCLXXXV.

*In nullo casu licitum est mendacium, ne
tunc quidem, quando mentiendo ne-
mini obesses, & tamen alicui prodesse.
Contra Politicos.*

Deus enim prohibet omne menda-
cium, Levit. 19. v. 11. & Psalm. 5. v. 7.
Perdes (ait Deo Propheta) omnes, qui
loquuntur mendacium

1. 2.

Joannes 1. 2. v. 21. Quoniam omne
mendacium ex veritate non est: Atqui
si verum dicerent, dicentes aliquod
mendacium esse licitum, jam aliquod
mendacium ex veritate esset, contra
Apostolum. Sicut igitur nemo discit à

3.

castitate esse adulterandum, nemo à pietate Deum esse offendendum, ita nemo unquam discere potest à veritate esse mentiendum.

4. Joan. 8. v. 44. *Cùm loquitur (diabolus) mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus. Atqui id, cujus primus author est diabolus, nequit esse, nisi turpe, sive malum. Ergo.*

PUNCTUM CCLXXXVI.

Fides etiam Hæreticis servanda est. Contra mendacium eorum, qui Catholicis contrarium impingunt.

Nam in nullo casu licet mentiri,

1. Proverb. 12. v. 22. *Abominatio est Domino labia mendacia, qui autem fideliter agunt, placent ei.*
2. Adde Eccles. 1. v. 35. *Beneplacitum est illi (Deo) Fides, & mansuetudo.*
3. Ecclesiastis 5 v. 3. *Displicet ei (Deo) infidelis, & stulta promissio.*
4. Rom. 12. v. 17. *Providentes bona, non tantùm coram Deo, sed etiam omnibus hominibus, si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.*

habentes. Si fieri potest. Nam peccata, etiam si promissa, non sunt ab ullo unquam præstanda, nec Catholicis, neque aliis.

PUNCTUM CCLXXXVII.

Libri hæretici sunt exurendi, & interdiciendi. Contra eosdem.

Sic enim tempore Apostolorum, ut refert Sanctus Lucas Act. 19. v. 19. 1.
Multi ab Apostolis conversi libros suos curiosos, ac vanos contulere, & combussere publicè coram omnibus.

Concilium Nicænum libros Arii igni adjudicavit, & Constantinus id executioni mandari jussit sub poena capitis luenda, si quis libros Arii occultasset. Niceph.
l. 8. c. 18.
Nestorii libros interdixit Concilium Ephesinum, Theodosius Imperator exuri jussit. Socra-
tes l. 1.
c. 6. qui
affert de
hoc Ep.
In quinta Synodo damnato Anthymo, damnantur etiam ejus libri, & Justinianus Imperator gravem poenam statuit, nimirum amputationis manuum, in eos, qui ejusmodi libros describunt, jussitque ubique comburi. Cōstan-
tini.
(Vide Novel. cōstit. 42.) Colloquia enim hæreticorum sunt perniciosissima, multoque

424 *De Concionibus Hæreticorum.*
toque magis eorum libri.

2. Ad Rom. cap. 15. v. 17. *Rogo vos fratres, ut observetis eos, qui dissensiones, & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab eis. Nam per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium.*

3. 2. Tim. 3. v. 5. *Hos devita, nempe Hæreticos.*

4. Ad Titum 3. v. 10. *Hæreticum hominem post unam, & secundam correctionem devita.*

5. Secunda Joannis v. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam (Catholicam) non affert, nolite recipere eum in domum, nec a ve ei dixeritis. Vide plura Puncto sequente.*

PUNCTUM CCLXXXVIII.

Non licet Hæreticorum concionibus interesse. Contra eosdem.

1. Est enim res scandali plena, & va homini, per quem scandalum venit. Matth. 18. vers. 7.

2. Est etiam res plena periculi, 2. Tim. 2. v. 17. *Sermo eorum ut cancer serpit, &c. & subverterunt quorundam fidem.*

Et

Et 1. Cor. 15. v. 33. *Nolite seduci, corrumpunt mores bonos colloquia mala.* 3.

Caveat igitur unusquisque sibi, nam ut dicit Ecclesiasticus cap. 3. v. 27. *Qui amat periculum, in illo peribit.* 4.

Et cap. 13. v. 1. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Qui tetigerit, vel etiam in aures admiserit.* 5.

Rursus 3. Tit. 10. *Hæreticum hominem devita.* Multò magis eorum Cathedras, Synagogas, & similia. 6.

PUNCTUM CCLXXXIX.

Hæretici ab Ecclesia damnati, à Magistratu puniri possunt. Contra Ioan. Huss, Lutherum, &c.

Turbant enim pacem, & tranquillitatem Reipublicæ; & in Veteri Testamento poenâ mortis affecti sunt idololatrae, falsi Prophetæ, blasphemi, & qui similia mala Rempublicam turbare solita perpetrassent.

Exod. 32. v. 27. Moyses (licet ex semitissimus) occidi iussit multa millia Israëlitarum, eò quòd vitulum aureum adorassent, & secessionem à Dei populo fecissent. 1.

Hæretici rebelles sunt imperio Summi

2. mi Sacerdotis : tales verò Deut. 17 v. 12. morte plecti jubentur, & iussioni illi obtemperarunt Elias, Josias, Jehu, &c.
3. 4. 3. Reg. 18. v. 40. & 4. Reg. 10. v. 25. & 5. cap. 23. v. 20.

- In Novo Testamento Christus istiusmodi rebelles non solum jubet tractari ut Ethnicos, Matth. 18. v. 17. sed insuper dicit esse lupos rapaces, Matth. 7. v. 15. & fures, & latrones, Joan. 18. v. 8. Atqui tales sunt omni jure plectendi, Ergo.

Aug.

Augustinus 2. Retract. 5. retractat, quod dixerat aliquando, non esse vi cogendos Hæreticos ad Fidem, & probat id utilissimum, excepto mortis supplicio. Non quod putaret illos id minime mereri, sed tum quia hoc Ecclesiæ mansuetudinē decere existimabat, tum quia nondum extabat lex mortis in Hæreticos.

PUNCTUM CCC.

Anima hominis est immortalis. Contra Lutherum, & Anabaptistas.

Hunc articulum exprobrat Summo Pontifici Lutherus, & eum vocat *portentum*

tentum, sed ex verbo Dei probatur.

Matth. 10. v. 28. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.* En ut anima occiso corpori supervivit, & consequenter æviterna est, à quo enim post occisum antea corpus deleretur?

1.

Matth. 22. v. 32. *Nonne legistis, ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, non est mortuum Deus, sed viventium.* Semper ergo vivunt defunctorum animæ.

2.

Ecclesiastis 12. v. 7. *Et revertatur pulvis in terram suam, unde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illū.* Ergo ad Deum post interitum corporis avolare potest, & non extinguitur.

3.

PUNCTUM CCCI.

Anima Patrum ante Ascensionem Christi non sunt in Cælum receptæ. Contra Lutherum, &c.

Heb. 11. v. 39. & 40. *Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt recompensationem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Hoc pronuntiavit Apostolus

1.2.

stolus de viris fide probatis, de viris, quibus, ut ipse ait, *dignus non erat mundus*. Atqui si non hi, certè neque ulli alii sine nobis, idest ante cœlum per ascensionem Christi nobis apertum, sunt consummati, sive ad beatitudinem admissi. Vide plura Puncto sequenti.

PUNCTUM CCCII.

Anima Patrum ante Ascensionem Christi manserunt in loco subterraneo, quem vocamus limbum Patrum, sive sinum Abrahæ. Contra Calvinum, qui limbum Patrum negat, & asserit.

1. Gen. 37. v. 35. *Descendam, ait Jacob, ad filium meum in infernum*. Filiū ergo in loco inferno esse credidit Patriarcha.

2.3. Anima Samuëlis, ut patet ex 1. Reg. 29. y. 13. & 15. Eccles. 46. v. ult. de
4. terra ascendit, unde verò, nisi ex confortio aliorum Patrum?

5. Lucæ 16. v. 23. *Dives vidit Lazarū in sinu Abrahæ*.

6. 1. Pet. 3. v. 19. *Et his qui in carcere* (syriacè *basciul*, idest inferno) *erant, Spiritibus veniens* (Christus post mortē) *prædi-*

prædicavit, qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe. Quæ verò prædicatio ista, & quorsum, nisi in statu gratiæ jam fuerint isti spiritus?

Matth. 12. v. 40. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Sicut Jonas, hoc est corpore, & anima: Vbi verò hæserit tam diu anima Salvatoris sub terra, nisi cum Sanctis, in sinu Abrahamæ, Patriarchis? 7.

PUNCTUM CCCIII.

Est etiam Purgatorium, seu locus, in quo anime iustorum, quæ in hac vita non sunt plenè purgata, satisfaciuntur. Contra Ruthenos, Lutheranos, Calvinistas, Confessionem Anglicanam, Articulo 22. &c.

Isaia 4. v. 4. Purgabit Dominus sordes filiorum, & filiarum Sion, & sanguinem emundabit de medio eorum spiritu iudicii, & spiritu combustionis. Hoc enim de poena Purgatorii intellexit etiã D. Augustinus 20. Civit. 29. 1.

Zacha-

Aug.

2. Zachariæ 9. v. 11. *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua, nempe refrigerii.*

3.
Orig.
Ambr.
Aug.
Hieron.

Malachiæ 3. v. 3. *Ipse sedebit, quasi ignis, conflans, & purgabit filios Levi.* Nam de Purgatorio hoc etiam accipiunt Origenes, Ambrosius. Augustinus supra, & Hieronymus in hunc locum.

4. 5.

Orig.
Basil.
Hieron.
Theodo-
retus,
Amb.

1. Cor. 3 v. 13. & 15. *Vniuscuiusque opus manifestum erit, &c. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Et per quem, amabo te, ignem? Non certè æternum inferni, per temporalem ergo Purgatorii; ut ex communi etiam Patrum expositione probatur, Origenis, Basilii, Hieronymi, Theodoretii, Ambrosii. Cùm, ait Ambrosius in hunc locum, Paulus dicat, sic tamen quasi per ignem, ostendit quidem illum salvum futurum, sed pœnam ignis passurum, ut per ignem purgatus fiat salvus.

6. 1. Cor. 15. v. 29. *Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, ut quid & baptizantur pro illis? Baptismus hinc pro pœna accipitur, sicut Marci 10. v. 38. & Lu-*
- 7.

& Lucæ 12. v. 50. Quorsum verò pœnas subibat Apostolus, & alii tum Christiani pro defunctis, nisi ad Purgatorias, seu expiatorias eorū pœnas redimēdas? 8.

Matth. 5. v. 25. Christus meminit carceris ab aliquibus post hanc vitam subeundi, & v. 26. disertè affirmat: *Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem*: Sed inferni non erit ultimus quadrans, neque exitus ullus; Ergo carcer iste necessario est temporalis, seu purgatorius. 9.
10.

Vide idem Lucæ 12. v. 58. 11.

Matth. 12. v. 32. *Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro*. Alia ergo aliqua, ut hinc colligit Augustinus, & alii Patres, remitti possunt in futuro, ut consideranti etiam patet. 12.
Aug.

Lucæ 12. v. 47. & 48. *Qui cognovit voluntatem Domini sui, &c. vapulabit multis, qui autem non cognovit & fecit digna plagis, vapulabit paucis*. Nempe tempore finiendis, idest purgatoriis, cum plagæ infernales, quæ sunt infinitæ, non possint dici pauca. 13.
14.

Apoc. 5. v. 13. Creaturæ sub terra dice- 15.

dicebant: *Sedenti in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sacula seculorum, & quatuor animalia dicebant Amen.* Atqui nemo sapiens dixerit à dæmonibus sic orari, aut dici in Cœlo Amen ad orationes caco-dæmonum: Qui igitur sub terra ita Deum (post Ascensionem etiam Christi) laudabant, erant proculdubio defunctorum animæ.

Pœna, peccato etiam remisso, sæpè debetur; ut liquet ex allatis Puncto 174. ubi verò luet ille, qui ante omnem peccatorum multorum, ac gravium pœnā moritur? ubi punietur ille, qui, ut evenire potest, in ipso peccati venialis actu è vivis excedit? ubi dabūt illi tandē pœnas? ubi vapulabunt, nisi in purgatorio?

16.

*† Inferni
habet
hic etiā
Syriaca
versio,
& anti-
quissi-
mi Pa-
tres.*

Act. 2. v. 24. Quem Deus suscitavit, solutis doloribus † inferni, &c. Qui verò dolores illi, nisi animarum sub terra expiatorii? Damnatorum enim pœnas Christus nunquam solvit.

Denique unde ad hanc vitam rediit Lazarus à Christo resuscitatus? deduxerit eum Christus de Cœlo, ad has iterum miseras?

17.

*Et Joan. 11. v. 21. & 22. Quare fuit
Marthæ*

Martha de mortuo fratre suo adeò sollicitas nisi ob pœnas purgatorias, quas Judæi in hunc usque diem agnoscunt, & quibus immergi tum facile poterat ille defunctus.

18.

1. Cor. 3. v. 15. *Detrimentum patietur* (post hanc vitam) *ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Nempe Purgatorii, ut exponunt etiam Augustinus, Ambrosius, Theodoretus, & Concilium Florentinum.

19.

Vide adhuc 1. Reg. ult. v. 13. Psal. 36. v. 11. Quod de Purgatorio interpretantur Origines, & Ambrosius: Isaiaë 9. v. 18. quod de Purgatorio intelligit D. Basilius; & alia plura apud Bellarminum, & alios, ut illud Matth. 5. v. 22. *Qui irascitur fratri suo, &c.* Illud Lucaë 16. v. 9. *Facite vobis amicos, &c.* & Lucaë 23. v. 43. *Memento mei, &c.* Philip. 2. v. 10. Apoc. 5. v. 3. &c.

20. 21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

Aug. hom. 16. ex lib. 50. homil. *Qui ait, temporalibus pœnis digna gesserunt, per ignem quendam Purgatorium transibunt, de quo Apostolus inquit, salvus erit, sic tamen, quasi per ignem.* Basilius in 9. Isaiaë, *Si per confessionem, inquit, detexerimus peccatum, jam succrescens*

Basilius

T

gramen

434 De Oratione pro Defunctis.
gramen arefecimus, dignum planè, quod
depascatur ac devoret Purgatorius
ignis.

PUNCTUM CCCIV.

Laudabile est, & pium orare pro fide-
bus defunctis, ut à Purgatorii pœnis
solvantur. Contra Calvinum, &c.

I. Hoc probant loca omnia Puncto præ-
cedente allata, quibus insuper adde ex
Machabæorum lib. 2. c. 12. v. 43. Et fa-
ctâ collatione, duodecim millia drachmas
argenti misit Ierosolymam (Judas Ma-
chabæus) offerri pro peccatis mortuo-
rum sacrificium, &c. super quo Augu-
stinus, (l. de cura pro mortuis c. 2.) In

Aug. Machabæorum libro legimus oblatum pro
mortuis sacrificium, sed etsi nusquam in
Scripturis veteribus legeretur, non par-
va est universæ Ecclesiæ, quæ in hac con-
suetudine claret, authoritas, ubi in præ-
cibus Sacerdotis, quæ Domino Deo, ad
ejus altare, funduntur, locum suum ha-
bet etiam commendatio mortuorum.

2. Eodem Machab. lib., c. v. 46. Sancta
ergo & salubris est cogitatio pro defun-
ctis exorare, ut à peccatis solvantur.

Quod

Quod & Judæi in hunc usque diem præstant.

Sic etiam latro, in cruce Christum orabat, Lucæ 23. v. 42. *Memento mei, cum veneris in Regnum tuum.* 3.

Tobiæ 4. v. 18. *Panem tuum, & vinum super sepulturam justî constitue, &c.* Non ut defunctus eis vescatur, sed ut pauperes in bonum defuncti ex charitate pascantur, Ergo. 4.

PUNCTUM CCCV.

Omnes in hac carne resurgemus. Contra Lutherum, Calvinum, Trinitarios, Libertinos, &c.

Job. 19. v. 25. &c. Scio, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terrâ surrecturus sum: Et rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum, &c. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei cōspecturi sunt, & non alius. Si autem alia caro, certè & alius foret, Ergo. 1. 2.

Isaia 33. v. 17. *Regem in decore suo videbunt oculi ejus.* idest Christum in Cælo. 3.

4. Joan. 5. v. 28. *Omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, & procedent, &c.* Et certè hæc ipsa, & non alia caro est in monumentis, ipsa ergo, & non alia audiet vocem Filii Dei.

1. Cor. 15. v. 53. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem:*

6. Et v. 54. *Absorpta est mors in victoria.* Nempe ejusdem carnis resurgentis, alioqui mors adhuc esset victrix, nec posset ipsi dici, *ubi est mors victoria tua?*

7. 1. Cor. 15. v. 55.

3. 9. Vide etiam 1. Cor. 15. v. 16. 1. Thes. 4. v. 14. & alia plura.

PUNCTUM CCCVI.

Omnes sumus judicandi, tam fideles, quàm infideles. Contra Lutherum, Bullingerum, &c.

1. 1. Matth. 12. v. 36. *Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii, (homines seu fideles, seu infideles)*

2. 2. Cor. 5. v. 10. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat*

ferat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Cur enim ad tribunal conveniendi sumus, nisi ut judicemur? aut quomodo à tribunali referat unusquisque, &c., nisi id iudex statuatur.

Heb. 12. v. 22. *Sed accessistis ad Sion montem, & Civitatem Dei viventis, --- & judicem omnium, Deum.* Quo verò pacto est Iudex omnium, nisi omnes sint judicandi? vide etiam Matth. 25, v. 3. Act. 10. v. 42. Rom. 14. v. 12. Apoc. 20. v. 12. 3.
4.
5. 6.
7.

PUNCTUM CCCVII.

Infernus est locus. Contra Lutherum & Calvinum, &c.

Num. 13. v. 33. *Descenderuntque vivi in infernum.* (Dathan & Abiron) Infernus ergo erat terminus, sive locus, ad quem iverunt. 1.

Job. 17. v. 13. *Si sustinero, infernus domus mea est.* Si domus, procul dubio est locus. 2.

Psal. 93. v. 17. *Nisi, quia Dominus adjuvit me, paulò minùs* (hoc est pro- 3.

438 De pœnis damnatorum.
pemodum) habitasset in inferno anima
mea.

4. Lucæ 16. v. 22. Mortuus est dives,
& sepultus est in inferno. En locum se-
pulturæ Epulonis à Deo revelatum.

5. Et v. 28. Habeo quinque fratres, ut
testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc
locum tormentorum. Locus ergo, &
tormentorum locus, est infernus. Vide
Punct. seq. n. 1. 5. 8. 9.

PUNCTUM CCCVIII.

Pœna damnatorum in inferno non sunt,
ut fingunt Calvinus, Beza, & plures
eorum sequaces, nudus terror, &
anxietas conscientia cogitantis Deum
sibi iratum, & infestum, sed combu-
stio in stagno ignis, & sulphuris.

1. Isaiaë 30. v. ult. Preparata est ab heri
Tophet profunda, & dilatata, nutrimen-
ta ejus ignis, & ligna multa, flatus Do-
mini, sicut torrens sulphuris, succendens
eam.

2. Isaiaë 33. v. 14. Quis poterit habitare
cum igne devorante, cum ardoribus
sempiternis.

Judith

Judith 26. v. 21. Dabit ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempiternum. 3.

Matth. 3. v. 12. Paleas comburet igni inextinguibili. 4.

Matth. 13. v. 41. Mittet eos in caminum ignis. 5.

Marci 9 v. 42. & 43. In gehennam, in ignem inextinguibilem, ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. 6. 7.

Matth. 25. v. 41. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est, &c. 8.

Lucæ 16. v. 24. Crucior in hac flamma. 9.

Apoc. 14. v. 10. Cruciabitur igne, & sulphure, &c. & fumus tormentorum ascendet in sæcula sæculorum. 10.

Cap. 20. v. 9. Et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris, &c. 11.

Cap 21. v. 8. Pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda. 12.

Judæ v. 7. Sicut Sodoma, & Gommorrha, & finitimæ civitates simili modo exornicate, & abeuntes post carnem 13.

alteram facta sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes. Minus ergo tormentorum genus astruere, est Dei verbo contrarium.

PUNCTUM CCCIX.

Anima reproborum corporibus exuta, jam ante supremum diem pœnas inferni sustinent. Contra Lutherum & Calvinum, qui hoc vel negant, vel saltem in dubium vocant.

1. Num. 16. v. 33. Descenderuntque vivi in infernum. Homines seditiosi.

2. Job. 21. v. 13. Ducunt, (ait Job, impii) in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt, qui dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus, &c.

3. Psal. 48. Sicut oves in inferno positi sunt (reprobi) mors depascet eos, (græcè *ποιμαίνεῖς*) ducet eos ad pascua squalida, & arentia, ubi nil, nisi gemitus, & dolores.

4. Judæ v. 7. Sodoma, & Ghomorrah & finitima civitates simili modo exornicate, & abeuntes post carnem alteram factæ.

Et sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes. Jam pridem eam sustinentes.

Lucæ 16. v. 22. *Mortuus est dives, & sepultus in inferno, elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, &c.* 5.

Et v. 24. *Clamat dives: Crucior in hac flamma.* Et tamen Lutherus dubitare est ausus, an adhuc crucientur damnati, (Serm. de divite, & Lazaro Tom. 7. fol. 268.) 6.

PUNCTUM CCCX.

Pœna infernales æternum durabunt.

Contra sectas quasdam Anabaptistarum.

Patet ex allegatis Puncto 303. ferè per totum, quibus adde

Psal. 21. v. 20. *Vsque in æternum non videbunt lumen.* 1.

2. Thessal. 1. v. 9. *Pœnas dabunt in interitu æternas, &c.* 2.

Psal. 91. v. 9. *Vt intereant in sæculum sæculi.* Hoc est in æternum. 3.

PUNCTUM CCCXI.

Falsum est parvulos sine Baptismo ex hac vita discedentes igne puniri, ut volunt Lutherus, Melancthon, & Tilmannus Heshusius.

I. Apoc. 18. v. 7. *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Sed parvuli à vana gloria, & deliciis immunes semper fuere, Ergo nihil habent tormentorum.

2.3. Isaia ult. v. 24. Et Marci 9. v. 43. *Conjungitur ignis cum verme. Vermis, inquit Christus, eorum non moritur, & ignis non extinguitur.* Sed ex verme, id est morfu conscientiae pravi operis pungente nihil sentiunt parvuli, ergo neque poenam ignis.

PUN-

PUNCTUM CCCXII.

Nimia est impudentia, ut dicit Augustinus, negare animas defunctorum interdum ad nos redire, Deo id jubente, vel permittente.

1. Reg. cap. 28. v. 12. & 15. Redit 1. 2.
anima Samuëlis ad Saülum. Nam v. 12.
Cum vidisset mulier Samuëlem, exclamavit voce magna. Ergo juxta sacrum textum vidit Samuëlem.

Et v. 15. *Dixit autem Samuël ad 3.
Saul, quare inquietasti me, ut suscitaver?* Ergo Samuël ipse ibi aderat.

Rursus Matth. 17. v. 3. Moses appa- 4.
ruit in monte Thabor.

Deinde animæ mortuorum ab Helia, Elifæo, Christo Domino, Petro, & Paulo resuscitatorum in Sacra Scriptura redierunt omnes. Idque, cum fideles fuerint, ex Purgatorio, vel ex limbo Patrum. Apage ergo rhinocerotum nasos Magdeburgensium, & aliorum ejusdem farinae hominum.

PUNCTUM CCCXIII.

Figmentum est post diem iudicii ſecuturum millenarium annorum, per quod Sancti cum Chriſto in terris regnaturi ſunt in deliciis, ſeu corporalibus, ut volebat Cherinthus, ſeu ſpiritualibus, ut opinatus eſt Sanctus Irenæus, & alii. Contra novos huius temporis Chiliaſtas.

1. Matth. 22. v. 30. *In reſurrectione neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei. Apage igitur ſpurcas brutorum voluptates.*

2. 1. Theſ. 4. v. 16. *In Reſurrectione, qui vivimus, qui relinquimur, rapiemur cum aliis in nubibus obviam, (ait Apoſtolus) & ſic ſemper cum Domino erimus. Non hic, ſed cum Domino in ævum, quorſum enim ita raperemur, ſi huc iterum redituri, & in terris manſuri eſſemus?*

3. Matth. 13 v. 43. *Tum (in conſummatione ſæculi) juſti fulgebunt, ſicut Sol in regno Patris eorum. Hoc eſt in coeleſti Patria.*

Matth. 25. v. 31. *Cum venerit Filius homi-*

Vt Acatolici pervertunt Script. 445
Hominis in maiestate sua, &c. usque ad
v. 46 Ibunt hi (mali) in supplicium 5.
eternum, iusti autem in vitam eternam.
In vitam non mille annorum, sed æter-
nam.

Apoc. 20. v. 7. *Cum consummati* 6.
fuertint mille anni, ex quibus (v. 3.) oc-
casionem sumpserit errandi Chiliastæ,
solvetur satanas, & seducet gentes, &c.
Gog & Magog Hi autem erunt duces,
& exercitus Antichristi, qui aderit ante
finem mundi, & resurrectionem; Ergo
mille isti anni non sequuntur, sed præ-
cedunt Antichristum, & diem iudicii:
suntque anni huius sæculi, sive vitæ, &
non resurrectionis, ut volunt Chiliastæ.

PUNCTUM CCCXIV.

Acatolici huius temporis, sicut in præ-
missis, & aliis verbo Dei scripto ma-
nifestè repugnant, ita etiam illud mi-
rum in modum pervertunt, mutant,
atque mutilant.

Novatores huius sæculi universi fere
septem libros, Lutherani adhuc plures à
Scriptura divellunt, quos tamen omnes

primitivam Ecclesiam pro Canonicis, & certissimo Dei verbo habuisse constat.

In libris, quos pro libitu novi homines admittunt Veteris Testamenti ex moderno Judæorum Canone, Rabbiorum etiam depravationes amplexantur poenè omnes.

In Novo Testamento corruptelis veterum, qui inter Græcos emerfere, Hæreticorum, suas etiam adjiciunt.

Et tamen eò sacrilegi procellere audaciæ, ut hunc misero popello in Anglia, Germania, Gallia, Hollandia, &c. fucum faciant, se Biblia repurgasse, & emendasse, Illi, qui in hunc omnes scopum collimasse videntur, ut Sacros Scripturæ libros, vel obliterando perfumdarent, vel quâ prava eis inferendo, quâ recta murium instar aut soricum abrodendo, omni demum authoritatis suæ pondere exuerent:

Hujus ego Sacrilegii eorum Duces, & Ministellos poenè omnes insimulo, hujusque eos apertè reos, vel ex proprio ipsorum ore monstrabo.

Luther

Lutherus, quem ministelli Patriarcham habent, librum Job, de cujus authori-

authoritate nunquam antea, in Ecclesia est dubitatum, rejicit, *tamquam fabula argumentum*, (Titulo de lib. Novi & Veteris Testam.) Et quid hoc, quaeso, est nisi totum Scripturae Canonem evertere? Cum nullum illius sit volumen, quod non posset à quovis eodem modo in tenebras amandari.

Rursus Ecclesiasten etiam, æquè certum, & indubitatum apud omnes, sive Christianos, sive Judæos, librum irrisione accipit, (in sermonibus suis convivialibus eodem titulo.

Castalion, authore Beza præfatione in Josue, Cantica Canticorum aestimavit Colloquium (Salomonis) amatorium.

Castalion.

Otho Brunfelsius omnia cassavit Evangelia.

Lutherus magnopere in eandem etiam impietatem propēdet, nam (præfatione in Novum Testamentum) aboleri cupit tritam de quatuor Evangeliiis sententiam, & Joannis Evangelium asserit esse unicum, verum, pulchrum, atque principale.

Lutherus.

Sic nimirum purgant, hoc est privant, spoliantque Novatores Biblia visceri-

visceri-

visceribus, ut ita dicam, suis intimis, hoc est, libris, de quibus nulla unquam in Ecclesia Dei fuit controversia, & quos magna adversariorum pars in hūc usque diem pro verbo Dei indubitato agnoscit.

Aug. Omnes ferè quoad libros Veteris Testamenti Judaizant, & plus in eis censendis Synagogæ, quàm Ecclesiæ tribuunt, ut ex libris Machabæorum apparet. De eis enim Augustinus, optimus sanè antiquitatis testis, *Libros, inquit, Machabæorum non Iudæi, sed Ecclesia recipit.* Et dicere nos eodem modo possumus, libros Machabæorum non Lutherani, non Calvinistæ, non Anabaptistæ, sed *Ecclesia recipit.*

Lutherus, Quoad libros Novi Testamenti, Lutherus Apocalypsim è Canone exclusit, de quo Zuinglii affecla Bullingerus (in Apoc. I. Serm. I.) *Martinus, inquit, Lutherus hunc librum asperâ quâdam præfatione versionis suæ jugulavit, ob quam ejus censuram pleriq; docti, & pii ei infensi fuere.*

Luther In Canonicam etiam Jacobi hanc evomuit, blasphemiam, (Præfat. in eandem Genæ editâ) *Epistola Jacobi contentiosa*

tentiosa est, tumida, sicca, straminea, & Apostolico spiritu indigna. Et simili modo adhuc alias ejusdem novi Instrumenti partes, tam Luthero, quàm ejus Symmistis denigrare, & extra Canonem ejicere libitum est. Nempe Epist. ad Hæbræos, Epistolam secundam Petri, 2. & 3. Joannis, Epistolam Judæ, &c.

Porro, quoad libros, quos pro Canonicis habet Lutherus, quantum eos falsò vertendo peccaverit, judicium esto, non meum, sed Symmistæ olim ipsius Zuinglii. Is enim (magni inter Acatholicos nominis) Lutherū (Tom. 2.) sic affatur: *Verbum Dei, Luthere, adulteras, manifestus & communis sacrarum Scripturarum corruptor, ac perversor deprehenderis, quàm nos tui pudet, quem hætenus mirum in modum coluimus, nunc autem talem esse cernimus?* De aliis sui temporis Novatoribus ipse Lutherus (in lib. prophetiarum ejus, qui a Georgio Waltero, Hallensi prædicante, collectus est) *Tam multa, inquit, nostro tempore sunt versiones Bibliorum, ut paulatim tam multa futura sint Biblia, quàm multi scioli in hebraicâ linguâ magistros se profitebuntur.*

Zuinglius,

Lutherus,

Et certè

*Tertul-
lianus,* Et certè quemadmodum Tertullianus
lib. 1. contra Marcionem vocat eum
murem Ponticum, quòd instar muris
Scripturas roderet. Sic nobis Luthe-
rum murem, aut potius Soricem Wit-
tenbergensem, & Calvinum, atque Be-
zam Genevenses Sorices appellare licet.
Scripturis enim detrahendo, mutando,
idola cerebellorum adjiciendo, &c. pro
libito vim afferunt.

1. 2. Pet. 1. ubi dicitur: *Satagite, ut per
bona opera certam vestram vocationem
faciatis*, Lutherus verba illa, *per bona*
2. *opera*, abrofit, & ubi Epist. Iacobi cap. 2.
habetur: *Ostendite mihi Fidem ve-
stram sine operibus*, Lutherus in Bibliis
Germanicis vertit, cum operibus. Et
3. animadvertens locum illum, Rom. 3.
v. 28. *Arbitramur justificari homi-
nem per fidem, & non ex operibus legis*,
non satis probare fidem solam justifica-
re, addidit *solam*: Et de sacrilegio po-
stulatus respondit (Tom. 5. Germanico
fol. 141. & 144) *Sic volo, sic jubeo, sit
pro ratione voluntas, &c. (& demum)
pœnitet me, quòd non addiderim, & illas
duas voces, omnibus & omnium, videli-
cet, sine omnibus operibus omnium legũ.*

*Luthe-
rus,*

Vtque

Utque innumera alia præteream, Lutherus ita transferendo depravavit Scripturam, ut Tunstallus noster, (teste Coclæo in actis Lutheri, anno 1526.) affirmet se bis mille falsificationes deprehendisse in solo Novo Testamento ab illo translato.

*Lutheri
versio
novi
Testa-
menti.*

Porro Zuinglius, Calvinus, & Beza in hoc genere impietatis æquis passibus cum Luthero incedunt:

*Zuin-
glius,
Calvin.
& Beza*

Zuinglius ut Christi neget Præsentiam in Eucharistia, contendit verba illa Coenæ, *Hoc est Corpus meum*, optimè in hunc modum à se verti, *Hoc significat Corpus meum*. Et adulterinam suam manifestò versionem non potest ipse satis admirari: adeò in hæreticis, *sibi mentiri solet iniquitas*.

De Calvini & Bezæ erroribus in verendis, seu pervertendis Scripturis integri jam editi sunt libri, uti & de Genevensium Bibliorum corruptelis, quæ singulis certè annis sunt auctæ. Unum tantum hîc afferam exemplum, quod Calvino cum Beza, & Genevensibus commune est.

*Biblia
Gene-
vensis.*

Blasphemant ipsi pluribus in locis, Christum dum in horto oraret, timuisse ne ab

Beza
blas-
phemia.

ne ab irato Patre inferno addiceretur ob peccata nostra; immò & cruci postea affixum diros in anima cruciatus dam-nati ac perditì hominis sustinuisse: hinc cum ingenti temeritate Beza, *Quo tempore, ait, in cruce pependit Christus, in mediis etiam inferorum cruciatibus versatus est.* quod certè est dicere Deum poenas inferni & timuisse, & tulisse. Jam verò ad hoc impium & horrendè blasphemum eorum dogma stabilien-dum, pro eo quod habetur ad Heb. s. v. 7. *Christum exauditum esse pro sua reverentia.* Calvinus primò, deinde Beza, & Biblia omnia Genevensia ha-bent in ipso textu, *Christum exauditum esse pro suo metu*, seu ex eò, quòd me-tuerit; nisi quòd tandem posteriori edi-tione adjecerit Beza ad textum plura adhuc verba in hunc modum. *Exaudi-tis precibus liberatus est ex metu.* Atque eàdem hâc corruptelâ depravata sunt Biblia Anglicana officinæ Barkerianæ, † In sua

Biblia
Angli-
cana.

† In sua
trāsla-
tione
Novi
Testa-
menti.

De Joannis Calvinì versione, in uni-versum, ita censet doctus ille Protestans Carolus Molineus[†]: *Calvinus in sua harmonia vim infert litteræ Evangelicæ & illam*

Et illam multis in locis transponit, &c. insuper addit littera.

† Vide Lava-therū in hist. Gal.

De Bezæ verò translatione idem hoc pronuntiat: *De facto mutat textum.*

Tigurinorum versionem Lutherus † rejecit.

p. 32. * In

Castalionis versio censetur à Beza* *Impia, Sacrilega, & Ethnica.*

Præfatione Testamenti 1556, & Mat. 3. &c.

Basiliensium etiam ** idem multis in locis fatetur *Impiam, & à mente Spiritus Sancti prorsus discrepantem.* † Rex Angliæ Jacobus (in colloquio Hamptoniæ habito coram sua Majestate, p. 46.) *Versionem Genevensensem expressè dicit omnium esse pessimam, & notas ejusdem marginales seditiosas vocat, falsas, &c.*

Apud Brerelleium.

In versionem Anglicanam Ministri diocesis Lincolnienſis pleno ore vociferantur (in compendio libri Regi exhibiti primo Decembris, &c. pag. II.)

† Jacobi Regis Angliæ judicium de Bibliis Genevensibus &c.

Eam demere & addere textui idq; mutantando vel offuscando Spiritus Sancti sententiam; absurdam, etiam eam vocant (ibid. p. 13.) & insulsam, & mentem Spiritus Sancti plurimis in locis pervertentem. ut non sine causa dixerit Rex Angliæ Jacobus (loco præallegato) *se nun-*

** In resp. ad def. & Resp. Castal.

454 *Fatentur Protestantes sua*
nunquam haftenus vidisse Biblia in lin-
guam Anglicanam ritè versa. Sed hu-
jus Puncti titulum satis jam manifestè
probarunt adversarii nostri illique, uti
advertere licèt, primarii, & me brevita-
tis memorem esse oportet.

Vide iterū, quæ hîc defunt Punct. 56.

PUNCTUM CCCXV.

Expressè & clarè interdum fatentur
Pretestantium primipili sua dogmata
verbo Dei contradicere, &c.

I. De Deo, ut ostendi punctis 65. & 66.
manifestè docent, quod sit author pec-
cati, quod homines ad male agendum
excitet, & impellat. Hoc autem Verbo
ejus scripto adversari agnoscit confessio
Cōfessio
Saxo-
nica. Saxonica cap. 1. his verbis: *Deus nec*
vult peccatum, nec approbat, nec adju-
vat, sicut scriptum est, cum mendacium
loquitur diabolus, ex proprio loquitur, &
1. Ioan. 3. qui facit peccatum, ex diabo-
lo est. Et Rivettus tract. 3. sect. 33. *Scriptura,*
inquit, expressè dicit, quòd Deus
non vult iniquitatem, &c.
Rivett-
tus.

2. Docent etiam Deum non velle om-
nes salvos fieri, quod tamen Scripturæ è
diametro opponi fatentur Gesnerus,
Gesne-
rus, Affelman-

Affelmannus & Hemingius, qui in En- *Affel-*
chiridio classe 3. p. 220. Deum, inquit, *mannus,*
mendacii arguit, quicumque eum quo- *Hemin-*
rumdam salutem nolle putat, &c. Et *gius,*
Affelmannus de prædestinatione §. 36.
Deum velle omnes homines salvos fieri
testatur Scriptura verbis, juramento,
annuntiatione, & oblatione.

Docent Deum non omnes ad se vo- *3.*
care, nec omnibus offerre gratiam. *Illyri-*
Quod tamen Illyricus censet errorem *cus,*
esse, & Evangelium Christi funditus *Apud*
evertere, in sua clave p. 2. tract. 4. col. *Schusel.*
370. Et Hemingius: *corrumpunt, in-* *l. 1. Thel.*
quit, doctrinam Evangelii, qui negant *Calvin.*
gratiam esse universalem, Christo se op- *Hemin-*
ponunt, & miserè seipsos, & alios sedu- *gius,*
cunt conclusiunculis suis, &c.

De humanitate Christi negant, quòd *4.*
eam adorare, aut invocare liceat. Cùm
tamen de hoc ipse Calvinus, adeo Chri-
sto aliàs injurius, admonitione ult. ad
Westphalum pag. 831. Obtendunt nus- *Calvi-*
quam extare præceptum de adorando *nus,*
Christi corpore, certè de Christo homine
propriè dicitur, exaltavit illum Deus &
dedit ei, &c. Itaque meritò hinc colligit
Augustinus adorandam esse Christi car-
nem

456 *Fatentur Protestantes suam
nem in Mediatoris personam.*

5. De Salvatore negant, quòd sit mortuus pro omnibus. Sed de hoc audi Gerlachium tom. 2. disp. 15. pag. 622. *Horrendum n, ait, mentiuntur Deum Patrem satisfactionem Filii sui pro aliquibustantum destinasse, huic blasphemia opponimus clarissima Scriptura verba.* Consonat Hutterus in analysi Confessionis Augustanae, art. 3. pag. 310. *Falsum, inquit, est, quod gens Calviniana fingit, passionis & mortis Christi sacrificium non pro omnibus, sed pro aliquibus dumtaxat esse praestitum, & istius dogmatis impietatem universa Scriptura graviter refellit.*

6. Negant Christum (Ioan. 20. v. 19. & 26.) ad Discipulos intrasse januis clausis. Cum tamen ipse eorum Patriarcha Lutherus in def. verborum cænæ tom. 7. fol. 394. ita scribat: *Testimonia Scripturae manifesta sunt, quòd Christus ad Discipulos suos per fores clausas transierit.*

7. Negant Ecclesiam super Petro fundatam esse. In quo tamen eos Scripturae adversari fatentur Lutherus, Whitakerus, Causabonus (si tamen hunc ultimum

ultimum Protestantem appellare liceat, qui moriens Ecclesiæ Romanæ reconciliari cupivit) & alii. Whitakerus, *Whitakerus.* lib. 5. contra Duræum, sect. 4. *Quis,* inquit, *Petrum non fatetur esse Petram, & Ecclesiæ fundamentum.* Immò à Christo id Petro antè promissum agnoscit contro. 4. q. 2. cap. 2. p. 344.

Negant Ecclesiam perpetuò durare, 8. de quo tamen Whitakerus cont. 2. q. 5. cap. 2. pag. 407. *Qui negat, aut dubitat Ecclesiam esse in æternum fundatam, & perpetuò duraturam esse, is non est Christianus.* *Whitakerus.*

De Ecclesia etiam negant, quòd sit 9. perpetuò visibilis.

De quo tamen Reineccius tom. 4. Armat. cap. 3. pag. 26. ita habet: *Testimonia Scriptura docent cœtum visibilem nunquam penitus intercidere.* Et acrius adhuc Danæus lib. de visib. Eccl. p. 164. *Qui negat veram Ecclesiam Dei, eamq; visibilem ab initio mundi extitisse, ille proculdubio se vel primæ sacrorum Bibliorum pagina ignarum ostendit.* *Reineccius.* *Danæus.*

Ecclesiam aiunt errori obnoxiam 10. esse, in fidei, etiam fundamentalibus. De quo tamen ipse Calvinus, 4. instit. *Calvin.* cap. 1.

cap. i. §. 10. *Significat, ait, Paulus (1. Tim. 3. v. 15.) ne intercidat veritas Dei in mundo Ecclesiam esse fidam ejus custodem. O vim magnam veritatis.*

II.

Negant, quòd in Cœna Christus nobis dederit suum Corpus ad edendum.

Calvi-
nus;

Et tamen ipse de hoc etiam Calvinus ita profitetur: (lib. de neces. reform. Eccl. pag, 36.) *Christus Apostolis clarâ voce pronuntiavit suum illis corpus se dare.*

Beza,

Et Beza ep. 5. *Ego verò respondeo perinde hoc esse, ac Christum mendacii arguere, ut qui claris, & perspicuis verbis dicat se illud ipsum corpus dare, quod traditum est pro nobis.*

12.

Illyrico,

Negant pro nobis in ultima Christi Cœna fufum fuisse calicem Eucharisticum. Sed de hoc Illyricus, in Lucae 22. v. 20. ita censet: *Quod pro vobis effunditur in græco est τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυρόμενον, quod necessario refertur ad poculum.*

13.

Pisca-
tor,Collo-
quium

Alden-

De bonis operibus, negant ea necessaria esse ad salutem. Et nihilominus Piscator, (in thesibus, loco 10) Scriptura, ait, *tradit bona opera ad salutem necessaria esse.* Ita etiam Electorales in colloquio Aldenburgico.

Negant

Negant bona iustorum opera esse meritoria, & tamen Zuinglius (lib. de vera & falsa relig. tom. 2. c. de merito) *Nemo, ait, inficiatur in sacris litteris ferme plura esse, quæ operibus nostris tribuunt meritum, quàm quæ negent.* 14. *Zuinglius.*

Negant fideles per peccata è gratia Dei excidere. Quod tamen Hemin-
gius (in Enchyrid. classe 2. p. 188) vocat *Horrendam insaniam*, eò quòd Paulus aperte dicat Galat. 5. *Manifesta sunt opera carnis, talia facientes Regnum Dei non possidebunt.* 15.

Negant Angelos, & Sanctos cælo receptos pro nobis apud Deum intercedere. Quòd tamen verbo Dei in hoc adversentur, Calvinus ipse in Zachar. 1. v. 12. ita censet. *Testatur Scriptura Angelos coram Deo suppliciter pro nobis deprecari. Dicit Zacharias Angelum precatum esse, Domine exercituum, &c.* 16. *Calvinus.*

Negant in Scriptura consuli Virginitatem. Et tamen Urbanus Regius (in *Urbanis* locis tom. 1. fol. 372.) *Virginitas*, ait, *Regius, consulitur in Evangelio, non precipitur.* 17.

Docent perniciosissimè Baptismum non esse necessarium infantibus. Et tamen Melancthon (in catechesi tom. 3. *Melancthon*

*Melan-
ethon.* fol. 24.) Respondeo, ait, *infantibus
Baptismum necessarium esse, quia man-
datum Christi est universale, Ioan. 3.*
*Urbanus Re-
gius.* *Nisi quis, &c.* Et Urbanus Regius (ep.
ad Heming. tom. 2. fol. 87.) *Ecclesia,*
*inquit, Catholica ex Scripturis rectè cre-
dit, quòd Baptismus sit necessarius ad sa-
lutem.* Urbano huic consonant etiam
*Adam⁹
Frācisci* Adamus Francisci, & Hutterus in sua
*Smi-
thaus.* Analyfi locis citatis à Smithæo in Col-
latione, lib. 2. cap. 29. ubi multo adhuc
plura huiusmodi ex Protestantibus alla-
ta invenias, sed hæc apparatusui, quem
hic instruximus, manuali sufficiant.

PUNCTUM CCCXVI.

*Acatbolici hujus temporis Lutherani,
Calvinista, Protestantes, Anabapti-
sta, &c. sibi suisq; Cælum penitus
occludunt, & mille infernos (quod
eos monens, atque miserans dico) re-
serant.*

Prætenta enim illorum fides non po-
test censerī ea, quæ necessaria habetur
ad salutem, cū nec unica, nec Catho-
lica, nec Apostolica, nec ullo denique
modo

modo certa existat, vide supra Puncta 2. 3. 4. 26. 27. 30. 7. 8. 9. &c.

Fides, ut etiam ipsimet fatentur, non ex cortice, & littera Scripturæ, sed ex vero, & genuino ejus sensu eruenda est: Quid verò possunt Acatholici habere Fidei? quid, inquam, certi ex Scripturis possunt eruere illi, inter quos nec de Scriptura ipsa, nedum de illius sensu, & interpretatione convenit?

Traditiones etiam Apostolicas spernunt. Scripturæ, quos lubet tantum, libros admittunt, eosque fundamento semper incerto, & fallibili, ut est styli majestas, Spiritus eorum privatus, &c. & non aliter. Atque adeò nihil habent in hoc genere solidi, nihil certæ Fidei, quæ tamen ad salutem necessaria est. ut ostendi Puncto 7. Ergo

Rursus Ecclesiam simpliciter, & in omnibus audire jubemur, sub poena Ethnicorum, hoc est sempiterna, Puncto 16. sub hac Christus ipse nos astringit, Matth. 18. v. 17. Eamque Acatholici toties incurrunt, quoties ab Ecclesiæ præceptis per inobedientiam, (ubi res alioqui per se gravis est) discedunt, sed hoc, quæ agendo, quæ omittendo sæpissimè

piſſimè, & abſque modo faciunt. Ergo.

Iterum, qui Sacrae Scripturae addit, detrahítve, reus eſt gehennæ, Apoc. ult. v. 18. & 19. Quot igitur infernos ſibi

reſerant ii, qui nunc ſeptem integros Sacrae Scripturae libros, nunc plures, ex Sacro Canone excerpunt, & inter apocrypha rejiciunt, hoc eſt, denegant, & omni ſua auctoritate ſpoliant. Certè

quot in iſtiusmodi libris ſunt apices, nedum ſententiæ, tot iſti homines ſe reos peragunt ſacrilegiorum, &c. *Et qui talia agunt, digni ſunt morte, & non ſolum qui ea faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.*

Rom. I.

v. 32.

Rom. I.

v. 30.

& 32.

Prætereà, cùm ii, qui vel hominibus graviter detrahunt, æternam ſibi mortem conſciſcant, quot infernos ſibi aperiant ii, qui Deo Optimo Maximo immaniſſimè detrahunt, ut Lutherus, Calvinus, Zuinglius, Beza, Melancthon, Martyr, Whitakerus, Bucerus, & alii eorum aſſecclæ, qui omnes Deum variis modis faciunt authorem peccatorum, &c. Punctis 65. 66. 67. 68. 69. 70. &c.

Vide

Punct.

167.

Quantæ inſuper nequitia, & reatus eſſe debet, Deo Sacrificium ejus unicum Corporis & Sanguinis Chriſti invidere,

Sacra-

Sacramenta poenè omnia abolere, 226.
Deum Optimum Maximum tyrannidis 227.
insimulare, ut quòd impossibilia sub
poenis jubeat, legem ejus abrogatam
docere, Ecclesiam ejus sponsam mille
calumniis denigrare, easque cunctis si-
mul ejus filiis gravissimas impingere,
ut quòd divino cultu Sanctos Homines
prosequamur, quòd idola colamus, &
similia.

Quid denique à Deo meretur, odium
vatiniano pejus, quod in Orthodoxos
ubique spirant Acatholici, præsertim è
Calvini schola? Quid leges sanguina-
riæ, quarum supra viginti rogatæ, & in
tabulas relatæ sunt in Anglia, à Regina
Elisabetha in gratiam Puritanorum,
anno 1591.

Mitto parricidia, & homicidia in nos
terrâ, marique perpetrata, &c.

Verùm enimverò hæc omnia ab
Acatholicorum in fide erroribus sunt
profecta. Ergo

PUNCTUM CCCXVII.

*Catholicorum verò unusquisque est de
sua Fide securissimus.*

Nam ut Divus Petrus habet, ep. i. c. i.
v. 25. *Verbum Domini manet in aeter-
num.* Eo verò Catholici in omnibus
atque singulis Fidei nostræ articulis ni-
timur; ideoque ut illud infinitæ est au-
thoritatis, atque certitudinis, ita & nos
supra modum & infinitè securi sumus.

Hincque in Fidei nostræ testimonium
sanguinem cum vita profudere innume-
ri planè Martyres. Tot enim ex iis sunt
cogniti præter multos, qui vel nun-
quam in notitiam venêre, vel ex homi-
nū memoria jam abiere, ut si eos in dies
partiamur, cuilibet totius anni diei tri-
ginta eorum millia assignemus.

Prætereaque ex omnibus, qui post
Christum obiere, & à morte Sancti, sive
Beati inter Christianos audierunt, ne-
mo omnino est, qui non in nostra, hoc
est, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, com-
munionem ex hac vitâ migraverit.

Adde quòd etiam Concilia Oecume-
nica,

nica, five Generalia quæ octodecim modo à tempore Apostolorum tum in Oriente, tum in Occidente congregata sunt, à nobis universa steterè in omnibus, & Romanæ Ecclesiæ adversarios, nempe Hæreticos, nunc hos, nunc illos, anathemate perculerunt.

Neque enim aliter evenire potuit, cum Ecclesiæ Romanæ axioma, & primum veluti principium in cōtroversis, & consultationibus semper omnibus hoc unicè exstiterit nihil unquam in fide innovandum esse, nihil in suscepta ab Apostolis fide mutari posse absque certissima & omnimoda salutis jacturâ.

Porro, quod Sanctæ Matri Ecclesiæ gratulari possumus, Romanam ejus, seu Catholicam fidem saluti in eo genere sufficere in confesso est apud omnes, non modò Novatores, verùm etiam Mahometicæ superstitionis homines, & Judæos, ubi rem citra odiũ, & judicio metiri eis libet. Cum de hoc nulli eorum, qui Christiano alioqui Nomine censeri volunt, gloriari possunt præter Romanæ Ecclesiæ filios. Alios quippè universos non solum hi, nimirum Catholici, sed complures simul alii æternis

Vide
Jose-
pho-
philos-
cū in-
signem
à Gala-
tino al-
latum,
lib. i.
c. 4.

posthanc vitam miseris subjiciunt, ut Lutherani Calvinistas, Calvinistæ Lutheranos, utrosque Anabaptistæ, &c. Adeo ut ex Mortalibus nunc omnibus Catholici, & soli demum Catholici sint ex judicio omnium, etiam eorum quos habent adversarios, in Sanctâ, & Apostolica sua fide securi; quid dico securi, securissimi. *Et inimici nostri sunt judices.*

Denique Deus ipse in approbationem, & confirmationem Fidei nostræ tot & tanta ostendit miracula, & prodigia, per ætates singulas, ad hunc usque diem, ut de ea vel minimum dubitationis in animum admittere, sit de mentis quodammodò statu decidere, & insanire.

De miraculis verò, & iis, per quos sunt patrata, meminere ex antiquioribus Augustinus, Theodoretus, Hieronymus, Gregorius Magnus, Venerabilis Beda, &c. Ex recentioribus Laurentius Surius, Cæsar Baronius, Judocus Coccius, Robertus Bellarminus, Justus Lypsius, & alii tum Moderni, tum antiqui ætatum & gentium (ubi litteræ) omnium pœnè infiniti.

I N D E X

RERUM PRÆCIPUARUM.

A

A gnus Paschalis verè immolabatur.	253
A ltaria Ecclesiæ.	250
De amentibus.	119
Amor Dei super omnia.	33
Angelorum alii aliis præfunt.	72
sunt in novem Ordines distincti.	71
Anima est immortalis.	426
Animæ Patrum extra cælum usque ad Ascensionem Christi.	427
Animæ reproborum.	440
Antichristus primarius erit unus tantum homo.	55
Papam dicere Antichristum est contra Verbum Dei.	55
Apostoli multa didicere post Christi Ascensionem.	97
Apostolorum continentia.	366
Romana Fides Apostolica est.	52
Asperitas vitæ Deo grata.	361
Attritio non facit homines peiores.	261
In Azymo consecrare est rationabilius.	244

B

B aptismus Joannis non fuit idem cum Baptismo Christi.	200
Baptismus necessarius est ad salutem, etiam fidelium infantibus.	205
ad Baptismum requiritur aqua vera, & naturalis.	207
Baptismi forma necessaria.	208

I N D E X

Baptizandi infantes.	202
Etiam infidelium.	205
Infantes non habent, dum baptizantur, actualem Fidem.	203
Quivis, etiam foemina, potest in necessitate baptizare.	209
Baptismus peccata omnino tollit.	ibid.
Non liberat a votis.	211
Non tollit peccata futura.	212
Etiam reprobi verè baptizantur.	ibid.
Bellum.	419
Benedictiones aquæ, panis, &c.	412
Beza fingit Deum peccati authorem.	108
Beza Christum Dominum vocat execrabilem.	143
Alia Bezæ impietas.	187
Beza corrumpit Scripturæ textum.	87
piurimos habet in sua versione errores.	88
Docet Fideles ob peccata gravia non excidere è Dei gratia. 339. Eorum peccata non imputari. 342	
Fidei suæ basim esse quòd Deus homines ex mera sua voluntate damnet. 114. & alia impietatis plena. pag. 148. n. 4. & alibi.	
Brentius Deum fingit authorẽ malorũ omniũ.	109
Bucerus impiè docet Deum ad mala culpæ destinare.	108.

C

C Alvinus fingit Deum authorem. esse peccatorum omnium.	108
Dei legem abrogandam esse.	327
Blasphemat etiam Christum fuisse damnatum.	140
Desperasse, salutem renuntiasse, &c.	143
Corrumpit sacram Scripturam.	87
Docet Deum habere iniquos pro justis.	112
Non.	

PRÆCIPUUM.

Non excidere fideles è gratia Dei per peccata.	339
Nulla eis imputari.	342
Reprobos eò fuisse à Deo creatos, ut damna- rentur.	115
Negat æqualitatem divinarum personarum.	120
Dicit credere Deum esse credere Evangelium, & reliquas Scripturæ partes nullius esse momenti.	3
Sacramentum Extremæ-Uñctionis vocat hystrio- nicam hypocrisim.	282
Cantus Ecclesiasticus.	384
De Capite Ecclesiæ visibili.	38
Catholicorum Eximia & ingens Securitas.	464
Ecclesia Christi necessario est Catholica.	42
Cœlibatus.	364
Cœlibatus Episcoporum. 367. Sacerdotum. 365	
Diaconorum, &c.	367
Cœremonia.	329. 400. & seqq.
Christus est Deus.	132
Christus est Patri æqualis.	120
Christus est Messias.	122
Habet duas naturas, 135 Inconfusas, & imper- mixtas.	136
Christus datus est nobis Legislator.	138
Christus ut homo est adorandus, & invocandus, 152	
Et Caput Ecclesiæ.	146
Mediator, & Redemptor. 138. Et Judex. 150	
Una tantum est persona Christi.	136
Ejus humanitas non est ubique.	137
Caro Christi vera, & humana est.	134
Christus nullo modo peccator fuit.	142
Christus non laboravit ignorantia.	139
Nec subivit mortem secundam,	140
Nec pœnas Inferni.	ibid.

I N D E X

Christus pro omnibus est mortuus.	244
Sanguine & morte corporali nos redemit.	147
Sibi & nobis multa suâ morte promeritus est.	149
Interpellat pro nobis in cœlo.	153
Cilicii, & funilium usus.	362
De Communione sub altera tantum specie.	240
Concilium Generale convocare, & in eo præfidere	
cujus sit.	72
Qui ad illud convocandi.	73
Sub Summo Pontifice est.	72
A Summo Pontifice, si approbetur, est infallibile	
quoad, &c.	74
Conciones hæreticorum.	424
Concupiscentia.	332
Confessio peccatorum coram Sacerdote est neces-	
saria.	263
Confirmatio est Sacramentum.	214
Olei, & Crucis in Confirmatione meminit Scri-	
ptura.	216
Contritio.	214
Unum, & idem corpus potest esse simul in diversis	
locis.	217
Corpus Christi penetrativè cum aliis corporibus.	218
Simul hic, & in cœlo.	219
Corpus Christi est verè, realiter, & substantialiter	
præsens in Eucharistia.	220
De Consecrationis verbis,	230. & 224
Soli Sacerdotes Eucharistiam validè consecrât.	231
Consilia Evangelica.	351
Crux Christi adoranda,	155
Etiam signum Dominicæ Crucis.	157
De Crucis signo in benedictionibus.	413

D amnatorum poenæ.	438
Decalogus obligat.	327
Potest servari.	329
Decimæ dandæ.	393
Dedicationes.	392
Defunctorum apparitiones.	453
Oratio pro Defunctis.	434
Delectus ciborum.	373
Deus unus in essentiâ.	100
Et Trinus in Personis.	ibid.
Infinitus in perfectione.	105
Plura potest Deus, quàm decrevit facere.	116
Non est author peccati.	106
Ad peccatum non impellit.	100
Neque ad illud tentat, 100. neque prædestinat.	111
Dei præscientia non necessitat homines.	ibid.
Deus non habet impium pro justo.	112
Peccatores odit.	114
Non tamen est causa reprobationis positivæ.	115
Sed vult ex se omnes salvos fieri.	117
Digami.	275
Dies jejunii & abstinentiæ.	374
Dies Dominicus.	296
Dies festi.	396

E

E cclesiæ Unitas.	28
Ecclesiæ visibilitas.	24
Per eam Christus certò loquitur.	19
Non potest in fide errare.	20
Ecclesia audienda est sub poena inferni.	23
Non potest deficere.	26
Constat ex bonis & malis, etiam reprobis.	30

I N D E X

Ecclesia habet vera miracula,	32
Et quæ veritati testificandæ sufficiunt.	33
Commisſa eſt tota D. Petro, ut ſupremo omnium Paſtori.	35
Habet ſemper legitimum Petri in eodem officio ſucceſſorem.	38
Chriſti Eccleſia debet neceſſariò eſſe Catholica.	42
Sola Romana Eccleſia eſt Catholica.	44
Romana eſt vera & unica Chriſti Eccleſia.	48
Extra eam non eſt ſalus.	49
Ejus Fides eſt Apoſtolica.	52
Eccleſia multa didicit poſt Aſcenſionem Chriſti.	97
Elizabetha à miniſtellis in Anglia facta caput Eccleſiæ.	61
Episcopuſ eſt Sacerdote ſuperior.	62
Evangelium non eſt legi contrarium.	79
Arguit peccata.	340
Vita Eremitica.	369
Eucharistiæ Sacramentum non conſiſtit in ſola ſumptione, ſed eſt res permanens.	241
In Euchariftia non eſt panis.	231
Neceſſariò tamen ex eo conficitur.	242
Chriſtus eſt totuſ tam ſub vini, quàm ſub panis ſpecie in Euchariftia.	238
Eſt totuſ ſub qualibet utriuſque ſpeciei parte.	238
Verba quibus conſecratur Euchariftia. 230, & 224	
<i>vide, litera C. Verbo Corpus.</i>	
Excommunicandi poteſtas.	66

F

F Eſta.	396
Fides non eſt fiducia.	1
Eſt aſſenſuſ intellectuſ.	2
Eſt tantum unica.	4

Nihil

Nihil ei adjiciendum, nihil ab ea demendum sub poena inferni.	5
Est necessaria ad salutem.	6
Non est erroribus permixta.	9
Non est propriè notitia.	7
Facit homines infallibiliter certos.	10
Non potest inniti opinioni hominum.	11
Nec privato cujusquam Spiritui.	13
Neque Scripturæ, ut à privato homine expo- sitæ.	ibid.
Nascitur solùm ex auditu Christi.	14
Authoritati Ecclesiæ innititur.	22
Controversias fidei non dirimit Magistratus civilis.	16
Fides Romana est Apostolica.	97
Sine fide nemo justificatur.	283
Fides est vera partialis causa justitiæ.	284
Non est solus assensus ad promissiones.	285
De fide implicita.	286
Fides sola non est sufficiens dispositio ad justifica- tionem.	289
Fides sine dilectione.	290
Sine operibus.	ibid.
Potest sine illis existere.	293
Datur reprobis.	295
Fides potest amitti.	295
Potest esse sine oris confessione.	296
Non est major Charitate.	297
Non licet fidem negare ad vitandam mortem.	298
Ad fidem necessaria est gratia.	204
Fides in promissis, &c. servanda est hæreticis.	422
Filius Dei est Patri æqualis.	120
Fornicatio est peccatum mortale.	348

I N D E X

G.

Genevensia Biblia.	453. & alibi.
Sine gratia nihil possumus in supernaturalibus.	204
Gratia est ad fidem necessaria.	ibid.
Gratia sanctificans inhæret animæ.	309
Gratia amitti potest.	334

H.

Habitus religiosus.	363
Libri hæretici.	423
Hæreticorum Conciones.	424
Hæreticorum punitio.	425
Hæreticorum principili fatentur se Verbo Dei contradicere.	454
Sacras Scripturas mirum in modum corrumpunt.	445. & seqq.
Hæretici hujus temporis ut pereunt.	460
Hæmorrhoidæ fides	192
Hierarchia cælestis. <i>vide</i> Angeli.	
Horæ Canonicae.	382

I.

Jacobi Regis Angliæ judicium de modo terminandi fidei controversias.	99
Ejusdem Censura Bibliorum Genevensium, & Anglicanorum.	453
Confessio ejusdem de autoritate Patrum.	99
Idola sua Ethnici habuere pro diis.	189
Jejunium.	371. 374.
JESU nomen.	154
Imagines.	187
Imagines Christi, & Sanctorum.	184
Imagines Deum Patrem, & Spiritum Sanctum significantes.	188
Infantes post mortem.	442
	Infan-

Infantium auxilia ad salutem.	119
Infantes sunt baptizandi.	202
Non habent actualem fidem.	203
Indulgentiæ.	270
Inferos invisit Christus.	151
Infernus est locus.	437
Interpretatio Spiritus privati ad fidē insufficiens.	13
Joannis Baptismus.	200
Judæorum feriæ.	396
Judæi corrupere Scripturas.	90. 84
Judicandi sumus omnes.	436
Jurare.	420
Ad Justificationem dispositiones.	289. 283. & 306
Justitia non imputatur solum, sed inhæret.	311. 309
Justitiæ incertitudo.	291. 293
Justitia semel habitu amitti potest.	334
Justior unus altero.	182

L

L ex Mosaïca abroganda, & in aliam mutanda erat.	129
Lex Decalogi servari potest.	329
Lex Decalogi obligat.	327
Leges politicæ.	416
Leges Ecclesiasticæ.	64
Etiam poenales.	65
Liberum arbitrium in naturalibus, &c.	299
In moralibus. 300. In rebus etiam piis, & salutaribus.	302
Limbus Patrum.	428
Luminarium coëremonia.	401
Lutherus blasphemè docet Deum esse authorem peccati. 107. Etiam Christum fuisse damnatū. 140.	
Vocat eum sceleratum, peccatorum maximum, &c.	

I N D E X

&c. 142. & 143.	Sanctos Patres spernit.	99
Peccatis omnibus habenas laxat.	341.	Spiritua-
lem statum, seu cœlibatū ipsius vocat stercus.	282	
Bona opera dicit esse ex se peccata mortalia.	313	
Cavendum esse à bonis operibus.	324	
Decalogum non pertinere ad Christianos.	327	
& alia alibi impia.	Biblia Tigurina damnat.	87

M

B eatissima V. M A R I A colenda.	158
Dici potest Spes nostra.	161
Libera fuit à peccato Originali.	162
Virginitatem voverat, antequam ab Angelo salu-	
taretur.	162
Magistratus politicus.	214
Non potest dirimere controversias Fidei.	16
Potest morte punire.	418
Martyrium.	213
Matrimonium.	275. 276. 278
Melancthon blasphematur Deum esse authorem pec-	
cati. Proditionis Judæ, &c.	107. &c.
Membra Ecclesiæ possunt esse etiam mali.	30
Mendacium est semper illicitum.	421
Mendicitas religiosa.	359
Meritum operum.	315
Messias.	122
Millenariorum error refellitur.	444
Ministri Lincolnienſis agri damnant sua Biblia An-	
glicana,	453
Ecclesia habet vera Dei Miracula.	32
Miracula Ecclesiæ sunt sufficiens testimonium ve-	
ritatis.	33
Missæ nomen in Scriptura.	259
	Missæ

Missa est verum Novæ legis Sacrificium.	256
Missio Pastorum.	68
In rebus morum obediendum Ecclesiæ.	23
Motus concupiscentiæ.	344
Mulier non potest esse caput Ecclesiæ.	61

N

Natura absque gratia aliquid rectè nosse & agere potest.	305
--	-----

O

Oblatio non est Sacrificium.	251
Oleo Unctio facta est materia Cōfirmationis.	216
Bona opera non sunt peccata.	312
Sunt integrè bona.	314.
Deum placant.	320
Sunt satisfactoria.	323.
Tollunt temporalis pœnæ reatum.	368.
Sunt etiam impetratoria.	322
Et ob ea diligimur à Deo.	324.
Sunt causa vera salutis.	<i>ibid.</i>
Non sunt omnia æqualia.	318
Possunt fieri intuitu mercedis.	319
Fiducia in eis aliqua collocari potest.	321
Ordinatio est Sacramentum.	272
Jus ordinandi Sacerdotes.	68. 69
Oratio necessaria.	376
Oratio Dominica.	378
Oratio.	379. 380
Oratio.	381
Pro quibus oretur.	383

P

Palmarum cœremonia.	401
Pastores Ecclesiæ.	60
Possunt præcipere.	64.
Et punire.	65
Pastorū missio ad quos spectat.	68. 69
Patrum authoritas.	97
Pœnitentiæ Sacramentum.	260

I N D E X

Pœnitentia non est sola resipiscentia seu mutatio vitæ.	269
Pœnitentiæ obligatio.	259
Pœnæ reatus etiam post remissam culpam.	266
Redimi potest ut plurimum bonis operibus.	268
Pœnæ Infernales.	438
Peccatum Originale.	335
Peccata imputantur.	338
Mortalia etiam fideles exuunt Dei gratia.	339. 341.
342. 343. Non sunt omnia mortalia.	345
Peccatorum ratio etiam à fidelibus reddēda est.	349
De Pedum osculo quo honoratur Summus Pontifex ut Christri in terris Vicarius.	404
Peregrinationes.	385
Perseverantia incerta.	334
Petro commissæ est tota Christi Ecclesia.	35
Petrus erat Supremus Ecclesiæ Pastor.	ibid.
Petrus successorem habet semper in officio suo.	38
Petri Fides non defecit.	298
Polygamia contra Legē naturalē, & Evangelicā.	278
Sūmi Pōtificis infallibilitas etiam extra Concilia.	75
Pontifex potest esse simul princeps spiritualis, & temporalis.	29
Populus non habet potestatem vocandi, ordinandi, aut mittendi Pastores.	68. 69
Potestas Politica firmatur.	214
Præceptum amoris Dei super omnia.	333
Præceptum non concupiscendi.	332
Prædicatio Verbi non est signum sed officium Ecclesiæ.	31
De Præparatione ad justificationem.	306
Preces in lingua non Vulgari.	386. & seqq.
Principatus.	418. 417
Purgatorium.	429, &c.

Quantoperè sibi, & aliis hæretici nocent. 460

R

Rabbini ut Biblia corrumpunt. 84. 90

Reliquiæ Sanctorum. 190

Reprobi possunt esse vera Ecclesiæ membra. 30

Reprobationis positivæ causa. 115

Resurrectio in hac carne. 435

Reverentia inter precandum. 380

Romana est Ecclesia Catholica. 44. & Apostolica. 502

Romana est vera, & unica Christi Ecclesia. 48

Extra Ecclesiam Romanam non est salus. 49

Romani Pontificis jurisdictio. 54

S

Sabbata Judæorum non servanda. 394

Sacramenta veteris Legis nō sunt paria nostris. 195

Sacramenta nostra sunt signa gratiæ internæ effe-

ctiva. 195

Ad efficaciam eorum non requiritur probitas aut

fides Ministri. 198

Minister eorū non est Angelus, sed homo tan-

tum. 199

Verba eorum non sunt concionalia, sed conse-

cratoria vel expressiva. 200

Tria Sacramenta characterem imprimunt. 283

Ecclesia Christi habet veros Sacerdotes. 252

Protestantes fatētur se nō habere Sacerdotes. 253

Omnes Christiani nō sunt propriè Sacerdotes. 273

Sacerdotes peccata remittere possunt. 262

Sacrificium habet Ecclesia in cruentum, 254

Non omne bonum est sacrificium. 253

De sancto Missæ sacrificio. 256

Sancti sunt jam in coelo. 163

Deum

I N D E X

Deum ut in se est ibi vident.	165
Res nostras intelligunt.	163
Invocantes se audiunt five intelligunt.	169
Piè & utiliter invocantur.	173
Orant pro nobis.	171
Deus per Sanctorum merita etiam piè oratur.	176
Sancti sunt imitandi.	181
Recipiunt nos in coelum.	181
Colendi sunt & adorandi.	177
Non sunt omnes inter se æquales.	183
Sacra Scriptura est certissimè vera, & omnis erroris expers.	78
Non potest absque Dei gratia intelligi.	80
Nec ab omnibus sine periculo legi.	81
Scripturæ textus hebraïcus est corruptus.	82
Scripturæ textus græcus est corruptus.	84
Scripturæ versiones Acatolorum.	86
Scriptura sola non habet omnia, quæ credenda sunt.	93
Spiritus, <i>vide</i> Angeli.	
Spiritus Sancti divinitas.	102. 104
Spiritus Sancti processio.	121
Spiritus privatus.	13
T	
T empla, & facella.	389. 390
Sunt ornanda.	391
Sunt loca orationis.	390
Templorum Dedications.	392
Thuris usus in Templo, &c.	410
Timor servilis.	261
Traditiones necessariò recipiendæ.	94
Transubstantiatio.	231
Textus græcus & hebraïcus. <i>vide</i> Scriptura.	
	Tindal-

Tindallus pseudo-martyr Foxianus dicit Virginitatem esse rem diabolicam. 280

V Biquistæ. 137

Veritatem sat testantur Ecclesiæ miracula. 33

Virginitas est virtus. 299

Vita religiosa. 358

Vitæ asperitas. 361

Unctionis extremæ Sacramentum. 282

Vocatio Pastorum. 68

Vota. 351. 352. 354

Votum paupertatis. 355. 358

Votum castitatis. 356

Votum obedientiæ. 357

Usura illicita. 348

Uxores Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, & Subdiaconis prohibitæ. 367

Whitakerus, *vide* 327. & alibi.

X Averii corpus diu post mortem miraculosè incorruptum, suave redolens, &c. *vide* Epist. Dedic.

Xaverius 25. circiter mortuos suscitasse legitur in processibus Canoniz. Ejusdem alia miracula. *ibid.*

Xaverius Sacerdos Societatis JESU, & Romani Pontificis Legatus. *ibid.*

Z Uinglius fingit Deum peccati authorem. 65

Dicit Christum, ut homo est, nullatenus colendum esse. 153

Lutherum Scripturæ corruptorem manifestum, & communem agnoscit. 449

Zuinglius eam etiam adulterat. 451

ERRATA.

Pag. 4. num. 2. lin. penultimâ Apostolorum, lege Apostoli. Pag. 5. n. 2. lin. 3. præter lege inter. Pag. 9. lin. 11. vides lege vides? Pag. 17. num. 7. lin. 8. Sacerdote lege Summo Novi Testamenti Sacerdote. Pag. 27. num. 6. lin. 4. Sicut diei coeli, lege dies coeli. Pag. 33. lin. 14. referunt lege allegant. Pag. 36. in margine βόσκετε lege βόσκε τὰ. Pag. 46. lin. 4. piæ D. Paulus lege quæ D. Paulus. & lin. 4. à fine hic affero lege hâc affero. Pag. 63. lin. penult. Discipulos lege Discipulis. Pag. 65. num. 2. lin. 2. prædicaverunt lege peccaverunt. Pag. 86. lin. 7. Pater Verbum & Spiritus Sanctus &. lege Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, &. & lin. 12. testantur, lege testatur. Pag. 103. num. 14. ὑποπόσεως lege ὑποσέσεως. Pag. 114. num. 10. fine impassibilia lege impossibilia. Pag. 115. lin. 8. à fine omnibus? lege omnibus. Pag. 120. lin. 3. Græcos Armenos, lege Græcos, Armenos. Pag. 124. lin. 4. à fine ei lege &. Pag. 140. num. 2. l. 3. quod lege quid. Pag. 153. lin. à fine 3. esse lege est. Pag. 168. num. 14. petit lege stetit. Pag. 192. lin. 2. dele è. Pag. 159. num. 1. lin. 5. qua lege quia. Pag. 268. num. 7. dimitte lege dimittite. Pag. 269. in tit. puncti lin. 1. resipiscentia, sed. lege resipiscentia, &c. sed. Pag. 310. n. 7. Rom. 9. leg. 8. & eodem num. lin. ult. præsciti, lege præsciti isti Sancti. Pag. 322. lin. 2. suis, lege tuis. Pag. 329. n. 1. lin. 2. Non, lege Noe. Pag. 331. n. 15. lin. 2. decuit, lege docuit. Pag. 334. lin. penult. vocat, lege vacat. Pag. 344. n. 3. lege, lege legi. Pag. 364. n. 3. l. 1. Virgine, lege Vidua. Pag. 373. n. 3. Rehabitæ, l. Rechabitæ. Pag. 377. n. 7. l. 6. in peccatum, adde ita ille. P. 395. n. 5. lin. ult. lypi, lege typi.

F I N I S.

Lapis lydius controversiarum modernarum catholicos inter et acatholicos

Leodium 1656

Polem. 1517

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10774711-3